FORMULARUM
NISI
DESUPER
HORTUS
AD
CONTEXTUM MATERIAM.
FORMULÆ
ORATORIÆ,
in
USUM SCHOLARUM
concinnatæ.
Cum Praxi & Usu earundem in Epistolis, Thematibus, Declamationib. contexendis.
Accessit
DUX POETICUS
cum suis aliquot poematiolis
Editio undecima
Novissima Autoris opera multo limatior et emendatior
DEMOSTHENES
M.T.CICERO
Londini
Impensis Fran: Eglesfeild
Sub Signo Calthæ in Cæmeterio Paulino An: Dō:
1677.

Henry Whitcombe.
Th.
July 13. 1801.

63/-

15

FORMULAE ORATORIÆ

In Usum SCHOLARUM

CONCINNATÆ.

Clavis *Horti Oratorii* seu Mentem ac sensum Tituli aperiens.

INDEX Δικάστιχος.

INfluxus cœli veniat *Nisi Desuper*, Hortus
Aret, & edit apes *area* nulla suas.
Sic *tuus*, at placidis stillet benedictio cœlis;
Nemo tuam vacuus, *parvulus*, oret opem.
Porriget omnigenas *hæc*, atque hæc *area* Formas.
Seu flores (*a*) petat, aut *fila* (*b*) ligare suos.
Cerinthen, Casiam, Caltham, Meli-phyllon, Anethum,
Narcissum, Violas, Lilia, Narda, Rosas,
Certis sparsa locis, Rumpantur ut ilia *Codro*:
Sic patet in *laudes* area *lata tuas*.

G. G.

(a) *Formas ad Materiam*,
(b) *Formas ad Contextum*.

——*in* Hortum *jam succrevit* Oratorium,* *quem selectioribus plantis, herbis salubribus, suavissimisque floribus* areatim, *sevimus, unde* aurea mala, *florum fasciculos*, thymum *pariter ac* ceram *legent Scholastici*, sua qua liquentia mella stipent, ac dulci distendant nectare cellas.

Imprimatur.

Ex Æd. *Sab.* Aug. 28. 1663,

Geo. Stradling S. T. P. Rev. in Christo Pat. *D. Gilb.* Episc. *Lond.* à Sac. Domestic.

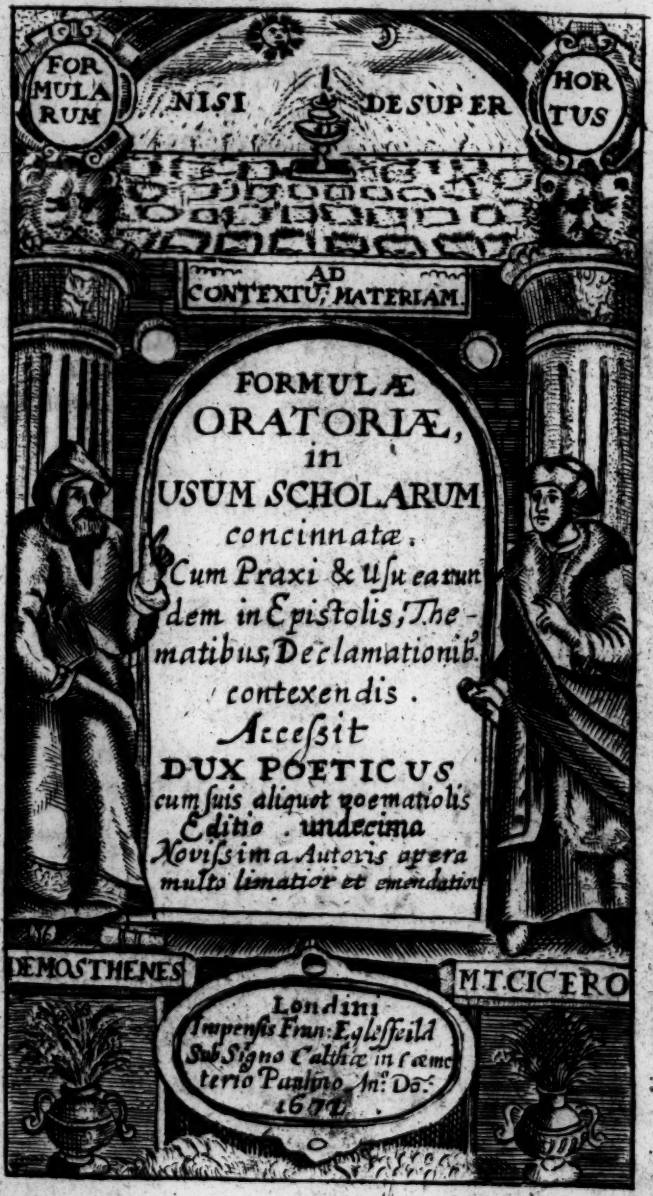
FORMULARUM
NISI DESUPER
HORTUS
AD CONTEXTUM MATERIAM.
FORMULÆ ORATORIÆ, in USUM SCHOLARUM concinnatæ. Cum Praxi & Usu earundem in Epistolis, Thematibus, Declamationib. contexendis. Accessit DUX POETICUS cum suis aliquot poematiolis Editio undecima Novissima Autoris opera multo limatior et emendatior
DEMOSTHENES
M.T.CICERO
Londini Impensis Fran: Eglesfield Sub Signo Calthæ in Cæmeterio Paulino An: Dñi 1677.

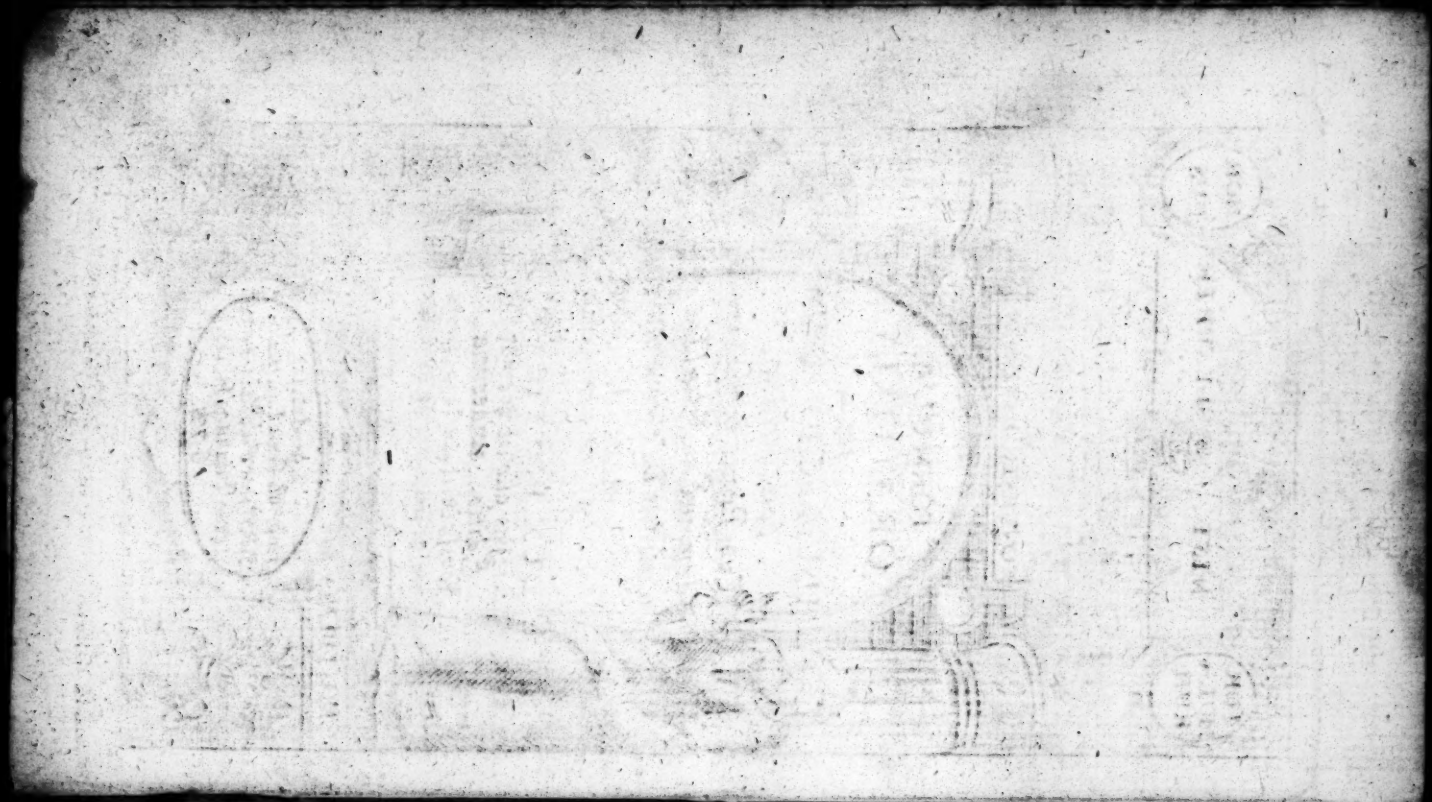

23044 Ford

Nobilitate *Stemmatis*, Felicitate *Indolis*, Spe *Virtutis*,

Præsignibus Adolescentulis

Mio. { PEREGRINO, FRANCISCO, ROBERTO, & VERO } BERTIE.

Filiis Illustrissimi Herois, Dni *ROBERTI*, Comitis *Lindesiæ*, Magni *Angliæ* Camerarii, Nobilissimi Ordinis PERISCELIDIS Equitis, atque à *Secretioribus* Regiæ Majestatis *Consiliis*, Honoratissimi Domini.

Suis multum honorandis *Discipulis*, universam *Sublunaris* hujus, & *Superlunaris* Mundi, quam *sperare* possunt, quam *optare* licet, Beatitudinem.

Iguiculi Heroici!

QUod in partu *Liberorum*, id ipsum in partu *Ingeniorum* sæpius evenire solet; *Soboles* matrem, pari amore non prosequitur, quo *mater* a sobolem. Ut enim flu-

a *Unusquisque amat beneficia sua. Magis illa juvant quæ pluris emuntur.* Juven. Satyr. 11.

flumina non sunt *reflua* in scatebras, se *deflua* in Oceanum; sic *amor descendit, non ascendit*: proinde, cum adoleverit proles, *mater* passim fere *neglecta* jacet, ejusque *longa decem mensium fastidia*. [a] cogitantur rarius. *Pædagogis* † similiter (quorum *labores*, dolores, *studia*, desideria, *vota*, &c. munificentius aliquod ἀντίμισθον meruerunt) quæ refertur *gratia*? imo, quę non [b] *eontume*[illegible]*nul* ac *discipuli* illi [illegible] quibus *pariendis*, vitæ fere, et valetudinis dispendium fecerunt) vel in *nutricis Academiæ* devolvuntur *gremium*, vel ad publicos honores promoventur, non solum *sentiunt*, verum *loquuntur* de *illis*

[a] Virgil. Eclog. 4.

† *Doctor amarus enim discenti semper ephebo. Nec dulcis ulli disciplina infantiæ est.* Prud. in Cassian. hymn. 9.

[b] — *Tanta est* discipulorum *nostri temporis ingratitudo, ut ubi primum discesserunt à conspectu* præceptorum, *statim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint.* Expertus & *fiens loquor.* Multi *enim ex officina, & umbraculis* meis *prodierunt, qui me nunc nihilo pluris æstimavit quam* porcarium, *aut malionem abjectissimum.* Text. Epist. 120. *ut quid olim Phœbus* (Metamor. 2.) ——non satis, *inquit*, ab ævi.

Sors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.

lis (quondam *suis*,) tam sollicitis *præceptoribus*, ceu *terræ filiis* plagosis *Orbiliis*, triobolaribus *mancipiis*: * cum *ipsi* interim (quos dixi) *præceptores*, alumnos adeo perdite amant suos, ut ipsam *vitam*, illorum gratia, non vereantur profundere, si tandem post mille exhaustos labores, *masculum* peperint iugenii *fætum*.

Non *ego* hæc quæror (*honoranda juventus*!) quasi subvererer in *vobis* aliquidpiam tale futurum, quod absit, longe absit, imo *vos*, infinitis parasangis, omnes, quos adhuc uspiam noverim, in *obsequio*, de quo loquor, præcurritis adolescentulos; & egregium hac in re, universę *nostræ pueritiæ* prębetis

* *Quantum quisque odii tacita conceperat ira Effudit ardens, felle tandem libero.* Prudent. in hymn. 9. —*Fas memineris secundum principes & Episcopos, neminem magnificentius posse mereri de Republica quam ludi literarii magistrum, si rudibus adhuc & in quemvis sequacibus animis, mentem instillet Christo dignam, easque literas quæ semper optimo cuique placuerunt.* Erasm. Rot. Cordo. *ludimag. Erfordiensi——obsecro te per musas, ut in hac re uni desudes Christo, qui tibi solus ob oculos debet obversari, à quo solidiorem tanto referes gratiam, quanto magis hic referre mundus, neque ingratus curas, neque gratus potest.*——Erasm.

exemplar:) sed ut *vestra* laus & *vera nobilitas*, ex degeneri aliorum inhumanitate, barbaroque plane *ingrati* animi vitio laborantium, magis magisque elucescat. *Vosque* adeo fere *soli*, meritissimæ vestræ laudis gloria, ac splendore apposito, ex illa opposita plurimorum tenebrosa *mentis* crassitie, adhuc indies inclarescatis. Quod igitur *Ovidius* olim, de *quodam* qui *illi*, etiam in *Tomo* exuli, arctioris amicitiæ *glutine* adhæserat; idem ego *singulis* vestrum. *Tibi* autem (speratissime Domine PEREGRINE! speciatim voveo, *viz.* ut

Trist. Eleg. 9.

Quo pede cæpisti sic bene semper eas, ——

& tuum generosum animum (ut *Hippolochus* suum *Glaucum*) etiamnum adhortor;

Homer. Iliad. 6.

Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων:
Μηδὲ γένος Πατέρων αἰσχύνεμεν ὅ μέγ' ἄ-
Εἰν Ἄγγλοις ἐγένοντο. (ριστοι

Adhuc udum, et molle lutum es, nunc

nunc nunc properandus, & acri fingendus sine rota,† & veræ virtutis imago *cereæ* huic *pueritiæ* est imprimenda. *Virtus* sola est, et unica nobilitas; *Patricius* enim *sanguis*, quo quisque (ut plurimum) appellatur *Nobilis*, est tanquam *color* in pictura rubicundus, ubi nullus intrinsecus *calor*, ψυχρὸν καὶ ἄψυχον nobilitatis cadaver; *simia aurea gestans insignia*, a & asellus leonis exuviis impalliatus. b Noluit prudentissimus *Ulysses*, de *Nobilitate* sua ampullescere, utcunque *Deus esset in utroque parente*; (noluit inquam:) Nam (ut *Seneca*) *qui genus jactat suum, aliena laudat*; diserte igitur inquit,

Et genus, *&* proavos, *&* quę non fecimus ipsi,
Vix ea nostra *voco.*——

Vetus autem est *ille* nobilis, *Magnus* revera *Magnus*, εὐγενὴς, εὐφυὴς.

Pers. sat. 2.

† *Fascibus & purpuris gloriaris? vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis fulgere purpura*, mente *sordescere.* Nobilitate *generosus es?* parentes *tuos laudas*; omnes *tamen pari sorte nascimur, sola* virtute *distinguimur.* Minut. Felix in Octavio.

a *Melius est ut in vobis glorientur* parentes *quam ut vos in parentibus gloriemini.* Chrysost.

b Met. 13.

Quem genus & genius pariter virtutis & artis [a] *Nobilitat.*

Heroica enim (vel in ipso *Ajace*) fortitudo, æquivoca plane fuerit, nec tanto nomine digna, imo nihil omnino aliud (si *virtus* & eruditio defuerint) quam truculentus ille *Polyphemus* extincto *oculo*,

[a] Pro nobilibus *habendi sunt* omnes, *qui studiis liberalibus excolunt animum. Pingant alii in clypeis suis leones, aquilas, tauros, & leopardos: plus habent veræ* nobilitatis, *qui pro insignibus suis tot possunt* imagines *depingere, quod perdidicerunt artes liberales.* Erasm. de civil. mor. pueril.

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas *sola est atque unica virtus.*
——*miserum est* aliorum *incumbere famæ.*
Ne collapsa ruant subductis tecta columnæ.
——*qui enim* generosum *dixerit nunc, qui*
Indignus genere, & præclaro nomine *tantum*
Insignis——Juven. Sat. 8.——*Animus facit nobilem.*——Sen. Epist. 44.

Justinus *patre* armentario *natus in Thracia, Senatus, & militum consensu factus est Romanus* Imperator.

——*Notum est humile genus Maximini, Pupieni,*
Aureliani, Valentis——*&c.*
——*Æschynis mater tym, anistria fuit.* Lucian. in Somn.

Monstrum

Monstrum horrendum informe ingens.——† Odyss. 9. Æneid 3.

Vos igitur (nobilissimi iniculi!) *vos* (inquam) obtestor, per sacrum honoratissimi vestri stemmatis *genium*; per speratissimam *vestram indolem* per inhiantem totius Respublicæ *exspectationem*; ut in hoc herbescentis ætatis *vere*, omnes *plantas* in horto *Palladis*, ut jam pulchritudine *floris*, ita denuo *messis* ubertate longe superetis; ut de *vobis* aliquando tandem, in maturam ætatem accrescentibus, *parentes*, *amici*, *vestrates* omnes, dulcissimum decerpant *fructum*; cum generosa *vestra* indoles, *illis* honori & solatio, *familiæ* lumini, *Reipub.* columini fuerit, vota implens cumulate omnium. *Vos* interim nullos abnuite labores, quo minus

† *Iphicrates* furoris *credebatur filius tamen ob virtutem & rei militaris peritiam, factus est Athenienſium* Imperator: *unde* Harmodio, *ei ob generis ignobilitatem, convitia ingerenti*, Meum, *inquit*, genus à me incipit, tuum in te desinit. *Plutarchus in* Imperat. *apophthegm. Agathocles* Siciliæ *rex*, figulo *est patre natus.*

Justin. *l.* 22. Demosthenis *patrem cultellos, vendidisse, autor est Valer. Max.* Ciceronis *pater, quia ex familiis* fullonium *exercentibus, quæstum fecerat*, fullo *audivit: quod convitii loco Tullio objecit Fusius Calenus apud Dionem, l.* 46.

nus, cum *jam* estis nobilissimi, in *nobiliores* tamen adhuc evadatis, & deforme existimate quos *dignitate* præcellitis, ab *iis* (*virtutibus* superati. Viam ad *Honorem* per *virtutis* templum patere cognoscite; † Nec desunt *vobis*, è vestra nobilissima familia oriundi, qui omni *virtutum* fulgore emicuerunt; neque minorem profecto gloriam, suo in veram Religionem *zelo*, quam vel supremo *honoris* apice, nacta est augustissima illa *Heroina*, vestra *Abavia*, radiosum et illustre *Willughbiani* generis *sydus*, Domina KATHARINA, *Suffolcie Ducissa*, cum ab impetuosis *Mariane* persecutionis procellis, exulabat in *Germaniam*, una cum *marito*, ubi (agnoscentes se *peregrinos* esse in terra) quod *Apostolus* de *sanctis*, Hebr. 11. 13. 14.) aperte declarabant se *patriam* quæsiviisse) *Aurum* vestrum, illu-

† —*videret tum liceat illos qui jubent, ab* avis *&* atavis, *& omni retro nobilitate, ornare quem laudamus: ut ramorum sterilitatem radix fœcunda compenset, & quod in fructu non teneas, mireris in trunco.* Hieron. *ad* Demetriad. —*fovit superbiam quæsitam meritis.* Horat. lib. 3. Ode 30.

illustrissimum *Heroem* inibi natum, PEREGRINUM nominabant; cujus jam *immortale* nomen, *Tu*, qui succedis (*honorande* PEREGRINE!) conservas, et hereditario quodam jure vendicas, sic

——uno avulso non deficit alter Aureus—— Æneid. 6.

Ac proinde quod Ascanio olim suo Æneas, idem nunc et tibi, tuus abavus,——

Tu facito mox cum matura adoleverit ætas,
Sis memor: et te animo repetentem exempla tuorum,
Et pater Æneas, et avunculus excitet Hector. Æneid. 12. *——in antiquam virtutem animosque viriles, & pater Æneas, &c.* Æneid. 3.

Macti estote (*nobilissimi Pupilli*) macti estote (cum *bono Deo*) in studiis *vestris*, hastam Minervæ vibrantes, antagonistas vestros configentes, flumine illos

illos vestræ eloquentiæ obruentes, & totum literarum *Oceanum* frequenti haustu ingurgitantes, *sacri* librorum *helluones*. Habetis quibusdam quotidie possitis congredi, quorum æmulemini diligentiam, & vere *sacram* literarum famem qui nihil adeo malint, ac in *doctos* evadere.

Ovid. 5. Fast.

Hi *proprium decus & partum indignantur honorem*
Ni teneant; vitamque volunt
pro laude paciſci.
Hos *succeſſus alit*; *poſſunt, quia poſſe videntur.*

Vestra ego de causa (ut omnem moverem e via laterculum, ac facillimum *vobis* rimarer ad *Helicona* tramitem, & tanquam vestigia signarem *præeundo*, ubi *vos* vestrum imprimatis *imitando* pedem) has *Oratorias formulas* a vestro privatim usui,

a Et *munire faves & Dedala fingere tecta* Georg. l. 4.

pau-

* paucis retro mensibus, contexui, *quas* (cum plusculum exigerent laboris, & temporis, quam res nostrę facile permitterent, transcribendo, missis insuper *mendis* pseudographicis, quę obrepserint in manuscriptis) à *vobis* quæso, et *vestro* nomine per *prelum*, in condiscipulorum *vestrorum* usum *transitu* sinite. Faxit *Dominus Deus*, ut *vos* sitis nunc et olim cultui suo devoti, ut parvus *Samuel*; a zelo divino prędditi, ut octennis *Josiah*; sapientes, ut *Solomon*; (et, ut *Christus* ipse, *Luc.* 2. 52. proficiatis sapientia & *manufactis ad aliarum similitudinem formandis, post comparatam materiam, partibusque singulis jam effectis, nihil æque solicitum habet* fabrum, *quam ut* partium *quam aptissima fiat* compositio, *& coagmentatio: si in ædibus ad aliarum similitudinem extruendis, non* longitudinis, *altitudinis, latitudinisque, sed etiam* commissuræ *& contignationis rationem habere solet diligens atque industrius* faber: *ita de his orationum* claviculis studiosus, *&c.* ——— Schorus ———

* *Fuit namque* id *mihi semper, nescio quo modo, persuasissimum,* eas *ad sermones* ubertatem, *ornatum, vim,* varietatem, *adjumenti allaturas esse non parvum; plurimum etiam subsidii* his, *qui meliorum imitationi se deditos esse profitentur. Si enim in* Vasis, *cæterisque rebus*

a 1 Sam. 1. 28. 2 Reg. 22. 1. 1 Reg. 3. 7.

& ætate, & gratia apud *Deum* & *Homines*. Ita precatur qui est, & futurus.

E Schola Lincolniensi octavo Iduum Aprilis 1627.

Vestri Honoris

(dum vixerit)

Observantissimus

JOAN. CLARK.

FORMULÆ ORATORIÆ

Puerilibus Exercitiis accommodatæ.

LECTORI SALUTEM.

LOngum est iter ad Doctrinam per *Præcepta*; per *Exempla* breve. Monet igitur Pædagogos, rei literariæ Dictatura dignus, medullilegus, & florilegus ille *Alstedius*, [a] ut non modo doceant *facienda*, sed etiam *faciendo*; suumque *quisque* alloquatur gregem, ut olim *Dædalus Icarum*; [b] *Me duce, carpe viam*,—[*] ne miselli pueri in

Senec. ep. 6.

[a] *Scholast. col. 2696.*

[b] *Met. 8.*

[*] *Præceptores praxi, & exercitio curarent alius discipulis instillare —— artem. Non scriptio igitur prolixa, sed stylus & usus dicendi, magistri nobis erunt: & sicut loquendo loqui didicimus; ita frequenter* inveniendo *invenire*, disponendo *disponere*, eloquendo *eloqui*, perorando *oratores fieri* Mich. Radau. *in epist. ad* Orator. *extempor.*

in *Parnassi* dumetis expatientur soli; Eloquentię enim flumina, ut olim *Aristotelis* [a] *Acroamatica* (quę edidit quasi non edidisset) sine *Delio* suo *Natatore*, tranabilia non sunt; qui autem suo *suis* pręluxerint exemplo, plurimum *illos* promovisse, experti cernimus. * Non alia de re, puto magnum *illum* literarum *Atlantem*, *Erasmum Roteradamum* adductum esse, ut in tantillas minutias descenderet, cum ad *Copiam* suam *Verborum* se diverterit, studiosę juventutis gratia contexendam. Quinimo ipsusmet, hasce quas *Ego* (ut ut *illum haud passibus æquis* insequar) lineas primas Formularum & *Transitionum*, usui *Scholis* fore non exiguo, observavit. Ipsum audi; [b] *Proinde expedit plurimas* Exordiorum *formulas habere, sunt &* Narrationis *complures modi*. Quin & con-

a Ὦ ἐκδεδομένων, καὶ μὴ ἐκδεδομένων.

* *Putavi equidem me non male operam collocaturum, si nonnullas formulas in unum volumen congestas, & quasi in taberna diversis loculis distinctas exponerem.* Schor.

b. *Cop. ver. fol.* 198. *pag. ult.*

connectendi *rationes præscribendæ sunt*, [a] *quis sit optimus futurus transitus ab* Exordio ad Narrationem; à *Narratione* ad Divisionem; ostendat & *formulas* aliquot, quibus ibi commode possint *Exordiri*, aut etiam *Perorare*: —— Post illum *Richerius* —— [b] *Constat* (inquit) ipsum *Tullium* (ejus imitatione qui *Demosthenis* Exordia *collegerat*) librum *quendam* Principiorum composuisse, & *quosdam Locos*, &c.

a *In epist. ad Pet. Victor.*

b *Obstetr. animor. pag. 264. & Lipsius Instit. Epist. c. 12.*

Et quis *hæc* neget, (inquies?) non dubium est usui fore jam, et in usu apud *summates Oratores* fuisse dudum, *hasce* (quas *tu* narras) *Oratorias formulas*: Sed quis? Quid tu? Tuane refert? Ut tu in hac scena? Sus (Hui!) *Minervam*! Pigmęus *Herculem*! Gryllus *Socratem*! Fateor, ingenue fateor (novi enim *quam sit* mihi *curta supellex*) quam omnium

omnium *undecunque* ineptissimus sim, qui *Formulas* hasce delinearem; verum enim vero, tametsi ab *Apelle* solo pingi debuissent, nempe viris *doctis*, qui tales, ut plurimum *muscas*, [a] et minutias contemptui habent; *Zeuxim* tamen (ut opinor) aut *Protogenem*, aut aliquem (*ipsum me*, si lubeat) *illis* longe inferiorem non dedignantur. Utcunque enim *metam* (ad quam collimo) *hanc*, alius forsan felicius *contingat*, alius *castrum* facilius expugnet; conatus tamen *noster* nunquam, vel in *hac* re, vel in aliis *Reipublicæ* puerorum *Scholasticæ* inserviturus, defuturus est: Siquidem (ut ille olim *Lacædemonius*, vir usquequaque bonus, [b] quem *alii* magistratu, et *meritis* anteverterant) æquo alacrique feram animo, *Plurimos* me *meliores reperiri esse*, & petitiores *in tene-*

[a] ἀετὸς θηρεύει μυίας.

[b] *Prædaretus. Brus. d. 1. c. 18.*

ra puerorum *indole instituenda*; *voluntate* tamen et *sedulitate*, nulli cedere volo; cujus causa, *nullos labores*, nullas *obtrectatorum* fugillationes, sycophanticos *Momorum* morsus, nulla demum venenata *invidiæ* spicula reformido: imo nec *vitam* ipsam adeo mihi charam habeo, ut *eam* pro communi *bono* expendere gravaret: Operam non solum *meam*, quantulacumque sit, sed *memetipsum* etiam, *totam* tradens; et dedens in *meorum* utilitatem, *Æschinem* Philosophum imitatus, qui semetipsum *Socrati* donaverat. Assentior enim, (*in quo fortassis* erro) assentior tamen (ut *parva* magnis *conferam*) *Vespasiano Cæsari*, qui, cum à *medicis* reprehenderetur, quod *ægritudine tentatus*, cunctis Imperatoriis muneribus fungeretur, *Imperatorem*, inquit, *stantem mori de-*

cet.

in
.p.
is.

cet. Simile plane modo et *ego*, tametsi *conclamata* non ita dudum, nunc autem *afflicta* valetudine, Spartam *quam nactus sum* meam, *usque dum* vita *suppetet*, *pro virili conabor adornare*. Quod ut felicius exequar, *opus hoc* (sin malis lusum) in *meorum* usum aggressus sum, revera puerile; † viros enim non decet, cum sit instar equi tantum baculini b (quales puerulis in nundinaria solemus emere) cui tametsi *Socrates* fortasse aliquis, qui pueros instituat, in lusa dignetur inequitare, viros tamen itinerantes non gestabit, nec solidi et virilis Genii censuram, aut judicii pondus sustinebit. Asperum igitur et morosum *Xenocratem*, et superciliosos Criticos, qui virile aliquid in his puerilibus exspectat, quid *suo sapiat & allubeat* palato, quum ego ex professo, cum pueris hic ludens

† *Nihil moror quam* pueriliter, *modo utiliter*. Erasm.

b *Anglice*, A Hobby-Horse. *Non invisa feres pueris munuscula parvis*. Horat.

ludens *repuerascо*, pueriſque tantummodo *meis*, [a] nanis perpuſillis *ſuccos* adapto, (ſuos [b] *Herculem cothurnos* alibi ut quęrat ablegamus) *Tranſitionum* noſtrarum *formulas*, ſicco pede *tranſire* malim. *Te* autem (quem ſpero *lectorem* fore mihi benevolum) hęc pauca monitum volo: *viz.* quod——

R.

a *Literariam noſtram adoleſcentiam in cunis adhuc eloquentiæ vagientem his quaſi ſuper aſtris promovere conatus ſum.* Lipſ.

b *Grandiores enim in his* formulis *exprimendis ſint remiſſiores, non enim ultra opus. Sicut* Digiti *in Cithara ægre & cum incentione initio ponuntur, iidem poſtea ad* chordas *& numeros ſponte veniunt: ſit mens iſtis paulum aſſuefacta.* Lipſ. Inſtitut. Epiſt. cap. 13.

——Formulę *illæ omnes* à pag. 38, *ad uſque* pag. 81. cap. 10. 1. DECLAMAT.

DECLAMATIUNCULIS *ſolum conveniunt; in quibus* Exordiendi, Inſinuandi & Moderandi formulas *adhibemus*; *& initium dicendi ſumitur à* circumſtantiis *Loci, Temporis, & Perſonarum*, &c. Alſted. in Orator.

In THEMATE porro noſtro 1. THEMAT.

ſtro, (ne novam formam cudere cogamur, à Declamationibus diverſam) ut in Declamationibus quinque tantum generales partes proponimus, *viz.* Exordium, Narrationem, Confirmationem, Confutationem, Concluſionem; aut ſex, ſecundum verſiculum, Exorſus, Narro, Seco, Firmo, Refuto, Peroro, ut magno illi Voſsio, aliiſque placere video.——

Partes 5. Voſſ. inſtit. Orator. pag. 325.

1. EXORDIUM, *quale.*

1. EXORDIUM non ſit (ut multis uſu venit) longa, et κραμβοτάτη compellatione auditorum, ſuæque ineptitudinis excuſatione laciniatum; ſed è re ipſa naſcitur, † et deſumitur ab Exemplo, Similitudine, Teſtimonio, et aliquando diſſentaneis à re, ut ſic deſcendamus ad rem, per iſtiuſcemodi formulas, Diſsimiliter prorſus contingit---Nequaquam vero——Non autem ſic ſe res habet——Diſsimilime prorſus-

† ——*Non longum, ſed ut* caput *ad* corpus quantitate *parvum,* qualitate *rarum & admirandum,* Al-[illegible]d. Orat.

2. NAR-

2. NARRATIONEM, vel potius *Propositionem*, & *Expositionem Apthonii* confundimus, ut in *nostro* usu homonyma; qua *thema* datum, aliis phrasibus explicamus; & *Ratum*, ac *summam* quæstionis *proponimus*, verbis illustribus et elegantibus. 2. NARRAT.

3. *Divisione*, hic aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere, *cujus* etiam nonnullas *formulas* proposui. 3. DIVIS.

4. In CONFIRMATIONE, adstruimus & illustramus *thematis* tractandi veritatem, variis *rationibus* et *argumentis*, usitatius autem his, *Causa*, *Contrario*, *Similitudine*, *Exemplo*, *Testimonio*. 4. CONFIRM.

Disponenda autem *hic* sunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmissima* in fine: ut in acie *Nestoris*, qui fortes in *prima*, mediocres in *media*, omnium vero fortissimos in *ultima acie* collocavit. In *his* enim *turpe est oratorem decrescere*, et ἀσθένεια (quæ ipsa —*modus disponendi argumenta in Confirmatione.*

est *anima* orationis) accurate spectari debet, ne

Hor. Poet. ——*Mulier formosa superne,*
Desinat in piscem——

5. CONFVT. 5. In CONFUTATIONE, *primo*, Objectionem fingimus, *quam* ab adversariis vel *fictam*, vel *factam*, vel *faciendam* esse, verisimile est: (Atque *huic* opportuna loco est *Exclamatio*, *Interrogatio*, *Prosopopœia*.) *Secundo*, ipsam solide deluimus, & (*detracta larva*) quam *nihil* habet virium demonstramus. *Hic* neque parum elegans fuerit superaddere egregium aliquod dictum, quo *veritas* rei confirmetur magis.

6. CONCLVSIO. 1 Recapit. 2. Pathet. a Farnab. Indic. rhet. pag. 59. 6. CONCLUSIO, in qua *primo* ἀνακεφαλαίωσις locum habet, & est *summaria* præcipuorum *argumentorum* in tota *oratione* diffusorum recollectio: *secundo*, παθητικὴ *affectuosa* scilicet & *pathetica* Conclusio; quæ fit per *figuras sententiæ*, *Exclamationem*, *Interrogationem*, &c. *Verborum* audaci pondere, a atroc

——*nunc lapides adesos stirpesque raptas & pecus & domus volventis una, non sine montium clamor vicinæque silvæ.* Hor. lib. 3. Ode 29.

cc *figu*

" *figurarum* dignitate, gravi *senten-*
" *tiarum* majestate, *periodorum respi-*
" *ratione* crebra, & numero vehe-
" menti *fulminet*; neque in sensus
" *irrepat*, sed, *irruat*, instar rapidi
" *torrentis*, hybernis *nivibus*, aut
" montano *flumine* aucti, sternat a-
" gros, saxa devolvat; *viam*, ubi
" non invenit, perviam *faciat*; secum
" *auditorem*, vel *contra*-nitentem *fe-*
" *rat*, cogatque ire quo rapit. Hic
enim, *faces* sunt adhibendæ, & *acu-*
lei [a] in Auditorum *animis* relinquen-
di. Ad *hunc* igitur locum, *insigne*
aliquod dictum reservemus, ut *Ne-*
ctareum quoddam *valedictionis* po-
culum, [b] sive *melleam offam*, & ψωμὸν
γλυκύπεπτον, quod *fastidium* avertat, &
sitim in Auditorum animis, *te* diutius
audiendi, haud facile restinguendam
pariat. Jam *vale*, et

——*Si quid novisti rectius* istis,
Candidus imperti; *si non*, his *utere*
mecum.

a ἔγκατα λιπέτω τὶ κέντρον τοῖς ἀκούουσι

b *Ut sic dicam* Saccharum *inspergatur, fiatq; delectabilis ad gustum.* Lips. epi. instit.

In *has*, vel *Hercules Ogmii* catenam, *Transitionum Formulas*, ab ætate teneriori, *Jovis*, quasi *cerebrum* habendas.

Carmen Parallelum, ad *Autorem*, amicissimum *suum*.

Comprobo, delector, plaudo, pleno oreque laudo
Velle tuum, *calami nectare, acumen, opus.*

Edm. Downing.

Præcharo suo, et præclaro Pueritiæ Institutori *I. C. S.*

Ὦ Σ γάλ' ἀμαλγόμενον μαζοῖς τρέφει ἀρτιγενέθλου
Σῶμα, καὶ ἐξαύξει, γυῖατ' ἀνευραβρέφους
Τῶς, Διοδῶν τούτων μελίγλωττον Γράμμ' ἀγο-
Ποιήσει γλυκερῶν παῖδα γέμοντα λόγων. ρητὴν
Δεῦτε Νέοι· μεστοὺς ἔνθεν θηλάζατε μαστούς.
Κλάρκιος, Εὐφραδίας χεῖ γάλα, Δεῦτε Νέοι
Θωμᾶς ὁ Βισχόππιος.

In laudatissimam Autoris operam, in *Opere* hoc, potius *Lusu* ut ait *suo*, *Transitionum* suarum concinnando collocatum Τετράστιχον.

Si sitias, flumen *Romani* Nectaris *hic est*;
Si esurias, *Latii verba diserta fori*;
Hic sese in varios *disponunt fercula* discos;
Ergo, qua *placeat*, *te satiata*, *dape*.

Isaacus Knight.

UT per ſcamma, ſuum veſtigia ſedula nutrix
Infantem tenerum figere prima docet:
Hic ita formarum, *firmat* formatque *libellus*
Eloquium; *ornandum dirigit* arte *ſtylum.*
Repſit ſic Ciceronis *humi*; *&* Demoſthenis *olim*
Vagiit in cunis Suada *diſerta ſuis.*

Jacobus Haringtonus.

FIat *ut* infirmus, *firmus convivia lauta*
Digerit; *&* vacuas *diſtendit ſanguine* venas,
Succoſos comedendo cibos: Tu, *carpe dapes has*,
(Parve puer) *quas parva capit ſi forte patella*,
Mande tamen; *jejuna fames ne mordeat unquam*
Scripta; *ſtylum* ſucco *facient*, *&* ſanguine *plenum.*

Guilielmus Perkinſius.

OFortunatos nimium, bona ſi ſua norint,
Agricolas (*olim cecinit* Maro:) *ſed* bona *norit*
Si ſua, *noſtrarum* puerilis turba *Scholarum*,
Fortunata magè eſt, ſeritur metiturque *colonis*
Flava Ceres *multo* ſudore: Scholaſtica *vero*
Plebs *habet hic*, *variis* congeſtas Tranſitionum
Faſciculis formas: fœcundæ *copia* linguæ,
Ceu fœcunda *ſeges*, *ſeritur metiturque labore*
Alterius. *Reſtat* pueris *ut in* horrea *tantum*
Comportent; *tranſferre ſuum* prudenter *in uſum.*

Nath. Clark.

METHODUS

In ſtylo Oratorio & Scholarium exercitiis adhibenda.

PUero *Eloquentiæ* ſtudioſo, non inutile futurum arbitramur. 1. *Methodum* ſibi proponere in componendis *Epiſtolis, Thematibus, Declamationibus*, &c. 2 *Formulas* quaſdam adhibere. 1. Epiſt.

1. Ad EPISTOLAS quod attinet conſcribendas, inveniet in *hoc* libellulo *Regulas* ſuccinctas, Epiſtolographo neceſſarias——*viz. Species* Epiſt. in triplici *cauſarum* genere, viz. *Demonſtrativo, Deliberativo, Judiciali.*

1. In genere *Demonſtrativo* ſunt Epiſtolæ, 1. *Narratoriæ* ſeu *Deſcriptoriæ.* 2. *Lamentatoriæ.* 3. *Gratiarum actionis.* 4. *Gratulatoriæ* 5. *Officioſæ.* 6. *Diſputatoriæ.* 7. *Collaudatoriæ,* 8. *Deprecatoriæ.*

2. In genere *Deliberativo* ſunt. 1. *Suaſoriæ* & *Diſſuaſoriæ.* 2. *Hortatoriæ* & *Dehortatoriæ.* 3. *Petitoriæ.* 4. *Commendatitiæ.* 5. *Conſolatoriæ.* 6. *Reſponſoriæ ad conſolationem.* 7. *Monitoriæ.* 8. *Convitiatoriæ.* 9. *Reconciliatoriæ.* 10. *Conciliatoriæ.*

3. In genere *Judiciali* occurrunt hæ; viz. 1. *Criminatoriæ.* 2. *Defenſoriæ.* 3. *Expoſtulatoriæ.* 4. *Exprobratoriæ.* 5. *Purgatoriæ. Excuſatoriæ.*

2. In THEMATE, Methodus ſit ſecundum *partes* uſitatiores, quæ ſunt. 1. *Exordium.* 2 *Propoſitio,* vel *Narratio.* 3. *Confirmatio.* 4. *Confutatio.* 5. *Concluſio*——Vide paginas 24 & 25, ubi 2. Them.

Thematis noſtri *Methodus* indicatur fuſius. Neque hic ſine nauſea tua (Lector!) cramben illam potuimus recoquere. *vid.* poſtea Praxin Thematis. Ignoſcas, quæſo nobis ἐμεθοδίαν noſtram, etiam dum Methodum quandam tibi pollicemur; neque enim aliter commode facere potuimus, præſertim cum non δεύτερα (ut eſt in proverbio) verùm etiam ἕδομαι φεγγίδες σοφώτερα. Nonies enim edidimus jam hasce formulas, & in ſingulis Editionibus addidimus aliquid, ut ferragihoſum nunc Chaos, & tyretarichon plane, legas neceſſe eſſe, & res magis congeſtas, ὑστεροπρότερως, quam ordinate digeſtas, methodice compoſitas. Certo *Epiſtolo-graphica* noſtra naturæ & diſciplinæ ordine, deberet præcedere, quæ nunc longo poſt ſequitur intervallo.

3. Declamatio.

* Hos interim imitare non induſtrie ſedum, ſed pene adfectate, et cupide, ſic (inquam) ut *color* quæſitus et *fucus* appareat imo et *furtum*

** Ut enim *pueros* nihil pudet cum *ſcribere* diſcunt, per ſingulos *literarum* apices res aliena ſæpe *manu* duci; partem *periodi* cujuſpiam cum Venia ſæpe inſeres, et centonem è *Tullii* purpura contexes, paulo poſt datus *tuam. Lipſius Epiſt.*

3. In DECLAMATIONIBUS Methodus eſt omnino eadem cum prædicta *Thematis*, variato tantum (pro re nata) exordio, &c. *p.* 38. vid retro. *p.* 24. & Praxin declamat. quæ ſequitur.

Secundo, ut in his *omnibus* requiritur *Methodus* ita etiam *Formulæ* non erunt puero contemnendæ, tantiſper dum ſine *cortice* (quod aiunt) * *naturæ* poſſit, & confirmato jam uſu, *pede* ** ſuis viribus, *ſuopte* ingenio, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullæ reſpiciunt *Contextum*, 2. *Materiam*. ***

1. *Contextum*; eumque in *Epiſtolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, atque vel { *Separatim* eorum *ſingulis*. *Conjunctim* omnibus & *in communi*——

1. In EPISTOLIS, ubi adhibentur *Formulæ*.

*** Prætulit mihi in iſtis facem *Lipſius* in Inſtitut. Epiſtol. cap. 12. Et celeberrimus *Farnabius* Indic. Rhetoric. pagin. 10. Tabula Formularum.

mulæ. 1. *Salutandi.* 2. *Compellandi.* 3. *Valedicendi.* 4. *Subscribendi.* 5. *Dandi.*

2. In THEMATIBUS, sunt *Formulæ* 1. *Narrandi sive proponendi.* 2. *Partiendi, Distribuendi* vel *Dividendi.* 3. *Confirmandi* in genere. 2. Per *Causam,* rationis scilicet & *argumenta* proferendi. 3. *Contrarium.* 4. *Similitudinem.* 5. *Exemplum,* autores inducendi. 6. *Testimonium,* antiquorum dicta citandi. 4. *Objiciendi.* 5. *Confutandi.* 6. *Concludendi.* 1. In genere. 2. In specie, per Recapitulationem.

2. Pathopœiam in { exclamatione. interrogatione. admiratione, &c.

3. In DECLAMATIONIBUS; ibi in usu sunt Formulæ. 1. *Compellandi* Auditores. 2. *Ordiendi* in genere, *primo.* 2. In specie. 1. *Benevolos faciendi* à Persona *Auditorum* & nostra. 2. *Adversariorum.* 2. *Insinuandi.* 3. *Conciliandi.* 4. *Moderandi.* 5. *Narrandi* vel *Exponendi.* 6. *Confirmandi.* 7. *Confutandi.* 8. *Perorandi.* Sed in *his* nihil fere differunt à *Themate.* 3. Formulæ Declamationibus propriæ.

Secundo, *generales* formulæ, quæ *his* omnibus in *communi* competunt, sunt 1. *Transeundi.* 2. *Continuandi.* 3. *Abrumpendi.*

2. Formulæ ad *Materiam.*

Accusandi. Admirandi. Asseverandi. Consolandi. Consulendi. Corrigendi. Culpandi. Dehortandi. Deliberandi. Deprecandi. Dissuadendi. Dubitandi. Exclamandi. Excusandi. Hortandi. Illudendi. Gaudendi. Gratias agendi. Lamentandi. Laudandi. Lætandi. Metuendi. Minandi. Monendi. Objurgandi. Ostupescendi. Obtestandi. Officium agnoscendi. Opem efferendi. Opponendi. Petendi. Pollicendi. Precandi. bene & male. Provocandi. Querendi. Reprehendendi. Rogandi. Suadendi. Vendicandi. Vituperandi.

FORMULIS

Hiſce *Oratoriis*, in hac nona Editione, ſubtexuimus.

I. *Praxin*, ſive *uſum Formularum*, in exercitiis Sholarium, *viz.*

1. In *Epiſtolis* tribus, ut de Praxi Epiſtolari.

2. *Themat.* tribus { longioribus, *Praxi form.* brevioribus, *Them.* 1, 2, 3.

3 *Declamationibus* in tribus diverſis quæſtionibus; Tres in ſingulis; *viz.*

Tres { Defendentis, Opponentis, Moderantis, } ut in *praxi* poſtea videre eſt.

4. *Exempla* Oratiuncularum aliquot.

II. *Quæſtiones* quaſdam { Declamatorias. Inventioni Oratoriæ accommodatas.

III. *Epiſtolo-graphiam*, ubi de Affectionibus & Generibus Epiſtolarum.

IV. *Regulas* de Compoſitione *Oratoria*, ſeu elegantiori verborum *collocatione* in ſtylo Orationis diſponendæ:

V. *Manuductionem* ad Artem *Poeticam*, cui paucula ſubjunximus Poematiola, ut *praxin* etiam in his habere poſſint *Scholaſtici*,

Finis Methodi.

ATque hæc paucula *Præfari* viſum eſt de ſtructura, & *Methodo* Formularum, deque ratione & contextu operis. Jam *Hortum* ipſum ingredere, ſi tibi lubeat (*Oratorcule* mi!) atque flores *areatim* naſcentes decerpito.

Sed

Sed hoc etiam in limine

Longos meos deprecor logos, ne λογομαχεῖν me autumes; quocirca

Si tu forsan de nimia longitudine, aut Formularum quorundam prolixitate conqueraris (quod, ut audio, aliqui); cogites velim, ut ille apud *Poetam*, quod

——suave est ex magno tollere acervo,
ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; & dicas magno de flumine mallem
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere——

Hor lib. 1. serm. Satyr. 1.

Tu capias quantum lubeat pro capacitate *situlæ* tuæ, in usum *præsentem*. Nobisque nostram non invideas (quæso) *copiam*, luxuriem.

Lips. Instat. Epist. λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν.

Loquentes fere plurimum, qui minimum *eloquentes*, ut *corpore* tenues, *veste* se dilatant: sic qui *ingenii*, aut sapientiæ *inopes*, diffundunt se verbis,

——hanc veniam petimus,
Dabimusque vicissim——

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, quam maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimam* dixisse dicitur. *Plut. in vit. Cicer.*

Non erat mihi unquam in animo, *præscribere* vel *meæ* olim, vel alienæ nunc pueritiæ literariæ, formulas verbatim aptatas exercitiis suis; ubi tunc puerile ingenium? ubi *inventio*? ubi *prudentia* in seligendo quæ in rem faciant suam? ubi cura, & advertentia *prædagogica*, ut sic permitteret agi? *Apes thymum* ferunt domum, non *flores* integros; exsugunt quod placet.

Imprudenter sane ageret *sartor* vestiarius, qui totam panni coccinei aurative telam in unam chlamidem discinderet, consueret; peritus artifex rationem habebit *corporis*, sive *puerilis* seu

virilis,

virilis, & veſtes juxta menſuram debitam efformat: Idem hic *pueri*; idem faciunto *pædagogi*.

Si *hæc* non ſatis tibi faciant paucula, vide *Querelam* noſtram Apologeticam in pagina illius *quarta*, &c. pag. 412.

Formulæ ad Contextum Oratorium pertinentes.

& Imo.

¶ Formulæ *compellandi* Auditores, in Declamationibus, Orationibus, &c.

Viri ampliſſimi!

Auditores { *Humaniſſimi!* *Candidiſſimi!* *Lectiſſimi!* *Auritiſſimi!* *Doctiſſimi!* }

Viri vere { *Apollinares!* *Ornatiſſimi!* *Generoſiſſimi!* }

{ *Summates Palladii!* *Hereos Literarii!* *Apollinares Sevidei!* }

Vir venerande, verendeque! Vir ſpectatiſſime! Clariſſime vir!

Digniſſime / *Obſervande* / *Honorande* / *Generoſiſſime* / *Venerande* } *Mecœnas!* { *Magnifice* / *Illuſtriſſime* / *Honoratiſſime* / *Minervalium Præſes Virorum!* } *Domine!*

Per-Illuſtres & generoſi admodum Domini!

Amiciſſimæ / *Mutuiſſimæ* / *Chariſſimæ* } *animæ!* {

Magne Literarum Atlas, loci hujus Lumen & Columen!

Literarum Literatorumque meſegeta!

Hereos magnifice, Literarum & Literatorum Fautor eminentiſſime!

Apollinare Caput!

Minervales Pedes!

Florentes Academiæ!

Syntaxis

Syntaxis doctiſſima! / *Celeberrima Panegyris!* / *Optimates literarii!* / *Venerandа Capita!* / *Apollinaris Corona!* / *Minervalis Chorea!* / *Mercurvales Adoleſcentuli!* / *Heliconia* / *Attica* } *Juventus!*

Chara Muſarum Soboles! / *Magni Apollinis incrementum!* / *Igniculi Heroici!* / *Juvenes Philomuſi!* / *Generoſi Minervæ filioli!* / *Proles Apollinia, almæ Palladis quam nutriunt ubera!* / *Plebs Literaria!* / *Minervale Sodalitium!*

Dignissime / *Vigilantiſſime* / *Prudentiſſime* } *Prætor!*

Cives Patricii! / *Patres Conſcripti!* / *Senatores graviſſimi!*

Viri Conſulares!

Studioſiſſimi Muſarum Alumni!

Vos, qui utramque *Minervæ* mammam exuxiſtis exſiccaſtis olim!

Mei ſub eodem *Palladis* vexillo Commilitones ſuaviſſimi!

Vos, quorum ætas teritur in libris!

Attentiſſimi Animi! Patientiſſimæ Aures!

Vos, qui *lineæ* eſtis, & Helluones chartacei!

Vos, qui in ipſo bonarum Literarum emporio verſamini!

¶ Lector! *Figuræ, quas vides* marginatim *ſparſas, Locum illum, & Paginam, unde ſingulæ deſumptæ ſunt Formulæ, & Praxi applicatæ, indigitant.*

P *Paginam notat.*

II do.

Formulæ *Exordiendi.*

Plutarch. *in* Hannibale Si sint prolixa nimis usui tuo illhæc *Exordia*, quam erit tibi facile *Proœrusten* hic agere, decapitando, degenuando? *Plutarch.* in Theseo Luxuriem nostram amputa; arctioribus cancellis compinge, comprime; in angustiorem alveum & ripas contrahito exundantiam; ut ita viis et modis proposito tuo adaptentur formulæ.

Marcum aiunt *Antonium*, *Peripatetico Phormioni* gravem *imprudentiæ* notam inussisse, quod *rei militaris* scientiam explicaret, audiente *Hannibale.*

C. Julius admirari solebat eorum ora, qui in scena *gestum* agerent, spectante *Roscio*: videbor, igitur *ego* fortasse minus aut *prudens*, aut *pudens*, qui, cum tot adsint hic & adstent undique *Hannibales* & *Roscii*, tenuitatem nostram in hoc dicendi genere longe superantes, illustrem nihilominus hujus *sententiæ* sublimitatem, exili mea dictionis *infantia* deformare turpiter non reformidem. Cum tamen admirabili *favoris vestri* amplitudine ad dicendum impellar, inconcinna profecto hæc *orationis* meæ structura in mora mihi non erit, ut ab instituto retardarer, quo minus——

——*Marcus Tullius* eloquentiæ Romanæ parens, magna semper trepidatione *exordiri* consuevit——

——Nam si *Anacharsis* philosophus, ignorantes *Musicam* deridebat de *Musicis* ferre judicium; quanto magis *imprudentes* damnasset, si de *prudentibus* vidisset judicare——

Theophrastus progressus in concionem repente obmutuit——

Isocrates ob ingenii timiditatem, ivek hiscere nunquam *publice* ausus est——

Illu-

Illustrissimum illum *Alexandrum*, orbis terrarum Monarcham invictissimum, ab *Apelle* tantum se *pingi* à *Lysippo fingi* voluisse ferunt; hoc nimirum consilio, *ne à vulgaribus & obsoletis operibus non tam illustrata*, quam obscurata, illius *videretur dignitas*.

Vos igitur (lectissimi *Auditores*) male consultis tam divinæ *veritatis* sublimitati, si *eam* à me, luculentis barbariæ fæcibus inquinatam sordescere patiemini; cum oratio *mea* nec facertis potest contendere, quod *authoritate* nihil valeat, nec illecebris delinire, qvod careat *lepore*; nec aculeis commovere, quod *judicii* maturitate destituatur.

Potes & hic pro ingenioso tuo, exhoc *uno* tam prolixo exordio *tria* facere, breviuscula, verbis aliquot additis & immutatis.

Quare quum singularem *ejus* excellentiam satis eluminatè decorare nequeam, faciam ut olim *Timanthes* ille pictor, in immolanda *Iphigenia*, qui caput *Agamemnoni* obvolvendum putavit, quod immensam sui *mœroris* acerbitatem, penecillo non potuit adumbrare; pariter *ego* hujus rei magnificentiam, quam vix *cogitando* consequi valeam, *silentio* sipparo involvendam relinquo——

Veteres *Græci*, qui Εὐχαριστίαν magnificerunt, priusquam aliquod opus aggressi essent, *Opportunitati* semper litare solebant; quapropter, & *ego*, in ipso orationis meæ vestibulo, *vestrum* favorem & æquanimitatem, veluti *Mercurium communem* implorandum censeo.

Cum *Musa* nostra, flexanimæ suæ *Suadæ* sœcum statim sit paritura, *Vos* (ceu tot *Deos Nixeos*) implorandos arbitror, ut *obstetricantem* illi accomodetis operam——

Theseum ferunt, *Ariadnes* ope, in penitissimos (irremeabilis alioqui) *Labyrinthi* recessus olim ingressum, inde etiam exiisse feliciter; *Ego* pariter facile intelligo, *me* non nisi *vestræ* aura & *Fa-*

venie

venio benevolentiæ; ceu *Ariadneo filo* fretum posse amplissimum hunc dicendi *Oceanum* ingredi; *me*, non nisi *vestræ* patientiæ *velis* adjutum, posse in eo *progredi*; nec inde *ingredi*, nisi in *vestra* æquanimitate, *proram puppimque* collocem. Adeste igitur (*candidissimi Auditores*!) *meque* benevolo patientiæ vestræ *influxu* juvate, dirigite; ut *portum* aliquando tandem, appellere mihi liceat implacatas *invidiæ Syrtes* prætervecte———

Nobilissimum illum pictorem *Timanthem*, ingentis *Cyclopis* magnitudinem, *parva* in tabula expressurum, *pollicem* duntaxat ejus (quem *Satyri* juxta picti, thyrso metirentur) penecillo ferunt adumbrasse:——Ego pariter.

Hæc *ara* (*vos Apollinares Semidei*, quibus *primitiarum* nostrarum spem *vicissim* litamus, nobis enim singulis, *redit*, *ut agricolis*, *labor actus in orbem*) aliquid, naribus tam divinis dignum thymiamatis, elimatum arte, quodque *auribus* sit harmonicum, videtur exigere. *Ego* autem, quantumvis omnium ineptissimus, qui tam *sacras*, tam *purgatas* affarer aures; veruntamen cum *vestro* omnium suffragio *calculisque*, in hanc *Spartam* sim delegatus, *vos* quæso, *viribus* animisque mihi suppeditetis, ut *meam* hanc exornem provinciam.

Quod tanto securius facturus mihi videor, tanta etiam alacrius, si institutum *iter meum regio favoris* vestri *diplomate* muniatis; cujus publica *Majestate* (tanquam *Mercurii* caduceo) servatas *hostium* phalanges tuto aut penetrare possim, aut præterire; qui abunde mihi prospectum existimarem, adversus omnia *censuræ* præjudicia, si *mea* non prorsus improbaveritis. Quare, quod *vultu* pollicemini, id *audiendi* facilitate comprobetis, obsecro, ut mihi *primas anchoras* solventi benè *velitis*, (qua cœptis comita-

te)

te,) & quæ dicuntur (qua estis æquitate) candide *interpretimini*——

A *vobis* itaque *Musarum patroni, viri vere Apollinares!*) à vobis petunt, qua possunt observantia, (finite quæso ut exorent) benigne ut audiatis *me*, quem miserunt *Legatum* à *Latio*) oratorem *suum* talem, qualem ferendo leniter tenuem *meam* in dicendo facultatem——

Ad *vestram* enim benignitatem, tanquam ad *sacrum* aliquam *arcem* supplex accurro, ut sub *Achilleo* vestri *favoris umbone* intrepidè lateam, nequa in nostris *his* conatibus: *genuinum frangat* maledicorum *Errinnys*; quò si *me* favori dignabimini, nulla *loci* intercapedo, nulla *temporis* diuturnitas, hujus rei gratiam obliterabit.

Ego enim, quamvis inter omnes *Athenienses* minimus, quantuluscunque tamen sum, operam dabo, ut ex anguſtis inventionis meæ *urnulis*, è limpidiſſimo *veritatis fonte* repletis, *nectar* reconditum hauriatur, quod vestris *propinem* imbibendum *auribus*. Adeste huc igitur omnes (*circumfusa corona*!) adeste (*inquam*) singuli *animis*, perinde ac *corporibus*; arrigite mentes aurésque *vestras*, & *me* denuo dicentem patienter audite; quem adeo pluſquam benevole, præliminari hac præfatiuncula *vos* salutantem, audiviſtis hactenus——

III io.

Formulæ conciliandi Benevolentiam.

a { persona { *Auditorum.* / *Nostra.* } / *Re ipsa de qua dicturi sumus.* }

INsuetum *præsentiæ* tam *verendæ*, tam *venerandæ* jubar, mentis (mihi *Infantulo*) oculos, radiis adeò

adeo offuscat suis, ut tanquam *noctuæ* ad solem, mea jam caliget ingenii, *acies*, ut quem non tulit *unicum ovidiana Semele*, *ego* minus, tam multos *Joves*, & *Phœbos* meæ orationis angustia recipere possum; utcunque tamen tenuitatis *ego* meæ mihi conscius sim, vix tamen intra *cochleæ* meæ testam jam contineor, quin inter alicrum *naufragia*, & successus in hac re, minus prosperos, ad *pulchrum* illum, *Bonæ spei*, *bonæ mentis*, *portum*, & almæ *veritatis Elysios*, aspiraturus sim: si modo, *aureum* mihi favoris, & benevolentiæ vestræ *ramum* porrigatis supplici——

Carneadem ferunt (qui ex tribus nobilissimis *Athenienſium* Philosophorum *primus* habebatur) tam incredibili dicendi vi fuisse præditum, ut *nullam unquam in suis disputationibus rem defendit, quam non probarit; nullam oppugnavit, quam non everterit.* O felix viri ingenium! feliciorem fortunam! utinam & mihi——

——*si, cui jam circum utrinque, phalanges*
Stant denſæ, strictisque seges mucronibus horret
Ferrea—— Æneid. 12.

Spero *me* à vestra omnium æquitate impetraturum, ut ad orationem meam, faciles hodie aures fitientesque afferatis. Quare, nec veteri *rhetorum* more, rogabo ut *attendatis*, quia *res* ipsa, de qua jam dicturus sum, *hoc* à vobis exiget; nec deprecabor quod orationem affero, nullo aut *flore* sparsam, aut artis *gemma* immixtam.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut nihil sibi pene ad expugnandum proposuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere illiserit, *Vincent. Lirinenſ. de Tertull.*

——Cur vos summates viri, *Patriciique o-dinis Proceres*, ad hoc plebeium convivium vosmetipsos ingeritis? non istis palatis hæc parabantur legumina——

Vos

Vos vero, (incomparabiles *viri* !) ut amare debeo, sic metuere non-nihil non possum, non quidem ut *natus* parentem; verum, ut qui timide causam suam agit, *judicem*; non quia causæ diffidat, sed quod de se desperet. Præterquam enim quod ignotus *mihi* non sum, divinam ingenii vestri vim, cum inexhausta sapientia perspectam habeo.

Te igitur (*vir maxime*!) oro obtestorque, ut paulisper dum *me* audies, eruditus esse desinas, scientiam seponas, benevolentiam induas——

Ut jam *Scaligere* nomen (quod de *Tullii* eloquentia dixit *rhetor*) non pro *erudito* homine, sed pro *eruditione* sumatur. *Heins.*

Archidamus Periandrum dixit è bono *Medico*, pessimum *Poetam*, malis carminibus fecisse; ἀντὶ χαρίεντος ἰατρὸς κακὸς ποιητὴς κακῳδὸς ἐνθυμεῖς. Vereor ne & *me*, quem hactenus æstimastis *aliquid*, comperiatis demum quam sim nunc nihil——

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud *Philippum* regem, Amyntæ filium, verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti *viri* perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius *mihi* contigisset, nisi stuporem hunc, explorata mihi jampridem excussisset humanitas *tua*——*Text.*

——Non sunt somnia aut nugamenta hominum, aut Poetarum fabulæ, quas *vobis* explicamus; audietis monita illustria, audietis——

——Quod optare licet, præstare non licet; sed quoniam alterum *potentiæ*, alterum *voluntatis* est, respicite æquitate vestra, quod adest, supplete benevolentia quod deest.

——Non de stillicidiis, aut aqui-pluviis, sed de causa seria, re magni momenti est nobis sermo——

Dignum

Dignum est attentione vestra argumentum (*Benignissimi Auditores!*) quamquam nec de *vobis* dubitare sit nefas——

Non sunt levia quæ pertractamus *Auditores* ——quibus graviora, ne *Conscripti* quidem in Senatum *patres*, aut ex ebore curuli *consules* pronuntiarunt——

Gravissimum nobis, (*Auditores* humanissimi!) gravissimum onus incumbit, ætas autem *hæc*, & illa quam videtis adolescentia longe subsistit impar, quæ nullis fulta præsidiis, nulla eruditione instructa, nullis ingenii viribus innixa, *opem* vestram implorat supplex——

——Sed acceptior fortasse erit ex intimo *cordis* penetrali, leniter spirans *simplicitas*, quam in labiis tantum natans phalerata hujus seculi *grandiloquentia*——

——Ecce vobis *novum* jam argumentum, *rei* sane, ut opinor, injucundæ, cum vobis, *scio*, non placeat recocta *crambe*, quæ antehac sæpius apposita excitavit nauseam.

——Dabitis, uti spero, pro innato *vestro* candore veniam——& aurem paulo faventiorem, cum *nostra* jam oratio humili serpat pede, non *tragico* superbiens cothurno, nec nugas vobis & *a pinas*, aut ἐπποσήμονα ῥήματα, (ut ait *Comicus*) sed rem uti res est proferat——

——Difficili plane dere dicturus sum, neque quisquam est, cujus de lumine, lumen accendam meum——si igitur etratum à *me* usquam fuerit, vestram πρωτοποίρω συγγνώμην indulgete——

——Tametsi non inter *primos*, sic nec inter *imos* prorsus debeam considere——

Per eam *vos* humanitatem rogo, quam inclusam in pectoribus, domo *huc* attulistis, ut dum dico, patienter assidere, & attente auscultare velitis——

Hanc

Hanc ad *telam* pertexendam, dum pleno me confero gradu, officioſe *vos* compello, ſtudioſe peto, obnixe compreeor, ut porro benignitatis *aura*, benevolentiæ veſtræ *ſpiritu*, leviſſimo favoris *Zephyro*, ad portum altum provehatis, *hoc* leve & demiſſum genus dicendi——

Quod dum facimus, *vos* auditores quotquot adeſtis, obteſtamur, quanto eſtis *nobis* eruditiores, tanto ſitis quoque ignoſcentiores, nobiſque balbutientibus, attentionem aliquantiſper largiamini——

Simul illud deprecor à *vobis*, ut non prius temeritatis mihi notam exulcerato quodam animo inuratis, quam *me* provinciam hanc ita depoſuiſſe judicetis, ut à ſuggeſto non ejectus, ſponte diſcedam——

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adoleſcentiæ ſpacium eſt egreſſa; ſi quid hoc *judicium*, quod nullo rerum eſt uſu confirmatum; ſi quid hæc *eloquentia*, quæ primis tantum præceptis eſt imbuta, poteſt, conabor ut——

Quum multum de *amicitia* ſcripſiſſet *Cicero*, librum illum ſuum *Pomponio Attico* inſcripſit, amico *ſibi* conjunctiſſimo; quumque de *Senectute* porro *ipſe* copioſe deſeruiſſet, nullum alicubi operis iſtiuſce idoneum magis invenire potuit patronum, quàm eundem *Titum Pomp. Atticum*, virum multa canitie venerandum. Prudenter admodum *patroni* ſui, cui nuncupaverat conditionem, ad ſubjectæ materiæ qualitatem applicans, & adaptans: ita & *Ego* (ſi *magnis componere parva* licebit) vindicias ſtudiorum, & literarum patrocinium ſuſcepturus, in improbos nebulones, atque ignaviſſimos horum temporum fucos, opportune, uti ſpero, & appoſite coram *vobis*, adoleſcentibus virtuoſis pariter ac ſtudioſis, dicturus venio——

Ulte-

Ulteriùs autem antequam *linguæ* frœna indulgeam, quæso *vos* per eam quam hactenus invicem, ex literarum humaniorum cultu satam & propagatam conservavimus amicitiam, velitis, *aurium*, (ut sic dicam) *ædes* vacuas mihi aperire, & peregrinantem dicendarum rerum *veritatem* admittere——

Ausculta, *corona* discipulorum, *brevissima* attente, vitabo sermonem lacinioſum; attende benevolo, promitto animum officioſum.

Favete igitur linguis, & permittite ut in hoc opere arduo, honestaque admiratione, tanquam *profanus* lumen adorem, onerariaque navi mea littora tantum prætervehar———

Atque utinam dum imparibus arduam hanc molem humeris impono, aut *Ciceronis* voce uti possim, aut alacritate *Demosthenis* excitari!

Cum tot tantisque difficultatibus, affecta atque afflicta, in vestram, *Auditores*, fidem, veritatem, misericordiam *Veritas* confugerit, Te *Domine*, vosque, qui in *concilio* adestis, orat atque obsecrat, ut multis injuriis jactatam atque agitatam *æquitatem*, in hoc tandem loco consistere & confirmari patiamini: id quo facilius facere possitis, dabo operam, ut à *principio*, rem ipsam, quemadmodum gesta & contracta sit, cognoscatis——

Hercules olim adversus *Hydram* Lernæam, & *Cancrum* congressurus, coactus est, *alienam* opem implorare, qui *ipse* solet opitulari cæteris. Ego *unus* cum tot monstris dimicans iisque subinde novis exorientibus, quid faciam, si manum mihi adjutricem non porrigatis? si sub *Ajacco* vestri Patrocinii clypeo non protegar——

Peto, ut *quantum* nobis deest *eloquentiæ* (deest autem *plurimum*) *tanquam* ab *humanitate* vestra ad *benevolentia* accedat; ne si secus fiat, non unius

viri

viri, ſed ipſius *ſapientiæ* laudibus intercediſſe videamur.

Oro, rogo, ut eâ, quâ cœpiſtis, benevolentiâ, & arrectæ auſcultationis, aura, dictionem hanc ad præſtitutum terminum proſequi haud dedignemini——

——*Solamen hab bo*
Mortis, ab Æmonio quod ſim jugulatus Achille.

——Qua de re cum breviter dicturi ſumus, peto ut, quòd eſt amoris, ac benevolentiæ, *benigne*; quodque ſtudii ac diligentiæ, *attente* audiatis——

Quam *hæc* minime levis ſit controverſia, facile intelligetis——

——*Nec enim levia aut ludicra petuntur*
Præmia, ſed Turni *de vita & ſanguine certant.*
Æneid. 12.

Suppeditabit (uti ſpero) candor veſter, & attentio, ut grata anteverram celeritate (quæ delaſſatos facile occupat) ex prolixitate nauſeam——

——*Hæc* quam ſint in *me* exigua, agnoſco, nec de *me* quiſquam tam abjecte quàm *ipſe* ſentio——

——Magna profecto *res*, & ad diſcendum utilis, & ad recolendum neceſſaria, *quam* etiam atque etiam exemplorum molibus illuſtrare atque inculcare ſtudebimus——

——Ut ad conſenſum *ſui* quos ſuadere non potuerit, impellat, *cujus* quot pene verba, tot ſententiæ ſunt, quot ſenſus, tot victoriæ——
Vinc. Lirinenſ. de Tertull.

——*Simonides* in ardua illa quæſtione *Hieronis*, deliberandi cauſa, *unum* ſibi *diem* poſtulavit, poſtridie vero *biduum* petiit, & deinceps dierum numerum duplicavit. Haud aliter *ego* in hac nodoſa difficilique admodum controverſia ——debeo aliquot *dies* ad cogitandum poſtulare,

late, quia, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior——

——Cum causa sit multiplex, & non paucis difficultatibus obvoluta——— imo undique sit præjudicium, undique præcipitium———

——Quanquam & de *hac* re perinde ac de aliis, tanta est controversia, ut *horologia* sexcenta facilius in concordiam redegeris, quam *tres* aut quatuor Philosophorum super *his* rebus dissonas opiniones——— jam vero *quis* recenseat quæ à singulis perhibentur de *natura*, de principiis, de *Deo*——

——Nam à veteribus Philosophis hæc quæstio olim decocta, *his* temporibus recruduit———

Illud modo, antequam ulterius provehar, à vobis summopere contendo, ut quando omne mihi perfugium in *vestra* bonitate, & clementia situm est, tenuitatem meam vestro favore ac silentio sublevetis, quo mea oratio his veluti *secundis* subjecta *ventis*, quem sibi proposuit, portum facilius consequatur.

Ut pronis auribus, benevolisque animis vocem *oratoris*, de eximio seculi hujus ornamento differentis, excipiatis——

———Non rhetoricor *Auditores*, non tinnio, bullæ & crepitacula puerorum sunt, aut fanaticæ forsan juventutis.

Sed si jam vestra illa *favonis* aura, nostræ hujus *Vitæ* imbecillitatis impleverit, superabo scopulos omnes difficultatis tantæ, & ingressus in portum, *veritate* dictionis hujus coronidem conservabo——

Præbete quæso mihi *vestras* attentissimas *aures*, dum hæc à me proposita, tenuiter pertractata fuerint, sub Ajaceo vestri patrocinii *clypeo* nudam veritatem obumbrate——

Sed ad *humanitatis* vestræ *genua* procidit *Oratio* nostra,

noſtra, ſupplex animi *nuntius*, & delegatus; cui, ut benevolam præbeatis *aurem*, obnixe *deſidero*; nullorum enim uſpiam lenitatis cenſuram, vel magis *expeto*, vel magis *exſpecto*, quam *veſtram*, (doctiſſimi *Auditores*!) quibus, ne *Athenas* quidem ipſas, credo fuiſſe magis *Atticas*.

Oro *vos* igitur, ut *irradiet* mihi, veſtræ *humanitatis*, (ceu cœleſtis cujuſdam Cynoſuræ) jubar, *vultus* veſtri *ſplendore*, me ſubtimide, debili utcunque conatu *dicentem* mirifice reficiatis, ſi conatum quantulumcunque mecum probaveritis.

Quanquam dum *vos* in tantillas haſce *minutias* deſcendere non diſpuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordiis, ut veſtræ aures *Ambroſia*, *Nectariſve* ſucco ſaturas dimitterem——

Dum *vos* modo propitios habeam, quorum imprimis vereor, & revereor judicium——

Sed cur *ego* vos (miriſſima *ingenia*!) adeo operoſa *precarer precarerve* prece, quorum *vultus* placidique *mores*, faciunt, ut mihi de *vobis* dudum pollicear futurum, ut ſub *Achillæa* veſtri patrocinii panoplia, omnes maledicarum linguarum *latratus* facillime retundam——

Hac *ego* de re cum dixero, dum immenſum hunc *Oceanum* tranavero, *vos* quæſo (*Auditores*!) veſtra ut faveat conſueta *affabilitas*; indulgeatque placide balbutienti noſtræ oratiunculæ; ut in quam *me* ſpem, *vultus* veſtri oculorumque benignis indiciis erexiſtis, eam *attentione* quoque veſtra confirmatam dignemini, veſtroſque animos *verbis meis* velut catenis quibuſdam alligate——

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phraſium *ſideribus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* diſtincta, eloquentia *nitere*, compoſitione *fluere*, ornatu *ſplendere* non poteſt; *vobis* tamen quæſo placeat, puriſſi-

mum hujusce *veritatis* merum, ceu divinum aliquem *succum* imbibere, ut plenis filius *amphoris* satiati, *usum* mihi præbeatis triumphandi serio.

Magnaque det nobis tantus solutia victor.

Atque utinam ea *mihi* felix fortuna contigisset, ut dum *auri* laudes prosequor oratione, *aurea* quædam apud vos eloquentia, *aureo* verborum flumine ac sententiarum inundare possim! sed quoniam in hac infantia nostra, & *eloquentiæ* tirocinio, facilius optare quidvis licet, quam assequi——

Ex sanguem hanc nostrum *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obtestor; & si quid dubiusculum *auribus* tam veretibus videatur, candide dignemini interpretari; ut sic (cum habuerimus *Mæcenates* & *Patronos*, qui tanquam *Dii Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, nostram qualemcunque vindicetis censuram) ad *veritatis Pharon* aut *Cynosuram*, clavum futuræ orationis dirigentes, *mare* isthoc, tam inquietum, feliciter trajiciamus.

In quem ergo dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, vestraq; patientia *comite*) rogo suppliciter, vestra *nobis* ut afflet attentionis *gratia* nostrisq; benigne aspiret *linteis* benevolentia; ut si obvias quas in *rupes* navicula mea, minus secundis *Euris* impulsa illiserit; æquanimitatis *vestræ* remigio, & *Cynosura* naufragii periculo integra emergat.

Vid. Excusan.—

IV.

Formulæ sumptæ à Persona Adversariorum, eos in contemptum & odium trahendi.

Inter has plurima ad *confutandi* formulas referri possunt, & contra.

EXploserunt jampridem *seniores* & *juniores* philosophorum, *paradoxiloquum* illum *Anaxagoram*,

ram, qui *nivem* esse *nigram* & *solem* candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui *Candida de nigris, & de candentibus atra*, asserere non veretur; qui *adversus solem* (quod aiunt) *loquitur*, & insana stribiligine, & *sua* (qua tantum pollet) *sartagine* loquendi, aures *vestras* captivas ambit demulcendo, * abducere:

Cujus oratio (ut audivistis) calamistris *meretriciis* inusta, unguentis fluentibus delibuta, pigmentis rhetoricis effœminata, non incorrupto *sanguine* sed ascititio *colore*; non naturali *succo*, sed accersito *fuco*, fallaciter enitescit.

Sed *hedera ista*, quam in orationis suæ *vestibulo* & fronte, *suspensam* habet, *vinum* intus haud *vendibile* indicat——

Pronum *te* audio ad maledicta——credo id ea causa factum, quia bene loqui non didiceris: sed qui tecum agam argumentis, cum ex primis *philosophiæ* apicibus, liceat mihi omnem illam struem verborum demoliri——

Dextera nec tua te Graium fortissime Creteu
Eripuit Turno; nec Dii *tecere Cupentum*
Ænea veniente, sui: *dedit obvia ferro*
Pectora, nec misero clypei *mora profuit ærei*:
Te quoque——Æn. 10.

——à quo protrahitur rursus in *scenam* hoc *drama*——

Inauditarum, nescio quot, vocum colluvione olens, ut *servus* ille Plautinus ait, *allium, hircum, hæcum, suem, caucum, caprum, crumistum*: ut quemadmodum odor qui ex *Averno* efflabatur, supervolantes aves necare solitus dicitur; ita illud *pus*, illa *sanies*, illud *virus*, optima quæque *auditorum* ingenio exanimet.

Sciunt fœtores suos *nulli* fere cito esse placituros, si *nudi* & simplices exhalentur, atque id-

* Honesta publico gaudent, scelera secreta sunt, *Minut. Fel.*

circo eos eloquii velut quodam *aromate* aspergunt——

——Quibus à *Pacuvio* & *Ennio* demortua accersebantur *verba*, saltitabant periodi, macra, jejuna, ac famelica *oratio*, succo omni, nervis destituta omnibus, & copia, punctulis quibusdam & *allusiunculis*, aut membris *interim* præcisis, & interrogatiunculis abrupta, *nauseam* fastidiumque *sui* pariebat. Histriones scenicos dixisses, aut ad instar *Telephi* Euripedæi non *mendicos* modo, sed & *claudos*, qui chorago intus rem gerente, *spectatores* cum tibicine oblectarent, & dum maximo conatu aliquando exilire conarentur, cum majore *spectatorum* voluptate quam applausu caderent, non irent. *Heins.*

——Accedebat blanda *Siren* quæ dicendi meretricia suavitate quadam, ac lepore, homines propemodum in *pecudes* converteret——

O *Xerxes*, meo quidem judicio barbarorum ignavissime! non exercitum ducebas, sed armentum; neque *Dux* eras, sed bubulcus——quum turmis singulis *lorarios* dedisse diceris qui à tergo cessantes ferirent, flagrisque ad *virtutem* impellerent——

T. Livius bovem locutum fuisse inter *prodigia* non semel posuit, *hoc* vero tempore homines ita quotidie loquuntur——

——Sed obstruam *his* ora (si hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) fimo & oleto——

Fortissimi profecto *Ajaces*, magnanimi *Hercules*, feroces profecto Gigantes, qui *cœlum* oppugnare malint, quam *veritatem* agnoscere; lingua tenus docti, *holoserica* spectabiles præfatiuncula, cincinnis oratoriis compti; qui si à *rostris* ad *rostra* (cum *malis* Diis) transcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter astra illico condiderint, *non obstante*——

Quæ

Quæ omnia magis eſſe *veriſimilia*, quam *vera* (ut *Cæcilius* apud *Minut. Felicem*) facile perſpexeritis, cum adverſarius, ut fatiſcenti ſuæ paradoxiæ ferat ſuppetias, *hæc* commentus fuerit——

Qui *præſtigiis* ſuis oratoriis ex *Arabia* felici, per Arabiam *deſertam*, in Arabiam *petræam*, ſuos ſeducunt auditores; qui labra ſua *amoris* nectare circum linentes, os utcunque *roſam*, *mens* tamen ipſa ſpinam olet.

Ne forſan ridearis cum rhetore illo, quem Philoſtratus ſcripſit, cum dixiſſet ὦ Ζεῦ! interram conjeciſſe vultum; cum addidiſſet ὦ Γῆ! oculos in cœlum ſuſtuliſſe——

Ut de illo haud immerito, quod *Heraclitus* aiebat, dici poteſt; *aſinum*, *ſtramenta malle quam aurum*, & depexum mendici pallium, quam pannum elegantiorem, ſtolam regiam magnifacere.

Sed *ego magnidicas* iſtas *Antagoniſtæ* jactationes, nihil eſſe aliud puto, quam *larvam*, qua *putentia* cauſæ ſuæ *ulcera* tegeret; qua *vos* ludos faceret, & tanquam præſtigiis *effaſcinaret*, cujus veſtigia *greſſuſque ſingulos* ſi oculatius paulo inſpexeritis ſinuoſas fraudes, & *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à *tergo*, veſtigiis etiamnum lubet inhærere, tantiſper dum ſuperbientis animi *criſtam* depoſuerit——

——Faciunt & veſpæ favos, & *ſimiæ* imitantur homines——

Nullus adverſariorum cœtus tam effrons prodiit, qui *veritatis* non magnifice circumrotet vexillum.

——Quis enim ferat tam graphicas & diſcinctas *ineptias* de?——quis portentiloquia iſta non exhorreſcat?

——Nuſquam *ſcriptum aut fictum aut pictum in pariete*, ut ille ait; idem ergo fecit, quod *cum multa jura confundit cocus*.

——Quid si tanquam *Argivum* clypeum abstulerat, glorietur insolens? *Terga dabo?* & *Turnum fugientem* hæc terra videbit? Usque adeone mori miserum est? *ut Turnus olim*, Æneid. 12. Sic & ego——

——ut non exuricandis pene se induunt Labyrinthis, qui hanc controversiam palmarem, rantis suadere clamoribus etiamnum satagunt——

——Ista crudiora *Errantis* philosophi effata, ita affabre condierunt quidam recentiores—— quibus me, quoad potero, masculè opponens——

——Nec genium habentes nec ingenium, quorum verissima dogmata, scilicet, si ponderentur, vanissima esse, singula apparebunt.

At tu *in sicco es*, & *aqua tibi hæret*, qua me (ne ipse *in parum sicca* essem) constus es fundius obruere, confluge quadam lymphaticorum argumentorum.

Effœminatum istud, & gracile *dicendi* genus, (ubi nihil *virile*, nihil arduum & excelsum, nihil non fucatum, omnia *muliebria*, compta) utcunque *auditores*, nimis *delicatos* suavitate loquendi illiquefactos, titillare possit; cum tamen *nervis* & viribus destituatur, spero *vos* æquitatis, & æquanimitatis præmunitos *Antidoto*, *ulyssæum Moly* arripuisse, neque blandientes *Syrenii Oratoris* incantationes accepisse; sed *veritatis* potius *concentum*, & *harmoniam* usque adeo expectasse, ut *quam* prius audieritis, *absurda*, *sonet vitium*, *percussa*, discrepans *opprio*——

Pers. Sed hæc hominem à pudore non desertum, in ruborem dare possint: videntur enim plerisque *philosophis*, non tam mira quam absurda; & ab omni rerum veritate prorsus aliena——.

In *me*, quidvis harum rerum convenias, quæ in

in stultum vibrari solent, (*caudex, stipes, asinus, plumbeus*) in *illum*, nihil potest, quippe *hæc* omnia exsuperat ejus impudentia,

Sed detur mihi, (*Antagonista* mi!) detur mihi (cum pace tua) paulisper *animi* tui pulsare *fores*, anne adeo præfractarius videbere, & *perfrictæ frontis*, ut παραδοξότατος hæc, mordicus tueri velis? an tu *Jove* & *Minerva* natus plus omnibus *sapies*? an in *Te* uno omnes resederunt Musæ? Vin' *teipsum* quasi alterum *Apollinem*, literatissimorum corona venditare? omnesve Philosophos præ *te* insaniisse? *lumina* scientiarum (*te* jam orto, quasi novo *sidere* in cauda Cassiopeiæ) deliquium pati putabimus?

Sed periculosum est (*Auditores!*) omnino periculosum est, *Apollinis* & Musarum *vehiculum*, tot jam seculis sapienter gubernatum, temerariis *Phaetontis* hujus incœptis conredere, & demandare,

——Nam dum nubes & *ideas* philosophatur, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicum* vocem miratur——

——Quorum ego copias, (ut *Agesilaus* olim *barbarorum*) in bello captas, *captivos* vestibus exuendos curabo, nudosque vobis (ut suis *ille* militibus) inuendos exponam; ut ſie qui vestiti, hostibus formidabiles erant, exuti tanquam pumiliones, ab omnibus derideantur——

——Quos *asinos* esse, ex auribus jamdudum deprehendistis, & hodierno die demum cognoscitis——

——Si modo invenias tam obtusum ingenium quod isto grunnitu tuo & verbis in *hara* natis capiatur——

Expectabam ab illo ingenii tui arvo molles *violas*, & purpureum Narcissum: sed (ut video)

Carduus, & spinis surgit paliurus acutis.

—Involucra quædam videris compegisse, quæ *Oedipo* conjectore, & natatore Delio (ut de scriptis *Heracliti* dicebat *Socrates*) indigeat, quibusque *Gordii* nodus, Labyrinthus *Dædali*, *Sphyngis* ænigmata, numeri Platonici, *Lycophronis* tenebræ, & *Saliorum* versus suis Sacerdotibus (autore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

Quos Deus, & quo dura vocat fortuna, sequamur.
Stat conferre manum Æneæ stat quicquid acerbi est
Morte pati.—
———*Hunc, oro, sine me furere ante furorem:*
Quæcunque est fortuna, mea est.
Sic Turnus Æneid. 12. 667. 678. 680. 694.

Nulla *me* ad id causa impulisset alia, nisi ut ferocitatem istam tuam reprimerem, audaciam confringerem, & loquacitatem paucissimis interrogationibus irretitam retardarem, de ista tua causa sic erit conclamatum illico.

Affectata obscuritate, & permistis dedita opera *gryphis*, & hiantem, & suspensum tenes *lectorem*, & crucem figis *Studiosis*——

Hic enim (ut in argumento non dissimili *Octavius Cæcilio* apud *Minutium* Felicem) *non disputantis* auctoritas, *sed disputationes ipsius* veritas *requiritur*; atque etiam quo *imperitior* sermo, hoc *illustrior* ratio est, quoniam non fucatur, pompa facundiæ, & gratiæ, sed ut est, *recti* regula sustinetur.

In publico hoc, & tam frequenti *theatro*, ecquis *præco Stentoria* voce, abiget *asperos* hosce & austeros *Xenocrates*, qui *Gratiis nondum litarunt*; opusque habent ut illud *Platonis*, θύετε ταῖς χάριον, subinde occinamus? Adsunt enim vereor, (imo jam video) *Tuberones*, qui in *Ligariis* reprehen-

hendunt id ipſum, quod *in ſeipſis* amplectuntur; & ſibi quidem (tanquam *Mævii*) condonant *vitia*, in aliis vero *virtutes* improbant; hauſtum factis gallinacei promittentes, & *apium* prius miſcent, quam *opium* cognoverint—— Plin. Nat. Hiſt.

Quis *myſta* a Muſarum *ſacris*, arcebit *profanum* hoc hominum *vulgus*, juxta & arrogans, qui gloriolæ *aura* turgeſcentes, in ipſa *nive* videre ſibi viſi ſunt *atramentum* (ut olim *Anaxagoras*) qui *nodum in ſcirpo* quæruntur, uti *Chremes* ille *Terentianus*.

Homines *nequam*, *terræ* filii, qui, novum inſtruunt *Gigantomachiam*, certantque jam iterato *involvere Pelio Oſſam*, *veritatem* quam intelligo nolint, *inſana* ſua *ſtribiligine* offuſcantes: & *larvati*, *diem* gliris inſtar exoſi, *noctem* & tædarum lucem, ut adulterini mercatorum panni, quam omnia maluerunt.——Res omnes adverſarius obſcuritate ſua perplexas reddidit, ut vel Apolline lectore, vel Oedipo interprete indigere videantur.——

Agamemnonem quidem præ ſe fert, cum reipſa ſit vel ipſo *Therſite* multo deformior: cujus tam edentulæ in *nos* calumniæ, circumlatrare poſſunt, non lædere veritatem.

An vero (*Judice*. !) *Vos* ſoli ignoratis? *Vos* hoſpites in hac cauſa verſamini? veſtræne ita peregrinantur aures, in *hoc* pervagato (*omnium* fere) ſermone, ut neſciatis quas *ille* fallacias *Vobis*, *vobis*, *veritati* ipſi impoſiturus ſit? Plin. Nat. Hiſt.

Cogitate *quæſo*, quas ille aranearum *telas* contexuit, ut ſimplicem *veritatem* obſcuraret; credulosque *auditorum* animos illaquearet;

Perinde ac ſi ſubtiliſſima ſua vafritie, opera *Myrmecidis* imitari ſtatutum ſit, cujus *quadrigam* & *aurigam*, muſca texit alis, aut formicas *Callicratis*, quarum pedes & membra, cominus intuenti, pervideri non poſſent, aut *Apellis* tabulam;

quæ continebat lineas visum fugientes; aut denique cæcutiam *Vulcani*, quæ sub intuentium oculorum *aciem* non *cadebat*——

Quod Ovidianus Ajax Metam. l. 13.

——*agimus, proh Jupiter, inquit*
Auferatis causam, & mecum confertur Ulysses?

Nam *vos* opinor *auditores*, alia in sententia eritis, si modo (quod quæ par est animi submissione peto) exiguæ temporis attentionem *mihi* largiri, nec *antiquitati* tantum tribuere voluceritis——

Eadem videtur *figura* omnibus, sed quædam unicuique *lineamenta* deflexa: sic & similes *universi* videmur, & interse *singuli* dissimiles inveniamur: pariter in sententiis & opinionibus quilibet suis——

——Persuasit pessimam causam vir pessimus, orator optimus——

——Nam ut numerosas *Xerxis* copias, paucissimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim; ita & paucula eruditorum centuriæ, infinitas *suæ* sententiæ *myriades*, nullo negotio, & victoria expugnabunt incruenta.

——Qui quanquam *superiores* non sunt in hac causa, sunt tamen *priores*——

Qua in re, ita vestram illam humanitatem precor (*Benignis. Auditor.*) ut si rationes omnes ejus longe aberrasse veritate ostendam, nequaquam *illi* credendum esse putetis; si vero opinionem vobis *meam* comprobaro, tantum *orationi* meæ, quantum ipsi *veritati* tribuatis——

Certum enim hoc mihi & deliberatum est, strenuum hunc *veritatis* adversarium vel stylo meo *vivum* consodere, vel non pati mortui reliquias, in *Honoris* æde componi, aut requiescere.

Variorum scriptorum abusus ingenuis, hinc inde compilatas lacinias *obtorto* (ut aiunt) *collo*, & aversis

aversis plerumque vestigiis, in *tuum* traxisti sententiam ut *Cacus*, latro ille insignis olim.

——Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiæ *cristas* retundite, secus non deerunt qui tanti fastus pertæsi, acutas *sibi* sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi *urbinam* habere (ut vos machæram) doceant, testenturque non esse defendendam *glandem* reperto jam *tritico*.

Quæ profecto quanquam omnem superare (ut revera superant) absurditatem videantur, tamen vero veriora esse——

——Quibus non saliva, non albumen *ovi* ullum, magis, aut jejunum, aut insulsum est——

Cavendum est, ne dulce *venenum*, sub his fucatæ eloquentiæ *foliis* deliteſcat; arrigite *vos* igitur (*Auditores!*) mentesque *vestras* totas excutite, ut *sensus* vester omnis, suo *stipatus* satellitio non hallucinetur, Patimini *me* igitur, patimini quæso, tantisper dum argumentorum meorum *summam* audieritis; non enim diffido, quin *exposita re*, depositoque *præjudicio*, in meam ituri sitis sententiam——

——Istis non placet illud *Alexandri Magni*, *nolo furari victoriam*——arridet magis illud poëtæ——*virtus* an *dolus* quis in *hoste* requirat? *Marte* an *Arte* nihil curant——

——Itaque faciunt quod *hi* solent qui *parvulis* austera quædam temperaturi pocula, prius ora *mille* circumlinunt, ut incauta ætas cum dulcedinem præsenserit, amaritudinem non reformidet——

Paradoxum omnibus Stoicorum paradoxis παραδοξότερον.

Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse vivo——

Mirum est hæc ipsa *subsellia*, hos parietes, *illum*, talia

talia dicentem, sine *rubore* potuisse ferre; mirum est (*Auditores*) mansuetudinem, *vestram*, *illum* tamdiu, tam patienter audiisse, neque *explosisse* potius, tam importunum *nugivendulum*.

Sed si ea *vos* estis, in fucatis audiendis fictisque *cuisquiliis*, patientia, quam non sperem *ego* in vobis æquanimitatem? *vestra* enim jam agitur *res*, *vos* estis soli, quos alma *veritas* habet, patroni: *vestrum* est (*Auditores!*) vestrum est, oppugnatum tam divinæ *Deæ* delubrum omnino præcavete ne fit expugnatum.

Vivat igitur *veritas* sub *alis* & umbra vestri *favoris*, tanquam sub septemplici *Ajacis* clypeo. Quod si *vos nos* deseratis, *perimus ego* & (quam propugno) *Veritas*: cujus in amplexibus *moriens* hæsurus sum; quippe qui longe malim, *in bona causa* (ut olim *Epaminondas*) *solus sapere*, *quam cum multis insanire*, neque possum non venerari *veritatem*, ubicunque terrarum eam videro, quanquam pannis obsitam, simplici *habitu*, & quasi derelictam——

Ego enim tanquam ex *chalybe* forum conflatus, ad *veritatis* (*veri illius magnetis*) patrocinium, ita (allicior dicam an) trahor, rapiorque, ut non possim *me* continere; quo minus in *te* involem, (*An agonista* mi!) qui *præstigiis* tuis *Oratoriis*, fascinare *nos* conatus es? sed cave tibi, *ne insanis* opinionis tuæ *fluctibus*, velut alter *Narcissus* submergare; fallit enim *te* tuus iniquus *Genius*, si——

——ut olim ipsius ex urbe *Capitolium* quam a *Capitolii* tutela avulsisses. *Manlium* illum Romæ & *me* in hac causa——

——ut adversarii exercitus cataphractos, velut alter *Horatius* unus sustineam, & abscisso *ponte* progressum negem, regressum cogam.

In hac *Sparta* propugnanda, animus *arma* sibi sumsit *aurea* splendidiora, onerosa magis, quam

strenuus

strenuus unquam induit *Achilles*, stricto manus *ferro* tremit; munitum *galea* caput, corpus totum nunquam non *ære* resplendebit; tubarum *clangor* implebit cœlum, *campos pavor ipsos invadet*, ingruentibus undique argumentorum nostrorum *copiis*: *me* equidem in mille discerpi partes malim, quam animum in hac provincia remittere——

Quam *ego* cum sit levicula & *Palæstrica* adeo alacriter aggressus sum munire, ut si *fata volent*, optarem in *cymba* potius duorum *scalmorum*, quam in *Argonautarum* navi, jacturam facere——

Non minus est periculi *semper* tacere, quam nunquam periclitari viriculas suas. In re tam honesta, honorifica, vera, sincera, quis est qui triplici pectus ære non obvallaret? quis adeo pusillanimis, ut à tam insulsi hostis insultu *vi & armis* nudam, inermemque *Veritatem* non eriperet? me saltem impulit tanquam pro *aris & foris*——

Fuisse olim aiunt, atque etiamnum superesse vereor, qui ostentandi *ingenii* gratia musculum aliquoties facere videri volunt, in Elephantis molem exurgere——

——*Aristomachus Solensis*, sexaginta annos in *publicum* saltibus, & *muscarum* natura indagandi consumpsit; *Maro* pulicem copiose descripsit, multique se *vitium* ipsum, non *vitiose* commendatutos autumant: unde è nostratibus *quidam* nunc luem Neopolitanam super ipsum *vijolam*, nunc intrusorem *tyrannum*, plusquam Regem legitimum, hominemque *ære* alieno obstrictum, magis quam *liberum*, & frugi, honore prosequutus est.. Imo Invectus etiam qui *Diabolum* ipsum publice laudaret *Wittebergæ* fuit *Joannes Brunus* natione *Italus* *Voss. instit. Orator.* pag. 331.

Quinetiam *Isocrates* in laudem *Helenæ*, quam tunc temporis *orbis* terrarum universus, pro ludibrio & opprobrio habuit, oraticnem composuit Laudatoriã. Alius de ipso *Nihilo*, omnia *bona* dice-

re.

re. Magnus ille Heinsius laudat pediculum ad conscriptos mendicorum *patres*. *Phavorinus* turpem *Thersiten*, & malignam febrim; *Polycrates* tyrannum *Busiridem*; *Lucianus* artem parasiticam; *Synesius* calvitiem; *Erasmus* stultitiam; *Carneades* injustitiam pleno ore prædicavit.

In Orat p. 230. Musæam et artem parasiticam, *Lucianus*. Catullus *passerem*, Statius *psittacum*. Puteanus *evum*.

Carneades Romæ, audiente censorio Catone, non minoribus viribus contra justitiam dicitur disseruisse, quam pridie pro justitia direrat. *Fab. lib.* 12. *cap.* 11.

Alcidamas ille Eleates laudationem mortis instituit.

Denique *Agrippa* in vanitatem *scientiarum* acute invectus est, ut suam ipsius inde prodat *scientiam*, ostenter eloquentiam, quam totus ea de re miretur mundus.

Cum *Seneca* Claudii luserit ἀποκολοκύντωσιν, *Plutarchus* Grylli cum Ulysse dialogum, *Lucianus* & Apuleius asinum, & nescio quis *Grunnii* Corocotæ *porcelli* testamentum, (cujus & Divus meminit *Hieronymus*) Homerus βατραχομυομαχίαν; Maro culicem & moretum, Nucem Ovidius; Cur non & Vos pariter judicetis, merito etiam multa hic ab adversario dici meo, non ex animo quidem suo, aut re vera; sed ut ingenii eloquentiæque suæ præberet vobis experimentum.

Vto.

Formula Provocandi, Vendicandi adversarium.

AGedum *Thraso*, tuas jam experiamur viricu-las, invictissime pugil——

Prodeas jam in *solem* & aciem; clanculariæ tuæ fugillationes, gloriationes, umbras tan-

tanquam & larvæ, territuræ sunt *pueros*——

Quod olim *Turno Æneas*, Æn. 12. idem & *ego* tibi, si audis, si audeas——

Quæ nunc deinde mora est: aut quid jam Turne retrectas?
Non cursu, sævis certandum est cominus armis;
Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid
Sive animis, sive arte vales, opta ardua pennis
Astra sequi, clausumque cava te condere terra——

Idem nunc & ego. tibi——

——*Nam licet arma feras, & vulnera sæva mineris.*
Non tamen efficies ut timeare mihi——
——*si testiculi vena ulla paterni*
In te forte manet, venias *spectemur agendo.*

——Quam Ego tuam sententiam ausim non pernegare modo verum etiam contrariam *tibi* meam hanc, exquisitis rationibus defendere.

——φωνὴ σὺ τίς ἔστι, καὶ οὐδὲν ἄλλο: quod *Lacon* ille de *Lusciniæ* deplumata.

Vid. *Disputandi, criminandi, convitiandi Formulas.*

VIto.

Opponendi.

SEd *noli cantare triumphum*, priusquam viceris;
Victorem à victo superari sæpe videmus——

Non est tibi res cum larvis, & umbris; senties qui vir fiem——

Ille tulit precium jam nunc certaminis hujus,
Quod cum victus erit mecum *certasse feretur.*

——Velut *Bellona* quædam aut *Furia* in *me* tuis insolentiùs——

Vid. *Defendendi, Dubitandi Formulas.*

Formulæ

VII.

Formulæ Insinuandi.

QUod olim *Varius Geminus* (referente Seneca) dixit apud *Cæsarem*; *Cæsar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant; qui non audent humanitatem*: idem *mihi* aures jam *vestras* affaturo, dicendum venit, sperandum restat.

Cum enim benevolam adversario (ut vidi) meo, præbuistis aurem, quid ni etiam & *ego* parem *exspectem*, imo promittam mihi *a vobis* benignitatem? Non enim *Cramben* bis coctam, sed *ambrosiam* quasi, & nectar *eloquentiæ* (*dapes* revera *Saliaris*) vestris auribus *stomachis* digerendum appono.

Ad pedes igitur *humanitatis vestræ*, nostra nunc *prona* devolvitur oratio, submissime *vos*, omnibus orans *votis*, intimis præcordiis obtestans, ut quem *adversario* meo præbuistis vultum; eodem *mihi* etiam *affulgeatis*, nostramque pariter suspensam paulisper *imbibatis* aure oratiunculam.

Alexandrum illum Macedonem, cum nunciatum esset, *Darium* in prælium *triginta* milium adducere *Myriades*; respondisse ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuere*. Pari ego ratione; utcunque *imbelles*, adversarius (nescio quot) infarserat *probatiunculas*, ceu tot *cervinas copias*, *ego* (inquam) illud anile agmen facile diffligo, & in *fugam* convertam.

Te itaque (*adversarie mi!*) non aliam *auguror* reportaturum victoriam, quam olim *Antiochus*; *cujus milites* (ut dixit *Hannibal*) *auro fulgebant satis*, *ad pompam*, *armis ad pugnam nihil valebant*: etsi enim *plumbeum* habeas *gladium* (laborantem scilicet causam) *ebureo* tamen hic eum includis *vagina*, & confusa rationum farragine, languentem conaris medicari, ut

Hoc

Hoc caput, O cives, hæc belli ſumma nefandi!
Æn. 12.

Sed parce quæſo pauliſper in *me* plaudere; neque enim prius exſultare *te* dignum eſt concinnitate orationis, quam utrinque plenius fuerit peroratum; maxime cum non *laude*, ſed *veritate* diſceptatio noſtra nitatur. *Min. Fel.*

Quod in *formis* hominum, idem in *rerum* judicio, uſu venire ſolet; *quaſdam* ſi procul & oſcitanter aſpiciamus, nihil erit venuſtius, nam ipſam quoque *Helenam* ſuperare videantur, (*fucos* viz. oculis imponente;) ſin propius & fixius contemplemur, jam quod paulo ante mire *blandiebatur* oculis majorem in modum *diſplicere* ſolet.

Ixion putavit ſe *Junonem* fuiſſe amplexum, cum *nubem* illius loco comprehenderat. Sed *vos* (qua polletis, acuminoſa prudentia) *dicenda calletis*; Perſ. Sat. 4.
Noſtis, res grandes gemina ſuſpendere lance Ancipitis libræ, & rectum ubi inter curva ſubit diſcernere.

Verborum oceanus, vix *gutta* rerum, in totum *adverſarii* mei *inundavit* declamationem; cujus lenociniis aures utcunque veſtros titillavit; at animum (ſpero) non flexit *veſtrum* quo minus uti *illi* hactenus veniam dediſtis, ita eandem porro *mihi* indulgeatis.

Quamvis enim oratio *mea* non ſit adeo *exaſciata*, ut cum *torno* & *cothurno* comparari poſſit; debita tamen (qua poteſt) obſervantia, *veſtræ* attentionis, & patientiæ *aures* ſubmiſſe oſculatur——

Sepiam ferunt, (marinum *piſcem*) quum piſcatorum retibus adeo implicatur, ut quoquo ſe expediret plani neſciverit; incredibilem *atri* (quem habet) *ſanguinis evomere vim*, ut turbata aqua, ruptoque ſagena tutius effugiat: Pariter *adverſarius* meus, quem in ſuis tendiculis male-Tertul.

ſanus

sanus *error* irretivit (aut *veritas* potius intra septum compegit suum) quo securius elabi possi, omnem adeo *obnubilavit* veritatis *faciem larvatis* eloquentiæ suæ (si quam habet) *peristromatibus* & *atra* argumentorum suorum *cruore*, *quem* per *aqueam* suam orationem effudit, ut

——multum mutetur ab illo,
In specie, qua prima fuit——

Sed radicitus evelletur ex Musarum agris, infelix iste erroris filix, nebulas fallaciarum omnes *meridiano* veritatis *sole* dissipabo, variisque *autorum* (quas intexuit & consarcinavit) *ego illum* exuam laciniis——

Certissimum felicis ingenii indicium in *Protagora* Abderita agnovit *Democritus*, quando pauperem valde puerum, quæstus gratia venditantem ligna, fascem viderat eleganter componentem, atque eundem postmodo fascem solutum in minutula, in pristinum rursus ordinem & formam restituisse: O si nunc & *mihi*——

——Conjungam nova veteribus, & rursum vetera novis, quo sic vetustis darem novitatem, novis autoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiisque, quoad fieri potuerit, fidem.

Jovis illius *Cretensis* simulacrum, *auribus* destitutum *fuisse* narrant; dignum mehercule ludibrio portentum est, *surdo fundere vota Deo. Vos* autem (quos scio *auritissimos*) obtestor, æquas præbere *nobis* aures, in neutram quæ propendant partem; & ut Plato olim *Indicem* voluit esse τὰ ὦτα διατεθαλημένον, hoc idem ego *vos* oro, per ingenitam *vobis* ingenuitatem, ut vestras pultari pariter & obtundi aures, aliquantisper pateremini, dum *me* æque ac *adversarium*, dicentem audiveritis, ne, ut olim *Medea*, eloqui cogar.

Qui

Qui statuit aliquid parte inaudita altera,
Æquam licet statuerit, haud æquus fuerit. —— Sene. Med.

Rogatus aliquando, *Tullius* ille Romani sermonis princeps ac autor, *quam* maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimum* dixisse dicitur *Plutarch.* in vit. *Cicer.* Aurum enim quis recusat si multum, si ponderosum? —— Non hoc præfatus sum —— quasi vestras *ego* aures fatigare velim (*Laconice* enim omnia dicturus sum) sed ut ——

Trita est materia, fateor, sed tritæ materiæ promitto orationem *Lacenicam*, ut per humanitatem vestram, *Auditores Optimi*, mihi sitis rogandi vehementer, ne potius contempnatis illam, quia *trita* est, quem attendatis hanc, quia *Laconica* est.

Cum nihil sit tam præclare *dictum*, quin aliis quoque suus relictus sit *dicendi* locus, nec *Theophrastum* fuisse verum, tractare *loces* ab *Aristotele* tractatos: nec *Quintilianum* post *M. T. Ciceronem Oratorem* instituisse —— quid ni &c ——

Socrates quocunque se converteret, hostem *illis* aliquem, invisa generi humano *virtus*, ac sapientia pepererat: foris *Hippiam* ac *Gorgiam*, *Prodicum* ac *Polum*, *Thrasymachum* ac *Protagoram*, miserrima arroganciæ mancipia, in theatro *Aristophanem*; domi *Xantippen* habebat suam. ——

—— Præclare olim *Artaxerxes* rex militi hostem convitiis proscindenti; *non ut maledicas, te ais*, sed ut pugnes ——

Id accidere pernotum est, *auditorum* facilitate, qui dum verborum lenocinio à rerum intentionibus avocantur, sine delectu assentiuntur dictis omnibus, nec à *rectis* falsa secernunt: nescientes inesse & incredibili *verum*, & verisimili *mendacium*. Min. Felix.

Plato de gladiatoribus sui temporis scriptum reliquit,

reliquiæ, peritissimos *lanistas* in *ludo*, ineptissimos esse *milites* in *bello*; quos tamen vulgus hominum, ut ipsum *Martem tunica tectum adamantina*, admiratur: nec est quod quis id miretur: quasi vero sit sperandum tam prospere apud *omnes* actum iri, ut optimi placeant *omnibus*.

Horat.

Barbari spinosas *sophistarum* nugas suspiciunt; *Ciceronem* in differendo, *puerili* loco habent. Rex *Midas* fistulam *Panis*, *Apollinis* cithara dulciorem prædicare; *Polyphemus* cum *ariete* libentius quam cum *Ulysse* verba facere solet.

Stolones & stipites istos sinite quæso *umbram* pro *corpore*, hordei *granum*, præ *gemmis* expetere; nolite autem *vos* (qui estis summa *prudentia*) temere committere, ut *picas* cum *Musis*, *araneam* cum *Minerva*, *Marsiam* cum *Phœbo* conferatis——

Nam incaute *credulis* circumveniuntur ab *his* quos *bonos* putaverunt: mox errore consimili, jam suspectis *omnibus*, ut improbos metuunt; etiam quos *optimos* sentire potuerunt. *Min. Fel. Octavio.*

Alexander (ut aiunt) ille *magnus*, cum in causis (præsertim *capitalibus*) cognoscendis *Judex* sederet sinistra manu, aurem dextram occludebat; hoc gestu significans, se *alteram* quidem *auri* præbere *actori*, *alteram* vero integram asservare *reo*, nec eo usque velle sententiam ferre (qui necesse erat alterum eorum damnatum iri) dum suam singuli causam egissent. Spero igitur, & *vos* humanissimi *Auditores*, *Judices* gravissimi, (quibus *Alexandrum* ipsum, quantumvis *Magnum*, *majorem* haud unquam puto ostendisse in oratores æquitatem) *alteram etiam mihi aurem* asservaturos.

Vid. Deprecandi, defendendi, purgandi, &c.

VIII.

Formulæ Moderandi.

CAtonem illum *uticensem*, cuidam, ab eo interroganti, *quemnam maxime amaret*, ferunt, respondisse, *Fratrem*, nec acquirenti porro quem *Fratrem* intelligeret, quicquam aliud respondisse, quam *Fratrem*, *Fratrem*. In eundem modum, si quis *me* rogaret, quid imprimis putem esse defendendum; responderem, amicam *Veritatem*, solam *veritatem*; cui *primas*, *secundas* & *tertias* deferre non vererer.

Me certe neutiquam vidisseris *judicantem* hodie, nisi *amor veritatis* animum mihi ad dicendum *accendisset*; *alma* (inquam) *Veritas*, qua (ut ait *Hesiodus*) οἷς τέλος ἐξέλθοῦσ' ἀεὶ ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει. Opiniones enim veræ *solem* (instar Aquilæ) intueri possunt, cum *malæ causæ* (quasi *noctuæ*) lucem fugiant.

Amori igitur aut studio partium me non addicere, sed uni *veritati* litare, mecum habens constitutum, *exuam personam amici*, *induam Judicis* & (testibus utrinque productis) *Vos* mihi in ferenda sententia *assidebitis*, vestrumque mihi astipulabimini suffragium, dum utramque exacte perpenderimus opinionem——

Quod olim *Pallas* apud *Homerum* (cum propter abreptã *Chryseida* litigaret cum *Achille Agamemnon*)

Ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μόρος οἶκε πέθηται
Οὐρανόν——

——id ipsum *Ego* impræsentiarum, *veni* ego *vestram pugnam sedaturus*, si mihi morem geratis; & *veritatem* hujus argumenti, ceu formosam *Chryseida*, aris his *Divo* suo sistam incolumem——

Mihi enim impræsentiarum ita informandus est animus, ut *libram* æquissimi *judicis* teneam, nec in alteram partem propensus incumbam: ne non tam

ex

ex *vestris* disputationibus nata sententia, quam ex *meis* sensibus prolata videatur——

Vereor ne talem fitis habituri *judicem*, qualem olim habebant *coccyx* & *luscinia* inter se, de canendi gloria decertantes, viz. *asinum* certaminis istiusce arbitrum——

Ecce vobis hic *cognatusque acies infestisque obvia signis signa, pares* aquilas, *& pila minantia pilis.* Quis furor *ô pueri?* quæ tanta licentia litis?—— Nec quenquam jam ferre potest Cæsarve priorem, Pompeiusve parem; *Lucan.*

——Ut autem mediam ingrediar viam, & vere *moderer* controversiam præsentem, observandum esse reor cautius, ut in hac difficultate——Dextrum *Scylla* latus, lævum irrequieta *Charybdis* Obsideat——

Ecl. 3. *Non nostrum inter vos tantas componere lites*, neque *Palæmonis* (quas suscepi) perite satis defungi possum vicibus; sed cum *lances Minervæ* jam teneam, *animitus* opto, ut *Mutius Scævola*, (Romanæ civitatis oraculum) hic adesset, ut mei mihi officii describat cancellos; ne *Cambyses* aliquis *redivivus, me excoriet* inique judicantem.

Cum autem contentio sit inter *actionem* & *contemplationem*, utri *palma* (ut est in fabulis) *daretur* ex merito, ceu *pulchriori*; Vos (*auditores!*) in utraque optime versari, optimi eritis utriusque judices; *vestro* igitur vel *stet*, vel *cadat arbitrio*——

Inter utramque volat dubiis victoria pennis.

Isocratem à quodam interrogatum, cur *Magistratus* defungi *munus* recusaret, respondisse ferunt, se hoc pacto complurimos, quos nunc habuit amicos amissurum, & in odium multorum necessario incursurum; *nam si* (inquit) *in tribunali collocatus causæ omnes pensiori* (ut par est) *examine ventilavero*, (ut justissime judicem!) *hominum ego inimicitiam non declinabo; si contra sententiam*

tentiam injuste protulero, certum est me, θεοῦ ἐκδικον ὄμμα non effugiturum. Quas ego igitur in angustias, *homo misellus*, jam compingor, cui tam dura demandata est *provincia*?

Verum enimvero horum uterque mihi sit *amicus*, in utraque tamen decernenda opinione mihi erit liberum, (ut in *corporibus* animantium quibus vescimur) resectis & rejectis quæ sunt inutilia, salutaribus ad cibum uti; itidem in opinionibus sermonibusque *doctorum*, quibus animus nutritur: proinde in præsenti controversia *mel* colligam, *venenum* relinquam, *rosas* decerpens, *spinas* declinabo——

Qui intimas rerum naturas rimantur *Philosophi*, *herbam* narrant *Heliotropium*, quæ, quamcunque *cœli* plagam percurrat *Sol*, eundem semper respicere solet, ut cum *occidente* sole *occidere* etiam illa videatur; *Solem istum*, esse cogitate, egregiam *hanc sententiam*, in *hoc* declamandi *orbe* agitatam, atque huc illuc à *dubiis adversariis*, quasi tot contrariis *sphærarum* motibus circumrotatam: Ego (Heliotropii more) *veritatis* solius *sequacissimus* (à qua ne *latum* quidem, quod aiunt, *unguem* dissilire libenter velim) in quacunque *opinione* movebitur *veritas*, ego in illam propendebo.

Quod olim *M. Tullius*, *Faveo Curioni*, *Cæsari honestissime cupio*, *pro Pompeio emori possum*, *sed tamen Republica nihil mihi charius est*: ita (inquam) & *ego*: *faveo tibi* (eruditissime juvenis) quin & *tibi* bene volo suavissime *commilito*) sed tamen in gratiam *veritatis*, omnia esse facienda judico; quam *divine* quopiam *prosequio* afficiendam censeo——

Malesanum *Paridis* (Priami Trojanorum *regis* filii) judicium, satis inter omnes, ubique *gentium* famigeratum est. Quem (cum orta esset contentio inter *tres Deas*, Junonem, *Palladem*, & Venerem,

nerem, cuinam, *aureum* illud *pomum*, quod *Eris*, (diva illa *litifica*) immiserat, ex merito daretur, ut *digniori*; Junonis potentia, & imperio, *Palladis* sapientia, & consilio (quæ *illi* sponsponderant) spretis neglectisque, *Veneri*, *Veneri* (inquam) *lasciviæ* voluptatem & *amoris patronæ*, aureum illud *pomum* detulisse ferunt.

Non multum & *hic* absimilem dissensionem videtis, inter *duos* hosce *Antagonistas*, quorum utrique *veritatem* sibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licet ampulloso (ut audivisti) orationis gyro, calamistrato rationis cincinno, *nobis* videatur persuasisse, *victoriam* sibi merito deberi, in medio tamen (per *me* licet) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à *nobis* omnibus (ceu tot generosissimis *procis*) certatim expetatur, ——

Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella; quare factiose rem geritis? quare in partes secessistis? quare *veritatem* ipsam, quæ non nisi *una* esse, & simplex potest, pessime divulsum ac dilaceratum itis? *Cygnum* Thebanum audite, hoc oraculum consulite——

——Utrinque Constitere serratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

——Nec *Achillem* commendare potuit *Homerus*, nisi *Hectorem* extolleret, neque *Æneam* Maro, nisi *Turnum* commendare; & *Lucanus*, quia *Cæsarem* depressit plus *Pompeio*, si quid judico, detraxit——

——Atque utinam profecto——

Nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Discordiæ* enim litastis quæ non componendam urget discordiam——

——Tu, qui adversarii tui sententiam *elegantiæ* potius quam *nervose* exagitasti.

——at masculè se vindicavit——

——Nunc,

——*Nunc, nunc Fluctuat ira intus: rumpuntur nescia vinci Pectora: nunc totis in vulnera viribus itur.* Quod olim *Poëta* de Æneâ & Turno Æn. 12.——

——Hujus *me* controversiæ diribitorem, ut liticulas hasce *Tenedia* tanquam *bipenni* defalcarem.

Quippe cum *me* huc veritatis traheret auctoritas, huc *amici* retraheret consuetudo, cumque inter utraque nutubundus & fluctuans, quid potius *mihi* seligendum foret non expendo——

——Te autem in hac *causa*, qui se sperat superiorem——Quid si *idem* certet Phœbum superare canendo?

Qui se mutuo infeste adeo petunt, & acriter adeo digladiantur, ut quæ in medio est *Minervæ*, (quo, latere tecto abscedere *illi* liceat,) non absre, *Casside, clypeo, & hasta* à *Jove* patre, donata esse videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce acerrimum quidem, at vero tantum *linguale* prælium, *verbale* certamen; *qui* tanquam pro *Argivâ* illa decertassent *Helena*, suas utrinque *copias* conscripserunt, inque *aciem* disposuerunt, fulminibus argumentorum, ultro citroque (ceu tot ferrata essent tela) jactatis.

Et jam judicio stantve cadunt ve meo. Ego autem omnimode *imparatus*, quippe & *imperitus* sum, ortam dirimere controversiam.

O si liceret meam, hanc tam difficilem *Spartam Æaco* alicui, aut *Minoi* delegare; nam utcunque ad hanc *liticulam*, inter illos componendam, in hæc *rostra* jam conscenderim, *lupum* tamen (ut est in proverbis) *auribus* tenere mihi videor; ne *judicium* in hac re meum (quod sentio quam sit *exiguum*; quam prorsus *nullum præjudicium* à nonnullis habeatur: quorum ego censuram, cum mihi in primis sit votis, ut evitem,

Vos (Auditores!) *vestram* astipulemini opem, *vestram* mutuate operam, & in utraque lancis parte utramque seorsim ponite opinionem; *ego* simbellam tenens, *stateram* elevabo, & (quod de *Justicia* fingitur) oculos inimici præjudicii, veritatis *mantili* involvam, ut neutrius videar affectasse partes.

——Quam ego jam velim, ut olim in causa
Turni *ac* Æneæ——
Jupiter ipse duas æquato examine lances
Sustinet, & fata imponit diverse duorum,
Quem damnet labor, &c. Vid. *Æneid.* 12. non longe à fine——

——*Eruditis* hoc judicium deferimus, quos tam multa nobis constat scire, quam *nos* ignorare semper profitemur——*Heins. Aristarch.*

——*vastis nunc viribus effert Ora* Dares——
Quale sopor fessis in gramine, quale per æstum
Dulcis aquæ saliente sitim restinguere rivo,
Tale tuum carmen nobis divine Poeta.

Ut qui *rectam* viam nescit, ubi, ut fit, in plures *una* diffinditur, hæret anxius, nec singulas audet eligere, nec universas probare: sic cui non est *veri* stabile judicium, pro ut infida *suspicio* spargitur, ita ejus dubia opinio dissipatur. *Min. Fel.*

——Hisce autem inflammatis partium studiis *sequestrum* si quis se candide interponat, impetus fit undequaque in *eum* tanquam in communem hostem *utrique* & publicum——

---Fors & *virtus* miscentur in unum--Æn. 12.

Leviculas hasce (quæ intercesserunt) velitationes ut componerem——ἔχθος enim non est ut spero ἄσπονδον——quamvis.

——*it toto turbida cœlo*——
Tempestas telorum, ac ferreus ingruit imber,
ut Poëta, Æn. 12.

——Ego

——Ego his succedo Τενέδιος, quod aiunt, Σωνηγόρος, cujus autoritate hodierna dirimenda est disceptatiuncula——

Proximus *huic*, longo sed proximus intervallo, *Insequitur Salius*——Æn. 5.

Fortunate puer tu *nunc eris* alter *ab illo.*

Doleo *ego* meum, tam durum hodierni diei fatum, quod *judicis*, inter antagonistas (quos modo audivistis) sim obiturus vices; accersendus potius esset *Rhadamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem possit tam *involutam expiscari*, autoritate sua omnem hanc litem dirimere, iracundosque eorum, & *effrænatos* motus sedatos dare.

Quandoquidem vero, *vobis* est complacitum, hanc *mihi* designare *Spartam*; quam *ego* pro virili mea ornare studebo, & quoad potero inter utramque opinionem *pendulus*, contestatam hanc inter *illos* litem, (neutri etiamnum adjudicatam) accurate examinabo.

Quæ cuique placuerit *opinio*, hanc (per *me* licet) amplectatur, suosque (in hac re) fruatur quisque judicio, quanquam omnio nollem ut *Vos*, pro *aureis ænea*, pro *tritico paleas* aut stipulas, (ut olim *Glaucus* apud Homerum) admittatis——

Ut examine scrupuloso veram sententiam, non eloquentiæ *tumore*, sed rerum ipsarum soliditate libremus——

——*Nec enim levia aut ludicra petuntur*
Præmia, sed Turni *de vita & sanguine certant.*
Æn. 12.

Nos proinde solliciti, quod utrinque in hoc negotio differatur, & cum ex altera parte plerumq; obscura sit *veritas*, ex altera lateat mira *subtilitas* (quæ nonnunquam ubertate dicendi, *fidem* confessæ probationis imitetur) diligenter quantum potest, singula ponderemus; ut *argutias* quidem

laudare, ea vero quæ *recta* sunt, eligere, probare, & suscipere possimus. *Min. Fel. Octav.*

Themistoclem ferunt, (cum duo ex *amicis* suis, ad *illum* suam detulissent *litem* determinandum, ut simultate deposita in pristinam redirent gratiam) illam *tam ingratam* provinciam abnuisse, hac reddita facti ratione: *quoniam* (inquit) *ex duabus jam amicis, alterum statim facturus sum inimicum*; Eadem uti possem & ego apologia.

Sed quid tum postea? respuamne ergo, hujus esse litis diribitor? nequaquam certe: *Omnes potius amittendi sunt amici, una ut veritas quam amittatur*——

Illo igitur *Aristotelis* umbone me protegam, ἄμφοιν ὄντοιν φίλοιν, ὅσιον πρεσβεύειν τὴν ἀλήθειαν.

Quod etiam Phosphorus ille Philosophorum in simili argumento, φίλος ὁ Πλάτων, φίλος Σωκράτης, ἀλλὰ φιλτάτη ἡ ἀλήθεια· Idem & *ego*; *Amicus tu*, cujus concinnam latis orationem accepimus; *tuque*, cujus melleum plane, imbibimus *Suadæ* succum; at enim *vincet* utrinque *veritas*, intemerata *veritas*, cui jam *ego* his in *aris* litatum venio.

——Res est arbitrio non dirimenda meo.

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*: quorum causa dissidiorum explicata, anxiis aliquandiu *æstuabat* cogitationibus, quomodo se gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multumque omnibus animo agitatis) tandem hunc in modum affata est; *Divisa capita, intricata utcunque sit inter vos dissensio; Ego tamen in neutrius propendens partes, æqua Justitiæ trutina, rem utramque collibrabo.*

Simillime horum *ego* altercationis *Antagonistarum*, arbiter qui sum, *in diversum, quasi duplici*

semper

semper in hamo, quam ingressus viam, utriusque desiderio satisfaciam, & *clamosum* dirimam inter eos *litigium*.

Stat mihi animus *nudam* inspicere *rei* naturam, *veritatem* ejus recti judicii *ἀναλομίας* medullitus *exossare*, ut ulteriorum demum rixarum *procella* consileſcat——

Missum igitur faciatis (*quæso*) quicquid est in hoc genere *aculeatum*; ponite simultates, nec *Cadmæos* vos præbe te *fratres*, ut intestino uterque pereatis bello.

Nulla hic adesto *Eris*, quæ vel minimum *aurei mali* immittat bracteolam, unde nova inter *vos* (quorum *sub me*, *jam judice*, *lis est*) recrudeſcat contentio.

Fulminat Æneas armis, summasque minatur
Dejecturum arces Italum, excidioque daturum,
Jamque faces ad tecta volant—— Æn. 12.
—— *Lenta salix quantum pallenti cedit olivæ,*
Puniceis humilis quantum saliunca roſetis,
Judicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

IX^to.

Formulæ tum adhibendæ, quum Moderator *ab una in* aliam opinionem *transiturus est*, Collationem *facturus utriusque inter se*.

SEd quod *Lotharius Cæsar*, dicterii loco habuisse dicitur, *Audi alteram partem*; id *ego* jam *vobis*, (noſtis enim veterem legem *Atticam*) ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

Audiviſtis hactenus quid dici posset de——jam autem *firmiora* longe comperietis *argumenta*, quæ——

——*Quis justius induit arma,*
Scire nefas magno se judice quisque tuetur.
Victrix causa diis placuit, sed *victa* Catoni.
Lucan. lib. 1.

——Sed his omissis, quid *altera* sententia doceat, perpendamus——

At vero, ut *silicum*, & *chalybis* collisione inter se, *ignis* elicitur; ita ex harum inter se rerum *collatione* exsilient magis *veritatis* scintillæ, quæ *lucem* intellectui, *calorem* voluntati, affectibusque *ardorem* subaccendant——

Quod igitur *Cicero* pro Muræna, contra *Catonem* verba faciens, *At enim* (inquit) *te* ad accusandum *Respublica adduxit, credo equidem, Cato te isto animo atque ea opinione venisse*, sed *tu* imprudentia *laberis*: Sic *ego* tibi, *te* enim credo *veritatis* amore *istam* quidem tuam provinciam suscepisse, sed falleris, neque enim——

——Sed cum mearum jam sit partium, utramque partem attingere, & ut ille, ἐπαμφοτερίζειν. opus est ut——

Verum enimvero si hac solum via insisterem, aliamque *insalutatam* præteritem, viderit sane *injusto* illi non dissimilis *Juliano*, qui de *agro* controverso, inter *Spartanos* & *Agrivos judex*, de *amicorum* solummodo *jure* disputavit, *justa* autem *aliorum argumenta* illius aures non incurvarunt; ac proinde amicis suis assignavit agros, *aliis* etsi *debitissimos*; erubescerem autem *ego* intemeratam adeo violare *justitiam*: nos igitur (*Auditores!*) *non imminuimus*——

Et ita fortassis cum *Oratore* hoc nostro, sensistis hactenus; quod si oculos *vestros* in alium paulisper lancis partem conjeceris, certo scio, comperturos *vos*, argumenta *numero* plura, *pondere* graviora; non enim hic videbitis——non hic comperietis——non, sed——sed——

Prima

Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
——poſtremo eſt immani corpore *piſcis*. Æn. 3.

Quod ſi *acutiori* mentis *oculo*, (omni remoto periſtromate) rem ipſam propius *intueri* velitis, aliter forſan ſentietis, nam——*Nec numero inferior, pugnæ nec honore recedet Alter*——ut ille apud Poetam. *Æneid.* 12.

Veſtras huc uſque exercuiſtis aures, in altera duntaxat *ventilanda* opinione; æquamque hactenus videtis *ſimbellæ* ſtateram, *illam veriſimili* ſultam ratione; manſuetis quæſo ut, quæ ſecutura eſt, hauriatis auribus, orationem——

Quod *prima* quantumvis *fronte* veriſſimum videatur; *alteram* tamen ſi *intus*, & *in cute*, diſcutiatis opinionem, longe veriorem comperietis——

Sed *alteram* jam audite *partem*, nam (ut in cauſis forenſibus, quæ coram judice ſiſtuntur) *Alter* videtur *ſuperior*, dum *pro ſe* loquatur *Reus*; ſic *vos* forſan *Opponenti*, jam adhuc ſuffragamini, cæterum non dubito quin aliter omnia ſentietis, ſimul ac *ameliori genio*, ſuggeſtam audieritis opinionem——

Sed ſatis jam diu, idque cum ſummo veſtro (ut vereor) aurium faſtidio, *hoc ſaxum volvimus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etſi *veris intonuit* noviſſimus orator, ardenti tamen ſolidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concuſſit*, imo vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis ſtatera, & tam perplexe ſubinde loquuntur *Veteres*, ut *Eridis* potius pomum, quam *pacis* olivam, videantur poſteris eandem litem moventibus, reliquiſſe——

X°.

Formulæ *Proponendi*, seu *Narrandi*.

A *Plutarcho* scriptum accepimus, *sermoni* congruere quod *Nummis*, qui eo præstantiores creduntur, quo materia pauciore, pretii amplius amplectantur; sic——

——Sed quoniam non perinde multis notum est quo genere——quove——oriunda fieri, id jam *Musis* bene juvantibus, exponere conabor——

——Agedum nunc rem omnem sigillatim aperiamus——

Docebo autem non *Crocodilitis* aut *Soritis* cerātinis, aut aliis id genus *dialecticorum* argutiis, sed pingui (quod aiunt *Minervâ*) rem digito propemodum ostendam——

Pictorum imitabor hîc artificium, qui cum in exigua *tabella*, ingens hominum congeries exprimenda est, nonnullorum modo summa *capita* ostendere, totum vero *corpus* abscondere solent: ita ipse quoque non singula quæ poterant reperiri *mouebo*, non quæ inculcari, *urgebo*; pauciſſima, in gratiam vestram reportem, *seligam*; copioſiſſima, ut reprehensionem declinam, *negligam*——

——In tanta autem difficultatum sylva cædua, utcunque operosum sit semitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & succum exprimam.——

In ista igitur controversia statuminanda——

——In quo jam——explicando, desudet mea ex hoc loco qualiscunque industria.

——Quæ jam *mihi*, seorsim singula punctius restant prosequenda.

In *cujus* quidem controversiæ medullam ut pene-

penetremus, eamque ad vivum usque resecemus——

Latum vero campum & quem metuo intrare, sed decurram brevi——

——At ne altius in profundum solvam, quam meæ tutum scaphæ videbitur, cum *res* adhuc controversiis jactetur, & adhuc sub *judice* lis est——

——Unde controversia tota reducitur ad *hos* cancellos, utrum——

Si dicendum est apertius, & accuratius——

Nostrum erit nunc igitur orationis pensum (vestra bona cum venia *Auditores*) punctissima quæque sic delibare, & pro meo modulo contesserare, ut sub uno quasi constet intuitu, quid——

——Effigiem enim ipsam figuramque totius corporis, uno quasi penecillo ductam atque expressam, *vobis* propono——

——Et hoc hujus controversiæ maximum est momentum——

Verba videtis quo spectant, & ipsa se prima fronte produnt, esse se.

Qua de re si paulo magis exacte cognoscere velitis sic, habete——

Quo in subjecto, propono *vobis* exponoque hæc tria——

——Atque *hoc* totius præsentis causæ caput est——

In *hoc* enim cardine res tota vertitur——

Ut enim coloribus rem istam exprimam, quibus nec *Apelles* suum Alexandrum, *Zeuxis* pueri suas, atque Helenæ ex versu Homerico simulacrum pressius effinxit——

Id si cui forte nimis philosophice dictum videtur, ago, pinguiori (quod aiunt) *Minerva* planius faciam——

Sed tamen quoniam hic est *campus* noster, in

quo statuimus hoc tempore *decurrere*; & materia, quam in hoc conſeſſu veſtro tractare decrevimus: non alienum à propoſito noſtro viſum eſt ——

——Mea ſic eſt oratio, & ſic in animum induco meum, & tota *hoc* evincit orationis ſeries.

Aggrediar tamen jam ipſum *erroris* fontem & pravitatis, unde omnis caligo iſta dimanavit, & altius eruere, & aperire manifeſtius.

——Ut autem quod res eſt dicam, quodque mihi plene perſuaſum eſt——

XImo.

Formulæ *Tranſeundi* ad *Propoſitionem*, ſeu *Narrationem*, quæ fit *exponendo ſtatum Quæſtionis*, vel *ſenſum Thematis*.

Cujus ego mentem ſententiæ, ut plenius vobis planiuſque patefaciam.

At vero ſicut nubibus ſemel diſſipatis, & apertis *ædium* feneſtris fugantur tenebræ; ſaxim pariter & *ego*, ut intromiſſo *dilucida* expoſitionis *Sole*, clarius effulgeat *veritatis* radius, ſenſumque hujus ſententiæ, non ſolum *oculis* intueri, ſed *manibus* etiam contrectare videamini——

--Ac ſic contractius *rem* totam ſic propoſuiſſet:

Cujus *Venuſtiſſimam* ſententiæ *faciem* (omni detracta *larva*) *ego* in hujuſmodi expoſitionis *ſpeculo intuendam* vobis, & *oſculandam*, exhibeo——

Ut igitur planius dicam quod ſenſit *orator*, propoſiti *thematis* veritatem aperiam; longiori orationis *telâ*, uberioreque *interpretationis* filo, in hunc ſenſum *explicari poteſt* ——

Quæ verba ſi ad *vivum* diſcutiamus, in hunc fere ſenſum ſonare videntur, & ad nullum præterea alium collimare *ſcopum*, quam ——

Cujus

Cujus tam egregii proverbii *ſphæra* in hoc *axe* & *cardine* circumrotatur——

Elegantiſſimi cujus *Adagii* ſenſus, hic eſt (ut opinor) genuinus:——

——Ac ſicut jubar *ſolis*, clariorem perficit diem, & totam nubium diſperget obſcuritatem; Sic &c——

De *quibus*, nobis in limine, brevibus eſt deſpiciendum.

Ad hanc *ego* quæſtionem, toties & *voce*, & *ſcriptis* ab omnibus vexatam, ut reſpondeam quemadmodum oportet, utriuſque prius inſtitutum erit expendendum, ut intelligatur quomodo tam *hic* quam *ille* intelligant——

——Ut videatis quantum *noſtri* intereſt penitus hujus abyſſivada pertentare——

Ne abjectius quam par eſt de hac re quippiam ſtatuamus——

——Quod ut enucleatius fiat, obſervandum eſt in limine——

——Unde ad hoc tandem quaſi *acus* foramen, tenuiſſimi hujus (ut videtur) diſſidii *filum* redigitur——

Summatim ut dicam——

Hoc ut ſuccinctius fiat, & præſenti inſtituto accommodatius——

Cui ſi vel amen detrahatur, in conſpectu erit radiantiſſima iſtiuſce rei veritas——

Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet——

Sed operæ precium eſt, ut id ipſum etiam atque etiam diſtinctius, & expreſſius enucleemus——

——Quod cuivis homini prudenti mediocriter, & intelligenti, primo oculi nictu, ſatis apparet——

Quo ſermone, quid ſignificatum habeamus, non inutile eſt diſquiſitu——

Et ne futuræ noſtræ orationis *navem*, inter er-

roris

rotis *ſcopulos* fluctuantem ſine *clavo*, ſine *cuchlea*, ſine *pyxide*, certove *ſcopo* relinquere mus; *quæſtionis hujus ſenſum & ſtatum*, hunc eſſe cognoſcetis, quod ſcilicet;——

At enim ut difflata *palea*, puriſſimum *granum*, ſcoria que flammis abſumpta *obryzum* licet videre ſplendidiſſimum, aliis *oratorem* verbis, hoc ipſum nobis innuentem cogitemus——

Verumtamen ut hujus *aureæ* ſententiæ, intimiora *penetralia* ab alto pandam, apertioris paraphraſeos *clavi* reſerando, ſcire *vos* velim——

Sed ut diſperſis *nubibus* in ſerena nocte, clarius micant *ſtellæ*; pariter & hujus *ſubobſcure* ſententiæ *veritas*, *nubiculis*, paraphraſi breviuſcula, *diſſipatis*——ſciatis igitur——

Atque ut *ſacros* hos Apollinis *frontes* jucundius diguſtemus, ut has Minervæ *pyxides* recludamus, ſciendum eſt——

Verum cum non ſoli *cortici* nobis ſit immorandum, agite *intimiorem* porro hujus ſententiæ *ſenſum* attendentes, operæ pretium erit non injucundum quidem, *nucleum* intus latentem eruere; perinde igitur ſonat ac ſi diceretur——

Cujus tam tetri *vitii* turpitudinem, ut penitius paulo inſpiciatis, *Deſidiæque* non tantum *veſtigia*, ſed & ipſa *Cubilia* conſpicue intueamini, adeſte quæſo huc pauliſper & quod *ego* digito monſtravero, in id *vos* mentis aciem intendatis.

Aruſpices fuiſſe quoſdam à veteribus accepimus qui in victimarum *exta* accurate inquirerent, partes maxima cum cura ſingulas intuerentur, ut ex diligenti ſingularum contemplatione res futuras prædicerent: Horum *nos* more ac ritu, fibras & *exta* horum verborum——

——Quod ut plenius intelligatur, res ab *ovo* (quod aiunt) altius eſt repetenda, & ſinceræ *veritatis* ſcintillulæ è cineribus ſunt eruendæ——

——Diſcris

——Discrimen facile apparebit inter *frumentum* & glandes, inter *triticum* & paleas, *Græciam* & Barbariam, *Athenienses* & Getas——

Quod, *amotis sipariis*, sic se nobis intuendum præbet, & tanquam *Colossea statua*, in mentis sese insinuat *oculos*——

Nec quid in hac sententia duriusculè sonet video, cum in *triviis* jactetur *compitalibus*——

In cujus rei *intestina*, paulo penitius si scrutabimur, intimiores ejus *eliciemus medullas*, ut citra omnem controversiam *dilutescat*, nullum unquam——

Sed ut uno, quasi, intuitu *veram* istius rei *imaginem* videatis graphice *delineatam*, ad hunc, cogitate, sensum, Poëtam nostram attendisse; *neminem viz.*

Cujus, si accuratam ἀνατομίαν faciamus, & veluti *exossemus*, τετραχηλισμένη, & *nuda* illius nobis patefiet *veritas*, ut qui vel *lippientibus* inspexerit *oculis*, acclamabit *magnum esse*——

Quam si ego *Protogenis* coloribus potuissem *delineare*, ut quasi *stellis* variegata refulgescat, tali, se *vobis* inspiciendam daret, *habitu*——

Quæ quidem verba (quantum ego *nanus* & *homuncio* conjectando assequor) in hunc *vos* hortantur modum ut——

Cujus tam egregiæ sententiæ, ut è *fundo* veritatem *expiscarer*, genuinum hunc ejusdem sensum, sine ullo verborum anfractu, *vobis* propono ruminandum——

Neve *istius*, tam præclaræ *sententiæ*, ignorata *veritas*, altius vestris quorundam insideat animis, *arigite aures vestras*, & *alta*, quæ dixero, *mente* reponite; *Vos* enim jam (ecce) rapio, ubi non *seclusa* aliqua tenetur *aqua*, sed unde *flumen* controversiæ universum suboritur——

Clariorem vultis ut accendam *facem*? sic igitur acci-

accipitore, *oratorem* noſtrum *ſenſiſſe*, & ſi in *vivis* jam eſſet, *dicturum* eſſe——

Sed quorſum tot *verbis* opus eſt? in his præſertim, quæ brevioni *orationis* gyro, ſatis ſuperque complectendo ſumus, in *hoc* enim *cardine*, controverſia hæc tota *circumvolvitur*, nempe;——

Quæ, ne cuiquam dura, aut religioſis *auribus* abſona videantur; hujuſmodi breviter illuſtrare *ſcholia* non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare——

Quod quidem ſi *recta* mentis *acie*, & acutis *judicii* oculis rimari velimus, hanc nobis inſinuare veritatem——

Quaſi in aliis diciſſem verbis——

Cujus ſententiæ *veritas*, ut diſcuſſa *nebula*, eluceſcat magis——

Quod luculentum dictum, quid ſibi velit, pauceis delibantes; *penitiſſimos* ejus ſenſus eruamus, & hunc *Democriti puteum* (in cujus *fundo* latebat olim *demerſa veritas*) exantlemus——

——Quo itaque citius & ſatius *intricatum* hujus ſententiæ *ſenſum innodemus*, ut ipſis *ligpis* & *foribus*, omniumque undique *infantiſſimis* innoteſcat, cognoſcendum eſt;——

Quo quiſpiam ad *literas* natus effectus & formatus, reſpiciens, crebris *huc* uſurpabit ſermonibus——

Sed ne diutius *vitreum* (quas aiunt) *vas lambere* videamur, *pultem* tandem *attingamus*; ut ſic fracta teſta, *unionem* reperiamus, ruptaque *nuce*, latentem intus *nucleum* exoriticemus——

Quod nihil eſt aliud (ut mihi quidem videre videor), quam ſi dixiſſet, *Nullum non lapidem movendum eſſe*, *nullam non operam navandam*, ut——

XII^mo.

Formulæ *Transeundi* ad *Divisionem*, *vel* (*si mavis*) Partitionem.

ATque cum in *amplum* dicendi *campum*, nec jam *ingrediatur* oratio, ne vel nimis *angusto* decurrat *alveo*, vel ita *redundet*, ut extra *ripas* diffluat, his *ego* objectis *aggeribus*, *eam* coarctabo, primo——secundo——tertio.

Intelligere vos spero Auditores, quæ sit futuræ disputationis *summa*: nunc singula meæ *distributionis membra*, & quid quantumque in quoque comprehensum sit, perpendamus; ita facilis & dilucida futura est tota hæc, *excellens* illa quidem, sed tamen *ardua*, & perobscura tractatio. Primum igitur——

——Eam ego quæstionem nequa memoriæ vestræ, nequa meæ censusio fiat, sic pote quasi *quinque* in propagines deductam volo——

In explicatione igitur quæstionis, primo *rem* ipsam definiam, deinde *partes* constituam, postremo *quid* inter——& reliquos——intersit ostendam——de quibus sigillatim ego, ac ordine dicam——

——Hoc facilioris explicationis gratia, in *tria* hæc capita distribuo, ut primum verborum *rationem* exponam, secundo, *naturam*, tertio, *usum*——

Sed unum hunc *alveum* in pluros *canaliculos* diffundamus, & universum insecuturi fermonis *flumen*, in *tres* (*si placet*) *partes* dispertiamus; hac enim ratione, instituti argumenta tandem facilius pertexemus, nec *nostra*, tanquam in *mille Mæandros* deferetur oratio——

Sed varii, ex hac *scaturigine*, oriuntur *rivuli*, quos in hos distinctos *alveos* coarctabo, primo, secundo, tertio——

Tripartita igitur erit totius *rei* distributio, ut sic

pro-

protensum *orationis* meæ *filum*, tanquam ad *Mercurialem statuam* dirigens, longius quam debeam, non prolabar——

Cæterum ne oblitus *brevitatis*, nostra longius *digrediatur* oratio, ab hoc veluti communi *centro* omnes *lineæ*, in futuro meæ *declamationis circulo* deducentur:——

Quæ de hac re involutius proponi solent mihi, revocanda viderentur ad hæc duo capita, tanquam Mercuriales statuas——primo——secundo.

Et ne extra omnes nostra *oratio* cancellos limitesque exeurrat, ad hoc quasi centrum mathematicum, omnes diametros reducam, extra cujus *circumferentiam*, ne *latum* (quod aiunt) *unguem* expatiabor——

Sed *rivulum* unum aut alterum, de tanto *Oceano* deducam, reliquos *sicco* (quod aiunt) *prætereuns pede*; quos omnino omnes *infantiam* meam exprimendo non esse, ingenue fateor——

Sed ne in immensum *pelagus*, verborumque *flumen* immergam calamum, hosce *tres* speciatim persequemur, ex hac *scaturigine* oriundos *rivulos*——

Quare quemadmodum qui longum iter susceperunt, *ducem* viæ sibi eligunt, ne temere aberrent——ita & *nos* pariter——Ariadneum Methodi filum——

XIIItio.

Transeundi ad Confirmationem.

1. Confirmandi, *in genere*.

Quæ ne forsan verisimilia magis, quam vera videantur; cogitat——

Meam

Meam *ego* aſſertionem *Achilleo* argumentorum *robore*, rationum graviſſimarum *pondere*, fundamentorum *evidentia*, exemplorum *magnificentia*, demonſtrabo; pariter & confirmabo——

——Verum, ne ex *meo*, quæ dixi, *cerebro* fingere omnia videar, ſi plures *rationes* earumque momenta firmiſſima deſideratis ipſa *philoſophorum* quaſi oracula, vobis producam——

Quæ, ne perfunctorie forſan prælocutum *me*, & *humano* potius effudiſſe impetu, cogitetis quam hoc ipſum ingenti molimine iteratæ inſinuationis inculcat, ——attendite ad——

Quod ne *commentum* vobis, aut fabuloſum videatur *figmentum*.

Quod quomodo ſit aſtruendum adverſum tergiverſantes cujuſcunque *ſectæ*, velites, aut *triarios*, ſupereſt ut contractius in ſequentibus explicem——

Quod clauſis vel in totum *Homericis* oculis liquebit facile ſi——*Tertull. Pall. cap.* 2.

Quod adverſus tot *opponentium* impetus operoſius erit adſtruendum——

——Efficiam idcirco ut arbitror, ne videatur uſque adeo *veri* diſſimile, quin ipſo die, ſole ipſo clarius eluceat——

——Quæ quo magis in *themate* noſtro latent, eo diligentius, ut boni *venatores* ſolent, per veſtigia, ſenſum latentem perſequemur——

——Iſta autem ut clarius in ſe eluceſcant, & firmius muniantur adverſus reclamantium inſultus, obſervandum eſt——

——Ad quam ego ſtatuminandam ſententiam aggreſſurus modo rationes——

——Et ſane ſpero facturum me vobis manifeſtum, noſtra omnia non modo niti rationum firmiſſimarum autoritate, quod ſufficit ad *victoriam*; ſed & Philoſophorum & Poëtarum, addo etiam

etiam ipsorum alias adversariorum testimonio comprobari, quod insigne est, & magnificum ad *triumphum*——

Possim hoc loco evagari latius, & id quod dixi, tum *vetustis* è veteri memoria, tum *vivis* ac spirantibus confirmare——

O mihi quis jam se *campus* orationis expandet! retinete, dicentem, *temporis*, methodique repagulis; abripiet enim, & torrente *me* suo, *Eruditio* suas in utilitates effundet——

Rationes jam afferimus, per *quas* nobis nostram sententiam confirmemus, è quibus *hæc* prima est.

——Pretium (sicut mihi persuadeo) alicujus moræ erit, ventilare——

XIVto.

Confirmandi.

2. In Specie, & primo per Causam.

NAm——

Quid enim——

Quid etenim aliud——

Quippe nimirum——

Quod præter omnem dubitationem ita est *verum*, ut *verius* nil esse possit; sive enim perpendamus——sive examinemus——sive observemus——meritissime præferamus——

Quam ut *Achilleis* revera argumentis; & inconfutabili *ob sepiam* ratione, cogitate quæso:

Et primò, à *causa*, hujus rei *veritas* confirmatur: *quid enim non designat, quid non perpetrat avaritia?*

Causam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud *vos*, perpendite quæso——num.

Vultisne

Vultiſne *cauſam*? En *vobis* manifeſtam——

——*Fert animus*, cauſas *tantarum expromere rerum Immenſumque aperire opus*——Lucan.

——Quod in *cauſa* thematis noſtri manifeſtum eſſe, quis tam nullo præditus eſt ſenſu, qui non fateatur?——

——Oraculum autum verius, nec *illi*, nec *Apollo* Delphicus pronunciavit unquam: nam cum aſpera, & amœna minus ſit *virtutis* ſemita——

——Hoc autem ut fiat dilucidius, omnes ratiunculas noſtras huc ſuccenturiare, longa eſſet injuria, longæ Ambages; ac proinde, ceu canis de *Nilo*, unam aliamque palmarem in tranſcurſu, *vobis* prolibabo——

——Nam ut hujus ſententiæ rationem, æque ac originem, à primis *naturæ* arceſcam faſciis.

Quam luculentam *ſententiam*, *nervos* æque ac *cutem*, *poros* ac *ſanguinem* habere comperietis, ſi——

Atqui, ſi cui videar *hæc* audacius quam verius dicere, agedum pauliſper ipſas intimius *rerum* rationes inſpiciamus, quo palam fiat——

Quod ut argumentis evincam neceſſariis verum eſſe, ſciatis velim——

Luce clarius aperta cauſa eſt, cur interdum——

Ratio in promptu eſt.

Et ut affatim *rationum*, in unum quaſi *circulum* colligam——

Cauſas vultis? ecce has——1. quia——2.

——Vita fabula, tragœdia, cujus *Deus* eſt Choragus, *argumentum* luctus ac calamitas, *hiſtriones* miſeri mortales; *chorus* fœminæ & viri; *apparatus* aurum & argentum; *veſtes* variæ & magno pretio conductæ, aliena omnia ac mutata, ſæpe autem ſubito reddenda——*theatrum* eſt hic orbis in quo homines *natura* collocavit——*Heinſ.*

Qua ratione adductus.

——Ab

——Ab *hoc* enim malo eſt quicquid uſquam eſt mali——

——Mihi enim pro conceſſo eſt, confeſſoque ab omnibus——

——Quod primum *rationum* autoritate, deinde quotidianis docebimus *exemplis*——

Non aliam ob cauſam, *Palladem* finxerunt *armatam* antiquiſſimi illi *Poetæ*, quam ut ſignificarent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *ſapientia* conjunctam eſſe oportere.

Videmus enim velut *Apelleis* lineis *graphice* depictam, hujuſce rei veritatem: cui enim vel *tonſori*, vel *lippo*, non ſat innoteſcit?

Quam nos ſententiam ut *nervoſius* paulo confirmemus——

Rationem petitis? en vobis——

Rationem hujus ſi quis *indagaverit*, hanc non eſſe infimam agnoſcet.

Neque hoc ego quenquam *mirari* velim, cum——

Nec immerito; nam *adulatores dum laudunt*, *lædunt*——

Sed ſi hæc *penſiculatius* paulo ruminetis——

Qui enim *otio torpuerint*, *vitam ducunt* plane *ingloriam*——

Nonne quotidiana *docet* experientia?

His, quaſi obiter *prælibatis*, huic veriſſimæ ſententiæ, *arcem* obſepire non erit difficile, ſi bene perpendamus.

His alias poſſem, & plures ſubnectere cauſas,
Sed jumenta vocant, & Sol inclinat, eundum eſt——

Longa eſſet injuria, ſi omnes rationes perſtringerem, *longæ* nimis eſſent *ambages*, hoc ergo tempore, ſolummodo *ſumma ſequar faſtigia rerum*——

——Et cauſam iſtius rei quis ignorat?

——Recte proinde *illi*, imo rectiſſime proculdubio faciunt, qui——

Quod

Quod egregie prolatum *dictum*, ut probatum vobis reddam——

Cujus rei *causam* ne quis forsan ignorare possit——

Quod dictum, ne videatur tractum ex *vulgi* opinionibus, considerate.

——Et hoc tam aperte constare efficiemus illico, ut eum *talpa* & *liberide* cæciorem esse oporteret, qui illud non viderit; nam——

Quod ne cui vestrum esse videatur *mirum*, perpendite rationes paucis——

Quam ego *verissimam* esse, sexcentis facile evincam rationibus——

Quod quo facilius *argumentis* perspicere possitis, rem ipsam *vobis* dum exponam, quæso diligenter attendite——

Et quis in clarissima *luce* cæcutire videtur ad morem *Tiresiæ* Noctuine, qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat ostio; cum——

——Quod affirmatum si *cuipiam* ex circulo vestro, *Auditores*, non absimile videatur, *vel Aggrtarum* gerris, vel *theatri* nugis, mecum *is* rationis sequatur radium——

Illud igitur imprimis certissimum esse sciatis nihil *hominem* à bellua evidentius distinguere, ipsa *eruditione*, eloquentia, *sermone*, quibus *homo* se maxime *hominem* esse ostendit.

——Sed ut *Achilleis* hoc evincam *rationibus*, operæ-pretium nunc erit, causas primo ponderare——

Et hanc ego *rationem* hodierno die statui *vobis* repræsentare, ut ab hac, velut è *face*, lucem *veritatis* accipiatis——

2do. *Per Contrarium.*

Dispiciamus vero, si placet; aliquantisper *otiosæ* vitæ turpitudinem; intueamus, si vultis, nævos, maculas inertis ignavæque *pueritiæ*, ut tanquam *Æthiopes* faciant nostrates *Europæos*, candidiores apparere——

E regione vero——

Ex oppositio autem qui——

At ex Diametro——

E contra vero

Qui autem *otio* torpuerint——

Sed ut contraria juxta se posita magis elucescant, conferamus paulisper——

Nonne enim——

Contemplemini vero contrarium *vitæ* institutum, & *quid aliud quam* inopiam *videbitis*? *quam dedecus inveniesis*?

Secus longe contingit——

Sed audite paucula; quid remini de——

At vero *pugnantia secum Frontibus adversis, parallelum componere*——

——Vice versa.

3tio. *Per Similitudinem.*

Sicut enim.

Nam veluti:

Quemadmodum enim:

Non secus——non aliter.

Ut enim nec sine oculo *Domini* equum; nec sine *vestigio Domini* agrum dixit pinguescere *Thales* Milesius——sic

Quam ego *veritatem* ut meridiano *jubari* prælucere faciam, cogitato——,

Et

Et sicut stultus sit necesse est, qui *hyemem* accusat, quia horrida sit aquilonibus, & ob aëris intemperiem frugibus creandis, prorsus inutiles; dum non reputat *æstatis*, quæ præcessit, hoc esse officium; *hyemem* uti partis, & esse otiosam: ita iniquus est qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus is sit *Comœdiæ* actus: tum enim è *theatro* hilarem *te* proripias oportet——

4to. *Per Exemplum:*

SEd ut planiora fiant quæ dicimus, exemplis singulatim illustranda sunt, & paulo uberius exaggeranda, ne immodicæ brevitatis studio rerum pondera orationis celeritate rapiantur.

Tuos, mi *Cicero*, appello *manes*, teosque *testor* consopitos *cineres*; reviviscas (*quæso*) & quod dudum *exemplo* præstiteris tuo, imprælientiarum rursus comprobato, annon tu?

Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem *gradibus* ascendisti in *Cœlum*? quo *tu* (*quæso*) modo, tam *nobilis*, tam *celebris*, factus es, tam *honoratus*? profecto licet *ipse* jam *sepultus* jaceas, *tuum* tamen *nos* canore satis alloquitur *exemplum*, *te* per *laboris* tuos (vere *Herculeos*) evasisse inclytum——

Sed *quid moror istis*? quid *dictis* opus est, cum *facta* loquuntur? respicite enim *Heraclitum*——

——Sed que *te*, Theophraste, prætermittimus piaculo?——qui cum

——Quod ita esse, luce clarius *exempla* demonstrant. Quis enim unquam——

——Neque hoc sane novum, siquidem mos iste——

Exemplis talibus plena sunt omnia.

Et

Et vero habe fortunas omnes cum *Cræso*, numera candidos cum *Polycrate* felici dies, fluant ultro dormienti in gremium victoriæ cum *Timotheo*, fiat aurum quicquid tetigeris cum *Mida*, fiat *rosa* quicquid calcaveris, cum Bersio nisi *amicum* tamen habeas, quocum affectus & animum commiscas, inter fortunas & solatia *Tantalum*, te & *Irum* invenies,

Vultis itaque, ut è *mortuis* resurgat *Aristippus*? Vultis, ut illum *Nestorem*? Vultis, ut *Ulyssem* in scenam inducam? En *vobis* adest *coram*, *quem quæritis*——

Exempli enim gratia, quid memorem *Curios*, *Fabricios*, *Cincinnatos*, *Calatinos*, *Scipiones*, *Catones*, & sexcentos alios? qui *omnes* in hanc nostram opinionem, *pedibus* (ut ita dicam) *ivere suis*——

En *vobis* (si placet) *multas* doctorum *legiones* ad supperias *nostras*, qui ad hujus sententiæ mentionem (tanquam *milites* ad suum *vexillum*) nobis gregatim occurrunt *præsidiarii*: Ellum melioris literaturæ *antesignanum*, Plutarchum! qui——

Hujus rei *testes* sunt parietes isti, intra quos nonnullos *ipsi* vidimus, qui primo congressu videbantur *aliqui*, non ita multo post sese prodiderunt, quam essent *nulli*; & *vosmet ipsi* istis quidem *oculis* sæpius non potuistis non observare.

Vos parietes obtestor & *subsellia* imploro, adeste *vos* Ciconiæ, vos *Aquilæ*, vos *Leones*, & hodierni temporis *ingratos* hominum mores redarguite.

Hem *Parcæ* quæ nulli parcitis! vos *Ulyssem*, Ajacem, Hectorem prostravistis humi——, tu quoque Æcle——

Occidis, *Argivæ quem non potuere phalanges*
Sternere, *nec* Priami regnorum eversor *Achilles*.

At si Primorum replicaveris Annales——

Vidimus *multos*, honore conspicuos, celsarum dignitatum insedisse fastigiis, *Tyrio murice* nitidissi mos

dissimos, qui ad utrumque *Phœbum*, & *polum* utrunque, *suum* extenderunt imperium; quorum ampliſſimæ *opes* abierunt; tranſierunt & ipſi *opum* tantarum *Domini*. Sed in hoc *Muſarum* Pernaſſo, circumvecto *ætatis* veſtræ *gnomone*, cum horologii *umbra*, aut *mortis*, aut ſenectutis, *punctum*, attigiſſe videbitur, tum confertiſſimos, uberrimæ ſtudiorum veſtrorum *meſſis*, manipulos *demetetis*——

Quis vellicato *Cicerone* ſuis auribus non timeat? quem notato *Virgilio*, calumniæ *metus* non terreat?

Ego ſane cum ad *Præteritorum* temporum recordationem, animum excito, & veteris ævi ſpatia, *cogitatione* decurro, *&c.*

Literarum procurationem, *Reges* ipſos ſæpenumero ſuſcepiſſe, & *patrum* memoris accepimus, & *noſtra*, ipſi vidimus——

Plautum enim hic ſolum evoco, & *præpono* (nec *impono*, quia ex animo ita ſentio) omnibus qui in *Latio*, aut *Græciæ* imbuerunt chartaceum hoc æquor——*Lipſ.*

Atque hunc quidem ipſum *Platonem* quo piaculo omitto? cujus magnitudine animus aſſurgit, & commemoratione ſola, quaſi ad divinitatis occurſum commovetur: erant tum *Athenæ* Atticæ, *Palladium* terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiuſque ſapientiæ emporium commune——

Omnes *paupertatem* timent, *Socrates* contempſit: omnes *mortem* horrent, *ille* vero etiam optavit; quippe cum jam manu poculum teneret, neque amplius quam hauſtu unica à morte abeſſe, nondum deſiit jocari——*Phœdo* noſter *inquit* ſalvi ſumus; jam de *gallo* cogitandum eſt. Hoc à *Merito* beneficum *Socrates* accepit, hanc felicitatem *Anyto*——

Cujus autem animus non pascitur, & quasi saginatur, qui *Camillos*, Fabios, *Fabricios*, Naficas, Scipiones, *Curios*, & id genus alios, non tam *hominum*, quam *virtutis* legit nomina?

Exhaurire coner *oceanum*, si exemplorum quæsam in *antiquitate* finem, & hæc *nostra* quoque tempora, materiam suppeditant *orationi*, si vel *aulas* Principum, vel rerum publicarum *curias*, dictionis perlustrare cursu vellem.

Ubi tu *pientissime* Æneæ? *Eloquentissime* Cicero? Tulli ditissime? ubi *Cæsar*? ubi *Alexander* terrarum *dominus*? occubuit *Crassus*, exspiravit *Cæsus*, abiêre *Catones*, *duo fulmina belli Scipiadæ* occidere, duæque civilis belli *Erinnyes*, Pompeius *gener*, & Cæsar *socer*, nec tibi pepercit doctissime Virgili——

Ingeniorum *ille* scientiarumque fons *Homerus*, humanæ *terminus* admirationis, quem *antiquitas* veneranda, ore patulo *vomentem* ita repræsentavit, ut defluentes ab ejus *ore* liquores, ac *flores*, in amphoris & canistris colligerent *philosophi*, jurisconsulti, *oratores*, astrologi, *poëtæ*, medici, *pictores*——

Memoriæ proditum est *Catonem*——

Ciceronem ferunt——

Sed quid ego in re non dubia, *exemplis uti* non necessariis?

Quod si *hodierna*, adeoque præsentia, vestro magis *sapiant* palato; ecce intra istos *parietes*, omnium longe illustrissimos——

——Quod si illam *Martis* urbem, bellici furoris sedem, & quæ semper arma vel inferret sua, vel timeret aliena, publico *librorum* armario carere non posse, *principes* terrarum judicarunt ——tum

—— Ubi vero tua, Marce *Cato*, gravitas, severitas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, ac supercilium immobile atque invictum? ubi ingens illa anima

anima quam *libertati* victimam servabas? tum latebat——

——*Socratem* qui non suem *Erymanthium*, aut aprum, ut *Poëticus* nugator, aut leonem *Nemæum*, sed immanes animorum feras, *iram* ac vindictæ *lubidinem* quotidie vincebat. Qui immotus animo, atque inconcussus, *cæli* corruentis impetum sustinuisset, & lubente hoc mundo uno *conscientiæ* suffultus tibicine, securus suique similis cum universo cecidisset——Quem vero timuisset, qui nec mortem poterat timere, quam qui *sprevit*, mori potest, *vinci* nondum potest.

Sed quid ego *opem* antiquorum *subsidiariam* peterem, cum indies *nobis*, ante *oculos* obversentur, (imo vix uno abhinc triduo)——qui——

Ponite quæso ante *oculos*, universos anterioris seculi *Proceres*, Philosophos, qui *omnes* (nisi *famæ* de illis injuriosius decernat) *omnes* inquam——

——Vidit *ea* dies *Auditores*, duas ac viginti, moles dicam nescio an naves——*Heins.*

——Nam *Achilli*, quem ut accuratam *belli* normam, victor orbis *Macedo*, colebat, *citharam*, qua belli tædia dispungeret, in manum, Poëtarum Princeps dedit——nullum cibi condimentum præter sudorem & sanguinem habebat.

——*Ille* filii obitum deplorat, *iste* sed cum lachrymis molestè optat: *huic* domi est *Medæa*, non ad *horam* ut in scena, sed ad *vitam* omnes——

—Ut sileam *Ulyssis* errores & innumera capitis discrimina, quibus se objecit, antequam——

Cogitate serio, *beatos* illos *antiquorum* manes hunc vobis, *creta* notantes ad *Helicona* callem; quorum, licet *cineres* ad tempus jaceant in *sepulcro dormientes*; at sane in studiis apud *nos* suis *vivunt* adhuc, semperque *victuri* sunt superstites——

Nam ut totum *antiquitatis* iter omittam ais, &

ad illas *temporum* tempestates veniamus, in quibus *nostrates* ipsi, (ut alios complures taceam) se ad———

Et quoniam sub *vexillo veritatis*, contra secus cogitantes *digladiandum* est; multas *armatorum* catervas (velut in *Equum Trojanum*) congregavi, qui (adversariis surrepto *Palladio*) victoriam facilem pollicentur. *Eccum* vobis in prima acie *Ciceronem* qui———

———Multum ab *eorum* consuetudine alienus, qui immensis *poculorum* certaminibus, & quasi bello, nihil præter vinum pro salute *patriæ* effundunt——

Tiberios, Caligulas, *Nerones* & portenta cætera, ut transeam———& ejusdem speluncæ non nominanda monstra———

Obruit *eos*, ex hac parte *oratorum* veneranda phalanx, sed & *philosophorum* non contemnendus exercitus——

Consultissimi *historiarum* viri, & magnus *ille* temporum heluo *Baronius*——

———Qua ratione adducti prisci *heroes*, in disciplinam doctorum hominum *filios* suos studiose tradiderunt. *Alexandrum* magnum docuit Aristoteles; *Timotheum* Cononis optimi Imperatoris filium Isocrates, *Epaminondam* Lysis Pythagoreus——

Quippiam-nevero tale *olim* factitatum legitur? etiam quid ni? inspiciatur enim *Xenophontis* liber de——legatur *Isocrates* de——

Quid? *repetamne* Catilinæ *parricidium*? perstringam *Clodii* libidinem? *Gracchorum* molitionem? *tempus* non sufficeret, si *Neronem*, si *Heliogabalum*, (*monstra* narro, non *homines*) in *theatrum* inducerem; quorum *ingluviem*, *ructum*, *crapulam*, si recensere velim, *dies* me deficeret, præsertim cum *noctis* potius hoc opus fuerit quam *diei*——

Sed

Sed ne *ego* ſuppoſititias *venundari* videres *mercès*, en *pugillum* ex toto antiquitatis *faſce*; ecce vobis *præſegmen*, ut quid ſit *doctorum* in hac re judicium *prælibetis*, neque enim aliud fecit, *Alex. Magnus*: cum——

Turmatim *vobis* hic occurrunt *heroës* illi literarii, magni ſtudiorum *Atlantes*——

Sed quo me jam *feſſum rapitis* Philoſophi? quid tu Philoſophorum *Phoſphore* magne *Ariſtoteles*, mihi in aurem dicis? quid eſt, ô *Cleanthes*, quod *tu* mihi ſic urges cubitum? Ego *te* novi, omnes, hic *te* perbelle noverunt, per *nocturnas* vigilias, viaticum ad *diurnas* Muſas comparaſſe——

Propono & *propino* vobis, pientiſſimi *illius* Æneæ exemplum, qui——

Quibus autem *donis* cumulati, quibus exculti *artibus*; faſtigiatam *eloquentiæ* arcem, conſcenderunt *veteres* illi oratores: an utique credimus *eorum naſcentium* labris, inſediſſe flexanimam *Suadam*? cujus quaſi *Gratiis* affluti, evaderunt aliquando in *Deos mortales*, ſuo qui arbitrio *animorum habenas* moderentur? minime vero, ſed per *ſtudia*, per *labores*, per *vigilias*, inclaruerunt. *Vos* igitur latigare juvet, *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua monſtra *aquarum*, & ſi quid in *orbe* ſit arduum, hoc molimini, exhauſtum enim *ſudorem*, ingens à *tergo* comitatur gloria——*Farnab. Ind. Rhet.*

Hic vero *campum* feraciſſimum & lætiſſimas *ſegetes* oſtendit Hiſtoria; in quibus omnino omnibus *demetendis*, ſi deſudem, *tempus* ante me deficeret, quam extremos *ſulcos* attigero; *exemplorum* igitur *multitudine ſuperſedendum* arbitror, unumque tantum, aut alterum *manipulum* (quaſi de mercibus *ſegmen* præcidaneum) colligemus——

Proponite *vobis* (*Juvenes Philomuſi*) *heroica* illa

antiquorum *exempla*, *semideos* illos imitamini antistites, qui——

Obruor, en obruor ego jam *exemplis*, quocunque *oculos*, quocunque *animum* appulero meum, video multi fariam *exemplorum* supellectilem, & (veluti *Muscas*) undique prosilientes *Milites*, *velones*, ad hanc *propugnandam* sententiam *advolare*——

——Neque de *Plutarcho* quicquam adhuc dixi, qui compendium scientiæ, prudentiæ thesaurus, mare antiquitatum, utriusque gentis divinus quidam promicondus est.

Quid dicam de *te* doctissime *Plato*?

——Hic forsan efflagitet aliquis ut ea quæ verbis adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur *exemplis*——

Qua propter *reges* maximi, singulari benevolentia *Poëtas* semper sunt complexi; nam *Hiero* Simonidem, *Cato* Ennium, *Cæsar Augustus* Virgilium, Varium, & Q. Horatium Flaccum, in summo habuisse pretio dicitur. Facem hic ut addam *Exempli*——

Et obvia sunt passim non parum multa exempla, ex sacris quoque literis eruta——

——Laborabit his malis *Alexander* magnus, *M. Antonius*, & plures alii, quos numerare labor est: Sed & *Ennius* Poëta, qui ob *vinolentiam* articulari morbo consumptus est---*Martialis* item potationibus indulsit-----Haud absimile quiddam de *Gete* imperatore refertur, qui apponi sibi in mensa jubebat dapes per *alphabetum*, viz. *anatem*, anserem, *aprum*--- aliquando *pavonem*, perdicem, *pullum*, porcellum, *piscem*, pernam, &c.

——Inter quos ut interim *Diogenes*, Xenocrates, Catones, *Cassios*, ac Brutos fileam; *Chiron* ille cum immortalem esse liceret, ultro *mortem* præoptavit——

Nam

Nam ut ab *Heroicis* usque temporibus, *annalium* memoriam animo *replicemus*, nullam ullibi inveniemus gentem, quam———

Annon *æquitatis* studium exilium *Aristidi*? studium *sapientiæ*? venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* salus *Demostheni* perniciem accersivit?

Sed nec *diffundam* me multis, nec in *patentissimos* historiarum *campos* expatiabor; *unum* solummodo, aut alterum *vobis* porrigam, ex copiosiori vindemia *racemum*, quem vestro ut allubeat *palato*, valde cupio———

Atque hic dum *intueor quot* occurrunt *dicenda*, & quam *paucis* sit *dicendum*, non adeo me agitat quid dicam, quam quid prætermittam, per omnes *historicos* volitate, invisite *Academias*, quid aliud quæso, quam——

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu peritum? *Heliogabalum* crapula interemptum (*monstra* dicam an *homines*?) qui *suam* non modo *vitam*, quinimo totas insuper *respublicas* dissolutis suis *moribus* pessum-dederint?

Tam celebris olim Trojanæ urbis rudera quæso & cineres resodite, & inspicite paulisper mecum, & invenietis *morum suorum corruptionem*, & non *murorum* diruptionem, causam illius excidii, quod non obscure innuit *Poëta* quum decinerit,

Invadunt urbem somno, vinoque sepultam——

510. *Per Testimonium.*

ATque ne hæc à *me* in rationis, ac *veritatis* ita disputari putetis, ut à *me* tantum accipiant *autoritatem*, credite *Auditores*, non hanc à *me* mihi mentem esse, sensit hoc *Tullius*, cum Tullio *Conificius*, cum utroque *Quintilianus*——

Recte quidem Poëta——

——Optime orator——

——Præclare inquit Comicus——

Res minime *dubia* est, & disputatione non eget; exstant omnes *domestici*, plurimi *exteri*; testes exstant sanctissimæ *leges*, & veterum *patrum* decreta minime *obscura*, aut dubia; sit sacrosancta illorum apud *vos* autoritas——

——Nam ut in *telo* aliquo, aut gladio multum interest à qua *manu* veniat, sic in *sententia*, ut penetret, valde facit robustæ alicujus, & receptæ *autoritatis* pondus——

Et ne nimis *steriles* in tanta *fœcunditate* & *flumine disserendi* videamur, age *fontibus* apertis, *rivulos* nostros, altius aliquantisper *fluere* jam permittemus, *consultis* Antiquorum *oraculis*, ex quorum *Tripode*, nostra sat abunde confirmatur opinio, horsum tu *Plato*, paucis te volo——

Quod si adhuc penitus velimus introspicere, aut aperte, aut ex consequenti, veneranda omnis fere antiquitatis canicies pro *nobis* consistit——

——Succedunt minoris ordinis succenturiati milites, similia suffragia perhibentis——

Neque vos *invito* solum ad *olera* hæc & *legumina*, aliaque id genus, *crassioris succi* alimenta, meæ *inventiones arte*, fata, cocta, apparata; sed ad exquisitissimam *mensam*, epulas *Oratorum*, *Ambrosiam* Philosophorum, *Nectar* Poëtarum, omniaque *mellitissima* oribus, *auribus*, animis, *quæ* placeant fercula——

Sed si mea *vos* non moveat oratio, moveat saltem *antiquorum* Philosophorum, moveat *oratorum*: non enim pluvias (ut aiunt) *aquas* colligo, sed è *vivo gurgite salientes* propino; legite *Demosthenem*; evolvite *Isocratem*, percurrite *Platonem*, &c.

——Consulite sultis *Tacitum*, qui civilis atque militaris rei autor maximus, sententiis rebusque densus, verbis strictus ac compressus, totus

totus denique *ignis*——*Heinſ. orat.*——Qui in animis *principum* atque in pectoribus vixiſſe, in & eorum cogitationes perluſtraſſe, videatur, ita docet, ita ernit ac detegit, ita ob oculos ponit. *Tacitus* omnia —— Res cum verbis, verba certant cum ſententiis, nunquam turget, ſed aſſurgit.

Adeſdum tu M. Tulli, *adeſdum* (inquam) & dicas aperte——

Ex tripode penitiſſimæ *ſapientiæ* eſt illud Senecæ, qui Socrateo melle depluit totus——

Idem etiam quod *ego* in hac re, *ſapientiæ humanæ oraculum*, Ariſtoteles *ipſe dixit*; affirmans:——

——Xenophontis dictionem *Gratiæ* formaſſe, iis manibus videntur, quibus ut *Poëtam* volunt, *Veneri* miniſtrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac ſucco, ſuavior eſt dictio——

Demoſthenem——qui tonabat in *Philippum*, totoque eloquentiæ impetu, tota illa gravitate ac ſententiarum denſitate fulminabat ac ruebat, cœlum denique ac terram, Athenienſis *Jupiter*, Demoſthenes miſcebat.

——Quem numeroſa comitatur familia, quorum teſtimonia non capit hujus noſtri thematis angustia——.

——Sed *Poëtico* uſtamur contra hunc *Poëtaſtrum* teſtimonio, ut ſuo *ipſius* mucrone pertinax confodiatur——. *Vide* quam aperto Marte adverſus *te* prælientur *Poëtæ*——

Nec eſt quod vereamini, *meæ* me habere *cauſæ* teſtem, ὁμόψηφον habeo, enim, & in promptu habeo nec *illum proletaneum* quempiam, *imi ſubſellii oratorem* gregarium *vemilitem*, ſed politioris literaturæ *vixilliferum*, magnum illum, doctumque *Scaligerum*, qui in honoratiſſimo *doctorum* choro, *nemini* ſecundus *aſſidebit*——

Oraculum consulite, quod non furibunda *Delphis* Pythia, non Dodonæus *Jupiter* aut Ammon; non Ismenius *Apollo*, aut Clarius; non vaticani *aruspices*, aut de circo *astrologi*——sed——.

Quis tibi Plato pulcherrimam *hanc* cogitationem immisit, quam sublime animus tuus *ascendit*, hanc palmarem sententiam protulisti? tetigisti *rem*, non *acu* (quod dici solet) sed *acie* mentis, & *acumine*.

Agedum quicunque *dubitas*, & nostri sermonis audaciam *miraris*, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ *numina*, Platonem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis *gloria* sublimes, Ciceronem, *Cæsarem*, *Senecam*, alioſque infinitos intuere.

Naturæ quidam quasi *genius* & Idea rationis Aristoteles---cujus *ille* unicus sacerdos ac consulus fuit, qui diversitate rerum, *solus* humanam æratem occupare potest: ordine vero ac tradendi ratione, *omnium* conatum excessit. *Heinſ.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imo numen quoddam, & vis quædam major *sapientiæ*, notavit *Aristoteles*---in *quo* quot prope verba, tot arcana, *doctor* publicus humani generis, summus sapientiæ *edituus*, oracula effundit——

Totius antiquitatis *fastos* ad subsidium nostrum proferemus---complures enim horum—— Magnus ille doctor---*Arist. sc.* Rex Philosopherum——

Abyssus eruditionis veteris *Hesychius*——

——Cui etiam opinioni calculum apponis suum——

Quæ omnia intento quasi digito hanc quam *ego*, monstrant jam *vobis* veritatem——

——Astipulatur & vulgo jactatum proverbium——

——En Germanum *Philosophum*! en vocem

cem *auream*, Attico madentem ſucco!

Sed quid ego argumentor? quid pluro *diſputo*? *te* teſtem *obteſtor* (melitiſſime *Cicero!*) ad *te* enim (tanquam ad *ſacram* aliquam *anchoram*) jam confugio; ut *tu* (velut *alter Achilles*) noſtram *propugnes* oppugnatam *provinciam*; quid? annon tu——

Hoc ipſiſſimum in *ore* ſæpius habuiſſe ferunt *Auguſtus Cæſar*, ipſum audite——ô *egregiam* & veri *regiam* tanti *Imperatoris* ſententiam! optime dixiſti vir optime!

Quod, ſi *telas* oratorum *retexere* libuiſſet, ſexcenta liceret ejuſmodi proferre; *pleni enim* ſunt libri, *plenæ* hiſtoriæ, ſed nec opus eſt, ut *vagetur* oratio, cum *domi* habet unde luxuriet:——

Quod ipſum fide dignorum ſcriptorum ſuffragiis, conſenſu conſono atteſtantibus, comprobatum eſt; Quid? Annon——

Quod idem confirmat *Euripidem*, aureis ſane inſculpendum characteribus——

Sed priuſquam iſtis *valedicam*, *ſalutandus* eſt Plato, *compellandus* etiam paucis eſt *Iſocrates*; qui velut *Sol* & *Luna* inter alios *emicuere*, pleniſque *buccis* & *buccinis*, huic noſtræ *aſtipulantur* opinioni.

M. illum *Tullium* Romanæ fontem eloquentiæ ac regem *patrem* quoque patriæ fuiſſe dictum aliquando legiſtis——Hinc orationem vividam, ſublimem, maſculam, nervoſam: hinc colorem, ſuccum & figuras, ducite, ac haurite——

Sic *Plato*, ſic *Ariſtoteles*, ſic *Zeno*——

Ab his mihi non diſſentire videtur Homerus, qui——

Agedum *Plato*, Euge *Ariſtoteles*.

Arbitros acceſſo, omnium *ſcientiarum* callentiſſimos; & *oracula* vos audire cogitate, cum univerſum *antiquitatis* concentum audieritis, qui

omnes

omnes in hæc verba *sublimia*, acuta; mellis, leporis, *piperatæque* (ut Sido. Apollonius ait) *facundiæ* plena, (in quibus ferventis fulmen ingenii) eruperunt——

Eruditorum ille maximus, J. Scaliger—qui promulside hac nos allicit ad dapsilem oratorum cœnam——

Oceanus testium *immensus*, in apertum nostræ declamationis *campum inundat*, in quo mea jam *natans* oratio, *portum* & exitum haud inveniet——

Platonem ipsum audite——quem equidem cum lego, cœlesti quodam numine ac oraculo instinctum atque impulsum, (qui *rapi* potius in altum quam *assurgere* videtur) ita tangor, rapior, accendor, ut oblitus *mei* sequar, & quod *ipse* fieri à Bacchi sacerdotibus cum à Deo impelluntur, in *Jove* suo ait, ipse *me* ! ex aqua videar haurire—*Heins.*

In cujus scriptis omnibus ac singulis propemodum orationis partibus, præter ubertatem, ac prodigiosam quandam copiam, vim ac sublimitatem in dicendo, tot *urbanitates*, tot lepores, tot festivitates passim, ac *Gratiæ* occurrunt, ut cum *Græci*, tribus non plures esse finxerint, *mille* in singulis *illius* sermonibus notare *mihi* videar——*Heins.* Sic apud *Platonem* legimus.

——In *illius* autem lectione, tanquam in beatis *insulis*, inusitata quadam voluptate *ebrii*, ac quibusdam quasi immortalium *Deorum* condimentis delibuti versantur——Quæ enim *ille* sensuum oblectamenta, quas illecebras omisit? quos non laqueos, ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit?

——Aristophane autore summo, & quem tot tantisque laudibus vetustas extulit, qui omnes *Athenarum* veneres, festivitatis ac *gratias* prope exhausisse creditur——

—At-

——Atque id quidem ex verbis Terentiani *Chreæ*, videre est, qui——

De *his* autem testis abunde magnus est *Aristoteles*,——

Sed *Medicorum* placita consulat velim, qui verbis nostris fidem præbere detrectat.

——Sed præstiterit fortassis in re tanta, Musas ex *Helicone* accersere, quas Poëtæ sæpius ob meras nugas advocare solent: Adeste igitur paulisper *Jovis* hic filiæ, dum ostendo——

Quæro abs te moderatissime *Cato*, à te doctissime *Plutarche*; quid *vobis* de hac re videatur? profecto si *vestram* æquitatem, atque prudentiam recte cognoverim,——

O divinam *Platonis* sententiam, ipsoque *auro* magis auream!

Antiquorum suffragia desideratis? en igitur *vobis* tenuem *manipulum*, quasi è specilegio quodam feliciori? ex *Historicorum*, & *Philosophorum latifundiis*? omnis enim *opinionis* nostræ *antesignanos* in hac *arena* succenturiandos, operæ pretium non esse existimo: *neminem* igitur volo *quin te* unum (Virgili) qui tuum *ultro æs* appones *calculum*, & si hæc ad *manes* tuos pervenerint uspiam, dic quæso quid in hac re senseris, num——

Prodeunt hic *multi* insignes *Philosophi*, quorum gregem in *scenam* cogere, quid esset aliud, quam *inanes tragœdias* excitare? ruminate illud *Aristotelicum*——

Neque est, quod oratorum *fores* hic pultemus *domesticatim*; occurrit en *nobis* obviam Cicero—— ita magnum illud sapientiæ humanæ miraculum, & oraculum *Solomon* cœli discipulus, orbis universi magister nos monefacit——

Surgat igitur aliquis ex universo Philosophorum *cœtu bio*, qui vobis de inexputabili *doctrinæ* utilitate *concionetur*, quique mentes vestras nectarea

ctatea ſuæ *Suadæ* ſuavitate, *inebriare* poſſit.

Reviviſcas tu *Theophraſte*, eloquere, ut hi te capiant; quid ais? dicas *bonæ fide*, num tu per *diurnos* labores, *nocturnas* lucubrationes, ad tantum tam *ſtudendæ* doctrinæ *faſtigium* non emerſeris?

Præſentiſſimum hoc tempore eruditionis numen, in quo virtus & natura vel congeſſit quicquid poteſt, vel exhauſit.

——Non tam hominem profecto quam cœleſtem aliquem *virtutis* genium audire videor, qui——

Quod apud Plautum eſt.

——Ubertim huc confluunt——

Teſtor *Galenum*, eruditionis latifundium, occanum diſciplinarum, omnium ingenuarum artium commune quaſi receptaculum——

Quid eſt *homo?* ſomnium umbræ reſpondebit *Pindarus*. Quid eſt *homo?* ſimulacrum quoddam, dicet *Sophocles*. Quid eſt *homo?* ipſa calamitas, dicet *Herodotus*. Quid eſt *homo?* occaſio miſeriarum, dicet *Philemon*. Quid eſt *homo?* folium caducum, dicet *Homerus*. Quid eſt *homo?* imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, luſus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutinata, præter *illa* nihil aliud niſi pituitæ aliquantulum & bilis, dicet & jam olim dixit *Ariſtoteles*. Hoc ſive animal, ſive monſtrum potius, cujus totus orbis ambitionem non capit, fletu ſpectatorem ſalutat, neque *oratione* primas agit partes, ſed lacrymis——*Heinſ. orat.* 22.

Homo eſt *oratio*, cujus *exordium* eſt *naſci*; *Narratio*, dolere; *Epilogus*, mori; orationis hujus *figuræ* ſunt gemitus & fletus, vel gaudium fletu deterius——

—Tanto antiquitatis flumine quis ſanus contra velit natare? cum receptum ſit inter *veteres* ut ſciſtis modo——

Mavultis ſacra? eo ſequor——

Praxis

Praxis veterum appareat contra venit——

——Ut verum appareat *Saluſtianum* illud, *Concordia parvæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur*——Quid ego nunc commemorem?

Sileo hic——Sileo etiam——

Vel ut Ariſtophanicis *illos* deſcribam verbis——

Cæterum, ne ex tanta ſegete nulla omnino, aut *infœcunda* ſaltem, meſſis fiat; *ſpicas* aliquot gravidas, *fructuſque* ſelectos colligam; quid enim aliud quam quod ego jam *dico*, *dicturum* remini *Ariſtophanem*, ſi inter *vivos* jam ſupereſſet?

Myriades hic occurrunt *veteranorum*, è Muſarum *caſtris*, qui *agmina* noſtris *ſua* junĉturi ſunt; parum etenim in legendis *veteribus* profecit *ille*, qui hoc non novit apud *eos* tritiſſimum; *Rhodum* tu *Iſocrates*, dic quæſo ingenue——

Quos omnes ſi non vere, ſaltem fere, noſtras hic partes agere dicas——

Sed ut *fluenta* veterum, in unum quaſi *vivetum* contraham, en vobis *Ariſtophanem*; ſin mavultis *Senecam*, illum etiam ad hanc *Spartam*, propugnandam *evocabo*, ſi liceat *illi*, bona cum veſtra *venia*, libere loqui.

Nec de paucorum ſolummodo *racemis vindemiam* facio; imo *Senatus antiquorum* univerſus, huic ſententiæ *ſuffragatur*; audite *tubam* Philoſophorum omnium, quorum *Echo* nil magis ingeminat, quam——

Noſtras hic partes vindicat *Plato*, ſtrenue etiam & *animoſe*; univerſa pro nobis *militat antiquitas*; quid tu *Socrates*? annon *tu* hoc teſtaberis mecum ô *Demoſthenes*? novi te velle——

Sed *Socratem* audite (*mei condiſcipuli!*) hiſce vos verbis compellantem: "*Macti eſtote virtute adoleſcentuli, pergite & obnixe contendite in addiſcendis literis, Quid animi vobis eſſe dicam, quod uſque adeo ſegnes eſtis, in Helicona verſus conficiendo iter?*

minis

"*num viam metuis? num pericula extimescitis?* "*profecto cum ratione insanitis, si leviculas istas re-* "*moras in hoc tam laudabili cursu vobis objici pa-* "*tiemini*——

Huc respexisse videtur *Horatius*, Musarum ille *Amanuensis*, cum in hæc proruperit verba——

Sed qua de re *auctoritatis* chiliadas hic attexerem? cum *mille* vix sufficient *anni*, ad *illos* commemorandos, qui in hac re *dextram* porrigunt, *opemque* nobis pollicentur suam——

Si *Cicero* ille eloquentiæ *parens* (quem ut rhetorum *Deum* admiratur posteritas) in hoc vos alloqueretur cœtu, annon *ipsius* dictis obsequeremini? nunc igitur *illum* hoc *vos* alloquentem modo audiatis placide——

Sed *antiquitatis* panoplia, *auctoritatis* clypeo armati sumus, contra impetuosum *stolidorum* insultum——

Patres, & *proceres* in Philosophia ibam consultum, ex eorum *cœlo*, stellas deduxi *opinionis* suæ, (non *magico* tamen murmure) ex eorum *fontibus*, ad *hortulum* hunc meum *irrigandum*, amnes *derivavi*; qui omnes, *pleno* suffragiorum, & *consensus flumine* expansisque *carbasis* in nostram hanc deferentur sententiam——

Verum & *Tullius*, qui in arce eloquentiæ *Romanæ* stetit, *rex oratorum*, & linguæ *Latinæ* illustrator——

Cur igitur non utar *Ennianis* verbis?

Quod si *morientium* verba, altius solent insidere auribus; altis insideant mentium *radicibus* infixa, *morientis illius* oracula, quem si in *vestris hisce fulminantem*, dominantem, *imperantem* vidissetis, *nova* quadam putaretis donatum *anima*——

Eandem ob causam *Plato*, apud discipulos omnes, (quasi *pater* apud *liberos*) in hæc videtur verba prorumpere: "*O sinite tandem*; ô *Juvenes*,

"*desinite*

„ *deſinite quæſo; bonas horas male collocare; at potius* „ *univerſum artium liberalium oceanum uno hauſtu* „ *abſorbete ſacri librorum helluones?* Quæ ſi *ille* uſitata *voces vultuſque* acerbitate *fulminaſſet*, credo ſane, vel *lupos* vel *tigros* leniturum, ſaxa ipſa & *rupes* permoturum———

Horatius delicium illud *Mæcenatis*, & Romanæ fidicen lyræ, qui inter *lyricos ſublimi virtice vates*, ſydera ſumma ferit——

Quæ ſententia, *numinis* judicio probata fuiſſe, priſcis ſeculis creditur———

Vultis *teſtimonia*? en *vobis* Apollinis ipſius *oraculum*; qui——

Te *M. Tullium* (*eloquentium prudentiſſimum prudentium eloquentiſſimum*) *teſtor*, obteſtor *teſtem*; eloquere quæſo, *audacter* dicito, mavin' ut *ego* dicam pro *te*?

Sed Philoſophorum *fores* oſtiatim *pultemus*; ac quid in hac re *antiquitas* ſenſerit indagemus: ex quorum *uberibus*, dulciſſimum *veritatis* hujuſce *nectar* exugatis.

Audite *Menandrum*, cujus *aurum* hoc eſt, de *eruditione*, encomium———

Sed ab hoc *rivo*, vos ad ipſam *ſcaturiginem* jam ablego. *fontes* tantum *digito* demonſtrans ubi *pleniores* Poëtarum, & Oratorum *hauſtus* capiatis——

Sed quorſum *ego* gazophylacium tale aperirem, tot gemmas oſtentarem, ipſoſmet deinde potius adite *Philoſophiæ* loculos, *divites* illas Poëtarum *arculas* excutite, & *vos* (præeunte *toto* Camœnarum Charitumque *choro*) veſtris ſubſequimini ſuffragiis.

Quid porro reliquum eſt, niſi ut rudera adeamus & fragmenta Poëtarum, Philoſophorum manes excitemus, ac ſciſcitemur ab illis, ut liqueat cauſam adverſarii miſerè jacere———

Quorum uterque eſt (quod de Dionyſio *Longino*

gino dixit Eunapius) βιβλιοθήκη τὶς ἔμψυχος καὶ περιπατοῦν μουσεῖον — Quos *statores* literarum merito appelles, fugientes enim clade accepta, atque oppressas fortiter steterunt——

XVto.

Formulæ Objiciendi.

SEd quod *fretum* non continet *Scyllas*? quis *ulysses* non vidit *Sirenes*? quæ *regio* non parit *centaurus*? quænam adeo clara est *veritas*, ut suos non habeat *adversarios*?

Neque enim hic desunt *Curiones* & *Aculeones*, qui in *ipsa nive atramentum* videant; & *nobis* orationis *flumen* intercidentes obganniunt——

Atque hæc hujus *nostræ* sententiæ fundamenta sunt; reliquum hujus *disputationis*, in nonnullis *adversæ* sententiam argumentis diluendis, consumetur: ea sunt *duorum* generum——

Sed *latet hic anguis in herba*, qui sibilis non solum suis *nos* terrere, sed *venenato* insuper *aculeo* pungere cupiens, tali objectionis *cuspide*, nostram in calce orationem, vulnerare aggreditur——At inquies:——

Non desunt tamen hic, qui *bellum* indicunt nobis *internecinum*, inflata *obstrepentes* tuba, quorum bellici clangores resonant jam in *auribus*; qui nostram hanc *veritatem*, suis *arietibus*, hunc in modum *quatere* conantur, licet nequeant *quassare* funditus:

Pers. Sat. 1. In quibus, si *testiculi vena ulla paterni*, *descendant*, ut in hac arena, pro hac *Helena*, (qua potiri tantopere cupiunt *digladiemur*, me equidem in mille potius *discerpi* partes patiar, quam——

Sed *aurem mihi vellit Genius meus*; & obstrepa-

ras

tas ait esse quorundam voces, qui *solem meridie splendere* vel negat, vel *non videre*; & ab *inferis Cerberum* extrahunt, qui *trifauci gutture* adversus tam cœlestem *veritatem* allatraret: utcunque virulento *halitu* necare nequeat——

Sed dicat aliquis——

Miretur autem aliquis——

Quanquam verum esse etiam illud, quod *Fabius* monet, non diffiteor:

In secretas *vestras* uniuscujusque aures adversarium audio *insusurrantem*, quod——

——Miramur hinc, & Homeri verbo, ἐκπαγλα miramur, quosdam esse *fungos*, quibus *frons* tam infrunita, *vena* tam obtusa, ut an *eruditio* omne ferat punctum, & *album* mereatur *calculum*, ambigunt. Occinunt enim *meros scholasticos esse meros asinos*——eruditos esse——

——Quibus succenturiari accedunt—— & quæ obscuris mussitat in angulis *nebulonum* colluvies——

——Prosiliunt *hic* quasi ex insidiis alii, qui obnixius convellunt sententiam nostram——ut ab acumine captent plausum, & ex *mustaceo* aureolam——

Obstrepant, obganniant, oblatrent primipili inter——quibus frontem de rebus hac in causa, penitus periisse jures——

Neque adeo clam me est, futuros complures, qui ex *his* quædam *curiosius* à me disputata occinent——præfractius urgentes——

Subjiciamus autem hic (si placet) *objectiones* adversariorum, ut tanquam *Æthiopes* jubeant nostrates, *Europæos* apparere candidiores——

Obclament hic petulci——*qui nigra in candida vertunt*——Juven. Sat. 3.——Et cæteri ex recentiore colluvie——

Sed antequam à *mari* hoc, in *arenam* diu optatam

tam *prosilio*, audire mihi videor, tacitos *multorum* susurros, qui mussitant, *me* novas *spargere voces*, novas Philosophiæ *merces nundinari*; quorum ego labiis, si paucula mihi permittatis, *pessulum dabo*, atque *ora obturabo* illico——

—— qui (ut *Africa*) gestiunt semper aliquid apportare novi cum *his*, in partes abiere——

—— Recoquunt *hic* cramben suam putidam adversæ opinionis provinetæ——

——Compositi videbantur *fluctus*, sed ecce adversarius, velut alter *Æolus* ventos rursus immittit, ut fundamento ipso convulso, nihil integrum in hac re maneat——

Suboriuntur autem hic novi scrupuli——

Hæc——adversus nostram sententiam——rabidi canes latrant——

——At hic rursus obganniunt mihi οἱ ἐκ τῆς τοᾶς βατραχοι, nihil *inquiunt* miserius quam——

——Hosce scopulos prætervecti, in alium contentionis labyrinthum dilabimur——tot verborum involucris, ceu viarum anfractibus, & sinuosis Mæandris undique implicitam——

Obstrepant hic *nobis Momorum* greges & *balatronum*, nugarum architecti, *profligati* scilicet *nebulones*, qui sententiæ hujus *claritatem*, cum non possint *offuscare*, risu demum & scommate solent excipere——

Susurravit mihi nuper in *aurem* Genius meus, mihi in hac re ogganire *ganeones* (nescio quot) & *terræ filios*, qui suam in nos eructantes virulentiam, aiunt——

Balbenizant hic nobis, vociferantur; imo vero grunniunt *Epicuri de grege porci*, viam ad *Helicona* tanquam salebrosam *vellicant*, adeoque magnam *vertiginem* in Athenarum *capite* ciere student, ut impetum *retundant* studiorum vestrorum, tam laudabilem.

Coaxant

Coaxant (ranunculorum instar) rancidi *nebulones* ex tenebricosis *ignorantiæ* suæ cavernis——

Ita disponenda igitur est hodie nostra velificatio, ut non prius de *Insulis* fortunatis quam de *Scylla* aut *Charybdi* cogitemus——

——Multi sunt *Auditores*, multi sunt hujus furfuris, nec enim *farinæ* dicere possum) homines passim, qui——

Sic autem contra *nos* injurgunt *adversarii*, nostræ assertioni contradicentes; *nosque* è vestigio *Horatii* autoritate, tanquam *clava* aliqua *Herculea*, conantur *prosternere*——

Subodoror hic, quid objecturi sunt *adversarii* perfrictæ frontis homunciones, quibus *sanguinis in facie non hæret gutta*——

Sed tacitos audio, nescio quos, susurros, & *secretam gemit in aurem* cohors adversa, qui *armis & parmis, arte & Marte* nos adoriuntur, quasique tot crudeles *Harpyiæ*, cruentatis unguibus, in *istius* (quam *ego* jam propugno) *veritatis faciem* confertim *involant*.

Quod si quis fortasse *Philosophaster* objiciat——

Sed *ulcus* video, quod later altius, in imis quorundam *præcordiis*,——quod *acutæ* confutationis *acu*, cum facile pupugerim——

Aliquem autem audio refragantem *Criticum*, qui (ceu *malus aliquis Genius*, à dorso nobis & quasi humeris inhærens) umbris *nos* suis sub *eo, ve aspectu* exhibitis examinare cupit——

At non desunt, qui *ipsam* hanc tam manifestam *veritatem allatrare* non verecundantur; & non modo ultra *modum*, sed ultra *modestiam*, ad *rabiem* usque contra *declamant* (exclamant potius,) pauca igitur sunt dicenda, ad horum *pertinaciam* retundendam, qui alioqui *nobis* forsan insultarent intemperantius.

Fateor equidem, hic *mihi hærere aquam*: de hac enim

enim re, *contestata* inter multos *lis* est, sed nulli etiamnum adjudicata; quantum autem *ingenii* mei *decempeda* attingere possum, existimo——

Sed en *araneas*, quæ ex suavissimis *floribus exugunt venenum*, quæ *telam* & *filum* subtilioris objectionis texunt, ut *simplicem veritatem* tendiculis suis *implicatam* reddant & perplexam.

Sed *Decumanos* hic, in nostram hanc *cymbam* (priusquam *portum* appulerit) ciet *fluctus*, meæque opinionis *veritati*, *præsentem intentat mortem*, furibundus *adversæ* partis *Æolus*.——

Scio equidem *incudem* Minervæ subtillium objectionum *malleolis*, multum hic *contundi*; nec enim desunt, qui non *modio* solum, sed *trimodio*, imo ipso *horreo*, (quod horreo dicere) maximas hac in re *nobis* admetiuntur nugas——

Insurgit hic animose, *cataphracta* adversæ partis *cohors*, & *nudam* hanc *veritatem*, evaginato *objectionis* adoritur *gladio*; eamque expansis *alis* in *aciem* lacessit.

Nec *temperat* se hic, à nobis, multorum *intemperies*; quorum *veculas* jam audio, *morsiunculas* præsentio; sed *morus* ego, si horum *morer* morositatem, tametsi *austeritate* pene *Steica*, dejiceru opinioni nostræ *frontem* conentur——

Atqui hic in *Labyrinthum*; nescio quem inducor, à quo ut me *honestius* expediam——

——Hæc si vera sint, ac pietatis plena, quid est quod obrudant onagri——

——Utcunque autem intumescunt adversariorum *utres*, pungas tamen *illos* (ut oportet) & sentias cito flaccescere.

Sed tamen inveniuntur aliqui, tanta inveterate frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœlestium molibus non succumbant, tantis ponderibus non fatiscant, tantis malleis non conquassentur,

sentur, tantis postremo *fulminibus* non conterantur——

At quorsum hæc; *inquiet aliquis*, audite quo rem deducamus——

——Sed mihi videor audire reclamantes philosophos——

Alium, ac fortasse validum magis arietem intorquent alii——

Atqui necdum res est *expedita*; nam *Hydræ* veluti *Lernææ* resumunt capita, & novo *objectionis* aculeo, nos conantur vulnerare.

Sed priusquam ad *Insulas* epilogi *fortunatas* deferor; en *Scylla* & *Charibdis* præternaviganda est——

Restat tamen unus, nec dignus vindice nodus.

Sed hic (*foribus* quasi *ruptis*) furentius in *campum* prosiliunt *Antagonistæ*, & quasi *fulminis* ictu, nos è vestigio *pessundare* satagunt——

Sed hic *cicuta venefica* extirpanda venit, & *Hydra* dubiorum *multiceps*, enecanda——

Sed ut *rosa* non nascitur sine *spinis*, ut *sconia* cum *auro*, *palea* cum *grano* succrescit; ita & *hæc veritas suam* habet *spinam*, *scoriam*, *paleam*, quæ *exui*, *exuri*, *excuti*, vel ipso adversario strenue renitente debet.

Sed (an!) *accinctus* undique *antagonista*, pharetram *telis* refertissimam, in hanc *arenam* portans procedit, ut——

Cumque *ego* inopinus, incîderim tandem, in ista *Syrtes*, ubi natant *Piratæ*, *qui sub ementito* veritatis *vexillo* causam nostram ad scopulos allisam cupiunt: ego unum in *ollos* bombardicorum *classicum globulorum*, displosurus sum, ut——

Formulæ

XVIto.

Formulæ Confutandi.

QUorum *ego* inſaniam non ſum neſcius quam facile, quam nullo negotio liceret mihi compeſcere, cum *Synodo* Philoſophorum, dudum *convicti* fuerint.

O myſteria! *O Oracula*! deſunt latera quibus exclamem; an potius, *O paleæ, O ſtipulæ*! *ſtipulæ*! que primum non ferunt ignem *examinis*, paleæ *quæ* volant inſtar pulveris ——

O genus hominum inſulſum! quibus *helleborum* porrigendum, ut purgato cerebro delirare deſinant——

Saniorem precor adverſario animum, ne *valetudine* abutatur in ſcribendis ægris operibus—— & hujuſmodi opinionum monſtris parturiendis——

O inſulſi *nebulones*, ubi *frons* veſtra? ubi *ratio*nis uſus? *vos* omnes exſilio pulſos, miſeros ſimul vectores, ad Anticyram ablegandos curabimus, ut hauſto *veratro*, mente ipſi redeatis meliore——

Nodum hunc paulo nimis *intricatum* quidem, non tamen *Gordium* illum exiſtimo, ut opus ſit vel *Oedipo*, qui diſſolvat; vel *Alexandro*, qui diſcindat; cogitate enim——

Sed *cui non dictus Hylas*? quis hanc non novit tritiſſimam *cavillam*, & *litem*, quæ omnia fere fatigavit *tribunalia*? clarior tamen nobis effulget *Phœbus*, quam ut *nebulæ* iſtæ *veritatem* nobis obtuſcare poſſint.

Sed ut adverſus *Solis* radios glacies, in tumultuante Borea craſſus vapor, præ meridiana luce nocturnus horror, nequit conſiſtere—— ita——

——Stul-

——Stultiſſima ſunt *hæc*, & ad quæ tidenda unus ſufficiat *Democritus*——

Non autem præteriit *te* quam frigida hæc veterum ſint exempla, & quam minime multos inflamment——

Quis enim ita perverſi genii, qui mecum ultroneus non fateatur, Philoſophorum principi, ut *homini*, multa falſa & erronea: ut *Ethnico* & pagano, multa impia & profana; ut primo *inſtauratori*, multa manca & imperfecta, excidiſſe?

——Sed bullæ ſunt iſtæ, tenuiſſimorum flatuum, quas *pueri* facile diſſipent——nec titivilitii æſtimandæ——

Devictis hiſce adverſariis in *tuto* mox, ne dicam in triumpho, erit ſententia noſtra——

Non obſtat tamen *hæc* tragula quam injiciunt noſtro progreſſui quidam, pugnacis ingenii pruritu laborantes, qui in his temporum ulceribus——

——Veriſſimum enim eſt (quocunque adverſarius meus oblatret modo)——

——Portentoſa plane dogmata!

——Sed ut nervi *invidiæ*, ac poplites tanquam gladio quodam, & acutiſſimo mucrone, ſuccidantur; ut *calumniæ* jugulus petatur, quæ ut bellua immanis ac cruenta, adhuc cineres *extincti* & oſſa invadit——

——Sed vetus eſt hæc *aſinorum* coccyſmus, qui ſuo cerebello de *hujus* partu ambitioſe gratulantur——

——Sane vindice cuneo, nodus digniſſimus!

Hiſce enim neceſſe habeo reſpondere, antequam de hac tabula manum poſſim amovere, aut auferre——

At quam frivolum *hoc* ſit argumentum quis non intelligit? niſi qui intelligit nihil, cum eodem argumento mihi liceat uti in *vinum*——

Ecquid habent quod aponant amplius?

Quamvis igitur grandis auctoritatis ſint & eloquentiæ, & ipſorum umbra nos opprimat, qui ——nos tamen magis——

——Neque eſt cur me patiar in hac cauſa *Ariſtotelis* tui autoritate urgeri; quem——

Sed *prudentibus*, non tam placent *phalerata*, quam *fortia*; in hac igitur ne *vos* hæreatis *hæreſi*, cogitare placeat:——

Contra quem, impetuoſum Adverſarii mei inſultum, en ego oppono hoc Ajaceum veræ defenſionis clypeum——

Dicite enim *nobis*, quicunque eſtis, & ubicunque eſtis, emunctioris *naris* cenſores, unde fit quod——

——Quanquam quid horum probatione opus eſt? quandoquidem nemo fere eſt, tam muccoſis naribus (modo non ſenſus ſuos prorſus obſtruat) cui non ſuboleat, imo qui non eas legendo plane odoretur, & perſentiſcat has fabulas à male ſeriatis hominibus audaciter eſſe confictas——

——Hos autem, rixandi cacoëthes ita tranſverſos abripuit——*Exclamet Melicerta* periiſſe Frontem de rebus——Nec eſt adeo opus inſanas has opiniones magna probationum mole confundere——

Pudeat igitur tandem iſtos *aſinos* rudere inter *homines* rationis compotes——Quid ſi etiam *illis* largiremur quod petunt, quo tandem jure, obſecro, comprobabunt——

——Eant igitur *Antagoniſtæ* noſtri, & cum de *antiquitate* agitur, nos (ut ſolent) *Novatores* appellitent—— quin ipſi interim *veteratores* habeantur——

——Telæ ſunt *iſtæ* aranearum, ad capiendas muſcas, quas volatilia robuſtiora facile perrumpant ac diſſipent——

——At tales fere flacceſcunt priuſquam pungas

gas *utres*, & in ipso aspectu extinguuntur; ut *meteora*———

———Facillime everrenda sunt à nobis istarum aranearum stamina———

———Neque operæ futurum est pretium *huic* spectro vere *stramineo*, larvam detrahere———

———A nobis vero apage malevolentiam, & veros istos canes, qui cum loqui possunt, allatrare omnes malunt.

——Hæc vero tam effronti ore sic effutire vertiginosi est cerebelli, ad Anticyras potius relegandi———

———Et sapientiam quam capere non possunt, carpere desistant———aut faciunt ut *illa* olim apud Poëtam, quæ *Purpureos moritura manu discindit amictus*, Et nodum informis *lethi* trabe nectit ab alta,———

———Utrum hæc Achillea sit oratio, nec ne, deinceps apparebit———

At si cedere velimus, (quod sub judice jam est)———quid tum———

Vide quas in *angustias* te conjiciam, si neges, tibi pudorem injiciet reluctans *conscientia*: si neges, tua *vox*, qua nectis tergiversationem, hærebit———

———Anguis sis quantumvis lubricus, non tamen effugies———

Longe idcirco de vicinia *veritatis* errant, proculdubio illi qui———

Equidem si varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum nostra *reperiet* oratio; verum si velim eos *refutare*———

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam———

Sed *Mithridaticam* hanc (si placet) *antidotum*, contra *venenatas* hasce pestiferi erroris *tabes* accipite———

Iſtarum *aranearum* ſtamina, vel tenuiſſimus quidem ſanæ rationis *halitus* difflabat *facile*, & meridiano *ſole* micantiorem agnoſent, hanc *veritatem*, vel *lemæ* (quod aiunt) *Saturniæ*——

Sed quorſum ego *hæc* recito? *quorſum*? ut ſcilicet clarius *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus*, & ſtultitia *adverſariorum* innoteſcat magis, qui *rixis* inanibus intumeſcentes lateribus *Milonis*, clamore *Stentoris*, ænea *fronte*, voce ferrea, plumbea *mente*, ligneis *argumentis*, contrariam ſententiam non verentur aſtruere:——

Sed hæc adeo ſunt *infirma*, ut etiam non admota *cuiete*, per ſe *collabi neceſſum* fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* naſciturum; ex minima oblata *arſa*, adverſæ opinionis *patronos* in nudam *veritatis* faciem, velle ferocius *involare*, quorum animis altius defixi *furores*, cum *deferbuerint*, non vereor, quin——

Qui de literis & Muſis ipſis, perinde judicant, ac *cuculi* de muſica *Philomelæ*——

Sed ut *verecundam* veritatis *faciem*, à *ceruſſata meretriciæ* fraudis *fronte*, diſtinguatis; ſciendum eſt:——

In quos *Ariſtophanis* illud, retorquere hic poſſum, cum ex mera pervicacia huic refragentur veritati, aientes, ἡμᾶς ὁ πείσεις εἰ δὲ μὴ πείσης, μὴ ταῦτα μὴ ἢ ταῦτα——

Adeone vero? omnem omnino *exuerunt* mortales *frontem*? *huccine rerum venimus*, ut ubicunque omnes in hac mundi *canitie*, in hoc literarum *meridie*, adeo *cæcutirent* perverſe? *ſcuticis* mehercule digni ſunt, qui *inventis* frugibus *glandes* arrodere malunt, & in teterrimo *errore* contabeſcere, quam——

Quam ego tuam facillime defabricabo fabricam——

Hellebori vix *jugere*, ſanabilem opinarer *illum*,

tum, qui talia nobis defenderet serio——

Adnitendum mihi hic esse video, ut convitiorum amariſſimam *labem*, verborum veraciùm *flumine* diluerem——

Quos nunc non *refello*, & adhæsiſſe olim *me ſcio*, paulo juvenilius, donec repreſſit & revocavit *maturioris* judicii frænum. *Lipſ.*———

———Nemo puto diffitebitur qui mentem in fronte non habuerit——

Cæterum iſthæc tuæ *Sibyllæ folia*, uno rationis *flatu* diſſipabo; num expectas dum te *ſtimulis* fodiam? noſtra *te*, ſi quam ſenſus habeas ſcintillulam, lacerabit & *cruentabit* oratio; *pudet* me ſane *malitiæ* tuæ; ſed inſcitiæ *miſeret* magis: hoc unum à te ſcire pervelim, num? perfrica *frontem*, & aude negare——

Obruit eos ex hac parte Philoſophorum veneranda phalanx, ſed & Poëtarum non contemnendus exercitus——

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos extricemus, *Ariadneo* hic non opus eſt *filo*, iſtorum enim *importunitati* ſatisfactum iri putabo, ſi——

Qui quamvis tot taleſque teterrimi *erroris angues*, & venenoſas ex *nigro* malitiæ *gutture*, evomunt aſpides; illas tamen *ego* (ut *infans* olim in cunis *Hercules*) uno, ſolidæ reſponſionis, arctiori *compreſſu*, protinus ſuffocatas dabo——

Sed nos ex horum *viſco*, & muſcoſo dicendi genere facile emergemus; ipſoſque *propriis* conſtrictos *laqueis* dabimus; ut *liquido* conſtet, faſtidioſa & proterva nimis eorum *inſultatio*———

Suo ſe hic conſtringet laqueo adverſarius meus, qui——

Poteſtne *ipſa* (vel effrons) *impudentia*, ita *omnem* exuere *frontem*?

Quorum *ego* tam inſolentem *petulantiam*, paucis *retundens*, faciam ut (*limacis* inſtar) cornua

intus retrahant, & quem aperte oſtentant, ſuapte ſponte ipſi ſibi evellant aculeum——

Cæteros ejuſdem decuriæ pugiles——

Iſtos autem *ego* Scarabeorum *fuces*, diſpellam facile, *plumbea* adverſariorum *tela*, haſtaſque *junctas*, intactus excipiam.

Sed *has* ego objectionum *fibras*, ne uſquam *repullulent radicitus extirpabo*, faces *extinguam*, ne reviviſcant; nam *turpe exiſtimo* (ut olim *Phaeton*) *in veritatem*, hæc *& dici potuiſſe*, *& non potuiſſe refelli: dic* igitur (*ni Antagoniſta*) *dic*, inquam, *quo Tiſiphone*, *quibus exagitare colubris*, *ut*——

Cramben hanc, non *bis* modo, ſed *millies recoctam*, ne *Polyphemi* quidem *ſtomachus* ferendo erit: proinde nolim *ego*, veſtrarum *aurium* reverentiam, hiſce *crepundiis* inceſtare; *quæ* Philoſophorum concilium ne per ſomnium unquam noverit——faceſſant igitur——

——Cum tamen hic nodus uno hoc diſtinctionis quaſi cuneo facile diſcindatur——nam diſconvenit ordine toto——

——Prætextus ergo hoſce, quos ſibi tanquam larvas induxerunt, illis detraximus, ut vultus eorum deformes horridique appareant——

Sed *latrent* adverſarii, *fremant* otioſi, *videant* malevoli; at *vincet* tandem *veritas*; Veritas ut *palma* quo magis *deprimitur*, eo magis *renititur*; eo *ereſcit* uberius, quanto *premitur* inſolentius; obſcurant ſæpe *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; franguntur *rami aurei* Proſerpinæ ſed renaſcuntur; *veritas premi poteſt*, *opprimi non poteſt*——

Sed ne *ſolis* quidem *lumen*, cæco jucundum eſt; ſaluberrima *pharmaca*, ab imperitis conculcantur; pretioſiſſimæ *gemmæ*, ab Æſopicis *gallis* negliguntur: ——quod ſi *vos* recta *judicii* ſtatera, & non inanium opinionem *trutina*, rem *ponderetis*, nihil eſſe cui *eruditio* meritiſſime non præferatur,

feratur, & clare videbitis, & agnoscetis candide.

Submittas itaque *arma*, & *insignia* ista tua, jactabunde agitata & *explicata*; cur *ego* te porro percussum, jacentemque repetam? *tibi* enim *ingratiis*, palmam obtinebit *doctrina*, *rumpantur ut ilia Codro*, triumphabit *veritas*.

Hæc qui recte *perpenderit*, *cæcus* sit, si non videat; *ferreus*, si non assentiat; si non permoveatur & molleſcat, *ſaxeum* eum esse, & omnem omnino humanitatem *exuisse*, judico.

Malevolos igitur & pertinaces homunculos, qui veritatem non agnoscent, quorum palato, *hæc* putidissimi erroris *ſapiunt*, *ego* ut ingenue fateor (quod *Alyattem* illum, facere jubebat olim *Bias*) *cepas* quoque *edere jubeo*.

Nemo igitur sit, in quo vel minima est *ſanæ mentis* mica, qui explodenda hæc *fanaticorum ſomnia*, & deliramenta non contemnat; nugas istas non *faſtidiat*, quas inter sua *pocula*, effrontes *nebulones* temulento animo *exhalent*, & oratorum spatia tam fœtidis argumentorum offulis solent convomere.

Qualia credibile eſt victu ructasse *trifauci*
Cerberon, *&* Stygii *monſtra tremenda* lacus.

XVIImo.

Formulæ Concludendi.

Quamobrem ne——
Hæc ita cum se habeant——
Verbum sat——
Quæ cum ita sint——
Quocirca ne longus sim——
Sed manum de tabula——
Satis jam diu tædii devoraſtis scio in——

Idcirco ut *uno* omnia comprehendam *manipulo*, dico cum Poëta——

Et jam *onus* hoc, humeris quanquam imparibus *impositum*, ad metam *delui*, ubi tanquam pretiosam gemmarum *cistam* vestris ego coram animi oculis custodiendam depono diligenter.——

——Horunce vero hominum pertinaciæ satisfacere quis potest, quibus neque *Suadam* ipsis aliud persuasuram putem——

Verbo absolvam quod superest——

Quis jam nisi *cerebrum* habeat in *calcaneis*, hinc non judicare potest?——

Non est mihi in præsentia decretum, compilare scrinia *Poëtarum*, nec ea persequi, quæ à doctissimis hominibus dici solent, ad reprimendam furialem vim *iracundiæ*: nam nec modum haberet oratio, nec——

——Sed nunc ut extrema cum primis contem——

Quod cum ita *perspicuum est*, *necesse* omnino fuerit, ut qui neget, sanæ vix *cum* menti existimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem fando pereenseat? quotus enim quisque homo est adeo——qui——

Et ut uno verbo dicam.

Quis adeo in spissis cespitavit tenebris, ut non fateatur——

Appellit (*Auditores*!) jam tandem *appellit portum fissa mea carina*, quæ gratulatur *vobis* plurimum, *serenum* (quem sensit) vestri *favoris Zephyrum*; laxandi jam *cudentes*, complicanda *carbasa*; & cum *scopulos infortunii* prætervectus sim, videamquo jam *altas in littore turres* & domorum è longinquo *fastigia*; tam *secundo*, patientissimæ attentionis vestræ, *Neptuno*; hoc in *littore*, his in *aris litandum* esse, cum *Gratiis*, puto, cum tandem,

dem, *optata mea cymba potitur arena*——

Sed ut omnia hæc in *unum* jam connectam, & constringam *fasciculum*——

Sed quid *ego*, post tot tantorumque virorum *messem* hæc spicilegia?

Cujus sententiæ veritas cum ita manifesta appareat, ut *solis radio* scripta videatur; non est cur——

——Sed non est hujus *ingenii* mei, non est *virium* harum infirmissimarum, tantum *Solem* laudibus prædicare, *adorare* possum, exornare non possum——

Cujus rei *veritas*, pene totius mundi judicio, ac *testimonio* comprobata, longiorem orationem non desiderat.

Quæ cum ita sint; estne aliquis vel tantæ *audaciæ*, qui præter id quod apud——vel tantæ *levitatis*, qui——

——Clamet, & repetendo clamet: & omnibus, & semper & ubique *Aristoteles* ille—& contra reclament ranæ quædam & cyniphes, & musæ morituræ——quales sunt——Ego tamen qua cœpit *vestra* oratio, vestras obtundens aures palinodia, strenue occino——.

Siquidem satis superque à nobis jam declaratum est——.

Quando igitur omnem felicitatem vestram in rebus præsentibus constituitis, & futuræ beatitudinis nullus *vos* tangit ardor, neque pedibus solum, sed toto etiam pectore in *Sardanapali* sententiam itis, qui——

—Igitur ut summatim omnia complectar——

——Sed *Desinet ante dies, & in alta Phœbus anhelos Æquore tinget equos, quam consequar omnia dictis*——

——Quandoquidem igitur——ut rei evidentia non tam *docet*, quam *clamat*, eccur dubitaret aliquis

quis vestrum, aut hæsitaret jam, nostræ opinioni suffragarier.

Priusquam vero perorare mihi liceat, vos orandi estis (*viri ornatissimi!*) ut de——deque meo ergo *vos studio*, ac benevolentia nonnihil attexam——

—*Ex* his quæ dixinus luculentissime, ipsoque *sole* clarius apparet——

Multa ad hæc suppetunt, ni festinet oratio——

Sed *Soli*, neque *indice*, neque alieno *lumine* opus est, ut conspiciatur: sic item & his haud opus est nostro stridenti, raucoque *præconio*, sua se *tuba*, ac luce quotidie produnt——

Quas Ego *Virtutes* ita admiror; & colo, ut eas omni prædicatione *superiores* agnoscam, ideoque de iis *silere* melius putem, quam pauca *dicere*; quemadmodum *Salustius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur——

—Quapropter hæc cum ita sint omnia uti revera sunt, *sileant* nunc sycophantarum convitia, *abeant* hinc procul obtrectatorum *sconmata*, facessant longissime oblatratorum *futilitates* frivolæ; *hoc* enim si ineptire est, malim *ego* cum doctis illis *viris* desipere, quam cum his serio sapere——

—Et ut uno omnia percurram spiritu——

A spoliis omnium, adversi exercitus *inimicorum*, onustus jam tandem redeuns ad *Pacis* & *Triumphi* castra devenio, cum sperem *me* hoc pacto cum omnibus *adversariis*, firmas pepigisse *inducias*.

Quocirca, ut paulo magis *incitatis passibus*, nostra ad *metam festinet* oratio——si——si——si——

Quæ omnia, si quis *mente* non *læva* perpendat, necesse habet fateri——

Desino jam tandem, ulteriorem *vobis* molestiam creare, & tam patientissimis *animis* ciere *nauseam*.

Sed *annus*, imo *seculum* mihi foret concedendum,

dum, si omnium undequaque erogarem suffragia.

Sed *canendum receptui*, (*Deo termino* jam reclamante) ut quem *vos loquentem* fastidiosis (ut vereor) auribus sustinuistis diu; *tacentem*, majori cum delectatione videatis.

Cum itaque extra omnem *controversiæ aleam*, ponatur hujus sententiæ *veritas*; ne *solem* sereno in *cælo* splendentem, digito videar demonstrare, *unicum* tantum superaddam *verbulum*, *valete, juvenes*——

Sed in quod immensum mare jam descendo? *in quam* demens efferor *Charybdim*? *O navis referte in portum*, nimium diu in hoc *freto* fluctuavimus, plus nimio, in hac *sentina hæsimus*——

Possit hic (*Auditores!*) triumphare *ratio* mea, nisi temporis angustias subvererer, & *vestra* aurium *satietas* mihi esset fugienda; possit (*inquam*) *tripudiare veritas* hæc divina, præeunte universo *Philosophorum & Poëtarum choro*: vos itaque vel tacitis *susurris*, vel apertis *suffragiis* subsequimini acclamantes.

Quocirca ne *vestras* aures, longa nimis *ambage morarer*, vel nauseante prolixitate *insectarem*, cum abunde sat vidistis comprobatum, quod—— concludo.

——Cætera mitto; & facem *soli* accendere supersedeo——

——Oratio nostra non defecit, sed expirat——

Sed quid ego *imbrem* in *oceanum* spargerem, *lucernam* in *sole* accenderem, aut *cælo stellas* incassum adderem? Res ipsa loquitur, quos——

——Qua autem *ratione*, quave potius *oratione*, de illis differendum est sigillatim; cum mihi facilius liceat *Ægeum mare vibrea scapula trajicere*, quam omnes *explicare* modos omnes *indicare* rationes, quibus olim magni Philosophi inclaruerunt? *manum igitur de tabula*.

Restat

Restat unicum, quod superadjiciam verbulum? *Dixi.*

XVIIIvo.

Concludendi per Recapitulationem.

VIdetis jam (*Auditores*) quam sanctissime de *parentibus* senserit *antiquitas*, quam charum fuerit *parentis* nomen, quantis parasangis *circumforaneos* omnes & *plagosos Orbilios* exsuperent; audivistis quid *ego* de *parentibus* meis senserim, quid protulerim, accepitis; apud *vos* quid taciti cogitetis, nescio, quam *ego* hactenus opinionem *asserui*, ad *extremos* usque defendam *spiritus*, me scilicet——.

Quapropter, si quæ hactenus dixi, vera sunt & firma, si——si——si——quid nunc impedit quo minus *canam receptui*, & *eodem*, quo orsa est *oratio*, claudatur termino——

Perpendite igitur mecum, (*humanissimi auditores!*) perpendite quæso quales quantæque utilitates, quam locupletissima emolumenta, *vobis* propediem obventura sunt, si *eodem*, quo dudum cœpistis, pergatis *pede*——

Sed quid addam *plura*? quando si *omnia* quæ possim, addidero, nunquam *orationem* meam ipsi *rei* dignitate adæquabunt; proinde certum est, nil aliud quam attonitum admirari——

Cum igitur sic se *res* habeat, cum——cum: veniant sane, tam divinæ *sententiæ* irrisores, veniant (inquam) & dicant, si per *frontem* liceat——

Varia hic, & fere ad *fastidium*, usque (si rei tam utilis *fastidium* generari posset) occurrunt testimonia; sed *farragine* illa tam *multifaria* supersedebimus; & *Ætnam in caldem* (ut est in proverbio) deducemus——

Quo

Quocirca ut paulo magis incitatis passibus, nostra ad metam festinet oratio——si——si——si——

Quare prodite *tenebriones* literarii, è gurgustiis vestris, ubi trecenta *foliorum* jugera, uno die, sedentes, percurritis; prodite (*inquam*) & ——

Quæ omnia, cum ita sint, quis *mecum* non exclamet, *O excellentiam doctrinæ admirabilem! dignitatem literarum inexplicabilem!*

Et quid præterea loquar de *Socrate?* de *Xenophonte?* de *Aristotele?* & *Solone?* deficeret enim *tempus*, deficeret me *dies*, deficeret potius *patientia vestra*, meaque ipsius vox, quam ullam dicendi argumentum, si de *Cæsare*, de *Pompeio*, reliquisque *heroibus* fusius narrarem; qui omnes *plenis velis*, expansisque *carbasis*; in nostram hanc sententiam *deferuntur*.

Sed *multa* paucis: verbum *sapienti*; terrarum *orbem* intuemur in *tabula*, satis est hæc paucula delibasse; Vos ipsum adite *oceanum*, & illinc plura abundantius *exhaurite*.

Sed mitto illius *avaritiam*, mitto *fraudem*, mitto *vafritiem*, mitto etiam——

Ego jam *vobis* prægustavi paucula, quod si vosmetipsi in hoc placidissimum *pelagus* immerseritis, gustabitis *Nectare* dulciora——

Sed hæc omnia *sicco* (quod aiunt) *pede* præteribo: nihil dicam de——nihil de——ne gry. Quippe si in singulis istis *orationis* meæ *filum* protraherem, ne *millesimam* quidem, *me*, puto eorum *partem* assequuturum esse.

Sed hæc, ut κράσπεδον τοῦ ὑφάσματος & *texti fimbrias* accipite, non opu'st enim majorem hic *attexere* congeriem; nam cum *virtus per se satis sit amabilis, ex se potius, quam alienis suffragiis amari eam optamus*——

Isthæc ita cum sint——cum——

Quæ si persequere minutatim singula, *dies*

potius

potius integer mihi deposcendus esset; quis enim potest *omnia*, in tantillo spatio perstringere, cum *atomos* in sole numero exsuperent?

——Unde, satis abunde claruit——

Sed jam ea quæ supra de memoratis breviter, dicta sunt, renovandæ causa memoriæ brevius, strictusq; repetamus, quo scilicet & intelligantur iterata plenius, & firmius inculcata teneantur——

XIXmo.

Concludendi Per affectuum concitationem, Exclam. Interrogat. &c.

NIhil *vos artium* optimarum studia? nihil *vos* eminentium *scriptorum* præcepta? nihil exempla illustrium *heroum*? nihil splendor *præmiorum*? nihil denique *parentum* vos movebit expectatio? ô *exuite* tandem, exuite (quæso) pravam istam de *litteris*, de *Musarum* sacris & *asseclis* opinionem, & magnorum *principum*, *regum servitutem* nolite ambire; ex quorum, vel tantilla iracundæ *frontis* nubecula, tanta subinde oriatur tempestas; ut *vitæ* simul & *fortunarum* omnium faciatis *naufragium*——

O si qua *Pithe*, si qua *Suada*, si quis *flexanimus* Mercurii *Genius*, labiis jam insideret meis, quo agitante *incalescatis*! ubi jam sunt illi, qui *fulgurare*, qui *tonare*, qui hominum *mentes* dicendo *obruere* atque *invertere* consueverunt? ubi est ille *ferreorum laterum* Demosthenes? ut——

Vos estis, quos adhortor, *ætate* vix dum pueri, *in artibus* studiosi; macti igitur estote in studiis, ut tandem aliquando numine propitio, in *artibus magistri* feliciter audiatis: hactenus enim satis diu,

(heu)

(heu) nimium diu, inerti *contabuistis* otio; jam igitur, imo *jam properandum* est; nam quæ non *proseminantur*, dum *Ver ætatis* viget, sine dubio non *metentur*, cum *Autumnus* advenerit: *qualem facitis sementem juvenes, talem exspectate messem senes*: Adeone vero? exspectatis vos lætam *honoris* messem, & detrectatis *sementem* facere *laborem*, atque curam impendere?

Ecquid enim obsecro est, à quo *solo natura* confirmationem, à quo *solo ars* exspectat absolutionem? *Imitatio* est. Ecquid est quod ingenium, si *languidum* est, excitat; si *promptum, acuit*; quod judicium *limat*, memoriam stabilit? *Imitatio* est.

Quod *saxum* mecum non *ploret*, qui *parietes* non *singultiant*, cum adolescentulos, optimo ingenio præditos, summa *spe* fultos turpissimæ sese *Vacunæ prostituisse* videant?

Quid tu cogitas *O Sol*, qui cuncta intueris, & *lustras*; cui nulla unquam ab ortu *mundi* contigit quies? Quid tu, *O Luna*, quæ *menstruas* tuas ipsa *peragras* vicissitudines, & tamen homines tam *somnolentos*, tam socordes non irata despicis? tam *ignavas pecudes*? cur quæso non perdis segnem hanc istarum *colluviem* fruges tantum *nostrum consumere*?

Date veniam (*Auditores*) date (inquam) veniam, si in fucos *& ignavum hoc pecus* vehementius *intonem*, quibus in vivis, verendum est, ne *Scholæ* ubique omnes, *canitiem* Musarum videant, suique luminis velut *eclipsin* patiantur——

Dianæ faciem è marmore sculptam, in *Chio* positam, commemorat *Plinius*, cujus *vultum intrantes tristem, exeuntes hilarem esse judicabant*; istam *Dianam doctrinam* esse putate, quæ sub difficilis etsi sit, & vos primo in limine terrere videatur, animos tamen *supra humanos* assumite & opposito vicissim heroicæ tolerantiæ *clypeo*, difficultatis omnis *impetum*, invicto tandem pectore sustinebitis——

Vos

Vos (*O suavissimi commilitiones!*) quam felices estis! O si *vestram* videre velitis felicitatem nacti enim estis *adolescentiam* florentissimam *Veris* ætatis illibatum, molles jam vobis sunt *articuli*, rubicundæ *genæ*, flos *juventutis*, spes *annorum* longa, *spiritus* integri, *mens* vegeta, *corpus* solidum, & *succi plenum*; cur igitur *animos* vestros, velut mare concitatum, *in undas decumanas*, fluctuatim *æstuare* & assurgere non video? *velisque* omnibus *affectuum* expansis intumescere (quasi *æstro* quodam *divino* percitos) ut ad summum tandem *Heliconis* fastigium preveniatis?

Bene apud se actum *mercator* putat, si post *decennem* navigationem, post *mille* vitæ *discrimina rem* sibi comparaverit paulo *uberiorem*; & *nos* (pavidi animantes!) primo impetu, spem *omnem* objiciemus? *Alexander* generosi spiritus princeps, *plures* indoluit non esse *mundos*; metuens non *labores*, non *prælia*, non torvam *mortis* faciem: sed ne *heroica* sua fortitudo, sibi sine adversario marcesseret.

Pudeat vos igitur, qui stipendia sub *Minerva* facere videmini, quod ab *itinere* ad *Parnassum*, difficiles pauculæ *voces* retardarent *spinæ*, aut præruptus *Heliconis* ascensus, daret præcipites, quin potius *immensum pectore robur alitote*; & *obvias* quascunque *difficultates* indomito devorate animo, & devincite.

Qua de re amabo, difficultate studiorum (quasi objecto *Medusæ* capite) deterremini? apage cum *testudineo* illo, cum *formicino* gradu; somni *Epimenidei* veternus excutiatur, ignis vitæ augetur ventilatione, desidia corrumpitur: plus olei cum *Demosthene*, *quam vini* effundite, magnaque fortitudine omnes difficultates absorbete ——

Vobis vero (nobilissimi & summæ spei *Auditores*!) nullum mare est trajiciendum, nulli sumptus faci-

faciendi ſunt. Patet vobis (ecce) his locus, hæ columnæ, hi parietes *Athenas* vobis dabunt. In ſcena autem *Roſcium* habebitis———

—Iſta *vos* incitarent (*candidati juvenes!*) ad artes quibus adhuc litatis, alacrius imbibendas, ut——

Quamobrem, ut videmus herbam *Anthemidem*, quo magis *deprimitur*, eo latius *diffunai*; ut accepimus arborem *Palmam*, quo gravius oneratur, eo fortius *reniti*; ut *ager Narnienſis* (autore M. Tullio) *ſiccitate ſit humidior*; ut ignis in *Nymphæo* (ut tradit *Plinius*) imbribus ſit ardentior; ut *leo* ſi vulneretur, inſtat ferocius; *Antæus* poſtquam dejicitur, pugnat violentius; *unguentum* cum agitatur, olet fragrantius; *Aromata* cum atteruntur, ſpirant odoratius; ita *nobis* (adoleſcentes chariſſimi!) faciendum eſt, ut in *virtutis curſu, quo magis retardamur, eo magis incitemur, ſi fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ*——*Reynold. orat.*

O ſi Pericles hic adeſſet, qui *fulgurare, tonare, miſcere* Græciam dictus eſt! O ſi flexanima *Piſiſtrati* Suada *meis* pauliſper inſideret *labris*; ut quaſi *fluminibus* ejus, noſtra jam concitata raperetur *oratio*!

O cœlum! cur illas flammas tuas non emittebas, ut hæc impia capita cœleſti igne conflagrarent? cur non in vindictam fulgura, tonitruaque deſcendebant? cur non dehiſcebas ô terra, ac illam immanem audaciam, *inferorum* lacunis coërcebat?

Quid? *ſurdiſne* & *obſeratis auribus* hæc inculco? *Cyclopas*, an *homines*, an *ſtudioſos* affari videor? annon perpenditis, quam ſpecioſa, quam *cœleſtis*, quam *divina* quædam res ſit, *mens* variis ornata *diſciplinis*? an putatis omnigenam *literarum* cognitionem, vobis oſcitantibus, in *ora* cœlitus delapſuram? adventuram, in *ſinum* dormientibus?

Quippe

Quippe ſicut *ventus*, ſi in aëre aperto erret, libertate illa perit ac diffunditur; ſin in *terræ* penetralibus cohibeatur, ipſam movet, ac cum *vi* evadit: ita quibus generoſus *ille* ſanguis in præcordiis concaluit, *perrumpere* ad æternitatem ipſa *invidia* ſpectant quam ire malunt, neque melius *heroes* quam per nebulonum humeros in cœlum aſſurgere videntur. *Heiſ.*

—Quo mihi facto tam excelſo, ipſam *Fortunam* pugno percuſſiſſe videtur, & leviſſimam illam meretriculam quæ tam male de *majoribus* ejus merita eſſet, domo & foribus ſuis exegiſſe, ac ut res ſuas ſibi haberet juſſiſſe——*ibid.*

—Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hoſtibus verſari; inter arma creſcit, *ſanguine*, non *lacte* educatur——

Agite, & ſi *viri* eſtis, meſſem hinc fœcundam reportate.

Ah! vitanda eſt improba *Siren Deſidia*; procul abſint mollia, facilia, blanda; *dura* petamus, *difficilia* ſuſpiciamus, per *ſaxa*, per *rupes*, per *ignes*, divinas *Muſas* inſequamur, ad quas nemo niſi qui caudex inflexilis, niſi qui lapis inſenſilis, *Dædaleis* non anhelet remigiis, *Pegaſo* velocior, & *equis* remiſque volet *accipitre* pernicior.

Velit aliquis è vobis *triumphum*? vincendum eſt; geſtit *coronam* geſtare? certandum eſt: næ *præclarus* ille *certator*, qui *ſine ſudore* cupit *coronari*! delicata nimis *adoleſcentuli*, qui *aurum* fictimus, nec tamen effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus *enatare*.

Si enim *laborum* aculeis, tanquam *Hydræ ſibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, ſed *fugitivi*! non *Hercules*, ſed *Thraſones*, ex Apollinis *caſtris* exmictorandi!

Agite vero, *nobilior propago juventutis*, quos dulces *Muſæ* numine *afflarunt* ſuo; quibus corpus omne

omne ardore tremit; quibus *ignea* vis in pectore exarsit; quibus *flamma* in præcordiis *micat*; *agite* inquam cum bono Deo; usquequo, *vere* ignavi, in pulvere desidebitis? Excutite vosmet penitus, & ad heroicam hanc & generosam *dicendi*, vel potius oratorie *fulminandi*, assurgite facultatem.

Demosthenis olim, in *incunabilis* & *fasciis vagiebat* eloquentia; quæ in eam postea *excrevit* magnitudinem, ut *tota* cum admiretur *posteritas*: cur ni igitur, & *vos* excutiatis *ignaviam*? hoc enim de *vobis* certo *scio*, *præsagio*, *affirmo*, eo vos *doctrinæ* (si vultis) pervenire posse, ut vos, non *homines* sed *dii vos*, terra olim videatur peperisse——

Interim calamitates undique invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter, ac animum oppugnent, terra cœlo misceatur, cœlum sibi, aut in caput Sapientis cadat, ille——

Sequamur laudabilem *Gymnosophistarum* consuetudinem, apud *quos* impransi abibant, qui nullum *diurnæ* operæ fructum asserebant. *Ægyptiæ* adhæreamus juventuti, *cui lege* fuit cautum, ne *cibis* prius vesceretur, quam centum & octoginta stadia percurrisset——

Πολυθρύλλητον illud quis nescit, *Quod arduum est, pulchrum est*, ut Solon: *Quod difficile est, bonum est*, ut dixit *Pittacus*? Sit difficilis: at quid ἀκονίστι sine pulvere, & ἀνιδρώτι sine labore, qui ad *virtutis* arcem excubat, homini contingit? Sit *difficilis*; *impossibilis* tamen non est. *Enitere* ergo; opus est quotidiano conatu.

——Memineris obsecro, *urticas*, si attingantur leviter, *urere*; si fortiter, *hebescere*; sic studia omnia apparere gravia, si *molliter*, factu autem proclivia, si suscipiantur *alacriter*.

Immarcessibilem *famæ* coronam merebimini, in omnium seculorum sempiternitates *capiti* vestro imponendam——

Ludemus

Ludemus igitur *nos*, & quasi in *rosis* & *violis* sedebimus, omnino *rugabimur* otiosi? sic *fructum* nullum, *gloriam* nullam, nullum *honorem* consequemur: *Margaritas* eruunt ex imo fundo *maris*; *aurum* è terræ visceribus fodiendum est; *errat* enim, longe *errat*, quisquis *honorem in putidis* otii *puteis latere putat*: ditioris *venæ* est defæcatum hoc *obryzum*; ab altiore *fonte* pura hæc *dimanat* aqua——

——O si *lex* illa *Lacedæmoniorum* revivisceret denuo, qua sancitum est, otiosos semper fore inhonoratos, qua omnino cautum est, ne quis *otio* deditus ad honoris gradum conscenderet. Sed eo jam (*heu*) prolapsi sumus *dementiæ*, ut licet *ramos*, atque *fructus* arborum (*honores* sc. Reipub.) magnificiant omnes; *radices* tamen & *stirpes*, (quæ sunt *labores*, & vigiliæ) diligant paucissimi——

Utinam jam *Auditores*, utinam hac in re aliquantisper mihi suppeteret *Platonis* copia, acumen *Hyperidis*, *Varronis* doctrina, *Hortensii* suavitas, memoria *Simonidis*, actio *Roscii*, siquid uspiam in *Helicone* sit eloquentiæ; ut in hanc *vos* sententiam, vi *Demosthenis* efficaciter impellerem, concinnis *Isocratis* eleganter allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem!——

XXmo:

Formulæ Generales, & primo *Transeundi*.

SEd satis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam institutis nimis fortasse multa; venio ad genus *Orationis*, quo in

in suis disputationibus usi sunt——*Cicer.*

Cesso jam de *istis*, ut qui sciam *me* ex ipsa veritate demonstraturum quid *non* sint, quum ostendero quid *sint*——Tertul. *Apologet.*

——Neque enim singulis immorari libet, *pro re, pauca loquar*——

——Sint hæc breviter summatimque dicta, nam *singula* persequi prolixum fuerit——

——Sed in *his* nimis sumus, & quod meridiana forsan luce magis clarescit, *id* accensa face, haud ulterius quærimus. *Selden.*——

——Augusto sermone res altissimas, non ut voluimus aperire potuimus: sed scientiæ vestræ, intellectui vestro *lata* sunt, quæ in sermone nostro videntur augusta. *Chrysolog. Serm.*

At ne multis immorer.

——Atqui cum *Orator* ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundissime commendet, si *confessione* candida omittat, quia *quæ cum cura, & appositè tacentur, magna pars eorum sunt quæ optime dicuntur*, quædam tamen quod ab iis fieri solet *qui orbem* in tabella pingunt, non ut æquent, sed ut repræsentent, obiter enumeranda potiùs, quam recensenda reor——*Heins. orat.*

——Quæ nos obiter, ut ante dixi, non commemoramus sed subducimus; ne quis singula, quæ justi molem operis requirunt: in transcursu, & sic obiter miretur dici.

——Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem veniamus, ut pro *rei* dignitate, nostra quoque se attollat oratio——

——Hora mihi deficeret recensendis omnibus, parcatis igitur properanti, si ex hac parte sim parcior, nisi cum *ipsa* cogat necessitas——

——Sed plurima sunt transilienda, nec pauciora contrahenda, ne nauseam pariat prolixitas——

Super-

Supereſt itaque jam, *juxta* præſcriptos *mihi* cancellos, ut——aggrediar——

——Aliam ſerit litem, quam hujus non eſt inſtituti nunc mei diſcutere——

——Indicabo tantum in tranſitu, quia ſentio *horam* fugere, & quam-plurima ſupereſſe——

—Percurro *hæc* ſummatim tantum; *dies* enim *me* deficeret, ſi ſingula perſequerer minutatim——

——Supervacuum hic eſſet mihi, vel *Iliadas* iterare, vel guttulas *Oceano* inſpergere——

——Quorum *nomina* tantum recenſere, eſſet potius *annales* contexere, quam intra præſcriptas compendii anguſtias, *me* continere——

——Mihi ſatis erit hæc *tria* carptim tantum, & ſaltuatim in tranſcurſu delibaſſe & præſenti inſtituto accommodaſſe——

——Sed ut minutiis hujuſmodi non inhæreamus, horſum *iſta*, tendunt omnia *auditores*, ut——

Sufficiat in pauciſſimis guſtum tantum præbere——

Nec libet in rebus ſeriis pueriliter argumentari——

——Unum reſtat, quod propemodum mihi effluxerat.

——Notiſſima ſunt *hæc*, & attigiſſe ſufficit.

——Cum eo tandem deventum ſit——

——Quod quanti fuerit ſudoris & infiniti pene moliminis, opportunum jam videtur ut *tertio* inquiramus——

—Satis jamdudum tædii devoraſtis, ſcil.——

—Primum jam ſtadium decurri, unde videti mitius aliquanto, & remiſſius agendum, cum—— Nec vero ſecundo, minus eſt illud ſalubre, quam celebre conſilium——

——En vobis (*Auditores*) de acervo manipulum!——de *meſſe* primitias——guſtum e ampliori dolio——

——Decurſ

——Decursa jam *thesi*, demitto *me* ad *hypothesin*——

Sed *quid moror* in parvis? *animus majoribus instat*——

Inde petantur plura, nam prolixus *hic* mihi labor nimis, per singula discurrendi——paucula delibavi——

Sed ne longum fiat, *unum* aliquod——

——Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; sunt enim tam superba, ut mihi non modo asserti, sed ne *refelli* quidem sine aliquo piaculo posse videantur——

Longum est, universa ipsius opera commemorare, quibus profecto——

Atque ut *veteres* præteream, vosmet ipsi vidistis non ita dudum——

Quis enim hæc audiens me non rideat, quod in re perspicua videor verba profundere?——

Alteram partem aggredior, qua doceam——

Pauciora jam attigimus ex multis quæ animum in diversa pertrahunt animum, quibus adjiciendum puto——

—Eorum si nomina referre, opera recensere, ac pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut *hæc* pagina sufficeret——

——Et hæc quidem *paucissima* sunt ex *multis*, quæ illustres scriptores, monumentis literarum mandarunt *Exempla*, haud dubie plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philosophos*, Poëtas, *Studiosos* demum omnes, qui magna & olei & somni jactura, elucubratis operibus inclaruerunt——

Sed jam tempus est, ut ad homericum exemplar, relictis *cœlitibus*, vicissim in *terram* demigremus——

——Quid moror *exemplis* quorum me turba fatigat? —Est

——Eſt mei potius inſtituti diſquirere——

2do. *Continuandi.*

QUæ ſequuntur autem, quibus verbis *Auditores*, exprimam, aut commode deſcribam? nam & *vox*, & ſermo, & *oratio*, dicenti pene elabitur, ac fugit——

Jam hæc ſcio videri *vobis* maxima, ſed audientis majora——

Nullos *Scipiones*, Fabios, *Æmilios*, nullos audietis jam *Flaminios*; aures alias adferte, alias adferte mentes: ad *monſtra* devenimus: *Tiberii*, *Claudii*, *Nerones* in ſcenam producendi ſunt——

In latiſſimos ſcientiarum gurgites, & eruditionis vaſtæ quendam quaſi Oceanum præcipitare ſe noſtra cœpit, ac diffundere *oratio*——

——Quæ ſigillatim omnia, ſupereſt jam ut ſpinoſiori orationis textura pergam demonſtrare——

——Atque ut in tranſcurſu tantum indigitem——

——Et quid adhuc dicam? deficeret me tempus enarrantem, de——de——de——

——Reſtat tamen unus, nec dignus vindice nodus——

Quid porro reliquum eſt niſi ut rudera adeamus, ac fragmenta *veterum*, philoſophorum manes excitemus ac ſciſcitemur ab illis--ut liqueat cauſam *Antagoniſtæ* mei modis omnibus jacere miſere——

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exemplis* ſingulatim illuſtranda ſunt, & paulo uberius exaggeranda, nec immodicæ brevitatis ſtudio, rerum pondera orationis celeritate rapiantur——

Redeo ad vos tandem (digniſſimi viri!) quorum intimos ego,

3tio. *Ab-*

SEd quid ago? *Epiſtolam* inſtitueram ſcribere, & creſcit (ecce!) in volumen——

Sed modus eſto *his* argumentis, quándo ſatis ſuperque aperuimus, quanta ſit *Poëticæ* ſublimitas——

Cætera te coram, quod utinam fiat brevi——

Sed quo tranſversos nos egit, *Eraſme*, dulciſſima tui recordatio?

——Sed ſatius eſt in his *Harpocratis* meminiſſe, nequis forte *nos* quoque Coryceus Deus auſcultet ea narrantes quæ ne *Momus* quidem impune proloeutus eſt——

Pauca tibi è multis——Æneid. 3.

Ne tamen oblitis ad metam tendere, longe Expatiemur equis——

——Niſi nimio *vos* tædio afficerem, infinita ſane è *Philoſophis*, Hiſtoricis, *&c.* poſſum adducere, quæ——

Sed ne altius in profundum ſolvam, tutum videbitur ſcaphæ meæ——

——Non eſt quod infiſtus ſim in iſtiuſce rei diſcutienda veritate——

Sed quo me indignitas exemplorum? quo ſcelerum recordatio? quo indignationis æſtus rapit? præſtat *ſilentio* præterire quam cum *ſuſpiriis* & gemitibus commemorare——

Atque hæc hactenus de quibus conſpectum dare, quam univerſam convaſare ſupellectilem magis curæ pretium duxi——

Rapuit (*Auditores*!) & abduxit orationis curſum, ſecundis quaſi ventis, tam præſtantiſſimæ rei *dignitas*, ſublimitas.

Sed abripuit *me*, *Auditores*! (fatendum eſt enim) illa ætas——vix impetum reprimo, vix *me* ſuſtineo——

Præscripti mihi cancelli non patiuntur, ut *ista* uberius explicem———

Sed *hiscе* non ulterius est immorandum, exhausta est *clepsydra*; nec licet abuti patientia vestra———

Sed ego peccem in *tempus*, si ulterius infectet hasce *minutias*, meras ineptias, quas quivis, cum volet, obterere poterit argumentis, ita sponte *sua* diffluunt———

———Cæteroquin si nuda *ipsorum* nomina referre, aut opera recensere, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut hæc clepsydra sufficerit———

Innumera sunt talia quæ brevitatis studio prætermittimus——quibus tamen cunctis satis evidenter perspicueque monstrantur———

———Sed *hæc* abunde superque———

———Ego paucis sic tetigi———

Sed eorum varia *monstra* non est quod hic accenseamus——sat erit quorundam duntaxat——

———Nunc ut eo revertamur, unde deflexit oratio———

Sed de Carthagine silere melius puto, quam pauca dicere——*Salust.* in *Jugurth.*

Atque ita in viam tandem de diverticulo——

Sed in rebus per se apertissimis, nimium longi sumus———

———Ad rem igitur ipsam ut redeamus——

—Fræna *his* ingenii si ulterius laxare vellem, in immensum verborum *pelagus* proveherer: ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt, dum lapillos in stagnum jecerint, magis magisque orbes majores faciunt: ita & mihi quo plures affero, eo plura ad efferendum *se* efferunt.

Sed indigitare satis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed desino: aut potius hanc *telam*, in medio adhuc

adhuc opere abrumpo: longe plura dicturus, nisi *tempus* sese mihi, præter votum meum, & opinionem subduxisset. ——

——*Si prima repetens ab origine pergam,*
Ante diem clauso componet vesper Olympo——

PRAXIS FORMULARUM

in *Thematibus* Componendis:

SIVE EXEMPLARIA TRIA, USUM

Methodi, pag. 31. delineatæ, atque *Formularum*, contextui *Thematis* applicandarum, demonstrantia.

Thema primum.

Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu.——Horat.

UT senex *Psittacus* non capit ferulam, anosa *vulpes* non capitur laqueo; avium vero pulli, & ferarum catuli, facile capiuntur, ciciurantur, & humanis usibus mansueti fiunt: *non dissimiliter* ætas puerilis, artes illas & disciplinas, mores pios & modestiam, perinde ac dialectum illam, & sermonem quem cuna lacte materno primitus *imbiberit* vix dum obliviscitur. Dediscit id sero quod didicit diu. Exord.

Quæ longâ annorum serie, frequentissima actionum iteratione acquiruntur, in alteram quasi naturam transeunt. *Quo semel est imbuta recens*, &c.

Exposit. Sed ut uno quasi intuitu veram *istius* rei imaginem videatis graphice delineatam, ad hunc cogitate sensum, *Pectam* nostrum attendisse, neminem, *viz.* posse illos dediscere mores, illam vivendi rationem excutere, ad quam diuturna consuetudine, ab ipsis olim incunabulis assueverat, sed medullitus infixam retinere; non secus ac omnigena vasa, *cantheri*, & *cadi vinarii* quo primum uvarum nectare generosiori, sive languidioris succi liquore, cujuscunque demum coloris, oderis, saporis, implebantur ab initio: illum colorem, odorem, & saporem, quam firmissime, quam diutissime asservant.

Confirm. à causa. Oraculum autem verius, nec *ille*, nec Apollo *Delphicus*, pronunciavit unquam: nam cum aspera & amœna minus sit *virtutis* semita, tamen si assiduis laboribus, indefessis studiis, ab ipsa statim pueritia incumbamus, eam facilius nobis reddemus, & amabilem: *Taurum* vellet qui *vitulum* sustulerit, ut quondam *Milo*. *Ovidio*, scribendis versibus, à teneris annis dedito, *sponte sua* numeros *carmen* veniebat ad aptos, *Quicquid conatur dicere versus erat*. Impetus ille primus *teneræ* naturæ inditus, magnum habet momentum in universa vita, & in futurus demum actionibus influxum. Missilis in *ludo globus* sæpe ab inhærente plumbo, vel solo ipso, vel jacientis manu, in dextram aut sinistram partem facile declinat, utcunque quilibet in via lacerculos, *ipsum* à meta non nunquam divertat, & retundat impetum per quem effunditur. Humanarum actionum varietas à prima dimanat disciplina: quibus institutionibus erudimur à *pueris*, qualiacunque studia sectamur *juvenes*

venes, ipsa per omnem deinceps vitam redolebimus.

Lycurgus, ut efficacem *Educationis* potentiam, Lacedæmoniis olim suis demonstraret, duos produxit catulos eadem cane progenitos, quorum *alter* ollam jusculentam, *alter* leporem in medio positum, insectatus est, juxta suum *uterque* morem, à teneris sibi familiarem. Qui honeste, temperanter, & religiose educatus est, qui bonis literis, & artibus instructus, *puer*; ille ad Divinum cultum, ad humanam societatem pertinentia, & singularia boni viri *officia*, præstabit *senex*.

Quid enim? Annon *homines* natura sunt veluti *tabula rasa*, cui nihil inscriptum est, *quidlibet* autem potest inscribi? Annon sunt velut *albæ lineæ*, quæ *quemlibet* potest *colorem* admittere? vel ut *apis*, è quo *quælibet* statua; *lignum*, ex quo *Mercurius* fieri potest? Si vero huic tabulæ, *literas* pietatis & humanitatis inscribamus; si albas illas *lineas*, vivis virtutum *coloribus* pingamus; si hunc *lapidem* in effigiem *Dei* refingamus; ex hoc ligno *Mercurium* efformemus; virum perfectum, & omnibus suis numeris absolutum, salutaribus documentis in sanguinem nostrum & succum conversis, efficiemus. Virginea *charta* quemlibet capiet *characterem*; atramenta vero vel miniata servat *indelibilem*.

Hirsuti *equorum* pulli, in generosos nonnunquam evadunt equos, si perite domentur, & doceantur, quo gestu *caput*, quo passu *pedes* attollant suos, & umbra virgæ reguntur; *usus facit promptos*: grandiusculi vero difficilis & inviti suam naturæ ferociam deponunt. Fusile metallum aliquamvis figuram suscipit. *Lingua*, mendaciis, blasphemiis, & *juramentis* assueta, vix aut ne vix, ab *his* unquam postea temperabit. Qui Æthiopicam *vitiorum* nigredinem contraxit *puer*,

non exuit *senex*; qui vero liberaliter, pie, prudenter instituuntur *pueri*, dum molles sint animi, molles articuli; sanctissimos illos mores retinebunt diu——*adeo in teneris assuescere multum est.*

Magni idcirco refert quibuscum vixeris, à quibus institueris, in quibus studiis exercearis. *Scholæ* sunt juventuti *vasa salitoria**; in quibus carnes recentes condimus *sale*; salubrem illam literarum, & morum asperginem, vita recipiet universa, *Scholæ*, ceu vasa *tinctoria**, albam *puritiæ* lanam, *Tyrio* insignem *ostro* incoctum *generoso* pectus *honesto*, efficiunt.

* Angl. *Pouldring-Tubs.*

* *Dyefats*

A Contrar. p. 24. Contemplemur vero *contrarium* vitæ institutum, & quid aliud quam ignorantiam, pervicaciam, insciciam, malitiam, indocilitatem, & belluinos plane mores in *iis* videbimus jam *senescentibus*, qui fœculentis, vel *Stygiis* potius vitiorum lacunis infundebantur *juvenes*: Adamantina *illa* pectora, ceu durissima metalla, nullo contunduntur malleo, aut mollescunt.

B Simil. p. 24. Ut enim nec sine *oculo* Domini *equum*, nec sine *vestigio* Domini *agrum* pinguescere dixit *Thales* Milesius: ita sine honesta institutione, sine salutarium *præceptionum* infusione, sterilescit animus; sin vero dulcissimos *virtutum* latices instillemus *pueris*, in quotidianis vitæ actionibus exprementur. *Nauclerus* imperitus navem *semper*, imprudens sæpe, in discrimen adducit: *parentes* item & *præceptores*, indulgentia sua, vel indiligentia, *puritiam* corrumpunt & depravant. Unde *Diogenes*, puerum conspicatus indecore se gerentem, *pædagogum* illius, baculo percussit, dicens, *Cur eum sic instituis?* Arbor silvestris, quo primum mitiori surculo imprægnatur, eosdem grandescens dulces producet fructus. Quibuscunque artibus, studiis & institutis nostram ætatem *puritiem* excolimus, *eadem* olim *myro-*

thecia redolebimus, non secus ac *lintea* nostra *indumenta*, recens lota, & inter *rosas* repositæ fragrantissimum illum odorem spirabunt diu.

Atque *hic* forsan efflagitet *aliquis*, ut ea quæ *verbis* adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur *exemplis*: hic vero campum feracissimum, & lætissimas segetes ostendit historia. *Orpheus* & *Arion*, Musicis primum initiati studiis, *Demosthenes* & *Cicero* Oratoriis, *Horatius* noster & *Virgilius* Poëticis, in stuporem, in miraculum stupidæ nunc *vostræ*, & pygmeæ *juventuti*, evaserunt. ab Exem. p. 102.

Te *M. Tulli*, testor, obtestor testem, huc enim respexisse videris cum dixeris, *Nullum munus Reipublicæ afferre majus, melius ve possumus, quam docendo, & erudiendo juventutem.* Hanc institutionis necessitatem, perspectam habuit *Plato*, qui *tribus* de rebus, tanquam de *tribus* maximis in se collatis beneficiis, solebat *Deo* gratias agere. 1. *Quod* se creaverit *masculum*, non fœminam. 2. Græcum, non Barbarum; 3. *Quod* se natum fecerit tempore *Socratis*, optimi philosophi, *idque* Athenis, literarum & philosophiæ tum emporio; probe enim novit, quod *Quo semel est imbuta recens*, &c. à Testim. p. 113.

Subodoror hic quid objecturi sunt aliqui, de *Sardanapalo*, de Nerone, de M. *Ciceronis* filio, qui virtutum & literarum initiamenta, imo omnium *institutionum* operam, & oleum perdiderunt, & in prodigia vitiorum degenerarunt. 1. Objec. p. 117.

Non obstat tamen hæc tragula, quam injiciunt, nostro progressui. Certe, *una hirundo non facit ver.* Confut. p. 121. Virtutum & literarum semina altas in *illis* non egerant radices; ingenuas artes non didicerant fideliter: infusi probitatis liquores effluxerant, quo minus penitissime *illis* imbuerentur.

Coaxant hic *alii*, ranunculárum instar, rancidi nebulones, quod *Angelicus juvenis senibus Satanizat in annis.* 2. Objec. p. 117.

O portentosum obloquium! ô proverbium plane *Diabolicum*! Confut.

Quid vix credibile est, risu rustasse trifauci
Cerberon; & Stygii monstra tremenda lacus. p. 127.

Quid enim aliud potuit ipse *Satan* malitiosius excogitare, ad extinguendam *pietatem*; ad eradicandam funditus *virtutem*; & humanum genus in nequitiam omnem, atque in ipsam demum *gehennam*, præcipitandum? Qui florem ætatis nostræ nunc præripere, qui primitias *Deo* nostro debitissimas prælibare satagit, *totam* ille deinceps *messem*, & *messem* sperat uberiorem. Increpet te *Deus* Satan, increpet te *Deus*, os ô impurum! & pectoribus nostris suam cælitus infundat gratiam, ut *recordemur nunc creatoris nostri in diebus juventutis*, ut bonis literis & studiis, bonis moribus, & operibus exerceamur; ut vivificum *sanctimoniæ* succum imbibamus. Nam juxta illam divinissimi *Oraculi* sententiam, *Institue puerum pro ratione viæ suæ, etiam cum senuerit, non recedet ab illa.* Exod. 22. 29. Numb 15. 26. Concl. Prov. 22. ver. 6.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu——

Praxis *Poetica*, in Themate Imo.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu——

Alba *diu stabilem retinebit* lana *colorem*,
Quæ Syrio *primum murice tincta fuit.*
Quique salutiferis puerilia *pectora musis*
Imbuit, & latices imbibit aure sacros:

Cœlipo-

Cœlipotens imis pietas infixa medullis
Hæret, inoblitum non fugitura senem.
Psittacus (ecce!) suum doceatur χαῖρε sonare
Cum tener; at ferulam non capit ille senex.
Virgineam quævis imprægnat litera chartam:
Sed renuit nigras, quæ miniata, notas.
Flexanimum tenero fluxit Ciceronis ab ore
Eloquium; cujus scripta diserta senis.
Socratis incoctum generoso pectus honesto,
A puero, extremum durat ad usque diem.
Pura decent puerum; fœdis ea temperet ætas
A vitiis; puerum nil nisi pura decent.
Qui ficti est pravique tenax, it pronus ad Orcum;
Præcipitique ruit per mala cuncta pede.
Audiat, & videat nusquam quod non sit honestum;
Sulphuream facili concipit igne facem.
Parvula lativoras spargit scintillula flammas
Fusa subaccensam mox premat urna struem.
Purgato pinguem permiscet semine glebam
Agricola, ut gravidas messe reportet opes.
Infelix lolium, & steriles dominantur avenæ;
Ni tempestiva falce repurget agrum.
Neglectis urenda filix innascitur agris;
Neglectisque animis nascitur omne nefas.
Virtutum dulces pueris infunde liquores,
Et mores ætas promet adulta bonos.

Secundum Thema.

Vivescit Vulnere Virtus.

Exord. OPrima naturæ dona, bona fortunæ Universa, casu aliquo, vel iniquo fato deficiunt tandem & dilabuntur. Valetudo corporis ægritudine defluit; Milonis vires senio enervantur. Forma

bonum fragile est. Helena, *quando in speculo rugas conspexit aniles, flevit*—Exanthemata, faciem devestant. *Honores* lubrici sunt, non diuturni. Quem *Dies* videt *veniens* supernum, hunc abiens relinquit humi jacentem. Aurei *divitiarum* montes liquefiunt—sic stabile est, *si constat mortale nihil.*

pag. 24. *Dissimiliter* vero *prorsus contingit in animi* bonis, quæ voracis ævi dentibus non atteruntur, adversæ *fortunæ* flatibus non dissipantur, quo minus cum *naufrago* simul enatent. Oppugnari vult *vir-*
pag. 138. *tus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hostibus versari, inter arma crescit; sanguine non lacte educatur. Nulla *vis* inimica *virtutem* perfundat, imo vero auget, accendit, inflammat; marcet sine adversario *virtus*, vireſcit vulnere,

Expos. Sed ut dispersis nubibus in serena nocte clarius micant stellæ, pariter & hujus subobscuræ sententiæ *veritas*, nubeculis *paraphrasi* breviuscula dissipatis. Quasi igitur *Poeta* in aliis dixisset verbis, *Animus*, vera virtute imbutus, *mens* generosa, *anima* cœlo oriunda, non frangitur aut debellatur ex adversis, qui obtingunt, casibus: *miseriis* & calamitatibus non opprimitur, nullius infortunii cumulis succumbit. Est inter præcipua *fortitudinis* apotelesmata, inter illustrissima *virtutis* ornamenta, gloriari in *adversis*, pati excelso animo injurias, despicere periscula. Heroica *virtus*, vulneribus non expugnatur, vulnerata non exanimatur, premi potest, opprimi non potest, *vincit* tandem utcunque videtur *victa*, eo crescit uberibus quanto deprimitur violentius.

Confir. à causa, p. 89. Quæ, quo magis in *themate* nostro latent, eo diligentius, ut boni *venatores* solent, per vestigia, *sensum* latentem persequimur, *Et causum istius quis ignorat?* Quis ignorat *virtutem* esse *Dei* progeniem, divinæ particulam auræ, florem paradisi immarcessibilem, immortalem, *rutam*, nunquam

erutam radicitus, nec *eruendam*; in quam influxum nullum, nullum impetum, nihil plane juris habent *hæc* inferiora. *Virtus* conſiſtit in *actione*, in acie, per medios juvat ire ſatellites, ſtrictos *hoſtium* gladios non reformidat.. *Ignis* non abſumit *aurum*, ſed defæcat. Majores ſubinde vires, ex vulneribus acquirit ſuis *virtus*, ut flamma ventilando dilatatur, non extinguitur.

Non impedlunt *lunæ* curſum latrantes caniculi; nec retundunt ſtudioſum animum aut retardant labores difficiles. *Virtus*, ut triticum, purgatur tribulo, ut *calor* ex antiperiſtaſi *frigoris*, fit intenſior. Obſcurant ſæpe *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; franguntur aurei *Proſerpinæ* rami, ſed renaſcuntur, *uno avulſo non deficit alter Aureus; et ſimili frondeſcit virga metallo*: Sanguis *Martyrum* eſt ſemen Eccleſiæ.

Quo majorem lignorum ſtruem *igni* accumulaveris, eo vehementius ardet, acuminat ſeſe, & ſurſum lætius inſurgit. Pleni *temperantem* cululli non inebriant, neque ut olim *Elpenora* in porcum transmutant: imo cavet magis, tanto ſe gerit temperantius. Virum caſtum ipſa Lais non pellexerit; Hippolytum Phædra oppugnat, non expugnat——

M. *Alexander* generoſi ſpiritus princeps nec prælia, nec vulnera, nec cicatrices metuit, imo plures non eſſe adverſarios, plures indoluit non eſſe mundos. *Socratis*, cui erat *Xantippe* domi, (*Medea* non ad *horam*, ut in ſcena, ſed ad *vitam* comes) non frangitur animo, non concutitur, quin imo *ipſam* porro *mortem*, intrepide imbrachiatur. P. 136.

Sed ut *contraria* juxta ſe poſita magis elucescant, conferamus pauliſper *Sardanapalos*, Neroues, *Heliogabalos*, & cætera vitiorum portenta, quomodo quæſo deſpondebant animum in *adverſis*, & in periculis (quaſi objecto *Meduſæ* capite) examinabantur? Animus certe *vitiis* inquinatus non habet *ſacram anchoram*, cui in procellis à Contr. p. 94.

tem-

temporum innitatur; altiorem spem, qua fulciatur, non habet.

Ignavi à discendo cito deterrentur,

Studiorum difficultate percelluntur; cum studiosi interim adolescentes, liberales artes, honestas disciplinas noctu, interdiu, per saxa, per ignes, *quaque est difficilis, quaque est via nulla,* sequuntur.

A Simil. Quam *Ego* veritatem meridiano jubari prælucere faciam, & *virtutem* ex vulneribus acquirere *Vires*, demonstrabo, non secus ac vivæ *sepes*, quæ amputando magis densescunt. Certe *Vasa* culinaria, quo sepius fricantur, eo clarius nitescunt; *fontes*, quo magis hauriuntur, eo magis dulcescunt: *Arbores* ventis agitate, radices altius defigunt, & partes, quæ *Aquilonem* spectant, fortiores evadunt quam quæ *Austrum*: ita quæ adversantur *virtuti* prosunt & confirmant magis.

Pag. 138. Quippe, sicut *ventus*, si in aëre aperto erre *libertate* illa, perit, ac diffunditur; si in *terra* penetralibus cohibeatur, *ipsam* movet, & cum vi evadit: ita quibus generosus *ille* sanguis in præcordiis concaluit, perrumpere ad eternitatem, ipsa *invidia* spectante, quam ire malunt: neque melius *heroës*, quam per nebulonum humeros, in cœlum assurgere videntur.

Ab exem. pag. 99. Ut fileam *ulyssis* errores, & innumera capitis discrimina, quibus quotidie periclitabatur, & triumphabat demum *redux*. Ubi tua M. *Cato* gravitas, severitas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, supercilium immobile arque invictum? ubi ingens *illa* anima, quam *libertati* victimam servabas?

Pag 105. Athenienſis *ille* Jupiter *Demosthenes*, Philippum non metuit; imo toto eloquentiæ impetu intonuit gravi sententiarum densitate, in *illum* fulminavit.

Diogenes olim Antistheni, *Nullum esse tam durum baculum, qui me à te abigat*, dixisse fertur, dum Philoso

Philosophiam disceret. Horum *heroum* animos non pupugerunt; nedum *vulnerarunt labores*, pericula, nec adversi quidpiam.

Agedum quicunque dubitas, & *nostri* sermonis audaciam miraris, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ numina, *Platonem*, Aristotelem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis gloria sublimes, *Ciceronem*, Cæsarem, *Senecam*, aliosque infinitos intuere, qui plenis gloriam *virtutis* & literarum buccis ebuccinant, *earumque* inconcussam sublimitatem prædicant. A Testi. p. 109.

Tu quoque ne metuas quamvis schola verbere multo
Increpet; & truculenta senex gerat ora magister;
Degeneres animos timor arguit.——

Neque adeo clam me est, complures in *aliam* longe *sententiam* abiisse, dum αὐτόπται viderint, multos *ab equis ad asinos* defecisse, ab umbra *virtutis*, in fumos, in *nihil* evanuisse, sperata pietas, spectata integritas, deferbuit; pristina *virtus* emarcuit, prius videbantur esse *aliqui*, sed prodiderunt se postea, quam essent *nulli*. Objic. p. 115.

Æquivoca plane *virtus*, quæ deficit. *Vina* solum languidiora vappescunt *ætate*, generosa evadunt fortiora. Confut.

Sed annon *æquitatis* studium, exilium *Aristidi*? studium *sapientiæ* venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* salus *Demosthenis* perniciem accersivit? Objic. p. 103.

Certe. Sed *Vincit qui patitur*, Fortiter *ille facit*, *qui miser esse potest*. Quem vero timere potest, qui nec *mortem* potest timere? quam qui spernit, *mori* potest, *vinci* nondum potest. Confut. p. 99.

Sed ut in unum omnium constringam fasciculum; *Nauclerum* probat tempestas; *Athletam* stadium;; *ducem* pugna, *magnanimum* calamitas, *Virtus* inedia, catenis, exillo, equuleo, in ipsa demum Conclu. p. 129.

morte

morte vincit mortem. *Rosa* inter urticas, inter spinas nascitur, nec tamen læditur: *Salamandra* in igne vivit, neque comburitur; *Navis* in profundo fluctuat, & non submergitur. *Adamas* malleorum ictibus tunditur, nec tamen diffringitur. *Laurus* viret in hyeme, cum reliquæ passim arbores, foliis suis denudantur. Sic etiam *Virtus virescit vulnere.*

Per pat. p. 157.

Quamobrem ut videmus herbam *Anthemidem*, quo magis deprimitur, eo latius diffundi; ut accepimus arborem *palmam* quo gravius oneratur, eo fortius reniti, ut *ager* Narnienſis (autore M. *Tullio*) ſiccitate ſit humidior, ut *ignis* in Nymphæo (ut tradit *Plinius*) imbribus ſit ardentior; ut *Leo*, ſi vulneretur, inſtat ferocius; *Antæus*, poſtquam dejicitur pugnat violentius; *unguentum*, cum agitatur, olet fragrantius; *aromata*, cum atteruntur, ſpirant odoratius: ita *nobis* ſtudioſis faciendum eſt, ut in *virtutis* curſu, quo magis retardamur, eo magis incitemur; *ſi fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ.*

Reinol. orat.

Ac proinde ut *Sibylla* olim *Æneam*,

Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.
Nam——*Vireſcit vulnere virtus.*

Praxis *Poetica*, in Themate 2do.

——Vireſcit vulnere virtus.

Vivida vipereo vireſcit vulnere virtus,
Colliſumque tuum comprimit Hydra caput.
Herculis indomitum proſtravit clava leonem,
Geryonem triplici corpore ſuãit humi.

Nec

Nec te Buſyrin *metuit*, Cacum-ve *rapacem*
Tartareoſ ve lacus, tergeminumque canem.
Ardua difficiles induſtria ſcandere clivos
Novit, & ignotas ire redire vias.
Invia virtuti nulla eſt via ; *miles in arces*
Scandit, & auratas victor acervet opes.
Scilicet ut fulvum ſpectetur in ignibus aurum ;
Sic fortes animos magna pericla probant.
Florida difficili creſcit ſub pondere palma ;
Nec laurum *foliis aſpera nudat hyems.*
Anthemidem *vis nulla pedum ſic ſupprimit, ut non*
Lætior in latam diſtribuatur humum.
Prima puſillanimem terrent diſcrimina nautam,
Commoti tumidas æquoris horret aquas :
Tempeſtas audere facit furibunda peritum
Nauclerum ; tremulus nec ferit oſſa metus.
Degeneres animos timor arguit ; *audet* Ulyſſes
Intrepida trepidam mente videre necem.
Ille tuas Neptune *minas*, Martiſque *furores*,
Æole *crux iras pertulit* ille *tuas.*
Multum ille *in terris, multum jactatus in alto*
Penelopen *læto conſpicit ore* ſuam.
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Impleat ut loculos gaza cupita ſuos.
Nulla laboriferum remoratur opella Cleanthem,
In ſtudiis pernox, perdius ille *ſuis.*
Macte, puer ſtudioſe, *tua virtute, nec artes*
Abnue difficiles ; ſunt Heliconis *opes.*

Audi Muſam *Melanchoniam.*

Fructus amygdaleus *foris eſt lanugine cinctus*
Dura magis ſub qua lignea claſtra jacent.
Nucleus in medio ſuavis latet, atque ſalubris,
Qui cibus eſt nobis & medicina ſimul ——]

Thema

Thema Tertium.

Solius temporis honesta est parsimonia.

Exord. FRugi homines, qui volunt ditescere, necessariis sæpenumero, tam ad victum, & vestitum quam ad quotidianum vitæ usum, sumptibus solliciteparcere solent; Clavam ex *Herculis* manu facilius extorquebis, aut *aquam* è pumice, imo sanguinem ab *illis* prius quam unicum poteris obolum exprimere. *timidius* illo Horatianus, *tam divus, ut metiretur nummos, ita fuit sordidus, ut se, non unquam servo melius vestiret, ne se penuria victus opprimeret*, metuens. Tenax ille *Timon*, congestis undique saccis indormit inhians, veruntamen *illis parcere, tanquam sacris*, aut pictis tanquam gaudere tabellis, solet. Noverunt *illi*, quam *fugitivum* sit *argentum*, quanto labore sit reparabile, quam *suave est ex magno sumere acervo*.

Eraſm. in Col. *Opulent. sordida. Horat.* Serm. 1. l. Satyr. 1.

Quanto magis decet *studiosos*, pretiosissimi sui *temporis* non esse prodigos; & quod *avari* in rebus faciunt sordidissimis; non sine dedecore quidem suo, *Scbotasticos* facere non dispudeat, unquam, in honestissimis, pretiosissimis impendiis, nullo argento, nullo auro redimendis. *Solius enim temporis honesta est parsimenia.*

Expol. Quam si Ego sententiam, *Protogenis* coloribus potuissem delineare, ut quasi *stellis* variegata refulgeseat, tali se *vobis* inspiciendam daret habitu, *viz.* Quod in aliis vitæ institutis, in aliis hominum conditionibus, in aliis passim actionibus, turpiter, nec sine infamia fieri solet ab avaris, miseri sæpe lucelli gratia, ut pecuniolam servent tenaciter, & acervent suam; illud in religiosi *temporis*

poris parsimonia, in honesta quadam avaritia, in cautissimo bonarum *horarum* impendio, laudabile est & glorioſum; nempe ex cumulo illo *annorum*, ex thesauro *temporis*, ex longioris *vitæ* spe, quam beneficio *Dei*, polliceri sibi ipsis possunt *pueri*, parcissime & minutatim depromendum esse, & tanquam *penu* quoddam *sacrum* custodiendum; singulos *horarum* apices, singula sui *temporis* momenta, studioſe curare & expendere, nec in res futiles, aut inutiles profundere: *Solius enim temporis honesta*, &c.

Atque si cui videar; *hæc* audacius quam verius dicere, agedum paulisper, ipsas intimius rerum rationes inspiciamus, quo palam fiat ita *hoc* verum esse, ut verius nihil esse possit. Quid enim? Annon Πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνος *tempus* omnium rerum est primum; pretiosorum omnium thesaurorum infinities *pretioſissimum*? Annon jactura *temporis* est longe maxima? *Mercator*, si naufragium aliquando patiatur, potest subinde aliam feliciorem tentare navigationem, & illatum prius damnum recuperare; si in hodiernis nundinis parum lucretur, sperat fortasse in crastinis *Mercurium* experiri magis propitium: at veto qui vel unicam deperdit *horulam*, damnum illud nullo resarcire potest modo. —*Volat irreparabile tempus*, ut poëta. O quam multos, seria tandem, sed tamen sera nimis, pœnitentia ductos & edoctos amissum jam *juventutis* florem, prætermissam *boni* occasionem, *lachrymis* vidimus expiasse, & frustraneis nimium *votis* reposcere, ut *ille* apud Poëtam.

O mihi præteritos referat si Jupiter annos! Sed *sera* est in fundo parsimonia. *Serum* est nimis, occidente jam sole; auream *pueritiæ* auroram, & matutinam *juventutem* reptecari.

Ac proinde vigilandum est, ne prætertabatur *oppor-*

opportunitas; ne clepsydra nostra sit exhausta, priusquam prudentiam, *virtutem*, & bonarum rerum scientiam acquisivimus. *Vita* brevis est, ars *longa*; defalcandum est è somno, è lusu aliquid, aliquantilla *temporis* portiuncula, ab otiis, à negotiis, & quibuslibet occasionibus amputanda est. *Plinianum* illud, nostro semper insideret animo, *Omne* nobis *perire tempus quod studii non impertimus*. Juventa nihil est fugacius, quæ ubi semel avolarit, redit nunquam. Non est igitur in affaniis, in ineptiis, in jocularibus colloquiis decoquenda; quandoquidem, *tempus unum* est, quod nec *gratus* quidem potest reddere, ut ait *Seneca*.

A Cont. P. 94. Dispiciamus vero aliquantisper voluptuariæ *vitæ* turpitudinem, deformes ludibundæ puritiæ *nævos* intueamur, ut tanquam *Æthiopes*, faciant nostrates *Europæos* candidiores apparere. Annon evadant in fungos, in stipites, fruges consumere natos, telluris inutile pondus, qui fortunas & patrimonium non secus quam sacrati sui *temporis* portionem, in nugamentis, crepundiis, & suavi ludiis dilapidare solent? Si famelico panem, erranti viam, pauperibus stipem, operariis mercedem, quis detrectet *miser*, ô quam turpem, quam parcum, quam sordidum appellamus! At *qui* in luxu, in lusu, in alea, in poculis, & omnigenis voluptatibus *ætatem* profundit *ganeo*, nusquam explodimus illum aut exsibilamus. Quasi nihil esset, tempus frustra consumere, quod dum ducitur, subducitur, nec advertit insipiens quid amittat. Nihil pretiosius *tempore*; & heu! nihil hodie eo vilius invenitur; transivit *dies*, & nemo recogitat, nemo sibi perire *diem*, & nunquam rediturum meditatur.

A simil. P. 95. Sicut stultus sit necesse est, qui *hyemem* accusat, quia horrida sit aquilonibus, & ob aëris intemperiem frugibus creandis prorsus inutilis, dum non repu-

reputat, *ætatis*, quæ præcessit, *hoc* esse officium; *hyemem*, uti partis, & esse otiosam: ita iniquus est, qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus *is* sit Comœdiæ *actus*, tum enim è theatro hilarem *te* proripias oportet. Sed quo tandem modo *hoc* fiet, si *Endymionis* somnum edormiamus, si liquidis inebriemur, aut immergamur voluptatibus, si in tenera nostra ætate, *genio* indulgeamus non ingenio nec artium liberalium studiis invigilemus. Qua tandem fronte, quibus demum provinciam nostram, à *natura*, à *Deo* nobis demandatam sedulo & studiose non adornavimus?

Dulcis odor lucri, ex re qualibet, dixit olim *Vespasianus*, è lotio *vectigal* exigens, non aspernatus, è re, licet sordidissima, *lucrum* exiguum. Cur non igitur *nos* honestius longe lucrum, *temporis* scilicet & literarum, omnimode non faciamus? *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.* Momentum *hoc* est, ex quo pendet æternitas. O *parsimoniam* temporis, nullo *nobis* tempore *pœnitendam*!

Ingeniorum *ille*, & scientiarum fons *Aristoteles*, & humanæ terminus admirationis, noctur- Ab exem. p. 98.
nis etiam lucubrationibus intentus, *aream* in manu *pilam* tenuisse fertur, quæ, obrepente somno, in subjectam cadens pelvim, *illum* dormitantem excitaret.

Nobilissimus *ille* pictor *Apelles*, ægre tulit abiisse sibi *diem sine linea*: ut ille olim *Imperator*, si elapsus esset aliquando *dies*, in quo nihil *boni* feciisset, exclamare solebat, *Amici diem perdidi.*

Recte quidem *Poeta*, P. 103.

Utendum est ætate, cito pede præterit ætas A Test.
Et nunquam redeunt, qui periere, dies.

Quod

Quod facias, id facias ſtudioſius, & prius ortō Sole, vigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſce. Eandem ob cauſam, *Plato* ſuos olim monebat diſcipulos, *videte pueri ut otium veſtrum, & ſubſecivas horas, in re quapiam honeſta collocetis.*

Demoſt enes etiam parciſſimus temporis diſpenſator, *plus olei quam Vini infundendo* (per *vigilias* ſcilicet, & continuos labores) eloquentiam ſe adeptum fuiſſe prædicat.

Obſtrepant *hic* nobis balatrones, blaterones, nugarum architecti, imo grunniunt, *Epicuri de grege porci*, Ede, bibe, lude, *carpamus dulcia*, conteramus *diem*; ſic pretioſam temporis opportunitatem præterire ſinunt, imo impellunt præcipitem? Objic. p. 226.

O genus hominum inſulſum! O belluinam viri vocem, Epicuri, *celeres, qui ad curſum concitat horas, qui ſuos*, ceu tardigrados; ceu parum alatas *dies* criminatur! Quaſi vero *hoc* eſſet ſperare vitam meliorem, ſpirare immortalitatem. Quaſi vero *hoc* deceret *Chriſtianum*, qui exactiſſimam ſui *temporis* rationem, ſupremo mox tribunali daturus ſiet. Confut. p. 220.

Lacrymæ ſane *hic*, requiruntur lacrymæ, quibus perditiſſimos *hominum* mores, in perdendo *tempore* ſuo, ſemetipſis demum perdendis, deploremus.

Apagite idcirco, apagite, *inquam*, cantillantes *vos* cicadæ, quæ in æſtate nihil reponitis in ſenectutis veſtræ *hyemem*. Apagite, ignavum pecus, *fuci*, qui melleam *voluptatis* dulcedinem lambere vultis, nec per literarum, & *librorum* flores exſugitis: Miſerrima *Vacuæ* mancipia precioſiſſimi *temporis* decoctores, nam ultro neſcitis adhuc quod *Solius temporis honeſta eſt parſimonia*?

Igitur, ut *ſummatim* omnia complectar; cum videmus homines *avaros*, viis & modis, per fas & Concl. p. 229.

ne-

nefas, *opes* corradere? cum non pudeat *ipsos*, turpissimis plane rationibus rem suam ampliare, cum non pigeat *ipsos* unciatim edere, guttatim bibere, *cappari*, victitare, qui possint *anthia*, cuminum secare, è rebus vilissimis quæstum facere (sumptibus saltem parcere, nonnunquam necessariis,) cur igitur omnis *nostra*, cur in *hoc* non versatur, ut semper nostrum cautissime *tempus* insumamus, *boni* aliquid faciendo; sin minus, certe nihil *mali*? Parce admodum deliciemur, ab omni *ludendi* licentia temperemus, nec ullum finamus à nobis *diem* effluere, nedum hunc tam pretiosum *temporis* thesaurum (depositum à *Deo*, nobis concreditum) elabi & subduci agentibus vel *nihil*, vel *aliud*, vel *male*; sed *hoc* agamus, ut *macti*simus in studiis, *macti* virtute; fatigare juvet *Scyllas*, Charybdes, & reliqua monstra aquarum, & siquid in *orbe* sit arduum, aut sit utile, *hoc* moliamur; exhaustum sudorem ingens à tergo comitatur gloria. *Solius* certe *temporis honesta est parsimonia.*

Per Recapitulat.

Per Pathop.

Praxis *Poetica*, in 3o Themate.

Solius temporis honesta est parsimonia.

L*Abile* tempus *abit*, *præceps subducitur* annus;
Tardigradas salso, pueri, *culpavimus* horas:
Sponte sua properant, labor est inhibere volantes.
Damna potest Mercator *opum reparare suarum*
Naufragus, & flavi cumulos reperire metalli,
Amissumque potest redipisci, lapsus *honorem*
Præcipitem impulerit quando Rhamnusia *fallax*;

Mollia

Mollia corpoream renovabunt otia vires
Quum tua continuo laſſescunt membra labore;
Cuncta ſalutiferam reperierunt damna medelam
Nulla volubilium reparantur damna dierum.
Elapſumque ſemel volat irrevocabile tempus:
Dum pelago deſævit hyems, & aquoſus Orion,
Claudit & adverſos ſecuro carcere ventos
Æolus, en celeres impellit navita *remos*
Tiphys, *& auratum ſubduxit vellus in* Argo:
Aſt opportunas pretioſi temporis horas,
In quibus, ingenuas didiciſſe fideliter artes,
Ætas noſtra poteſt docilis, ſi negligat, ætas
Grandior amiſſas fruſtra quæſiverit olim.
In pretio eſt pretium, *multò pretioſius omni*
Tempus; *opes & Croeſe tuas, & Craſſe ſuperbas*
Gemmarum & quicquid ſub Eoi naſcitur *undis*
Exſuperat; melius flammas imitante pyropo.
Debita nocturno decerpit tempora ſomno
Magnus Ariſtoteles; *ſtudiiſque impendere ſacris*
Mavult, quam ignavo nimis indulgere ſopori.
Tu divine Plato, *tu Suada* Demoſthenis *almæ*
Flexanimi, plus olim olei *quam infundere* vini
Præſcia, deduxit longævam in ſecula famam.
Perdere Coe *diem dixti te inſignis* Apelles,
Linea ſi artificem ſignaſſet nulla tabellam.
Partas cautus opes Patroclus *promit; at* horas
Parcius expromat pretioſas noſtra *juventus,*
Nec Phaëtonteos *imitetur ſtulta furores*——
Quin—— —— Cynthius *aurem*
Vellat, & admoneat——
Parce, puer, ſtimulis; & fortius utere *loris;*
Parce, puer, ludis, atque utere *ſedulus* horis.

R. C.

Sub-

Submoneam te *fodes* (erudite *Lector*, aut erudiende!) paucula *hic*, *viz.*

1. ME importunis quorundam desideriis adductum, hanc *Praxin* composuisse; aiebant enim; *pueris* aliter, prudenter minus, à me consultum, integros panes, *illis* & insectas carnes apponente, *me* debere, cibum præmansum in os ingerere; & applicare in *usum* suum *formulas*.

2. *Me* tres hasce sententiolas in praxin *thematis* de industria quidem selegisse, ut puerili animo aculeos infigerem, & *pietatis* scintillulas subaccenderem; *divinam* sapientiam, æque ac bonas literas, & eloquentiam instillando.

3. *Me* non proposuisse *hæc* exemplaria tanquam amussim, *tuis* per omnia applicandam exercitiis; scia *illa* nimis esse *Prolixa*; nec infantiæ tuæ imitanda: sed ut ostenderem *praxin* methodi nostræ, & *formularum*.

4. *Me*, partes hic omnes fusiori calamo descripsisse, ut te instituam; quo tu possis modo *tuæ* aliquando *inventioni* laxare habenas, & in aperto *eloquentiæ* campo currere, discurrere, & expatiari. Vides qualem, quantum spirent *hic* gratiam *similitudines*, *exempla*, &c.

5. *Te* posse decurtare singulas *partes* & breviores facere; nolim *te* tam longa themata *primo* componere. Neque esse necessum, ut *tu* similiter exigas à te, *singulas* in omni *tuo* themate *partes*. Nos à grandioribus raro aut nunquam *omnes* requirimus.

6. *Te* posse *Confutationem*, & formulas *Objiciendi*, &c. prorsus omittere, utpote *pueritiæ* tuæ nimis asperas, *inventioni* tuæ spinosas, quæ suavem periodorum terminationem & exspirationem

ſpitationem abrumpunt, & remoranatur.

7. *Te* poſſe, *Declamatiunculas*, ex quolibet horum *themate* conficere: *Objectiones* oſtendunt tibi, & anſam *Opponendi* porrigunt.

8. *Te* poſſe, *his* quaſi ſuperaſtris innixum, *Exordia* nova ex ipſis *his* ſingulatim *thematibus* depromere, imo potum *novum* omnino *thema* componere mutatis verbis aliquot——potes *formulas* longiores, potes *omnes* omittere, & *thema* tunm ſine *his* componere. Non erat *mihi* in animo, ut *te* in *Methodi* noſtræ *ſeptum* compingerem; ut te in *formularum* noſtrarum *numella* concluderem. *Equis*, quos tolutim incedere, jam edocuimus, lora pedalia ſubtrahimus, & funales peniculos amovemus. Quid enim *ultro* opu'eſt?

Sed, en porro!

(*Cratorcule mi*!)

Hæc eadem *Themata*.

Omnibus omnino *Formulis* oratoriis, omnibus prorſum *pigmentis* Rhetoricis, in tuam *diſcenſis* gratiam, deveſtita; imo *partibus* aliquot, minus neceſſariis detruncata, *viz*.

Exordio——*Contrario*——
Objectione——*Confutat*. &c.

Opera, ſuaſu, & methodo Mri. *Guil. Walker Etudæ* nuperrimi Ludimagiſtri) ut merum tibi *ſceleton*, atque *ἀνατομία* ſolum, nudi *thematis* appareat.

Imitare, ſi lubeat, ſi in rem faciat & *ἐυτραπελίαν* tuam, & (quod *pictores* carbone nonnunquam ſolent) rudiori primum calamo, *thema* tuum delineato; vivos *eloquentiæ* colores, non eſt quod mox ſuperinducas, quin potius holoſericos *Oratoriæ* pannos ſuper-induas poſtea.

Thema

Thema *primum* Contractius.

Quæ semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu.——

NEmo poteſt illos dediſcere mores, aut eam excutere vivendi rationem, ad quam ab ipſis olim incunabulis aſſueviſ. 1. Propoſitio.

Quoniam impetus ille primus, teneræ pueritiæ inditus, tam magnum habet in univerſa hominum vita momentum ut dediſcat id ſero, quod quis didicit diu. 2. Ratio.

Quæ enim longa annorum ſerie, frequentiſſima actionum iteratione acquiruntur, in alteram quaſi naturam tranſeunt. 3. Confirmatio.

Quemadmodum enim avium pulli, & ferarum catuli ſemel manſueſacti, ſemper manent quales, etiam quando in grandiores evaſerint: haud diſſimiliter quos didicerit mores *puerilis* ætas, eoſdem etiam tum quando adoleverit, penitiſſime ſibi infixos uſque retinebit. 4. Similitudo.

Ovidio, ſcribendis verſibus à teneris annis dedito, tam familiaris ac pene naturalis facta eſt *Poëtica* facultas, ut illi per univerſam deinceps vitam, *Sponte ſua numeros carmen veniebat ad aptos*—— 5. Exemplum.

Nec diſſimiliter contigit in reliquis artibus, vivendique inſtitutis, quin quibus eſt imbutus vitæ, ac morum præceptis à teneris annis, iiſdem ſeſe ſemper addicat ſenex. 6. *Exempli* accommodatio.

—A quid enim aliud reſpexit *Cicero*, cum dixerit. "*Nullum nos poſſe majus meliuſve Reipublicæ* "*afferre munus, quam docendo & erudiendo juventutem*"? Nam *hoc* inuere illum non putabimus, viz. quod *recta juventutis inſtitutio*, ad ſummum Reipublicæ emolumentum conducat maxime? 7. Teſtimonium.

Proinde ſiquis in votis habeat, *liberos* ſuos ad 8. Concluſio.

virtutem formare, ac bones mores; id imprimis operam det, ut virtutis atque pietatis *odore*, ab ipsis statim fasciis, intimius imbuantur; *quem*, ad extremam usque senectvtem redolebunt.

——*adeo in teneris assuescere multum est.*

Secundum Thema *contractum.*

——*Virescit vulnere Virtus.*

1. Propositio. ANimus vera virtute imbutus, nullis infortunii cumulis succumbit, sed eo semper insurgit alacrius, quanto deprimitur violentius.

2. Ratio. Nam cum virtus *Dei* sit progenies, nihil plane juris in eam habent, nullum prorsus impetum aut vim exerunt *hæc* inferiora.

3. Confirmatio. Quippe quibus est à natura vis debilior indita, quam quæ, oriundam cœlitus virtutem, etiam cum est pressa opprimat.

4. Similitudo. Ut enim flamma ventilando dilatatur, non extinguitur: ita majores subinde vires, ex vulneribus acquirit suis *virtus*.

5. Exemplum *Antæus* olim, uti narrant Poëtæ, in terram dejectus fortior assurrexit.

6. *Exempli* accommodatio. Nec quisquam animo vere forti ac virtuoso præditus, unquam dubitet, quin ipse melior, longe ac virtuosior suis ex miseriis sit emersurus.

7. Testimonium. Adeo verum est quod præclare Cicero, *Virtus* inquit *in tempestate sæva quieta est, & lucet in tenebris, & pulsa loco manet tamen, nec alienis unquam sordibus obsolescit.*

8. Conclusio. *Solius* idcirco radiis videtur scriptum, nullis enervari, aut frangi fortunæ casibus *virtutem*, sed ex ipsis vulneribus auctiores postmodo vires indipisci.

Quo

Quo reſpiciens Virgiliana illa *Sibylla*, Æneam oborientibus bellorum procellis extimeſcentem, ſic hortata eſt——*Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.*

Tertium Thema *contractius.*

Solius temporis honeſta eſt Parſimonia.

NUllius præterea rebus adeo honeſte parcitur, ac *temporis.* 1 Propoſitio.

Nam aliarum rerum omnium damnum poteſt reparari; unius autem *temporis* noſtri jactura eſt irreparabilis. 2 Ratio.

Quoniam ea *temporis* eſt natura, ut in perpetuo conſiſtat fluxu; nec recuperari, ſemel prætermiſſum poteſt magis, quam *fluvius* cogi ut in fontem ſuum præterlapſus refluat. 3 Confirmatio cum ſimilitud.

Perinde enim ut in unica colligendæ *meſſis* tempeſtate, nemo poteſt honeſte vacare otio: ſic eriam eſt in omni fere *vita* (quæ virtutis & eruditionis quædam *meſſis* eſt) ut imprudenter ſemel amiſſam *occaſionem* inique poſtea requiramus. 4 Similitudo.

Atque inde fuit, quod inſignis ille *Apelles*, ægre tulit ebiiſſe ullum ſibi *diem*, in quo nullam prorſus lineam duxiſſet. 5 Exemplum.

Quando magis decet *nos*, quibus *Chriſtiana* veritatis oborta eſt lux, parciſſimos *ipſius* eſſe *temporis* diſpenſatores, quod ut ſemel amiſſum non poſſumus *redimere*, ita & de quolibet *illius* momento, exactiſſimam olim debemus rationem *reddere.* 6 Exempli accommodatio.

Quocirca, recte admodum eſt a *Poeta* monitum, *vix.*

Utendum eſt ætate, cito pede præterit ætas,
Et minimum redeunt qui periere, dies. 7 Teſtimonium.

8. Conclus.

Solius temporis honesta est Parsimonia.

Cum itaque nullius tam sit honesta rei, ac *temporis* parsimonia, adeo ut ingenuum puderet, *illius* esse prodigum, recte quidem præcepit ille —— " *Quod facis id facias studiosius*, &c.

Finis *Thematum* Contractorum.

Et jam tempus equum spumantia solvere colla ——

Namque ita puto *me* jam, facem *tibi* prætulisse satis clam, qua non *Methodum* tantummodo *Thematis* videre, sed & *Formulas* quoque tam longiores quam breviores, *Thematibus* tuis assuere poteris, & adaptare; imo si lubet, omnes omittere tuo pro genio, pro ingenio *Tu* faxis, *sinistra* ne capias manu, quæ *dextra* porrexerim. *Vale* & sruere.

Exemplum Orationis, *qua gratias agimus, veniam* ludendi *impetrantibus.*

Honorande Mecœnas!

Zeno Cytticus, cum *Apollinis* oraculum consuluisset, ut sciret *quo pacto optime vitam traducere posset*, eum hanc fertur responsionem accepisse: *felicissime* illum, & omnium optime *victurum*, * οἱ τοῖς νεκροῖς συγχρωτίζοιτο. Innuens, bonarum *literarum* studia, (quibus *impallescunt* studiosi) *sola* posse hominem vere *beatum*, & felicem reddere: *Nullos* itaque labores, *nullas* vigilias recusaverunt antiquiores *Philosophiæ* Antistites, ut multifaria rerum cognitione possent excellere. *Cleanthes* aquam *in tempestiva* sæpius *nocte* haurit, ut interdiu studiis incumbat suis. *Aristoteles* insomnes agit noctes, ut ita evadat *Philosophorum* princeps,

* Si concolor mortuis fieret. *Laert.*

princeps. Sed cum *mentis* intentioni *corporis* vires ancillari ſoleant, neceſſe eſt, ut ipſius *corporis* aliquam pariter incamus curam, vires noſtras (*ut ſolent Agricolæ tlomos & caſuras*) qua poſſumus arte ſuffulcire. Utinam eſſent nobis, O utinam eſſent *Herculeæ* vires, *adamantina* corpora, ut nulla nos retardaret laſſitudo! Utinam nulla eſſet in *nobis* debilitas, ut recta ad *Muſarum* ædes properemus, ſine iſtiuſmodi *ludorum, & recreationum diverticulis*! Quid igitur faciendum eſt nobis *ſtudioſis*? num ſemper ſtudendum? nemo poteſt: an *ludendum* ſemper? nemo debet: cum autem *luſus* ſit animi defeſſi relevamen, & velut *pabulum* quoddam *ſtudiorum*, ille etiam ſubinde *juventuti* concedendus eſt, & ſeriis noſtris *ſtudiis* immiſcendus, ni omnem *è cœlo ſolem*, *è corpore animam* tollere videamur. *Luſus* eſt velut *corpus*, *Doctrina anima*; tolle *animam*, & *corpus* eſt *cadaver*; tolle *corpus*, & ubi ſubſiſtet *anima*? Sicut igitur *Caſtor* & *Pollux*, ſi ſeorſim appareat, *naufragium* infortunium & *naufragium* minantur; ſi conjunctim, boni *ominis*, & *ſerenitatis* præbent indicium: Pari item ratione, ſi luſus refectionem, à ſtudiis noſtris profligemus, naufragium faciemus *valetudinis*; eam ſi adhibeamus, in profundiſſimum *ſtudiorum* & literarum *Oceanum* tuti proveſtemur. *Gratiis*, itaque milleeuplis *te* impertimus (*digniſſime domine*!) qui *utilia* noſtra *ſtudia*, *dulci* recreationis luſumque *Nectare*, tam benevole dignaris *aſpergere* & *irrigare*. Noſti *tu*, quod *ſtudere* ſit nobis *utile* futurum; noſti etiam quod *ludere* jucundum fuerit & dulce; *prudentiam* igitur laudamus, miramur, ad cœlos efferimus tuam, qui *co-unis* hæc duo, & *conjungis* in *nobis*, ac proinde unanimi conſenſu, tibi cum *Porta* omnes acclamamus:

Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci.

Dixi.

Alia Oratio Salutatoria.

Digniſſime Domine!

MIllies *te* ſalvere jubet *Genius* hujus *loci*, (ſacerrimi *Muſarum* ſacelli!) montis *Heliconii* Dryades; fontis *Pierii* Naiades; *Dii indigetes*, chorus iſte integer *Apollineus*, *magnum Jovis incrementum*) qui *tuum* huc omnes congratulamur adventum. Sedemus hic *nos* (ut vides) & libentiſſime ſedemus, in hoc *Palladis* delubro, in hoc Muſarum *Parnaſſo*, ubi nihil ſonat non literarium. In hoc *ceſpite*, noſter *Apollo*, hujuſce *chori præcentor*, Preceptor ſedet; *lyræ* ſuæ dulciſonæ *melodia* nos incantans; in iſtiuſce *ripæ* crepidine, *Minerva*, & juxta *illam*, *novena* reliquarum *turba Sororum*——*quarum ſtupefacto carmine Lynces*; quarum plus quam *Sirenio cantu*, nos (circumfuſa *corona*) conglomeramur undique, *auribus animiſque capti*.

Virg. Eclog. 8.

Narciſſum canit *Poëta*, (viſa in lympidiſſimo fonte imagine ſua) ſuam adeo deperiiſſe umbram, ut *non illam Cereris*, *non illum cura quietis*, inde potuerit abſtrahere. Et hic etiam vides *ſtudioſos* adoleſcentulos; *veram* virtutis *faciem*, in ſalienti *ludi* hujus literarii *vivo* intuentes, in *flammas* honeſtæ eruditionis abire *oculos*, ut *non illos Cereris*, *non illos cura quietis* abſtrahere hinc poterit; adeo non ſolum *immorari* ſingulos, ſed hiſce etiam ſtudiis *immorari* juvat! Quis enim *noſtrum* eſt tam abjectus animo, tam affixus terræ, tam prorſus nihil cogitans, de *ſapientiæ* dignitate, quamvis *primoribus tantum labris*, tam ſacros *literarum* pitiſſavit *latices*, qui *illud* in optima cauſa

Ovid Met. lib. 4.

non

non usurparit, quod *Virgiliana Dido* in pessima,

——*Sic, sit, juvat ire sub umbras.*——

— Luscineis tantum esse aiunt, canendi voluptatem, ut in ipsa contentione, vitam finiant aliquando suam, spiritu, quam cantu, prius desciente; Quid ni igitur & *nos*, quibus——

Ex meliore luto finxit præcordia Titan harum si non *superemus*, *æmulemur* saltem diligentiam? Hinc multa de *Aristotelis*, *Cleanthis*, & *Plauti* memorantur industria; *Varronem* autem ferunt, tam multa *legisse*, ut aliquid ab eo scriptum esse, mirantur aliqui: tam multa *scripsisse*, quam vix cuiquam facile, in universa vita vel *legere* quidem videatur. Hos *heroas*, dum *nos* quamvis (ut *Ascanius* patrem) *con passibus æquis* insequamur, macies in *genuis*, hebetudo in *ingeniis*, debilitas in *nervis*, lippitudo in *oculis*, absumptio *spirituum*, *membrorum* lassitudo in *nos* grassatur. Irrepensabili igitur & non *solvendo ære*, tibi (*vir ornatissime!*) æternum obstringimur, qui *nobis hæc otia factum* veniisti. Segnescit enim *arcus*, qui nimis intenditur, hebescit *gladius*, qui semper distringitur. *Remissio* igitur & *intermissio* studiorum, utilis est *nobis*, & necessaria, * sic enim quod *libenter* faciemus diu etiam faciamus: *Tibi* igitur ex *gratiarum hortis*, *ecce ferunt pueri calathis præconia plenis*; nec *manipulum* gratiarum, quum confertos *fasces*, nec *guttulas* aliquas in *sextario*, verum integrum *cadum*, illibatum *dolium*, *oceanum* gratiarum. Adeste igitur quotquot hic estis *Nereides*, & vestram *gratiarum* urnam, in *aures* hujus *inclyti Domini* sigillatim infundite; Ego mox dux prævius, sum inceptarus, *vos me* sequimini, *læto complentes murmure cœlum*, & classicum simul eboate vestrum, accinentes, *Gratias.*

* ——Hæc sit omnibus una quies operum, labor omnibus unus —— *Georg. l. 4.*

Dixi.

Exemplum trium Declamationum Defendentis, Opponentis, Moderantis.

In quibus Oratorium *usus* formularum, & *Praxis* ostenditur.

Præstat Minervam in Scholis, *quam Dianam in* Sylvis, *comitari.*

Auditores vere aurei, & auriti!

Pag. 39. GRæci veteres *Εὐπραξίαν* magni facientes; solebat priusquam opus aliquod aggrederentur, *Opportunitati* semper litare; *ego* quoque, licet omnium in hoc toto *Apollineo choro* indignissimus, cum in hoc sacerrimum *Musarum* sacellum, nuper admissus fuerim, æquum putavi, *bis in aris*, hoc in *suggesto primitiarum* mearum spem, vestris *auribus* litare; & vicibus meis hodiernis, in hoc *declamandi* munere defungi; *Vestrum* idcirco favorem, & æquanimitatem, in orationis jam institutæ *vestibulo*, velut *Mercurium communem* humillime imploro. *Vos* itaque *animis* adeste, qui adestis *corporibus*, atque ceu tot *Dii Nixii*, pinguem meam Minervam jam parturientem adjuvate. *Quæstio*, quam cepi discutiendam, *vestram* meretur attentionem; quippe de *laude literarum*, & studiorum apud vos *literatos adolescentulos* dicturus sum; & irrefragabilibus *argumentis* hoc esse verum demonstraturus, longe *præstare Minervam in scholis, quam Dianam in sylvis comitari.* Cujus sententiæ *genuinus* hic est (nisallor) *sensus*; longe vix conducibilius esse, ab ineunte ævo, unis *literarum* studiis, omni conatu dedituum esse, omnibusque aliis spretis voluptatibus,

Expos. pag. 83.

bus, immenſo labore, diuque noctuque, cum *deſpectu* & *diſpendio* bonæ valetudinis, eruditam eruere *ſermonis* artem, Romanæ pariter atque Atticæ linguæ *ſucco & ſanguine* refertum eſſe: denique in *Muſarum officina*, eandem *incudem*, uno opere, diem noctemque, aſſiduum *tundere*, quam evanidis *liqueſieri* voluptatibus: quam *venationi*, & canibus venaciis indulgere; quam ſecurum otioſumque in utramque *aurem* dormire; quam pernoctare in alea, dies integros *compotare* & liſcivire; aut denique ipſam *Dianam in ſylvis comitari*. Rationum hujus, ſi quis indagaverit, multiplicem inveniet, quarum hanc non eſſe infimam judicabit, quod humaniorum *literarum*, quamvis *radicem* eſſe amaram, omnes (heu!) nimium experimur; at dulciſſimos inde poſtmodo *fructus* deguſtamus. Quid enim non utile, quid non jucundum eſt in literarum ſtudiis, in *ſcholis* hiſce *Palladis*? Ex hiſce *viri* emergunt *literati*, qui in faſtigatiſſimos *Reip.* honores evehuntur; ex his procedunt *magnates*, qui terrarum *orbem* ſua premunt ditione: ex his orti ſunt viri egregii, qui ſuo labore & *ſtudio divitias* ſibi accumularunt, quæ *Pelopis* talenta, *Craſſi* pecuniam, *Cræſi* theſauros multis paraſangis ſuperarunt: facile eſt tantam literarum utilitatem, neceſſitatem tantam perſpicere; ut abſque *illis*, homines in *belluas*, in *truncos*, in *lapides* dicamus (cum *Ovidio*) transformari. Sunt *nobis* ingenia, ad ſtudendum à *Deo* conceſſa, eſt *ætas* ad ferendos labores commoda; datur opportuna ſatis nunc *occaſio*; dantur *parentes*, qui nos huc miſerunt; conceduntur ab *illis* ſemptus neceſſarii; nobis *nihil* deeſt præter *nos* ipſos, & nos (proh dolor!) *nos* inquam, *nobis* ſtudioſi deſumus. Utinam non cœcutirent *nobis* oculi, ut videamus; utinam non ſurdeſcerent *nobis* aures, ut audiamus, totam univerſæ

Confirm. à cauſa, pag. 92.

naturæ fabricam, nos ad *labores* excitantem: ipsum *cælum* suspicite, sunt *omnia plena laborum*; Sol quotidie celerrimo motu *circumgyratur*; *Luna* suas *menstruas* peragit, *peragratque* vicissitudines; In *terris* videmus parvulam illam *formicam*, magnos quotidie *labores* subeuntem; si præstaret *ludere* an otiari, quam (quæso) ob causam *illa* tam graviter laboraret in congerendis *frumenti* granis, nisi quod inde levamen se sperat habituram *hyemalis* esuriei? ut & *nos* pariter ex literarum studio eruditionem, *honores* & divitias, & sempiternam denique, jucundæ voluptatis messem decerpturi sumus. *Minervam* igitur *in scholis comitari* *præstat*. A regione vero quid quæso ex *otio*, ex venationibus, ex *lusibus* acquiritur? nihil nisi *dedecus*, infamia, *pudor* & paupertas, ignavo & otioso comes est viro. Dignum *eum* sibilis, dignum remur suppliciis, qui *compressis* in messe *manibus*, otiosus sedet, aut inutilibus sese *implicat* negotiis. Quem quæso reportavit honorem *Sardanapalus*, ex luxu, ex lusu, ex venationibus, ex *turpissimis* (quas insectabatur) *voluptatibus*? plane nullam: adeo qui gloriam exspectat, aut honorem expetit, *Minervam in scholis comitari debet*.

Contra. Exemp. pag. 94.

Simil.

Quemadmodum enim longe est præstantius, illud sequi *vitæ* institutum, quod post *acerbum ingressum*, fructus præbet quam dulcissimos; ut præstat *agrum* colore, quamvis difficilis sævierit *hyems*, vernisque *Jupiter* morosus extiterit: & *mercaturam*, quantumvis horride increpuerit *adversus Boreas*: ut nemo *mel*, tametsi ab aculeatis *apibus* colligitur, aut *vasa* aversatur, quamvis è *spiritis* subnascuntur, eo quod suavissimum spirant odorem, & subsequens lætitia, præteriti laboris asperitatem leniorem reddit: Non dissimiliter profecto, *quis nisi mentis inops*, Minervam

in

in *scholis* relinquat, quamvis prima fronte minus venusta videatur, *Dianam* sequuturus, quæ utcunque temporanea *nos* perfundere videatur voluptate, at nostras denuo *mentes* doloriferis exagitabit aculeis? Proponite vobis (*Juvenes Philomusi*) heroica illa antiquorum *exempla*, *Semideos* illos imitamini *Antistites*, qui *Minervam* in studiis & laboribus, quam *Dianam* in voluptatibus, maluerunt sequi. Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem gradibus; ascenderis in *cœlum*? Quomodo (quæso) *tu* tam nobilis, tam celebris factus sis? profecto licet *ipse* jaceas jam sepultus, *tuum* tamen nos satcanere alloquitur hodie *exemplum*, te (scilicet) per tuos labores vere *Herculeos* evasisse inclytum, Possim *te* Aristoteles, *te* O Plato, *te* Socrates, *te* Cleanthes, quos nequeo, ut velim, ostiatim salutare. Te *testem* appello, mi Diogenes, tuosque *testor* consopitos cineres, qui dixisse dicerís, *te malle salem Athenis lingere cum Minerva*, & gravissimis literarum studiis (in *dolio* tuo satigari) quam *solium* Alexandri aut Crateri voluptates possidere. Exemp. p. 101.

Sed quisnam *ille* est, quem audio, *susurrus*? quis est? (aliquempiam enim mihi audire videor) qui jurejurando asserit jucundissimum esse, *odoram cazum vim*, toto insectari die; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, & voluptates, quas præbet *Diana*, degustare. Quid audio? *pecudisne* vocem, an *hominis*? sylva ad pecudes, & feras potius quam ad homines delectandos destinatur? Nos decet *libros*, & *literas*, non *lupos* aut *lepores* venari. Adeone vero, in ipsas temporum *fæces*, & *sentinam* vitiorum incidimus, ut *Bacchus Apollini*, *Venus Palladi*, *Vacuna Caliope*, & *Diana Minervæ* præferatur? quis *hæc* antea fando audivit? quis audendo non incandescat? quisve *videndo*, ignem & flammas non concipiat? Test. p. 95. Object. p. 117. Confut. Confut.

Sed

Sed *vos* (*nobilior propago, ignicoli heroici!*) cogitate quæso, quod *honor*, quod *dignitas*, quod *eruditio*, & quod *sapientia*, laboribus comparantur; quod *venationes* & *lusus*, animos vestros effœminatos faciunt; quod in *feras*, & *efferos* lupos, transformemt. Macti igitur estote (*eruditi* condiscipul.!) & studii oceano, *validis incumbite remis*; ad *Cleanthis lucernam* evigilate; *vita brevis*, *ars longa*: Sinite *Æsopi gallos*, unicum *hordei* granum, supra omnes *gemmas* expetere; *nuces* & *nugas*, *sylvas* & feras, venationes & *canes*, fatuis illis relinquite, qui malint *unicam* ludendi *dictulam*, quam universam *doctrinam*. Rodant *canes isti* sua ossa, habeant *asini* suas paleas; at *mihi* & *vobis*, unus *dies*, una *hora*, in *Musarum studiis* transacta, omni *lusuum* & venationum *æternitati* præferenda est. Ex *voluptate* enim ignorantia, *dedecus*, & transitoria deliciarum titillatio tantum acquiritur; ex his vero *studiis*, longe *uberrimam* gloriæ *segetem* percipietis, nulla *verborum*, nulla *temporis* falce demetendam.

Pathop.

Dixi.

Dianam in sylvis, quam Minervam in scholis comitari præstat.

Commilitones suavissimi!

Opponens. Inord. p.

Alexandrum illum *Macedonem*, orbis terrarum *Monarchum*, cum nunciatum esset, *Darium* contra ipsum *triginta* militum adducere *Myriades*; respondisse ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuisse*. Paritem rationem ego, utcunque *adversarius* meus, *cervinas* suas *copias*, numerosas rationes, prolixam cratio-nem, in *aciem* disposuit, futilis tamen ejus proba-

probatiunculas, uno *veritatis* ense, velut *gladio Delphico*, dissecabo. Quis enim, quis (inquam) habuerit versipelli huic *Crocodilo* fidem, qui quamvis *lusum* saltumque, *sylvas* & *lepores* in deliciis habeat, *vobis* tamen persuasum iri velit, *se* adeo esse literarum *studiosum*, adeo inhærere chartis, nocteque insomnes agere malle, quo *Minervam in scholis comitetur*; quam *venari*, *aucupari*, damas insectari, voluptatibus indulgere, & denique quam *Dianam in sylvis comitari*?

Sed ea est *hominum* natura, ut non ad labores solum, cum *bobus*, vel *asinis* perferendos, facta sit: sed ut *melleam* voluptatis degustare possit *dulcedinem*. Potes *tu* studere (*mi studiosissime Antagonista*!) potes *tu* inhærere totus libro? potes tu obnixe *labores* pati? potest hoc & *bos*, potest & asinus (imo labores longe majores quam tu) sufferre. Sed cedo *mihi* virum, qui uti didicit *voluptatibus*, qui novit genio indulgere, & vitæ tempus à Deo præstitutum, lætus & hilaris transigere? qui potest in succrescente ætatis suæ *vere* luxuriare; & vires à natura datas fortiter exercere. *Anaxagoram* ferunt, è vivis modo excessurum, omnes omnino honorarios ritus recusasse, quibus *sui* illum, *cives* amici decorare statuissent, *unicum* hoc in votis habens; *ut quo die mortem esset obiturus*, *omnes pueri*, *qui artibus mechanicis*; *omnes scholastici*, *qui liberalibus scientiis*, *operam navissent suam* (ab omni labore feriati) *diem illum festum quotannis agerent*. Egregium profecto factum, & postulatum *Philosopho* quam dignissimum! Aquibus enim *juvenes*, in ipsa studiorum *incude* positi, potius expectarent *vigiliarum* suarum *intermissionem*, quam ab illis qui *sub eadem* olim *ferula* meruissent qui cum dispendio boræ valetudinis; eardem lucubrationum suliginem combibissent? Noverunt *illi*, quam præruptus sit *Parnassi* mons

Confut. à Causa.

Non ideo vivimus ut studeamus sed ideo studemus ut suaviter vivamus, *Erasm.*

tus

ascensus; quam salebrosa sit *via*, ad Helicona ducens. Idcirco ut *diversoria*, & hospitii loca necessaria sunt, *iter* longiusculum *suscepturo*, ita respirandi potestas nobis est danda, ut ad *lusus* & jocos, ad *sylvas* & venationes divertamus. Quotus enim quisque reperitur *è vobis*, qui non malit *feriari*, quam se laboribus *macerare*? qui *dies festos*, magno cum desiderio non exspectat? qui *feriat indictas*, arrectis auribus non hauriat? Rursus, quanto cum dolore, redit *agricolis labor actus in orbem*? quanto cum cruciatu pueri in pristinum literarium detruduntur? quantis cum *lacrymis*, *verbis*, & *verberibus* adacti? Nec immerito: nonne enim est *ille* stultus miles, qui se in *prælium* trudere velit, & gladiis *hostium* strictis objicere, cum liceret *in pace vivere*, otio frui, & voluptatibus? pari ratione *ego*, *illum* non stultum, sed *insanum* judico, qui exoptat *Minervam potius in scholis*, *quam Dianam in sylvis comitari*. Quemadmodum enim vita illarum *bestiarum*, aviumque longe est jucundior quæ sua, in saltu & in nemoribus fruuntur libertate, pastumque & potum habent, hinc illinc conquisitum, quam circutum, quæ in *crate* aut *aviario* asservantur: simili sane modo non potest non *miserrima* eorum esse vitæ *conditio*, qui in parietibus, in *scholis*, in *musæis* suis includuntur, nulla potiri refectione, præ *illorum* feliciori vitæ ratione, quæ in sylvis vagantur, qui voluptatibus perfruuntur, qui *lucos indagine cingunt*, & *timidos cogunt in retia*; adeo *Dianam in sylvis comitari juvat*. Quid tu (sapientissime Philosophorum) tu (inquam) O *Socrates*? annon *tu* pueriliter sæpe cum filio lusisti tuo, equitasti in *arundine longa*, saltationes non solum probasti, verum etiam *senex* didicisti? O si tu *Hippolyte* jam inter vivos esses, persuasum habeo; *te*

Contra.

Simil.

Exemp.

meam

meam velle tuo patrocinio opinionem, ab impetuoso, & petulanti *adversarii* mei insultu vindicare———

Tu enim solebas *canibus* delectari, tu mandare sociis tuis *umbrosas sylvas cingere*, & *scandere colles*, *semper canos nive Riphæa*. *Tu canibus tacitis habenas laxari velis*, *tu acres Molossos & pugnaces Cressis*, *trito vinculis* collo coërcere, quo minus in *feras* obvias, rapidissimo cursu deferantur. *Tecum* etiam sentit, & in *tuam* conjurat opinionem *Xenophon*, qui magnis encomiis artem *venaticam* extulit, & *sophistas* reprehendit, qui in pulvere scholastico, salubberrimum isthoc exercitium fastidientis, de rebus inanibus contenderunt. Hinc *Plato* venatorem, equis & *canibus*; & corporis viribus destitui omnino prohibet. Imo quid aliud fere *Magnates*, quam venantur? *Nobile* quidem exercitium est venatio; *studiis* autem *impallescere*, neminem nisi strigosos, imbelles, *exanguos* vidimus; proinde *Dianam in sylvis*, *comitari præstat*. Sed *tacitos* hic subaudire videor aliquorum *susurros*, qui *objiciunt nobis*, venationem, & *voluptatem*, maximam esse generosæ juventutis pernitiem, & pretiosas suas *horas*, floridiorem ætatem (velut immensa quadam voragine) absorbere: hinc adeo esse, ut *nobiles*, omni vitiorum genere sæpius inquinentur, & in ipsa *scelerum* sentina, & voraginosa vitiorum *Charybdi*, turpissime & *belluine* volutent. Sed ista sunt *cæcorum* de *coloribus* judicia: *miseri* illi *homuncioni*, ignorant quantum honoris, quantum temperantiæ sit inter *viros generosissimos*, qui totos aliquando jejunant dies, & vitam vivunt *Diis* persimilem. Sed ad *portum* jam tandem festa nostra festinat carina; Cum itaque varias præbet *Diana* voluptates, cum *Pan*, *Fauni*, Satyri, *Dryades*, *Sylvani*, *Semidei*, illi sunt comites quo-

Sen. Hip. act. 1.

Testa.

Object. p. 117.

Confut.

Concl. p. 128.

Per Recap.

quorum *omnes* ſano fruuntur corpore, integraque præditi valetudine, habent membra ſucci & ſanguinis plena; cum ad labores, ad *militiam* aptiores evadant, qui venationibus indulgent, & feras *odora canum vi* inſectantur; cum autem qui recreationes has fugiunt, moleſtiis ſe plurimis *enervent*, laboribus *macerent*, curis conficiant, *morbos* varios, imo *mortem* ſibi præproperam plerumque accerſant, & rarius in *annoſam* provehantur *ſenectutem*: nemo autem ullum unquam à *luſu* & otiis, à *ſeriis* & jocis, à venationibus & voluptatibus detrimentum acceperit; nullus unquam nos *catarrhus*, *nulla febris*, lippitudines nullæ, *nos* infeſtarint: Prodeas *tu* tandem aliquando (*Antagoniſta mi!*) faciem ut inſpiciamus tuam, reſponde mihi quare ſunt adeo *pallidæ* tibi & *exſangues* genæ? quid eſt quod *ægrotes* toties? quid toties *doleas* capite? *labores* ſtomacho? cur *pallor in ore ſedet*, *macies in corpore toto*? Annon hæc à ſtudiis, à ſcholis multum venerandæ tibi *Minervæ*? credo equidem, nec vana fides.

Pathoſ.

Valeas itaque *Tu* cum ſtudiis tuis, vade cum *libris*, depereas *Tu Muſus*, comitare *Tu Minervam tuam*, & cæteram *muliebrem turbam*: *ego* interim & omnes mei commilitones, *Heroinam* noſtram *Dianam*, in ſylvis ſequemur, ſequemur *canes* venaticos, amabimus aucupia, *lepores* & lepidas alias voluptates diffuaviabimur. Claudam omnia cum Virgiliano illo Corydone:

——*Habitarunt* Dii *quoque ſylvas*,
Dardaniuſque Paris; Pallas, *quas condidit arces*
Ipſa colat; *nobis placeant ante omnia ſylvæ*.

Dixi.

Ambigitur.

Ambigitur, utrum præstat, Minervam in Scholis, quam Dianam in sylvis comitari.

Helleniæ juventus!
Minervæ filioli! } Modera.

Exord.

Similima mihi videtur hæc, quam audistis, *Logomachia*, celebratæ illi *Ajacis* & *Ulyssis*, apud *Græcos*, pro *Achillis* armis contentioni; *vos* autem, qui circumcirca *confluxistis*, coronam illam *procerum*, & militum *illas* undique constipantium, repræsentatis; utrumque vidistis *ducem* in hac arena, fortissime desudantem; utrinque sonoros *bombardarum* boatus audivistis, & utriusque *exercitus* arma crepitantia. Exuendæ jam *loricæ* complicanda *vexilla*, & utrique *aciei*, canendum receptui. Sed cum *dubio Marte*, utrinque pugnatum est, *dubius* etiam ego animi sum utri jam *palma* sit deferenda; *Tu* enim *Minervæ* partes asseruisti strenue, & *tu Dianæ* vindicasti viriliter. Quid jam faciam *ego*, qui ad hasce lites dirimendas, huc conscenderim; vereor ne *Paridis* à me fiat judicium, Venerem *Palladi*, Venerem *Junoni*, Dianam *Minervæ*, indigniorem digniori præponendo. Verum enimvero quod de *Justitia* fingunt Poëtæ, *cæcam eam esse*, ego itidem omnis *præjudicii*, vel tegam, vel effodiam mihi *oculos*, æqua *trutinans* lance utramque opinionem.

1. Opponentis orationis eventilat validitatem.

Magna procul dubio sunt emolumenta, quæ *juventuti* teneriscque puerorum corporibus, ex sylvis, ex venationibus, ex *lusibus* obtingunt: hinc *acies* mentis acutior efficitur, & ad altiores cogitationes elevatur; hinc amissæ, fractæ, & *exhaustæ* virorum *vires* recolliguntur; hinc parationes efficimur ad malitiam, & ad omnia fere laborum genera, quæ *delicatula* illa *corpora*, sub tecto quotidie

tidie desidentia, quæ veneta *Mercurialium* virorum cutis & caro, nullo sustinuerint modo. Hinc optimi *legislatores* curam habuerunt recreationum, & exercitiorum, quibus juvenum vires excrantur. Annon ob hanc solummodo causam, *Ludi Olympici*, *Pythiique* instituebantur olim ab *Apolline*, *Hercule*, aliisve viris sapientibus? Quis unquam *rex*, quis qui joculare bellum prius in *feras*, (ceu tot hostes,) exercere non solet, quam hostes revera *feros* aggressus sit? Quid memorem magnum illum *Æneam*, filium ejus *Ascanium*; cæterosque nobiles *Trojanos* qui *apros*, damas, & *sulvos* in montibus *leones* insectabantur? *Te* etiam, castissime *Hippolyte*, te delectavit hoc venandi studium, & castam *Dianam*, in monitum jugis *comitandi*: Tu solebas *indagine lucos cingere, & in sylvis p r mille rubeta leones, & pavidas agitare feras*——Hoc idem est istud, quod *te* (nobilissime *Cyre!*) delectavit plurimum, *Tibique* (invictissime *Alexander*) ad orbem universum debellandum immensos addidit animos. Quinimo tan æ profecto voluptates sunt in *sylvis*, tam
Hor. Od. 1. variæ in *venatu* delectationes, ut nemini mirum videri debeat, si *maneat sub Jove frigido venator, teneræ conjugis immemor, seu visa est canibus cervæ fidelibus, seu rupit teretes Marsas aper plagas*. Miram enim haurit oblectationem cum

——*pavidos formidine cervos*
Terret, & est illi præda benigna lepus.

Quid igitur plures pariat voluptates, quam invia *sylvarum* lustra, canibus venaticis penetrare, & *Dianam*, nemorum custodem, in feris indagandis comitari?

P. 79. Quin & magnum sane potioris vitæ instituti, hoc venationis studium promittere, & præbere videtur

videtur similitudinem. Quippe *prima* quasi *fronte* tam probabilem rationis, & veritatis speciem habet hæc vivendi, & *venandi* ratio, ut *Argi* centenos *oculos* (quos olim Mercurius) fallere posse videatur. Atqui *larvam* detrahite; & pulchri *Narcissi* loco, turpem *Thersitem* invenietis; *oculatius* igitur hanc rem indagate, & *sagacinare* odorantes, comperietis *venationis* exercitium, ad *corporis* tantummodo robur confirmandum valere; cum *mens* interea, languida, ignara, & vel in ipso *ignorantiæ* antro tumulata jaceat. Quod si quando ludicris hisce exercitiis, *robur* corporeum adauxerimus, quid quæso *magnum* quid *utile* nobismet ipsis acquisivimus? Si gloriamur de *robore*, ipsi *leones* nos longe superant; si de *velocitate*, *cervi* & damæ: si de laborum, frigoris, & *caloris* patientia, *asini*, *boves*, & *equi*, multis nos parasangis præierint. Mentis idcirco cura suscipienda est indies, nostræ *animæ* indoles, & *ingenium*, omni studio *acuendum*, & incitandum est. Relinquite igitur *corporis* curam, sylvas, feras, & venationes deserite; *libros* expetite, *animæque* tandem *vestræ* suscipite curam. Nam ut *extremæ est dementiæ*, *plumbeum* gladium, in *aurea* vagina recondere, sic itidem *plumbeam*, & *ferream animam*, omnis eruditionis expertem, in *corpore* forti & *venusto*. Comparatio utriusque.

Sed *hoc*, multos à *Musarum* castris longe deterret, quod *nullas* putant inibi voluptates, nullas *delicias*, sed *austeritatem* in fronte pene *Stoicam*; cum hilarem *intus* mentem lætum cor non videant: Judicant enim de *literarum studiis* homines moderni, ut olim de *Socrate* Physiognomus; quem quoniam videbat, *taciturnum*, subtristem & (*facie tenus*) ingenio minus defæcato; bardum *illum* esse & fungum judicavit, nulloque Remotio objiciend.

que humanioris literaturæ conditum ſale; ſimili plane modo *vani*, & homunciones iſti quoniam in *Minerva*, & *Muſarum* facie, *riſum* & *jocos*, in literarum *ſtudiis*, *luxum* & *crapulæ* non conſpiciunt; *Apollinem* de auſteritate criminantur; *Muſas* ſeveras, & *Melancholicas* exclamant; cum *nulla* ullibi ſit *tam ſincera voluptas*, tam immixtum gaudium, quam inter *ſtudioſos*, in profectu *literarum*. Hæc autem hominum *monſtra*, qui *literarium* ſtudia hiſce *onerant* mendaciis, *vellicant* conviciis, à *bobus* nihil differunt, niſi quod non *mugiant*; facies eorum ſtupida eſt, *aſpectus* hebes, quorum ego *vos*, non omnino velim, *armenta* ſequi; utcunque enim *aureos* voluptatum *montes* pollicentur, *fumos* tamen ſolummodo *vendunt* venenata *pocula* melle oblinunt, & *Sirenis* cantus prætextu ſubmergunt plurimos. Cedat itaque *Diana* Minervæ, *ſylvæ* ſcholis, & orationis *lepori* lepore. Vos *juvenes*, acriter ſtudete, inſomnes noctes traducite, ut *mentem* potius ornatam virtute, quam corpus viribus robuſtum habeatis; Sinite, (neque æmulamini) *Corydonem*, & *Panas*, qui *ruri* habitant, totum diem conſumere in voluptatibus, ſiquidem ex venationibus, *efferos* ferarum *mores* ediſcetis facile; ſed *ſtudiis literarum* immortalem veſtri nominis memoriam poſteritati relinquetis. Si igitur *me*, hac in cauſa *Judicem* conſtitueritis, optime *mecum* actum putabo, ſi *mihi* liceat, *ſalem* cum Minerva, *Athenis lingere*, in *Diogenis dolio* ſecure ſtudere, *ego* præ una aut altera, tam *ſacræ* cognitionis portiuncula, luxum *Sardanapali*, divitias *Midæ*, *Alexandri* ſolium, & (ut verbo dicam) *phaleratas omnes* voluptatum *illecebras* vitioſa nuce non divenderem. Non poſſum ergo quin *dicam*, & *pronunciem* quid *ſentio*, & *tecum* (erudite condiſcipule!) qui tuam primo ſuaviter oſtendiſti *Suadam*, tecum (inquam in *tuam*

Concl.

ire

fre totus sententiam, affirmaturus; *Longe esse optabilius, longe præstantius, Minervam in scholis, quàm Dianam in sylvis comitari.*

Dixi.

Orationes, & Declamationes, habitæ in Schola *Lincolniensi*, coram *Reverendissimis* Ecclesiæ Cathedralis *Dignitatibus.*

Necnon, coram venerabili *Civitatis* Prætore, & *Senatu*, benignissimis *Scholæ* istius compatronis, *visitatoribus*, in Scholæ missione *Natalium.* Anni 1624.

Oratio Salutatoria.

Millies salvete *Venerandæ* (*quotquot estis, in hoc celebri conventu*) *capita*! omnes *sigillatim*, singuli *conjunctim* salvete *Millies.*

IN occursum *vobis* venio, istarum Ego *Apollinis* ædium, *admissionalis*, ut vestrum hunc auspicatissimum adventum verbis gratularer salutatoriis, *Ineas*, hic, quæ sumus *turba*, mirandam istam dignationem, *vestros* omnium *servulos* quam humillimos invisendi, animo perquam gratissimo, supplices agnoscimus. *Causam* vero, cur vestram tam ambitiosa *invitationi*, exposcimus præsentiam, jam paucis accipitote.

Minervæ affinis quædam, & *pedisequa*, quæ has incolit ædes, cui nomen, domina SHOLA, Peisciano *Apollinis* signifero jam diu maritata, cum ex eo etiam *prægnaret*; tensitque se confestim

stim *puerperio* decubituram, *Matrem*que suas omnes ex *Helicone* accersivit, novem *Musas*, tres *Gratias*, almamq; denuo præsentiæ vestræ *Lucinam*, quam, ut manum adjutricem apponat, & propitiam agat *obstetricem*, humillimis, quibus potest, obtestatur precibus. Metuit enim *mea* jam uterum gestans *Domina*, (quod *puerperæ* solent aliæ) suarum in *partu* defectum virium; & extrinsecus accessuram *fatui* injuriam. *Vos* autem probe defungemini *obstetricis* officio, si *ipsi* jam parturienti animos feceritis: & teneram *hanc*, quam enixura est, ex *cerebello* prolem, (*Aviæ* hac in re haud ita multum dissimilis *suæ*, quam cerebro *Jovis* natam commiscuntur) in vestræ tutelæ *gremium* susceptam, à tetrico *maledicorum* vituperonum *ritu* eripueritis, qui Dominæ hujus partum *literarum*, incesto ore laniaturi sunt, non secus ac *Saturnus*, ille vetustissimus helluo, qui suos ipsius *filios* devoraſſe dicitur. Atque hæc *una* (si placet) & *unica* ratio, nos impulit, ut geminatis votis, frequentiam *bodie* vestram, jam diu à *vobis* optatemus solliciti; & jam nunc *voti* compotes, congratulemur. Quod reliquum est, *patent* hæ fores semper *vobis*, idque meritissime; quippe sine vestra omnium indulgentia, ne nobis quidem *paterent* hodie, aut nunquam ante hac patuissent. *Servulus* vester, optime se functum legatione sua existimabit, si dignitati vestræ placuerit, interiora *Dominæ* suæ penitralia aliquantisper lustrare, illustrare: in quibus speramus futurum, ut aliquod vobis (præsertim *propitiis*) & oculis & *auribus* dignum exhibeatur.

Dixi.

Critica.

Eristica.

Veneranda corona!

HOdiernus, tam honorandæ frequentiæ, in ædes hasce *Minervales*, conventus, non absimilis *mihi* videtur celeberrimo illi, *populorum* undecunque, & *magnatum*, ad ludos *Pythios*, & *Olympico*, confluxui; quibus *comitiis*, fama est interfuisse, multifarios omnium generum concertatores; *Musicos*, *Lanistas*, *Palæstritas*, & quæ præterea, cunque excogitare possent γυμνάσματα, in quibus vel robur *corporis*, vel *animi* vires, quisque suas experiretur? Pariter & *hic* (ut statim videbitis) *Ajacem* & *Ulyssem*, pro *Achillis* panoplia; *Æschinem* & *Demosthenem* pro *Suada sua*; *Hippomanem* & *Atlantem* pro *pomis* aureis, in *arena* hac *literaria* (ut olim *pulvere Troico nigrum Merionem*,) pro virili sua *luctantes* videbitis. Et ne forsan requirantur *hic* (qui apud *illos*) Reges, *optimates*, Duces, *Satrapæ*, istorum certaminum inspectores; ecce *vos* (utramque illam impleturi paginam) *Heroës* adestis *literarii*; puerilis hujus *pancratii* spectatores. *Animis* itaque adesto & favere *linguis*, dum prodierint *isti* (quos narro) *Antagonistæ*: Βραβεῖον, pro quo contendunt, aureum *pomum* quod inter illos mittitur, est *aureum* illud *Alexandri*, de præceptore suo "*elogium*, se (nimirum) plus multo *Aristoteli*, *præceptori quam Philippo patri debuisse*. Ingreditor thearrum *prior tu orator* futurus, ascende *rostra*, itaque specimen ede *tuæ* (si quam habes) *suadæ*, *nos* interim suspensas spondemus *aures*, & *altum* (pene dixeram *Pythagoricum*) *silentium* pollicemur.

Dixi.

Alexan-

Defend. *Alexander plus debet Aristoteli præceptori quam Philippo Patri.*

Ornatissimi Domini! }
Auritissimi auditores! }

Exord. MEmoriæ proditum est, *Demosthenem*, (omnium *Græcorum* disertissimum) interrogatum, quot essent necessaria ad *orationem* habendam, respondisse *tria*; primum *actionem*, secundum *actionem*, tertium *actionem*; Quibus verbis nihil aliud voluit inuere; quam *Actionis* in oratoria facultate *dignitatem*: Sic exercatissimus quidam *belli* dux, respondit *magno* cuidam Principi, ad *bellum* feliciter gerendum, *tria* requiri; primo *pecuniam*, secundo *pecuniam*, tertio itidem *pecuniam*. Me si quis interroget, *quot* sint *columnæ* status *ecclesiastici* & politici, respondebo tres; primo *scholam*, secundo *scholam*, tertio *scholam*. Tanta enim est *scholarum* necessitas, utilitas tanta, ut absque *illis* si sit, *puerilia* nostra, necesse est in *belluas*, in immansuetos, inhumanos prorsus mores; in *monstra* denique immania degeneret. Natura quippe, absque *disciplina*, cæca est, & velut ingens ille *Polyphemus* sine oculo, *navis* sine nauclero, *corpus* sine anima. *Solum* telluris bonum, cultura cessante, sterilescit, quantoque melius fuit *natura*, tanto evadit *neglectu* deterius. *Neglectis urenda filix inrescitur agris*, inquit *Horatius*. *Parentes* quidem dant *nobis* ut simus *homines*, at *præceptores* efficiunt ut simus *boni*, eruditi, beati, & consummati; adeo ut non immerito dixisse videatur *Alexander*, se plus *Aristoteli præceptori quam Philippo patri debuisse*. Hac ego de re, dum dicturo, dum immensum hunc tranavero *oceanum*, vos quæso *auditores* attendite, & adeste *animis*, qu' corpo-

Vid. Alsted. Encyclopæd. l. 19. orat. de causis corrupt. Scholar. Idcirco quidã ait, in *Demosthenis* ipsius nunc, orationibus magnam *Demosthenis* abesse partem scilicet *actionem* pronunciantis.

Propos.

corporibus adestis, & quantum *præceptoribus* debeatis vestris, agnoscite——Quid enim sunt, *præceptores*, ac doctores *juventuris*? num (ut contemptim ubique nunc audiunt) triobolares *asini*, plagosi *Orbilii*, civitatum vestrarum *mediastini*, mancipia! (Hoc enim eos *Hipponact.o* præconio, *terræ* filii, hodierni *Ganeones* insigniunt) nequaquam certe. Quin, ut *Quintilianus* ait, alteri *parentes*, imo illis præstantiores. A *parentibus* quæ accepimus *bona* cito amittuntur. *Opes* quas relinquunt *nobis*, novercantis fortunæ procellis subito dissipantur: *corpus* quod ab illis traducitur, si sit *robustum*, Senectute enervatur; si *sanum*, morbis emasculatur; si *pulcrum*, febri una aut altera devenustatur: sola autem *Animi* bona, qualia sunt *doctrina*, eruditio, *sapientia*, &c. quæ à *præceptoribus* hauximus, permanebunt, nec *morbis* deflorescunt, nec *senectute* lædentur, nec *Fortunæ* imperio subjiciuntur. De *nobilitate* si quis intumescat, de *Patritio* sanguine si quis ampulleſcat, dicam *eum* (si non admiserit *institutionem*, dicam inquam) *eum* phaleratum *asinum*. Nobilitatem (hæreditate quasi paterna) *Athenis* consecuti sunt *Paralus* & *Xantippus*; verum quia præceptorem non admiserunt, familiam exornavere suam ut maculæ, ac *verrucæ* faciem decorare consuevere. Divites *Metelli* fuerunt *Romæ*, at quid illis profuerunt opes, qui stulti adeo erant, & stupidi ut *Scipio* Æmilianus, de *matre* eorum, quasi *vates* prædixerit, *asinos eam pariturum, si pluves adhuc peperit filios*. Junium *Syllanum* bene nummatum, sed indoctum, *auream pecudem* appellavit *Cæsar*: Atque hinc adeo est quod *Aristippus* dixerit, *melius longe mendicum fieri, quam incruditum*: ille enim solis *pecuniis*, hic autem ipsissima caret *humanitate*. Sine *educatione* mali *pueri*, pejores fiunt *adolescentes*, *viri* vero longe deterrimi; ut re-

Confirmatio.

&c omnino *Plato* dixisse videatur, *hominem* si rectam nactus sit disciplinam, *animalium* omnium *optimum*, at si non *hanc* institutus fuerit, omnium *pessimum* evasurum.

Quamobrem, si verno *anni* tempore magnam cujusque *patris-familias* videmus solicitudinem, ne lactescentes & molles germinum oculi, aut sulcicidiis premantur, aut lædantur carbunculis; si adro anni sint *agricolæ*, ne *uredine* arbores, *fideratione* plantæ, *pruinis* segetes infestentur: Quid ni eandem in curam *parentes* incumberent, ut quos dono *Dei* singulari, concessos *liberos*, habeant, peritis tradant *pædagogis* instituendos? M. T. *Cicero*, vir prudentissimus, si filium habeat *Marcum*, displicet, domi illum apud se detinere (ut indulgentissimi horum temporum *patres*, stolidæque, vel potius insanæ *matres*) sed *Athenas* ablegabit puerum ad *Cratippum*, ut præceptis, institutisque Philosophiæ imbuatur. Quin & *Cyrus* sibi accersit *Xenophontem*, Pericles *Anaxagoram*, Timotheus *Isocratem*, quanquam amplissimis opibus, honoribus, & imperiis potentissimi. Hinc *Aretia* Aristippum, *Zenobia* filios, *Cornelia* Gracches instituebat: Atque hinc adeo *Philippus* ille *Macedo* (de quo jam loquimur) nato filio suo *Alexandro*, non tam gaudebat, quod *natus* esset sibi *filius*, quam quod tempore *Aristotelis* natus esset, cui traderet erudiendus——

——*Et premitur ratione animus, vincique laborat*
Pers. Sat. 5 *Artificemque fuo ducit sub pollice vultum.* Atque hinc esse autumo, quod *præceptores* dicuntur *informare* pueros, ac si ipsius *formæ* initium oportet puerum soli Præcepteri acceptum ferre. Inde etiam dicuntur *Erudire*; quoniam ut *statuarius*, è *rudioribus* lapidibus, & lignis *impolitis*, superfluat tollendo, dolandoque sic effinget, ut prima ligni, vel lapidis *natura*, vix deprehendi queat: sic *literarius*

rarius quisque *Polycletus*, ex stupidis *stipitibus*, & Boeoticis puerorum *ingeniis*, viros effingat elimetque, ad stuporem usque egregios. *Paracelsum* ferunt, crebro prædicasse, si quis committeretur *ei*, ab incunabulis educandus, (qualem ipse *optaret*) se *effecturum Pharmacis*, *ut nunquam moreretur*. *Paracelsus* tamen *ipse*; nec dum quadragenarius, *febri* occubuit. Quantum hac in re prestiterit unquam *Paracelsus*, plane nescio; hoc tamen certo certius est, *pædagogus* literarum & *scientiæ* beatis, & *benedictis* (quæ vocant) medicamentis, effecturos, ut *vitam* vivamus *immortalem*. Nam si *vita* (quam vivunt homines) *sine literis mors est*, quod affirmat *Senec*:) *literatos* necesse est, *solos* vivere, *solos* immortales esse fateamur. Quocirca *præceptores* parentum *loco**, vel etiam superiori (si possit) collocemus; unice illos amemus; & in mentem revocemus quod *Athenienses* olim: non sine causa simulacrum *Amoris* juxta *Minervæ* statuam collocarint, nimirum ut *illam* quam *præceptoribus* debemus; *observantiam* indigitarent. Testantur historiæ *illos* semper secunda *beari* fortuna, qui hunc præceptoribus amorem exhibuere; infelices autem & *inglorios* vixisse, qui *illos* neglexerint, aut odio habuerint.

* Dii majorum umbris tenuem & sine pondere terram, Spirantesq; crocos & in urna perpetuum ver, Qui præceptorem sancti voluere parentis, Esse loco. *Juvenal. Satyr. 7. Exemp.*

Neronem cogitate, qui *Senecam* vilipendens, *eum* tandem interemit, & deinde in alia prolapsus execranda scelera, Agrippinæ *matri* suæ, *Octaviæ* conjugi; *Antoniæ* amitæ, sibique *ipsi* (horrendum dictu!) manus tandem injecit violentas. Vice versa *Trajanus*, qui *Plutarchum* unice coluit præceptorum, ejus *præceptis*, veluti quadam *Cynosura*, vitæ suæ clavum dirigens, non solum beatus in *vita* extitit, sed & *mortuus*, post se, hoc elogium reliquit, ut *principibus* aliter postea non acclamaretur, quam, *ne sint feliciores Augusto, meliores Trajano*.

Testim. Perorat.

Testaris *tu* hoc, *Piissime* Marce Antonine *Pie*, qui Magistrorum tuorum *imagines* aureas servasti in *lerario*, quorum sepulcra floribus coronasti, & ad nominis illorum, tanquam *numinis* mentionem factam, incurvasti genua. Quid igitur *nos* annon horum vestigia insequentes, *praeceptoribus* debitos tribuamus honores? annon *illos* parentibus habeamus chariores, qui ipsorum *corporum* quadantenus *animorum* autem refingendorum omnino sunt *parentes*; nec ut *essemus* tantum praestant; sed *bene* ut *simus* efficiunt? Jam quanto *animus* sit corpore excellentior, tanto *pater* praeceptore *inferior*: Homo enim vere est *animus* (non massa illa *carnea*, & figura quae *oculis* cerni, aut *digito* monstrari potest) qui corpore, *instrumenti* vice usus est, ad diversa munia peragenda. Ego igitur in unum, quasi manipulum omnia contrahens, dum vixero, *amorem*, quem meo debeam *praeceptori* agnoscam maximum; & claudam *orationem* meam *auresque* vestras, illa *Persis* ad *Cornutum* Paedagogum *suum*, officii attestatione, qua *tuas* (*mi observande!*) saluto *aures*, & ex *intimis* contestor voveoque *pectoribus*; quod *ego* hic——*centenas ausim deposcere voces*, *ut quantum mihi te, sinuoso in pectore fixi, Voce traham pura, totumque hoc verba resignent*; *Quod latet arcana non enarrabile fibra.*

Dixi.

Liberos suos prisci reges *praeceptorem* ferulis ac flagris, perinde ac infimae sortis aut conditionis peregrinae *puerulos* submitti voluerint; ipsosque *institutores* amplissimis plerumque muneribus cumulaverunt. Sic *Marcus Antonius* Imperator *Frontoni* Philosopho, quem dicendi *praeceptorem* habuerit, statuam erexit: Sic *Scipio* Africanus *Enni* statuam sepulcro suo imponi: sic *Archilaus* sibi *Euripidem* convivam adesse; sic Trajanus *Romam* ingrediens Dionem *Prusiam* curru suo donarum honorari; Sic Ptolomaeus *Philopater*, templum Homero dedicari, voluerunt; Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transeamus historiam) *Clotharius* Sadrago sillum ludimagistrum, quod *Dagoberti* filii paedagogus esset, *Ducatu* Aquitanico donavit——*Textor. Epist.*

Plus

Plus debet Alexander Philippo patri, quam Aristoteli præceptori. Opponens.

Viri vere *Apollinare* !
& *vos* undique circumfusa *corona* !

POmpeius, cum *Marcellinum* quendam ad fastigatissimos in *Republica* evexisset honores, & is ad *Cæsaris* postmodo deficiens partes, liberiori (quam par esset) lingua, *Pompeium* in ipso *Senatu* esset insectatus, *Pompeius* graviter indignatus hominis *ingratitudini*, qui hoc ipso, quod habebat, dignitatis, & eloquentiæ, in *eum* cui acceptum ferendum esset, abutebatur, hunc eum in modum compescuit: *Non te pudet, Marcellino, eum ledicere, cujus beneficio ex muto factus es facundus, ex famelico eo productus, ut vomitum non teneas?*

Iisdem *ego* te, antagonista mi (nam *mutato nomine, de te* fabula *narratur*) iisdem (inquam) verbis, procacem nimis linguæ imminuam *tuæ* petulantiam: Non *te* pudet de *patre* tuo maledicere, cujus beneficio ex *nihilo* factus es, ut *esses*; ex *aliquo* demum ut *esset* hoc quod jam *es*?——

——*Meritisne hæc gratia tantis, Redditur? hac vitam donatam dote rependis?* Non est istud cum *ciconiis* ἀντιπελαργεῖν, quæ *genetricem* senectam fovent, vitam tuentur. Dispudeat *te* tandem adeo magnisacere *Pædagogum*, ut præ illo sordeant *parentes*; meliores te docet mores *Menander*.

Δίκας γραφόμενος πρὸς γονεῖς μαίνη τάλαν.—

Complurimi vero, nunc dierum, omnem adeo exuerunt frontem, ut quam habeant eloquentiæ & naturæ donis in vituperium eorum qui *sibi* se dederint, abutantur. Non dissimiles hac in re, *mulo*, qui lacte Materno impletus, calcibus petit lactantem. Degeneres enim isti *liberi*, in illos in-

gratæ linguæ eructant improperium, à quibus ad nauseam usque fatiuntur beneficiis. Næ tu Aseræe *senex*, veriſſime de hodiernis moribus vaticinatus es!——

Τίκνα γηρήσκοντας ἀτιμάσουσι τοκῆας
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι
Σχέτλιοι οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες, οὐδὲ μὰν οἵγε
Τιμὴν ἀντιτίνουσι τροφοῖν ἐπὶ γηραλέοισιν
Χειρὸς ὑπαί.

Confirm. à sanſa. Multa ſunt (*Auditores*!) multa ſunt beneficia, quæ à *parentibus* accepimus: tanto eorum are *nos* omnes obſtringimur, ut nullis omnino modis *ſolvendo* ſimus. Quid enim? an non primo nos *eſſe* fecerunt, *aluerunt*, ſuſtentaverunt? Cui enim quæſo mortalium, ſuaviſſimam hujus lucis uſuram acceptam ferre, aut poſſumus, aut debemus, præterquam *parentibus*? Cætera *animalia* ab ipſo ſtatim partu ſibimet ipſis ſufficiunt, ad vitam ſuſtentandam, & propulſandam injuriam? at *homine* nihil miſerius, qui *natus orbus*, *moritur*, niſi parentum *cura* præpediret; qui *amplexu* cingunt, *oſculis* ſugunt, *faſciis* involvunt, cunis reficiunt. Neque hunc amorem experimur *infantuli* ſolum, ſed & creſcentibus *nobis*, parentum cura concreſcit, conduplicantur labores. Quinam cedo ſunt qui de *victu* nobis parando ſunt ſolliciti? ecqui ſunt præter *parentes*? qui ſe durilliniis frangunt laboribus, macerant vigiliis, ſuum defraudant *Genium*, unciatim comederunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, Ἀλλ' ἦ δυσζηλοι εἰσὶ θεοὶ περὶ παισὶ τοκῆες——ut Poëta——

O ineffabilem *parentum* amorem! O intrepenſabilem *beneficentiæ* cumulum! O inexhauſtum immenſæ bonitatis Oceanum! Quæ *lingua*, illorum perſtringere curas, *ferrea vel poterit vox*? Non ego (acutiſſimæ *mentis*!) de pauculorum racemis

racemis vindemiam facio; sed *Senatus* antiquorum *universus*, huic sententiæ suffragatur. Tuo (Mi *Cicero*!) appello manes, tuosque testor consopitos cineres; reviviscas (quæso) & quod dudum dixeris, impræsentiarum rursus astrue. Quod *charissimos nos habere debemus parentes, quoniam dant nobis vitam, largiuntur patrimonium, concedunt libertatem; tradunt civitatem.* Stipulatur *huic*, ille apud Euripidem, ςέργω τὴν φύσαντα τῶν πάντων βροτῶν μάλιστα. Test. p. 111.

Omnibus profecto seculis doctissimi, quique ac prudentissimi, honorem *parentibus* eundem cum *Diis*, putarunt esse referendum. Propono, & propino *vobis* pientissime illius *Æneæ* exemplum, qui è *mediis* incensæ Trojæ *ruderibus*, patrem humeris exportavit senem. Num remini *illum* putasse cuipiam se mortalium, plus quam patri *Anchisæ* debuisse? Quis *filiam* illam satis mirari potest, quæ *patrem* suum custodiæ traditum, veluti *infantem* uberibus lactare suis, non erubuit? Quis *Amphinomum* & *Anapium* digne laudaverit, qui *parentes*, humeris super-impositos, per medios *Ætnæ* ignes, cum summo suæ vitæ discrimine, subduxerunt? Exemp. p. 101.

Videtis jam, (*Auditore*!) quam sanctissime de *parentibus* senserit antiquitas; quam charum fuerit *parentis* nomen, quot quantisque parasangis *circumforaneos* istos adversarii mei *Pædagogus* anteverterint; Audivistis quid *ego* de parentibus senserim, apud *vos* quid taciti cogitetis nescio, *me* quod attinet, quam hactenus opinionem asserui, dum *spiritus hos regitartus*, pro mea virili propugnabo. *Me longe plus patri, quam præceptori semper debiturum.* Epilog. p. 132.

Dixi.

Moder. Quæsitum est: *Minus-ne debuit Alexander Philippo patri, quam Aristoteli præceptori.*

Benignissimi animi!
Patientissimæ aures!

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios cum *Ithacensibus* belligerantes, acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*. Quorum causa dissidiorum explicata, anxiis aliquandiu æstuabat cogitationibus, quid in re diceret, tam per ardua: tandem autem (matura prius inita deliberatione) *illos* hunc in modum affata est (*Divisa capitalia*) *intricata utcunque sit inter vos dissensio, ego tamen in neutrius propendens partem, æqua Justitiæ trutina, rem utramque collibrabo.*

Sanctissime, horum ego alterationis antagonistarum *Arbiter* qui sum, in *diversum* quasi *duplici scindor in hamo*: quam ingressus viam, *utriusque* desiderio satisfaciam, & acerrimum dirimam inter *hos* litigium: stat mihi animus, nudam inspicere rei naturam, veritatem ejus recti judicii ἀναλυτικῇ medullitus excitare, ut ulteriorum demum lixarum procella consilescat. Sedula qua possum industria retexens, apprimorum beneficiorum catalogum, quæ a *parentibus*, velut ab irriguis alicujus *fontis* scatebris, in *filios* exuberant: omnibus officii, obsequii & observantiæ vinculis, *liberos* parentibus astrictos esse judicavi; quippe qui in ipsis cunabulis vagientes, tenero istorum *amoris* alimonio (velut *agnus* materno *lacte*) exsatiantur, maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro provecti *annos*, hæreditolo, aut dote aliqua, quæ parentes multo sudore nuper acquisierant, liberi fruuntur.

Quid autem, è *contra*, prodest alimentum? quid

quid corpus robustum? quid largissima prædia? ni *pædagogum* insuper parentem animorum, patris ope conquisitum habeant, qui succum illis disciplinæ propinet nectareum? Vel quid iis divitiæ, aureos insuper non possidentes *Palladis* thesauros? ad quos perfruendos, *auri fodina*, instructoris labore, patefacta est. Jure igitur *Epictetus doctiores*, quam *ditiores*, filios voluit esse relinquendes. Quid filii sine *eruditione*? crassi hercle & stupidissimi; *qua* si voluerint semetipsos esse insignitos, doctum aliquem adeunto *Aristotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratumque. Quid *equus* habena non *domitus*? ferox & immanis; & quid *adolescentuli* primo ætatis flore maturescentes, castigantis erudimenti *fræno* non mansuefacti? *Nerones* prorsus & *Catilinæ*; fœtidis vitiorum lacunis volutantes. At vero *lympha* illa dulcissima, quæ ex *Pieriis* scholis hauritur, istas *animorum* maculas, (quasi *lustralis* quædam *aqua*) ejuens expurgabit; *Scholæ* enim solæ sunt quæ *Cyclopicam* compescunt immanitatem, vitam corrigunt *Epycuriam*, & Giganteam naturæ diffringunt audaciam. Quænam obsecro est causa, quod tot *hordei* & fungos videris in *Republica*? quod tot *Damas* & *Papas* in civitate? quoniam scilicet suum non habuerunt *Aristotelem*.

Juventutis natura, *saxis* in lapicidinis est similliima; nulli inservitura usui, nisi artifex prius *latomi* dextra accesserit. Proinde si vos (*Auditores*, quorum aures *mordaci* lotæ sunt *aceto*) multifaria quæstum à *parentibus*, tum ab *institutoribus* accepimus-ber efficia, *vestris* simul pensiculetis animis profecto mea fert opinio, *vos* in hanc omnino sententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minima de causa dixisse, *se multipliciori officio Aristoteli præceptori*, *quam* Philippo *patri astrictum fuisse*: si enim horum alterutes *præmi-*

nemie velit collationem instituere, idem (inquit Seneca) cum rosa anemonam, cum Pegaso testudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vitæ* fuit largitor, & sustentator; at, ne solummodo viveret, *Apollinis* illum castris expertum fecit militem *Aristoteles*. Quemadmodum videmus ad fructus copiosos arboresque proferendos, *soli* bonitatem non sufficere, nisi periti insuper culturis opera feliciter accedat: similiter ingenia juvenum non vi *naturæ*, ad rerum præstantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea sunt, nisi *pædagogus* aliquis ineret institutione, & genuina disciplinæ imbuat tinctura. *Plantam* quamprimum humo infigitur, huc illuc que facile deflectimus; grandescentem vero nulla vi eradicamus; eodem pariter modo *pueri*, ex Ephebis excedentes *teneri* sunt, in quemlibet vitæ cursum inclinandi; *senescentes* autem, illo pergunt quo cœperunt pede, neque ab *ineptis* dimoventur vitæ instituto——

——O millies igitur beatas *Respublicas*, in quibus literarum aperta sunt *Emporia*, ex quibus evadunt *Mysses*, solertes ad bellum suscipiendum! eruditi *Justiniani* ac pulchre docti, salvam custodire *civitatem*! quorum ope impietas funditus abscinditur, justitia autem propagabitur. Majorum igitur *politici* scribunt (& non immerito) è *scholis* (tanquam fontibus) felicitatem *publicam*, & *privatam* non secus ac ab *Apollinis* capillis distillare. Proh *Jupiter*! quot *Codros*, Codroque pauperiores, *ipsæ* tantum non *Cæsares* fecerunt? Quot plumbea *puerorum* ingenia, ad optimum quodque manus ebeundum idonea? Uti igitur frustra sparguntur *semina*, ni ager fuerit exaratus; ita frustra *juvenes* procreantur, & alantur, ni à *præceptore* aliquo inficimentur;

mentur; cujus absque labore, & diligentia virtus & eruditio in putrilium animorum sulcis non coalescunt. Quapropter *Achilles*, omnium ille *Græcorum* fortissimus, *Phœnicem* ita deamavit *præceptorem*, ut regni sui *dimidium* ei impertiret, & iisdem secum honoribus frui voluerit; *Et si*, inquit, *multa mihi à patre dona contigerunt, à te tamen tum longe majora, tum jucundiora.* Nonne *ursum* cernimus informes in *partu* catulos, postmodum lambendo formare? Ita qualem, & qualem gignit pater filium, diuturna cujusdam *Socratis* cura, ni fiat sapiens, prudentisque expoliatur!

Collatio utriusque opinionis inter se, pag. 78.

Hac attamen si via solum insisterem, aliamque præterirem, viderer sane injusto illi non dissimilis *Juliano*, qui de agro controverso inter *Spartanos* & *Argivos* judex, de amicorum solum jure disputavit, & cum justa *aliorum* argumenta aures *ejus* non incuvarent, amicis dedit agros, aliis tamen debitissimos. Intemeratam autem ego erubescerem sic violare *Justitiam*; nos igitur (*Auditores*!) non imminuimus *parentum* reverentiam, qua sanctam, sartam, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris* & *officii* nostri vestigal (imo in perpetuum *humana* exulet societate, qui debitam *illis* negaverit observantiam, in imis *Barathri* detrudatur cavernis; & *furiis* ibi exagitetur, qui omni *illos* officio, amore, *prosequio* non affecerit:) *hoc* tantum volumus & *hoc* contendimus, ut effœtas *naturæ* vires, elumbem *ejus* agnoscatis sterilitatem, quæ nihil potest perfectum attingere, sine obstetricante *institutionis* opera.

Magna sane sunt (quis negat?) *genitorum* munera, propter quos *nascimur*, & suavissimam hanc *lucem* nobis contigit aspicere, nec minora quidem

quidem *illorum* beneficia, qui mentes nostras quodammodo dum *formant*, generant, æstimanda, *ipse* judico. Quod idem, confirmat illud *Euripideum* τὸ θρέψαι καὶ διδάσκειν ἐν βροτοῖσι, πολλάκις πλείω πορίζει φίλτρα τοῦ φυσαιτέκνα. Quis ergo vestrum (*Auditores!*) quis est, qui semetipsum tam arcta *præceptori* suo benevolentia non cogitabit esse devinctum, quam *parentibus*, qui ad *vitam* conservandam omnia dederunt necessaria? *vos* enim ipsi, nisi *præceptoribus* septennales fuissetis *tisones*, cum hominibus qui *gloria* decorantur ornamentis, nullum haberetis contubernium. *Vos* igitur ahenea estote *scholis* munitio, & *Olympiferi* Atlantes, *humeris* illas *vestris* suffulcite.

Persarum olim, & posterruma *Romanorum* Respublica, legibus sanxerunt, ut *patres* liberos suos traderent erudiendos, nec admitterent *indoctos* ad detrimentum *Reipublicæ*: Sic lex *Falcidia*, qua cautum erat, ut ob primum delictum *admoneretur* puer, ob secundum *vapulet*, ob tertium *suspendatur*; & *pater* ipse, tanquam reus facti, perpetuo exularet, ob neglectam *filii* institutionem. Sed eo jam (*eheu!*) prolapsi sumus dementiæ, ut licet *ramos* atque fructus *arborum*, (honores scilicet *Reipublicæ*) magnifaciant omnes; *radices* tamen & stirpes, (quæ sunt *scholæ*,) curant paucissimi. *Multi* sunt inter nos (heu nimium multi!) *Cyclopes*, Centauri & *Thesitæ*, tristia quædam, & *maligna* ingenia, quorum iniquissimis *judiciis*, sarcasmis, *asininis* clamoribus, *scholæ* ipsæ jam diu vapulat; qui *omne oleum* se *perdere putant* quod impendant *scholis*; Dicam ego de *his* & audacter dicam, *eos* intestinos esse Reipublicæ literariæ *Catilinas*, cum radiantia scholastici *solis* jubaria (quæ totam *Rempublicam* collustrant; offuscare cupiant. *Nesciunt* illi; ignari nesciunt, elogium illud *Gallorum* de schola illa *Parisiensi*, quam vocant

pri-

primogenitam regis filiam. Verbum sat——Num p. 12
igitur *solem* merito non veneramur, sine quo *dies* non esset? non *animam*, sine qua corpus contabesceret? non *præceptores* veneremur, sine quibus ipsam prorsus *humanitatem* exueremus? Dicam igitur, & *vos* mecum dicturos puto, recte dixisse *Alexandrum*, se *plus Aristoteli præceptori*, quam *Philippo patri debuisse.*

Dixi.

Laurifer.

Dignissimi Domini!

Puerpera illa mulier Domina *Schola* (de qua primo audivistis cum per *obstetricantem* vestræ patientiæ *opem*, fœtum sat numerosum, decem *gemellos*, fratres, uno hoc partu enixa est, (omnes ut sperat vita præditos, quippe singuli vagitu *vocem* ediderunt, quam dicunt esse vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina *Schola*, (quæ *salutes* vobis, suas mille, & millies commendatas cupit, *Musis* & *Gratiis* mutuo amplexu conjunctis) misit me ad *vos* veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotii exsinuet. Nempe cum *ipsa* adhuc infirma *jaceat* & languida; ut eos (quos jam peperit) *nutrix* aliqua foveat, educetque filiolos. *Nutrix* quædam est, aliquibus forsse vestrum de *facie* nota, saltem apud singulos, ejus *fama* jam diu percrebuit, quæ nemine audit Alma *Academia*; vestrum hac in re *consilium*, vestram hic implorat *censuram*, quod si alumnos *istos* Academia illa dignos putetis, *illamque* idoneam remini fore hisce *puerulis* alumnam; voluit (vestra cum venia) ut *hæc* sua *insignia*, *Lauree*, clavis, & *Grammatica*, ad eam cum filiolis deferantur suis.

Adesdum

Adesdum itaque tu S. V. qui es *maximus* natu fratrum, capias *maternam* benedictionem; En tibi *Lauream*, honorariam *primogenituræ* tuæ prærogativam. Submitte *caput*, *Indue* capiti *sinistra* tua hanc *Grammaticam*; dextera tua hanc *tenero clavam*, quacum pande tibi *Apollinis* adyta; & *Musarum* penetralia novem, tuis fratribus reserato; atque in gremium *nutrici* (quæ futura est) vestræ (*Almæ* scilicet *Academiæ*,) devolvimini. Illa, *scholæ*, matris vestræ gratia, benigne *vos* tractabit, & nutricio omnium *Artium Liberalium* nectare fovebit; usquem dum ad ἐκμὴν vestram perveniatis, & ad plenam in literis maturitatem adolescatis. Facite ut *Scholæ* hujus (*genetricis* vestræ) *dilores*, * quos in pariendis *vobis* sustinuit, grato semper agnoscatis animo. Et, valete, *Celestes* vos sequuntor *benedictiones*, quas impetrabunt *vobis* non intermisse *matris vestræ precationes*——Valete——Valete.

Valedictoria.

Honorandi Mœcenates, *& vos cætera circumfusa Turba!*

Humillimam *proni* petimus *lassæ* vestræ jam dudum, vereor, *patientiæ* veniam: puerilem qua fumus indulgeatis hanc *nobis* linguacitatem. Singulos sane *nostrum* hæc statim invasit *ambitio*, quam-primum *vos* huc invitandos audivimus, ne quispiam è *nobis*, vos demittet insalutatos. Ecce igitur, quanto, quanto *aures* vestræ *nauseatum* tædio! Lautiorum ferculorum loco, excoctam & recoctam *cranben*! Sed vos (qua estis humanitate) illud *nobis* facile ignoscetis, si ex in-

effabili

effabili observantiæ *nostræ*, erga *vos*, affectu evenisse, cogitare dignemini, *quos* ut nunquam *digne* sat, & honorate, sic nunquam *omnino* sat, *alloqui*, nos posse existimamus —— Nore *Phœnissæ* illius *amasiæ*, suum depereuntis *Æneam* (à cujus colequio vix unquam divelli potuit) cui soror——

Indulge hospitio, causasque innecte morandi:

Curavimus itaq; ut *vos*, in hoc theatro *scholastico*, velut in *cælo Phœbus*, vel Carthagine *Æneas*, *qua* potuimus arte (*quanta* audistis ambage) detineamini; & cum ulteriorem non possumus, non audemus, innectere moram, *Persarum* more *occiduum* radiatæ vestræ influentiæ, & aspectus *solem*, non nisi *ex* imo haustis pectore suspiriis, *valere* jubemus. Veremur enim, nec immerito veremur, opacas *vituperonum*, & nebulonum *nebulas*, & plusquam *Cymmerias* maledicorum *tenebras*, hemispherium hoc literarium offuscaturas. Sed *redivivos* sed reversuros speramus, quos jam dimittimus occiduos *soles*, & ut *anniversarium* huc facietis *commeatum*, obnixe petimus, ut hanc videatis (famulam vestram) *Scholam*, novo *quotannis* fœtu sobolescentem, quo pacto *hæc* fortassis, (quam *hodie* primum audivistis) blaterans *infantia*, discet denuo tam dignissimos *Dominos*, articularius salutare: *Valete* interim honoratissimi *Mæcenates*, valete cæteri candidissimi *Auditores*, universa simul *panegyris* valeto, *quorum*, jam discedentium *aures*, & *labia* mea valedicens *osculatur* Oratio. Feliciter valete-

Æneid 4.

Dixi.

Orationes

Orationes, Declamationesque habitæ Anno 1625. coram iisdem Auditoribus, ad Anniversariam illam Intermissionem.

Salutatoria.

SAlvete Reverendissimi *Ecclesiarchæ*, scholæ hujus dignissimi *Patroni*! Salveto & *Tu* vigilantissime *Prætor*! gravissimi *Senatores*! vosque *Mæcenates* nostri! honorandi *Domini*! Auditores quotquot adestis, *salvete* singuli!——

Insuetum *præsentiæ* tam *verendæ* quam *reverendæ* jubar tenellæ huic *infantiæ* nostræ, oculos, *radiis* adeo offuscat suis, ut, tanquam *nocturnæ ad solem*, nostra jam omnium *ingenii* caliget acies.

Jovem non sustinuit unicum *Ovidiana Semele*; nos autem multo minus tot illustrissimos hujus cœli *politici* Joves, tot Reipub. *literariæ* Phœbos, orationis angustia excipere possumus. Quod si igitur *vobis*, apparatus hic *noster*, minus lautus, (*Cum patera guttus, Campana supellex*, ut inquit *Horatius*) minus arrideat; à *vestra* dignitate veniam impetrabit *nobis*, insueta vestra insignis *humanitas*. Nam in hoc *hodierno* conspectu vestro, & *anniversario* (quem indulgetis) huc *conflux* perquam gratissimo, jure nobis foret optandum, quod *ille* olim optasse dicitur, ut *Deus fenestram aliquam in pectoribus vestris aperiret, ut hæc quæ concepimus gaudia non per angustas sensum, oriseve nostri rimas, quasi guttatim distillarent, sed patentibus pectorum portis prorumperent.* Et *vos* ipsi gestientem *sociorum* meorum *lætitiam*, non ex *hilari* eorum, & experrecta *fronte* conjiceritis; sed ex intimo *amoris*, & suæ erga *vos* observantiæ pectore spectaretis. Nec enim *nolis* solum præbuistis *novum* singularis lætitiæ *argumentum*, verum etiam *anti-*

qui

tiqui beneficii memoriam renovastis hodie, ut *vestram* postremi anni *benignitatem*, grati agnoscamus. *Hic* enim est *dies*, qui nostræ scholæ omnium in toto *anni* cursu illuxit ornatissimus; non *Solis* radiis, sed *reseis* vestræ præsentiæ *splendoribus* illustratus; quibus complacitum est, balbutientem nostræ *Minervæ* infantiam, horam unum aut alteram, *ferre* libentissime, *audire* patienter. O si eandem hodie *nobis* indulgeatis veniam! O si eadem *nos* dignemini benevolentia, ut vestris auspiciis *Syllas*, *Syrtesque* omnes prætervecti, felicissimum studiorum nostrorum portum, adspirante *carbasis* nostris *vestri* favoris *Favonio*, appelleremus! Si in conatus *nostri* vobis displiceant, in tam placato *Neptuno* enatandi dabitur facultas naufragis——

——*en vestris, humilis*
advolvimur aris!

Dixi.

Eristica.

COnvenistis huc (*Auditores*, patres, *patroni!*) ut *duellum* palæstricum videatis *arbitri*, inter *germanos* fratres, quod *acerbissimum* futurum suspicor, licet *incruentum*. Nam quod *Ajax ulyssi*, ceu pusillanimi ducis objecit indicium, *nos* qui diversa à *Marte*, amplexamur castra, serio defendimus, quod

——*Tutius est multo fictis contendere verbis,*
Quam pugnare manu——

Faccessat hinc missile *Bellonæ* ferrum, exulent *gladii*, vulnera, & cicatrices, à *nobis*; qui eminus tantummodo pugnantes facturi solum sumus linguale prælium.

Helenam illam, pro qua certatur, *ego* cursim *vobis*

vobis dissuaviandum exhibuturus venio; at vero *durum* (mehercule) figetis *osculum*; nam ut olim *Apollo* (Daphne in *lignum* conversa) *oscula dat ligno*—Sic & *vos* qui *heroinam* hanc visuri venistis, *truncum* solummodo *osculabimini*. Lignea est etenim nostra *Helena*, & *Romano* prodit *cortice* amicta, *E quovis ligno non fit Mercurius*. Lignea igitur oratio, *Lignea* sunt argumenta, & *Ligneam* hi statuam pro *amasia* capientes, *Ligneam* victoriam reportabunt.

Ovid. Met. lib. 1.

Ascendite igitur Ligneum vestrum suggestum, ascendite (inquam) & vestrum ex illo *ligno Mercurium* affabre effictum, & pictum videamus. *Mercurius* erat olim *Eloquentiæ* Deus; quem, ne cui vestrum sit mirum, si *ex quovis ligno*, cujuslibet horum, *linguæ* & ingenii *dolabro* efformari, accurate, non videatis; quandoquidem, ut mox audietis, *E quovis ligno non fit Mercurius*.——

Dixi.

E quovis ligno non fit Mercurius.

Exord.

Auditores Selectissimi!

ARtium, & Scientiarum *semina* quædam & principia, *animæ* humanæ jam nascendæ ingenita affirmat *Plato*; ideoque *Socrates* obstetrici seipsum assimilavit, his verbis, in *erudienda juventute*, se *nullam scientiam illis infundere*, sed potius *intus existentem* educere. Nam ut plantarum semina, *Sol* & *Cœlum* calore suo, & *influxu* germinare faciunt & fertilescere, non autem efficere possunt, ut fructus à sua natura alienos producant, (*carduus* enim *non dabit uvas*, *Nec dabit incultus spicea serta rubus*) sed tantum latentem *naturæ* vim eliciunt;

ciunt: similiter, teneræ *pueritiæ* instructores summa (qua pollent) arte, *omni* (qua possunt) industria, non possunt ex *quovis* puero eruditum discipulum, ex *quolibet* humani generis *germine*, literatum virum efficere. Proinde ex *quovis ligno non fit* *Mercurius*. Elegantissimi cujus *adagii* sensus hic maxime, ut opinor, est genuinus, quod sicut *ex tortuoso* quolibet nodosoque *ligno*, peritissimus omnium artifex ipse *Dædalus*, aut *Polycletus*, Mercurii *statuam* exculpere non potest, aut exarare; sic nec multum abludit quod *ingeniorum* etiam *fabri*, artium liberalium *præceptores*, *ex quovis futili fungo*, & *stupido stipite*, politioris literaturæ *salem*, & *folem* emicando effulgere, incassum exspectant. p. 83.

Nam ut in omni *Artis* opere, *subjectum* requiritur *idoneum*, & materia artificii *capax*; ita in natura ingeniorum, *anima* informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Aristoteli*, est supponenda: adeo ut sit plusquam *Alchimista*, qui potest ex *plumbeis*, ferreis, *saxeis* ingeniis, *aureas* eruditionis bracteolas extrahere. * *Marcus Tull. Cicero*, omnium (*quos* unquam vidit *Sol*) eloquentium *prudentissimus*, prudentium *eloquentissimus*, (quem ut oratorum *Deum*, non qui sequimur, admiratur posteritas) filium habuit *Marcum*, *Athenis* educatum, in ipso *Musarum* Helicone, ubi *Romanæ*, atque *Atticæ* linguæ succum & sanguinem potuisset imbibere, ubi *præceptorem* habuit *Cratippum*, virum

Constr. à causa.

* Quam multos stultos atque hebetes habuisse putas scholam *Socrates*, ac *Platonis*, in quibus multos absque præceptore ullo per seipsos in altum evolasse, ut præceptores fierent aliorum qui præceptoribus caruissent; nullum Virgilio præceptorem legimus. *Horatius Flaccus* de suo nihil nisi quod *Plagosum* dixerit; verberum puerilium credo meminerat, *Cicero* autem suum laudibus amplissimis celebrare noluit, nec caluit. Contra hujus filius, quantis præceptoribus, patre scilicet & *Cratippo*, filius ætatis philosophorum principe, si quid ipsi credimus Ciceroni, quantus nebulo, quamque famosæ ebrietatis evaserit. notum est, qui solo patris vel tacentis aspectu doctus ac sobrius evasisse debuerit. *Plato* ipse & si *Socratis* magisterio glorietur, major tamen est gloria *Socratem* excessisse, quam sub *Socrate* didicisse. *Franc. Petrarch*——

edecu-

edecu matæ integritatis, (qui *eloquentiæ* muſculos quodam ſtyli *fulmine* grandius intonando, exprimere ſolet) qui hanc incudem, diem noctemque ſollicite tundebat; ut *Marcum* ſuum diſcipulum, eruditiorem in *Græcis*, peritiorem in *Latinis*, honeſtiorem in *moribus*, ad Ciceronem *patrem* dimitteret: verumtamen nec *Cratippus*, magnus ille literarum *Atlas*, peritiſſimus præceptor, nec *Athenæ* literarum *emporium*, Muſarum *domicilium*, nec doctorum *exempla*, qui ab omni fæce terrena, igne quodam divino excocti, vitam degerunt omni argento, omni nive candidiorem, nihil horum omnium, vel *bilum* quidem illi profuerunt,

——*Sed læva in parte mamillæ*
Nil ſalit Arcadiæ juveni——

Meduſæis enim vitiorum prodigiis inquinatus, bipedum nequiſſimus, ſcelerum vexilliſer, ipſa nequitia nequior, ipſa barbarie barbarior, perſonatus literator (qui ne tranſennam literæ inſpexerat) domum regreditur. Ab *aſino* igitur quærunt *lanam*, undas ex pumice, qui è quolibet puero literarum virum, ex quovis *ligno* Mercurium, ſe putant effecturos. Non poteſt agricola omnem *agrum* fertilem efficere, ut omnem pariat frumenti ſpeciem——Namque *hic ſegetes veniunt, illic felicius uvæ Naſcuntur.*——*Neque enim omnis fert omnia tellus.* Arbor ſilveſtris, etiamſi in optimo plantetur horto, ſummaque arte excolatur, nunquam dabit *mitia* poma. *Bos* quamvis peritum habebit domitorem, ad *cursum*, aut bellum non valebit. Quis unquam venator, tigres, lupos, leones cicuravit, aut ferinam naturam fecit exuere? Nam ut in *triviis* jactatur compitalibus,——*vitia naturalia non pelluntur arte*; nec aliquid agit ultra vires. In eodem prato, *bos* herbam quærit, *Canis* leporem, *cicania* lacertos. *Natura ſequitur ſemina quodque ſua.* In eodem cœlo

Jupiter

Jupiter ad occaſum, *Venus* ad ortum, *Sol Boream*, *Luna* auſtrum verſus, circumrotatur, *naturalem* ſibi perficientes *motum*. Liberorum veſtrorum *ingenia*, urinis figulinis ſimillima ſunt, quarum multas, in ipſum etiamſi *oceanum*, ſimul injeceris, *aliæ* tamen *aliis* citius erunt impletæ, avidiuſque circumfuſam aquam imbibent: Si *lagenam*, latum habentem orificium, *ampullam* autem cum anguſta, quam vocant, lura, noctareo uvarum ſucco implere velitis, lagena *cyathatim* abſorbet infuſum liquorem; ampulla autem vix *guttatim* admittent, dulciſſimum illud nectar humi diſperdit. *Ephorus* & *Theopompus*, eundem habuerunt *Iſocratem* præceptorem peritiſſimum, eaſdem certiſſimas *artis* regulas; ut *Æthiops* citius dealbaretur lavando, quam vel ut hic fræno, vel *ille* calcari non indigeret. *Simia* (ut aiunt) *erit Simia tametſi aurea geſtat inſignia*. Luceat ſplendidiſſimus *Phœbus* in ſterquilinium, nil niſi graveolens *ſudor* eliciturt irriget *Jupiter* ſalebroſas rupes, non tamen herbeſcunt; nec *ſolo*, nec *cælo*, lapidoſa terra, arenoſa gleba fertileſcet. Quocirca, ut paulo magis incitatis paſſibus noſtra ad metam feſtinet oratio, ſi *noctuas* Athenas, ſi *aſinos* ad lyram mittatis, noctuas & aſinos rurſum recipite; *anſer* inter *olores* ſtrepat, non eſt penes artem *pædagogicam* ad *cygneam* cantionem revocare. *Bætica* illa *ingenia* (ut diſtorta ligna) *non faciunt Mercurium*. Veruntamen ſi votis eſſet agendum, O quam vellent omnes pædagogi! O quam velit præceptor noſter, ut omnes noſtrum evadamus in *veros* impenſe *doctos*! Imo, ſi *labores* immenſi, Herculei, aliquid hac in re potuiſſent, ipſam *virtutem*, ſe non denegaturum *ſuis*, exiſtimo.

Veſtra eſt (*Auditores*) veſtra eſt hæc *ſchola*, veſtri ſunt *liberi*, veſtra ſunt *ſtipendia*; O utinam in veſtra eſſet poteſtate indolem puerorum multoaum

Cicer. ad Attic. Quintil. l. 10. cap. 1. *Theodorus* dicere ſolebat, *Protagoram* præceptorem omnium ſidiſſimum, *dextra* manu porrigere auditoribus ſuis ſcientiam, *illos* vero *ſiniſtra capere*--Bruſon l. 6. cap. 2.

torum (qui *Colossæo* humeris *Gratippi* nostri sunt *onera*) sic mutare, ut virilem togam mox sumpturi, vel *morum* probitate, vel *scientiæ* nobilitare inclarescant. Sed cum *vota* nullum habeant hic locum, cogitate quæso apud *vos*, quam miserrimam ttaducunt vitam *Ludorum magistri*, qui præter *labores* suos frustra susceptos, de hardis & *fœtis* ingeniis instituendis, incurrunt in odium parentum: Hinc *caperata* frons, *dimissum* supercilium, *muta* lingua: Quid dixi *muta* linguam? imo *multiloquam*, ne dicam *stultiloquam*; qua acutissimis verbis, virulentis convitiis *illos* insequitur; ut necessum sit aut *præceptorem* parum esse idoneum, uti clamant, & peritum; aut *pueros* in liberis eorum erudiendis *labores* non impendere. Hei mihi! nunc dictum illa *Leonide* querela merito est revocanda; *Docendi provinciam obscuram, ingratam, ignobilem, & contemptam esse*: ut *antiquum* illud invaluerit etiam apud *nos* proverbium, *Fœtus ipsum, homines quos odio prosequitur, efficere Pædagogos*, & in hoc sordidum & illiberale docendi *principium* introdere. Atque hinc esse autumo, quod apud Lucianum *Menippus*, analphabetarierum doctrinam, & institutionem, *Polyæno* apud *inferos* pro pœna, qua vitæ culpam expiet, assignat. Sed in quam (demens!) efferor *Charybdim*? *O navis referte te in portum*, nimium diu in hac *sentina* hæsimus. Vos (*Auditores*) æquiores este studiorum nostrorum æstimatores, nostrum suscipite patrocinium, asserite labores nostros à *colubrini* risse morsibus; & verissimum hoc putate proverbium, quod *E quovis ligno non fit Mercurius*.

P. 131.

Dixi.

E quo-

E quævis ligno fit Mercurius. Oppositio.

Auditores auritissimi!

PHysiognomum quendam, nomine *Zopyrum*, qui se profitebatur ex *habitu* corporis, & oris *lineamentis*, posse hominis ingenium certo deprehendere, inspecto Socrate excellentissimo omnium Philosopho (quem *Apollo*, ut sapientissimum, *suo* celebravit *Oraculo*) pronuntiasse ferunt, *illum esse hominem hardum, ad stupidum, lascivum, vivolentum, & intemperantem.* Unde cum astantes ejus *amici*, vehementer indignati, minarentur homini, Socrates illos cohibuit, asserens, *hominem* nihil esse mentitum, cum *omnino talis* (inquit) *futurus essem*, nisi *Philosophiæ studium me emendasset.* Quo responso *nobis* innuere velit pessimas *naturas*, ingratas, morosas, bardas, insulsas, posse eluere hasce *vitiorum* fæces, naturæque pravitatem, ut ex lascivo *Castus*, ex temulento *sobrius*, ex iracundo *mansuetus* aliquando emergat, adeo ut *institutionis* ope, educationis cura, qui *natura est malus*, *cultura sit bonus*, qui à *Musarum* choro alienus, qui à boni virtutisque tramite dissanctus, in optimum virum sæpius evadat ——In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, veritate *duce*, vestraque patientia *comite*, meridiano jubare clarius faxim eluceſcat, *ex quavis ligno non fieri posse Mercurium.* Expositio. ——Cujus genuinus sententiæ sensus, nihil aliud intimare videtur, quam utex diutissimo ligno, scrupulosis nodis undique referto, perfecta tandem animalis creaturæ fiat *Idea*: Sic itidem ex ignavissimo puero, & stupidissimo, qui cuiquam è plebe, videatur omnis ingenii vacuus, *peritus* demum & *paratus*, præter omnium

omnium expectationem evadat discipulus.

Confirm. à causa, &c.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aspectu improbabile: quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quod turriferas civitates, adamantinis muris, & januis undique circumseptas, *solo* adæquaverit: prædura *marmoris* saxa perruperit; quid ni etiam obsecro ex otioso nebulone, virum doctrina efficiat consummatum? Licet enim puer, qui primam ætatis partem soporifera transegit desidia, *Musarum* castra postmodum, & literariæ militiæ limites ingressus, molestus *doctori* videatur, *sibique* etiam *ipsi* injucundus, quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facile potest sustinere: tandem tamen somnifero excusso otii torpore, novenam *Pieridum* turbam alacris amplectitur. * *Cleanthem* ferunt ingenio fuisse adeo hebetem, ut nemo *illum* in disciplinam suam recipere velit, quo *naturæ* vitio pudefactus adolescens, labores suscepit plusquam Herculeos, posteaque non infimi subsellii evasit Philosophus: † *Demosthenes* cura & institutione emendavit balbutientis linguæ titubantiam, & literam *Rho*, quam prius non potuit, articulate pronuntiare assuevit. Quis nescit *Hesiodum*, pastorem in *Ascræis* vallibus, è *bubulco* sordidissimo, in *poëtam* peritissimum evasisse? *Nicander* Colophonius, homo rerum rusticarum ignarus, & insolens agricolendi rationem argutissime explicasse dicitur; *Aratus* in Astronomia permediocriter versatus stel-

* Certe *Abderitis* nihil stupidius unde *Martiali*, lib. 10. epigram. 25. *Abderitana* pectora plebis habes——— & *Tatianus*.

† ἀξδηρηγλοτερ vocat hominem nugas tantum blaterantem. & tamen *Democritus* physicus acutissimus *Abderita* fuit, teste inter alios Pomponio *Mela*: Quare de eo recte *Juvenalis* dib. 4. Sat. 1. cujus prudentia monstrat, Summos posse viros, & magna exempla daturos Vervecum in patria crassoque sub aere nasci. Illustri quoque hac de re locas apud Apulejum in apologia ubi inter alia inquit *apud sordidissimos Scythas* Anacharsis sapiens natus est, apud Athenienses catos Miletides fatuus.

larum

larum cursus, cœlorum motus, non secus perstrinxit, ac si in ipsius *Saturni* sinu fuisset educatus. Quot etiam sunt in agris & oppidis, inter *Pana* & *Sylvanos*, inter *Vulcanum* & *Cyclopas*, præclara hominum ingenia, qui *præceptorum* optimorum penuria, maligna rei domesticæ angustia, (ceu agri pingues & inculti) sylvescunt degeneres: Fertur in historia, quod si *viperæ* inter balsamum & suavissima aromata enutriantur veneni expertes, medicorum usui apprime inserviunt: quanto magis homines bene à *pueritia* educati, optimi fiant literarum & virtutum *autotypi*; si autem sub mali præceptoris & negligentis mereantur ferula, in *epicuri de grege porcos*, in lupos, tigres, asinos, convertuntur. *Cereus in vitium* flecti, puer est, *Cereus* etiam in *virtutem*, in quam velis formam, mutandus: unde *etymologistæ*, dici volunt *puerum*, quasi purum; ut enim in abrasa tabula, aut *pura* charta virginea, cujuslibet formæ *literas* inscribere licet: pari modo, & *puerilis* indoles, omnis scientiæ capax est: quod si *peritus* magister, salubria impresserit præcepta, si perite & methodice *eum* erudierit, omni *doctrinæ* genere instructissimus audiet.

In primis igitur *parentum* votis, in primis hoc esset parentum *studiis*, ut quam literatissimos, quam prudentissimos, quam peritissimos, conquirant filiis suis *pædagogos*: Alioquin idem omnino *illis* obventurum est, quod *Philippo Macedoni*, cujus equisones, cum naturam *Bucephali* sui excellentem minus perspectam haberent, verbere & stimulis coërcere conati, *equum* nobilissimum perdidissent, nisi ipsemet *Alexander* adhuc parvulus, eorum imperitiæ occurrisset, fusteque omni, & calcaribus abjectis, *equum* ex animi sui sententia, ad cursum

Asperos & immites pulsos in optimos equos evadere, cum idonea illis disciplina & institutio adhiberur, *Plut. in Them.*

ſum velociſſime incitaſſet, nutuque ſuo flectendum curaſſet. Annon obſecro ſæpe videmus, ex *curviſſimo* virgulto rectiſſimam *arborem*; ex rudi lapide elegantiſſimam ſtatuam; ex acerbiſſima *malo* ſylveſtri, *mitia* poma, inſitione ſola proveniſſe? ut *arti* nihil ſit impoſſibile, nihil impervium. *Beluæ* ipſæ, quanquam immani ferita-te horribiles, *ingenii* humani peritia domantur, & manſueſcunt. Plus enim *arte* quam *Marte*, *mente* quam *manu* effici poſſe, compertum eſt. Quemadmodum enim in omnibus præterea artibus acuminoſa requiritur *artificii* peritia, ita in hac *artium* arte, ſagaciſſima doctorum induſtria deſideratur, qua latentes puerilis *ætatis* divinos *igniculos* exſuſcitarent, ne meſſis in *culmo*, fructus in *flore* deſtruatur, & ſummæ indolis adoleſcentuli, ſola *præceptorum* imperitia diſtorqueantur. Si enim prudenti quadam *obſtetrice*, nobis dum naſcimur, opus eſt; quanto magis prudentiſſimo præceptore, cujus *unius* opera, animus in artium cognitione ſelet renaſci. Quocirca, ne veſtras aures, longa nimis moraret ambage, aut nauſeante prolixitate inceſtarum, cum abunde vidiſtis comprobatum, *Artem* aliquoties poſſe *naturæ* defectus redintegrare, è ferreci manſuetum reddere, è curvo rectum, ex amaro dulcem, & è duro marmore politam imaginem; cur non etiam *arte*, & peritia *præceptoris*, ex hebetiſſimo ingenio, evadat tandem vir egregie doctus; multi juga literarum cognitione præcellens; cum videamus *Cleanthem*, ignari doctoris ope, *naturæ* malitiam ſupereſſe; *Demoſthenem* balbutientiam ſuam dediciſſe; *Socratem*, ſola *Philoſophia* magiſtra, nequiſſimos illos, quos habuit ingenitos ſuæ *naturæ* mores, exuiſſe. Proinde quid eſt quod ego dubitem, idque non majori *audacia* quam *veri-*

Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit, ſi modo culturæ patientem commodet aurem *Horat Epiſt. 1. lib. 1*

Pag. 131.

tate

tate; in ipsa jam calce orationis, affirmare? *E quovis ligno fieri posse Mercurium.*

Dixi.

Quæsitum est, *An ex quovis ligno fit Mercurius.*

Viri verè Apollinares!

Audivistis *Antagonistas* hosce, bellaque *inter geminos plusquam civilia fratres*, qui, tanquam pro *Argiva* illa decertassent *Helena*, suas utrinque copias conscripserunt, inque aciem disposuerunt, jam autem *judicio stantve cadantve meo*. Imparatus autem, & omnimode imperitus *ego* ortam dirimere controversiam, cum plane nesciam, rem adeo *intricatam gemina suspendere lance Ancipitis libræ*; Vos igitur *vestram* mutate operam, *ego* simbellam elevabo, *vos* in qua placuerit lancis parte, *vestram* immittite calculum, & utri libuerit, deferatis laurcam——

Junior, ut audistis, tantam demonstravit inesse *puerorum* indolt ineptitudinem, *plumbeam* stupiditatem, *asininam* hebetudinem, quod plusquam *Herculei* laboris sit, ex *illis*, subtilissimos *Philosophos*, flexanimos Oratores, ingeniosos *Poëtas*, edolare; non secus ac ex nodoso & distorto ligno venustam *Mercurii* statuam affabre exsculpere: *Senior* contra, ampulloso *Oratianis* gyro, calamistrato *rationis* cincinno, *nobis* persuasisse videtur, *neminem* esse tam *Bœotico* ingenio, tam fungum, *Antronium* asinum, acuminis plane pistillo obtusioris, quin in virum literis perpolitissimum evadat, qui *Demosthenem* in eloquentia, *Homerum* in poësi, *Orpheum* ceu *Apollinem* potius ipsum, in re *musica*, in certamen auso

provocare. Et proculdubio, omni fere *fide* majus esset, miranda *industriæ* & *laboris* effecta revolvere, *stupenda* ingeniosorum virorum *inventa*, susceptа, & gesta recensere. Quid enim aliud est quod *Poëtæ* fabulantur, *Orpheum* sylvas, saxa, feras & *montes* dulcisona suæ *lyræ* modulatione incantatos post se traxisse, quam homines *agrestes*, efferæ mentis moribus, efferoque ingenio imbutos, ad meliorem *vitæ* rationem literarum studio reduxisse? *Latomos* videmus ex rudibus, & scabrosis lapidibus, elegantissima ædificia extruere, immites *Leones*, feros *ursos*, hominum peritia cicurari. Hodiernus hic *Phœbi* oculus multas intuetur terræ partes infrugiferas? quæ mira feracitate fruticescerent, si perita cujusquam *agricolæ* manu subigerentur. Quid? annon *ursi* informes à partu catulos lambendo effermant? Quid autem si *puer* hebes sit & ignavus, at certe si *præceptor* omnem, quam potest, adhibeat industriam, quid obstat quo minus *illum* sic instituat, ut evadat *Antistes* musarum, & literarum *delitium*. Quidni id obveniat ingeniis, quod *Miloni* olim lateribus, qui *vitulum* subinde tollendo, *bovem* aliquando tandem portare assuevit? *Adamis* una tantummodo re mollescit, ad ictus *ferri* durissimos semper indomitus. *Lutum* igne obdurescit, *cera* autem liquescit: *Puerorum* ingenium, aliud *mansuetè* tractatum, evadat optimum; aliud plus *verberibus* efficiet. Adeo ut *præceptorum* aut incuria, aut imperitia, videtur contingere, si *E quovis ligno non fit Mercurius.*

Egregium naucleri adversa tempestas arguit; insignis sculptor, quo duriorem, ac minus obsequentem nactus est materiam, hoc majus suæ artis miraculum præbet.

Comparatio utriusque p. 70.

Quod si tamen acutiori *mentis* oculo, omni remoto peristromate, *rem* ipsam penitius paulo intueri vultis, aliter fortasse sentietis: Quid enim *mortalium* adeo potens est, ut valeat è *subjecta* prorsus *inhabili*, stupendum aliquid *artis* suæ specimen exhibere? Non potest *aurifex* ex stan-

no

no aut ferro, tam venustum poculum effingere: Neque ipse *Dædalus*, si jam esset redivivus, è gibboso quovis stipite statuam exigere. *Natura* nennullis negavit *ingenium*, aliis quibus blandior indulget, facultatem dedit, ut omnibus omnium literarum numeris sint absoluti. Quis jam *naturæ* cursum immutabit? cum *non eadem tribuunt cœlestes Dona quibuſvis: seu formam, sive ingenium virsque loquendi*? Lingua *Ciceroni* favet magis, mens *Senecæ* ditior, & *Catoni*. Demosthenes, *orationis* quasi fulmine, & *flumine*, huc illuc *animos* auditorum facillime capit; *Aristoteles* in occultis *naturæ* subtilitatibus exercetur. Adeo ut cum ad res tam diversas, à *natura* disponimur, impossibile est, ut *omnis* ad *omnia* sit idoneus, aut qui docilem habeat animum, *vir* fiat egregie doctus; quantumvis ipsum *Apollinem* magistrum nactus fuerit. At vero longe facilius est, *è quovis ligno Mercurium*, quam è quovis puero discipulum facere eruditum. *Ligna* enim non possunt à *malleo*, serra, aut *dolabra* se subtrahere; *pueri* autem sæpissime otiantur, & delitescunt. Præterea cum *eruditionis* omne genus, aut *oculis*, aut *auribus* imbibatur, difficilimum est puerorum *auribus* sic imperare, ut auscultare velint, adeo ut *artium* præcepta *illis* tradita diffluant, non secus ac *aqua* in pertusum *Danaidum* dolium infusa, aut *imber* in rupes cadens, qui subinde repercutitur.

Inter omnes *Romanorum Imperatores* quis meliorem sortitus fuit *præceptorem*, quam *Nero*? quem tu *Seneca* institutis imbuisti tuis, idque summo tuo & indefesso studio, labore, noctesque diesque, *unicum* anxie curasse, visus es, ut *pupillum* tuum scientia, & *artibus*, vita & moribus, regia stola, solio *Imperatorio* dignissimum formares. Sed *arenæ* tua *semina* mandasti; operamque omnem & *oleum* perdidisti. *Nero* enim etiamnum

amnum *Nero* perstiterit, omnigenis vitiorum sordibus, voraginosa scelerum *Lerna* immersus, *Cimmeriis* ignorantiæ tenebris occæcatus, adeo ut *Philosophum* ne pictum quidem, quod aiunt, unquam viderit, & (ut verbo dicam) ipso factus est *scelere sceleratior*. Nemo sanus (ut opinor) culpam in *præceptorem* conferet, tanquam parum idoneum, ad *regiam* indolem instituendam; sed in nequissimum potius, & distortum plane, ipsius *Neronis* ingenium, Nam *lancea* non fit ex *thymbra*; aliud *noctua*, aliud *cornix*, aliud *psittacus*, aliud *coturnix* sonat, ut citius quilibet, faciliusque poterit *Heraclito* risum, aut *Democrito* excitare fletum, quam aliquorum *tardi-discentium* (ut *Gellii* verbo utar) sic promovere, ut vel *parentum*, vel suorum *præceptorum*, suisve demum *ipsorum*, spei, laboribus, votis, respondeant.

Cæterum ea sane nunc dierum deploranda est *scholarum*, & preceptorum conditio, *miseria vel hasti miseranda*, quod cum *plumbeum* quodlibet, aut *Bœoticum* ingenium, exspectatum in studiis profectum non assequitur; vesana intemperies *parentum* statim acuitur in ipsum *præceptorem*, * in quem ceu *Tisiphone* ipsa, cæteræque *furiæ* involvant, *famam* ejus, virulentis opprobriis, falsissimis mendaciis *corrodunt*, dilaniant. Quid? num putant *homuli* isti, penes esse *præceptorem*, ut ex *asino* faceret *equum*, ex stupido acuminosum, ni forte eum tanquam alterum *Deucalionem*, & *Pyrrham*, haberi velint, qui (ut est in fabulis) durissima *saxa*, in vivos *homines* transmutabant.

O *Pædagogi*, omnium quos *terra* nutrit, *hominum* infeliciissimi! Quis *vestros* unquam *labores* fando percenseat? Quis *angores animi* verbis exprimat? *Suspiriis* aut singultibus adæquet? Ipsius hercle *scholæ* (dicam an *pistrini*? Nam

* Culpa *discentis* Scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ, Nil sapit Arcadico juveni. *Juven. Sat. 8.*

σχολὴ

σχολὴ protuldubio *Ironice* dicitur, *a* utpote ἄσχολος, nisi à σχολὴ deducere mallemus) *ipsius*, inquam, *scholæ* vestræ parietes, (qui vestros vident labores, *b* audiunt querelas, testes sunt votorum;) *vestra* sæpius de causa condolentes, in *lacrymas* se solvunt, nec non ipsi lapides in *fletus* prorumpunt, amarissimos. Debetis enim aliquorum *stultitiam* perpeti, dum sapientiores fiant; *arrogantiam* perferre, dum evadant modestiores; *difficultatem* exsorbere omnem, dum rudiores penitus excolantur; commissos in itinere existimare, *vobis* tanquam ducibus, ignaros viæ, agique *fidem*, & existimationem vestram, nisi *salvos*, & incolumes ad finem perduxeritis, *vestra* plane non laudatur *opera*, nisi existat *opus*: non est satis *docere* juvenem, nisi appareat *doctus*. Sed qua de causa, moroſi illi *parentes* exigunt à *vobis*, ut filii sui quamvis ingenio non omnino quidem *hardi*, tardi tamen, fiant doctissimi, cum *ipsi* ab agris suis non expectant *triticum*, ubi hordeum seminarunt; nec *roſas*, ubi carduos conseveranr; nec *annulum*, aut armillam *auream*, ab artifice, cui *ferrum* vel plumbum fabricandum dederant. Quamobrem, ut uno omnia comprehendam manipulo, cum *Poëta* statuere visum est, *Vir sapiens nunquam direxit brachia contra Torrentem*——

Invita *Minerva*, non est quod procemur obstetricantem *artis* & *laboris* operam; velut enim, *Non dulceme quovis, apis ingenioſa liquorem, Flore*

a *Aristophanes* à *cura*, qua se cogitabundi illic & anxii perpetuo macerant

b Genus hominum profecto, quo n hil calamitosius, nihil afflictius nihil æque *Diis* invitum; neque enim- tantum sunt obnoxii; quemadmodum indicat *Epigramma* Græcum) verum sexcentis, ut qui semper sordidi in *ludis* illis suis (in *lu-*

dis dixi?) imo *pistrinis* potius ac *carnificinis*, inter *puerorum* greges consenescant laboribus, obsurdescunt clamoribus. fœtore, pædorcque contabescant——*Erasm. Moria*——*Padagogus* (tanquam alter *Prometeus* ad Caucasum à *Jove* damnatus, vultures perpetuo intentos lamatu pascens,) variis *Vulturiorum* dolorum curarumque stimulis exesus est——Ego ne Ulyssæos quidem labores cum nostris conferendos esse censuerim. *Erasm.*

ſed germina, mella legit: Pari ratione (*tu* noſter ſolertiſſime *Cratippe!*) non potes è quolibit *Mæva*, è quolibet *Nerone*, ex quovis *ingenio*, niſi apto, *docili* & capaci, virum efficere literatum: *E quovis enim ligno non fit Mercurius.*

Dixi.

Lauriferi Oratio.

Digniſſimi Domini!

POſt occiſum Pythonem, *Pythios* inſtituiſſe ludos *Apollo* dicitur, in quibus qui ſe ſtrenue geſſiſſet—— *Eſculea capiebat frondis honorem.*—— Vos jam *Agoniſtas* vidiſtis vario *Marte*, varia *arte* decertantes; alios in *Oratoria*, alios in *Poëtica*, in *Muſica* alios, in quibus *victor* quiſque ſuum exſpectat præmium. Si *veſtram* placeat *nobis* indulgere veniam, *Apollo* noſter velit, ut *ſuæ arboris* honore ſinguli fruantur, *laureamque*, victoriæ *inſignia* repertent. Tu itaque N. N. qui divina tua *muſa* nobis ſtupefactos feciſti animos, *Apollinis* tui *Poëta* laureus, *aureus* eſto. Adeſdum *indue*, *diſcede*; ſequimini hunc, *vos* ſperatiſſimi *pueri*, *Macti* eſte in *ſtudiis*, muſas diligite, ut non in *Helicone* tantum celebres, ſed in omni *terrarum* orbe, veſtra *laus* ſydereos ſurgat ad uſque polos——

Dixi.

Valedictoria.

MOrem fuiſſe apud *Perſas* (aiunt) ut *Orientem* ſolem, geſtienti lætitia, ſummaque adoratione excipere ſoliti eſſent: *Occidentem*, magno

magno ejulatu, luctuque, quasi nunquam postea orituram. *Vos* estis (honorandi *Domini*) vos estis ille *Sol*, illi *Soles*, *nos* autem, ut *Persæ*; Vester in has ædes *ingressus*, ceu ortus *Solaris* emicuit, & hunc læti accepimus; *abscessus* hinc, velut *occasus* quidam videtur, quem *planctu*, lacrymis, suspiriis, *mœsti* prosequimur. Adeo ut quod S. P. Q. R. Augusti *Cæsaris* obitum lugens optasse fertur, *Cæsarem aut non fuisse natum, aut natum non fuisse moriturum*; in nobis merito invaleat *votum*, vos in hasce nostræ *Minervæ* ædes, vel prorsus non introisse, vel jam ingressos mansisse diutius.

Sed nec vota valent, properat occiduus præsentiæ vestræ *Phœbus*, anhelos equos in suæ *Tethyos* stabulare gremio; & *obtusas* lassatæ patientiæ *aures*, dulciori *alibi* recreare *harmonia*. Hinc *Chorus* omnis, noster scholasticus, *Solvit se in luctum, & lacrymas* magnaque suspiria. Nec immerito; non enim aliud possumus *exspectare*, *nil* aliud *sperare*, quam ut *Cimmeriis* obtectatorum *tenebris* involvamur.

Inviti (fatemur) *vobis* valedicimus, habetis ἱππους λυπηρότατον. Hoc unum *valedicturi* enixe petimus, ut quanquam aureus vestræ præsentiæ radius, *nobis* amplius in præsentiarum non affulserit, detur tamen de futuro, ut *influxus*, ut fulgor favoris & patrocinii vestri, in *Musas* nostras, ceu ætherei *solis* in lunam *reflexus*, resplendeat. Hac siquidem ratione, *vestræ* hujus *scholæ* alumni, *læti* indies cantabimus——

——Sol occubuit, *nox* nulla sequuta est.

Dixi.

Altera Valedictoria.

POst longam, & periculosam navigationem, O quam gratus est opportunus portus! quam exspectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc Palladis delubrum, ceu naviculam quandam conscendistis; quæ *aures* vestras, orationum nostrarum *fluminibus*, abreptas secum trahens, tanquam in *altum*, in immensum *verborum* pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodam *Adria*) flantibus, & restantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verbosæ *nostræ* petulantiæ, velut impetuosus *Æoli* afflatus, *vestram*, quam primitus experti sumus in consensu hoc *vestro*, concussit fere, quassavit saltem vereor, *æquanimitatem*, & in nauseantis *tædii* scopulos multoties illisit; adeo ut *naufragium* sæpiuscule, *attentionis* vestræ proculdubio fecerimus. *Palinurus* autem noster, qui in *puppi* sedet nauclerus: *me* tanquam *Missonautam*, in celsissimo *Carchesio* speculatorem posuit. Ego veruntamen hactenus nihil longe lateque conspicatus, præter *cælum undique & undique pontum*; nunc demum ex summa mali *antenna*, in qua jam diu speculabundus steterim, tandem aliquando *ripam* video, & altissima *domorum* è longinquo fastigia; quod si serenus *vestri* favoris *Zephyrus*, nostra aliquantisper *carbasa* diutius impleverit, ad *Caput-Bonæ-Spei* appellemus illico.

Nolite quæso (*patientissimæ* auris *Domini*) Nolite quæso, jam committere, ut præ prioris tam diutinæ *navigationis* fastidio, *navis* nostra, jam fere in *portu*, naufragium patiatur. *Unum* est & *unicum*, quod *Præceptor* noster rogatum *vos* velit, ut *veniam pro laude*, hisce *pupillis* suis, ex immensa

menſa *veſtra* (quæ polletis) humanitate, indulgeatis. Valde enim metuit, ne prolixitas hæc *Scholaſticarum* quiſquiliarum, puerilium*que crepundiorum* tinnitus, *vobis* fuerit offendiculo; ut talem *vos* ideo *nobis* remetiamini gratiam, qualem olim *Auguſtus Cæſar*, *argutam*, non ſine *ſale* mordaceem, reprehenſionem, *privato* cuidam generoſa *Romanoi*, quoillum ad pertenuem cœnam invitaverat, longe longeque infra tantæ *majeſtatis* excellentiam, *neſciebam me tibi fuiſſe tam familiarem.* Ignoſcatis igitur (ſuppliciſſime petimus) tam inſolentiſſimæ *noſtrorum* Audaciæ, quæ *vos* huc *invitaverit*: Ignoſcatis balbutienti huic *puerilitæ* quæ nihil exſpectatione veſtra dignum *præſtiterit*; Ignoſcatis demum loquaci noſtræ *prolixitati*, quæ tam diu *vos* detinuerit; & pergite, (ſummiſſime precor) pergite, quæſo, *nos*, teneros *Muſarum* alumnos, blandiſſimis indulgentiæ *veſtræ* ulnis amplecti; atque *Minervam* noſtram, in *frigeſcenti*, imo *malignanti* horum temporum *ſydere*, propiori *radiorum* veſtrorum *influxu* fovere, ne denuo ſoboleſcens abortiat *Sibylla*; & *nos* agnoſcemus veſtras *Reverentias* ſtudiorum noſtrorum ſolos *patronos*, aut *Deos* quoſdam potius *Tutelares*; tantique beneficii memoriam perquam gratiſſimo æternum animo recolemus.

Dixi.

Quæstiones aliquot declamatoriæ.

*A*Ratoris rastrum quam *Oratoris* rostrum expetibilius sit ?

Ajaci potius quam *Ulyssi*, *Achillis* arma deferri debeant ?

Præstet esse *Achilles*, invidiæ obnoxius, quam *Thersites* ab illo immunis ?

Rectius fecit *Crates*, qui *aurum* in mare projecit quam *Midas*, qui adeo magnifecit.

Diogenis dolium, *an Alexandri* solium expetibilius sit ?

Lucretia bene fecit, quando seipsam interfecit ?

Præstet inopem esse, quam *impium* ?

Malus sit, qui *sibi soli* est *bonus* ?

——Peragat tranquilla potestas,
Quod violenta nequit ?——

Minimum libere deceat, cui multum *licet* ?

Honesta *mors*, turpi *vitæ* sit anteferenda ?

Qui *ducit* uxorem libertati *valedicit* ?

Præstat *virum* pecunia, quam *pecuniam* viro indigentem respicere ?

Educatio publica privatæ præferenda sit ?

Aurea *libertas* auro *pretiosior* omni ?

Melior sit consulta *tarditas*, quam temeraria *celeritas* ?

Fortes creantur fortibus, & boni bonis ?

Minus est servasse repertum, quam quæsisse decus ?

Cuivis homini contingat adire Corinthum ?

Liceat *fœminis* imperare ?

Magistratus *juveni* sit committendus ?

——Omnia grandior ætas Quæ fugiamus habet ?

Nulla ferunt anno venientes commoda secum ?

Magnates sint magnetes ?

——Melius nil cœlibe vita ?

Nihil

Nihil scire sit vita jucundissima ?
Ex quovis ligno fit Mercurius ?
Præstet *jejunare* cum Musis, quam *prandere* cum Sardanapalo ?
Regnorum eversio fiat, non *murorum* sed morum casu ?
Seniores annis, sint saniores animis ?
Martis castra, quam *Mercurii* comitari præstet ?
Præstat *nequaquam*, quam *nequam* esse ?
Actum est de *homine*, quum actum est de *nomine* ?
Præstat aquam, an vinum bibere ?
Plus *oneris* quam *honoris* in Magistratu ?
Verna, quam hyberna melior *anni* sit tempestas ?
Regi an *legi* deferendum sit judicium *imperium* ?
Poëtæ nascantur, non fiunt ?
Bona corporis sint animi mala ?
Secundæ res felicem, magnum vero faciant adversæ ?
Vincere cor proprium minus est, quam vincere mundum ?
Plus debuit *Alexander Aristoteli* præceptori, quam *Philippo* patri ?
Vnum in bellis *Ajacem*, quam decem *Ulysses* habere præstat ?
Tantum *sumus*, quantum *scimus* ?
Vtilius sit Socratem de *moribus*, quam Hypocratem de *humoribus* disputantem audire ?
Sitis voluptatis parit febrem ingenii ?
Magnum sit *ei* damnum, cui mala fama lucrum ?
Κρεῖττον ὀφθαλμῶν ἢ ἀμαθῶν εἶδ) ;
Sæpius ad laudem atque virtutem, *natura* sine doctrina, quam sine natura *doctrina* valeat ?
Dominetur regibus aurum ?
Deteriores simus omnes licentia ?
Nulla fides, regni sociis ?

Utrum

Vigini

Viginti duæ *Quæstiones* trastico comprehensæ, *quæ* omnia *Logicorum* argumentorum *capita* eliciunt: & puerilem *Inventionem* in Excogitandis rebus valde possunt adjuvare, ex *Villesii* Mnemonica huc adscriptæ.

An? *quis? quid? cujus? cui? quo? quibus auxiliis? cur?*

Quomodo? circa quid? qualis? quantum? ex, in & a quo?

Quamdiu? ubi? quando? quoties? quot uplex? quot & unde?

An *sit?* Hæc quæstio ad argumentum indefinitum referenda est.

1. Quis *author* { *Motus?* *Operis?* *Facti?* *Dicti?* *Scripti?* *Consilii?* } Hæ nimirum quæstiones *causam* efficientem respiciunt.

3. Quid { est Definitio. | *Continetur?* *Inhæret?* *Adhæret?* } Adjunctum. { *Locatum.* *Inhærens.* *Adhærens.* | *Movetur?* *Fit?* *Dictum est?* *Scriptum est?* *Deliberatum est?* } effectu.

4. Cujus *existit?* Subjectum *recipiens* ad se.

5. Cui *comparatur.* { *Quantitate.* *Qualitate.* } Argumentum. { Par. Majus. Minus. Simile. Dissimile. }

6. Quæ

6. Quo { *Tendit?* Locus ad quem.
Spectat hæc sententia? Testatum.

7. Quibus auxiliis *feceritne* { *Solus?* Causa solitaria,
Cum aliis tanquam { *Principalis?* / *Æqualis?* / *Inferior?* } Efficientes *secundi modi.*
Cum instrumentis? causa instrumentalis.

8. Cur? *Causa finalis.*

9. Quomodo *factum utrum* { *Procreando?* / *Conservando?* / *Abolendo?* / *Labefactando?* } Efficientes: *primi modi.*
{ *Natura?* / *Consilio?* / *Necessitate?* / *Fortuna?* } Efficientes: *tertii modi.*
per Imprudentiam?

10. Circa quid? Subjectum *circa* quid *vel* objectum.

11. Qualis *existet?* { Forma. / Conjugatum. / Descriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo *fit?* materia.

14. In quo { *Inhæret?* Subjectum adjunctorum inhærentium. / *Exercetur?* Adjunctum occupationum.

15. *A quo distinguitur?* viz. tanquam { *Diversum?* *Disparatum?* *Relatum?* *Adversum?* *Contradicens?* *Privans?* } Argumenta Dissentanea.

16. Quam diu? Adjunctum *temporis* mensurati.
17. Ubi? *Locus, sive* subjectum continens.
18. Quando? *Adjunctum* temporis *designati.*
19. Quoties? *Adjunctum* temporis *numerati.*

20. Quotuplex? *Distributio* { *Ex causis.* *Integri in membra.* *Ex effectis.* *Generis in species.* *E subjectis.* *Ex adjunctis.* }

21. Quot? Inductio { *Causarum.* *Membrorum.* *Effectorum.* *Specierum.* *Subjectorum.* *Adjunctorum.* }

22. Unde { *Venit?* Locus ex quo. *Dicitur?* Notatio. *Probatur?* Testimonium. }

Et hæ *quæstiones* non solum ad excogitandas *novas*, sed etiam ad *res* è memoria elapsas reducendas, valde conducunt; multa siquidem in re aliqua satagenda latere nos possunt, quæ *cauta* tamen horum versiculorum *repetitio*, & *prudens applicatio*, menti suggerent.

Hæc *Willesius.*

Epi-

Epistolographia.

EPistola est scriptum *animi* nuncium, ad absentes.

Apud varios, *varia* sortitur nomina: * vocatur enim *literæ*, & κατ' ἐξοχὴν *litera*, *tabulæ*, *tabella*, *codicelli*, chartæ Epistolares, & *chartæ*. Ubi 1. in *stylo* conspiciatur quædam quasi *negligentia*; præsertim in Epistola *familiari*; esset enim ut plurimum humilis, & *Laconica*, anon *Asiatica*. b—— Odiosa in *Epistolis* est garrulitas.

2. Non adhibendæ sunt Periphrases; nec res tenues onerandæ *lacinia* orationis.

3. Oratio sit *Ethica*, non *Pathetica*; candor animi, non vehementiores *affectus* exprimendi. ' Nisi forsan in Epistolis Asiaticis, ubi inventio est copiosior, & exornatio fusior, & periodi laxiores, *d* quæ spernunt ligari præceptiuncularum compedibus.

4. Scribendum, per literas *repræsentatitias* nunc ad *Magnates*, nunc ad viros *doctos*, ut styli rationem diversam condiscamus.

Epistolæ considerare debemus cum *affectiones*, tum *genera*. Affectiones Epistolæ sunt tres; *Salutatio*, *Valedictio*, *Superscriptio*.

* Lips. *Epist. instit.*

a Τὸ δὲ μέγεθος συνεστάλθω τῆς ἐπιστολῆς ὥσπερ καὶ ἡ λέξις, αἱ δ' ἄγαν μακραὶ, &c. vid. demet. περὶ Ἑρμήν.

b Structuram, & *periodum* longiorem omnem fugias, *membris* utare. & asyndetis sæpe *lætior* omnis *phrasis* abdicetur, *pueris* tamen si luxurient vitio non est dandum, ubertatem ætas paulatim depascit *Lips. Epist.* pag. 17. *c* Scilicet ut *vela*, pro magnitudine *navium*: sic *verba* debent esse, pro rerum *Lips* ibi. *d* Epistola debet interdum hallucinari. *Cic.* ad Artic. ‖—— *Ornamenta* interdum habeat, *lenocinio* nunquam ‖—— Quod fœminas *ornare* dicitur, non *ornari* hoc Epistolam —— *Lips* ‖—— Nullam esse ex omni studiorum genere partem hac una —— quæ vel latius pateat, vel quæ tantundem habeat aut usus aut voluptatis —— *Erasm.* Guli Montjoio.

1. In

1. In *Salutatione* includimus *Præcationem* & *Compellationem.* 1 Precatio in ipso *Epistolæ* limine, & *vertice* ponenda est. ut,

Salutem in Christo sempiternam.

2. *Compellatio* ponitur in semi-linea ad lævam, hoc modo, *Amice perdilecte!*

3. *Valedictio* post absolutam *Epistolam*, per usitatissimum illud, *Vale.*

In margine autem *sinistro*, ponatur *locus* ubi, & *tempus* quando scribebas; ut,

Datæ Eberstadii, sexto Iduum Septembris, anno redemptionis nostræ, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

In margine autem *dextro*, testatio *affectus* aut *officii*, una cum *nomine* scribentis exprimi debet.

Tibi haud vulgariter obstrictus,
Radulphus Mercenus.

4. Superscriptio seu *inscriptio*, in dorso clausæ jam *Epistolæ* signatur: ubi scribenda *persona* cui & *locus* in quo habitet aut commoretur, hunc in modum:

Amantissimo suo R. M. *Londini ad insigne Leporarii, in Cœmiterio Paulino, hæc*——

Epistolarum genera.

Sic fuerunt *affectiones*: sequuntur jam *genera* Epistolarum; & specialis earum tractatio, in triplici *Causarum* genere, viz *Demonstrativo*, *Deliberativo*, *Judiciali*, de quorum *formulis* videatur *Prateolus*——& *Alstedius* in Oratoris——& *Vossius* in *Institut. Orator.* qui copiosissime de his & optime——

1. In-

1. In *Demonstrativo*, sunt Epistolæ,

1. *Narratoriæ*, ubi rem aliquam suis *depingimus* coloribus, aut breviter totum negotium *narramus*, & amici vel judicium, vel preces requirimus. Vide——*Prat. p.* 5. 14. 19. 47. 57.

2. *Lamentatoriæ*, ubi *dolor* quemque *disertum* efficit. Cavendum hic autem est, ne effœminatum animum ostendamus. *Prat.* 42.

3. *Gratiarum actionis*, ubi beneficium acceptum laudabimus, quod *ultro* citro sine *merito*, non *exspectanti*, collatum sit. 2. Promittemus *nos* gratiam relaturos. *Prat, pag.* 14. &c. 21.

4. *Gratulatoriæ*, ubi *nostrum* gaudium exaggerabimus. 2. Bonum quod *aliquis* adeptus est, extollemus. 3. Bene *precabimur* ut sit felix faustumque *pag. c.* 19. 21. 38 *ibid.*

5. *Officiosæ*, ubi amicis nil tale petentibus, *operam* nostram *ultro* deferimus, rogantes, ut æqui bonique consulant *Prat. pag.* 21.

6. *Disputatoriæ*, ubi ponenda, 1. *Occasio.* 2. Quæstio. 3. Aliorum sententia. 4. Nostra sententia. 5. Rogandum judicium.

7. *Collaudatoriæ*, ubi cogitetur illud *Euripidis*, Λίαν αἰνῶ̃ς βάρος. Laudabimus autem in *genere*, recte factum; & in *specie*, tale factum, allatis circumstantiis & exemplis illustribus.

8. *Deprecatoriæ*, ubi culpam fatebimur eamque extenuabimus ab ætate, imprudentia & *delicti* genere: Nostram *pœnitudinem* significabimus; *ejus*, ad quem scribimus *clementiam* laudabimus; *spem* melioris vitæ ostendemus.

2. In genere *deliberativo sunt*.

1. *Suasoriæ*, ubi rationes sumendæ, ab *honesto*, *utili*, *necessario*, *jucundo*, *facili*, *possibili*. Quæ rationes ampli-

amplificantur ab *Exemplo*, *majori*, *minori*, & *contrario*. In *Dissuasoriis*, argumenta ex contrariis *locis* ducenda sunt, ut à *turpi*, *inutili*, &c. —— *Prat.* 31. 34.

2. *Hortatoriæ* fiunt à *laude*, *spe præmiorum*, *metu incommodorum*, *odio*, *amore*, *miseratione*, exspectatione, *exemplis*, *obsecratione*. Hi enim sunt quasi *stimuli* quidam, & incitamenta virtutum. *Prat.* 48.

Dehortatoriæ fiunt, à *personis*, quibus infeliciter essit, à *rei turpitudine*, à *probro*, *convicio*, *incommodo*, &c.

3. *Petitoriæ*, ubi ejus, à quo petimus, *benevolentia* nobis concilianda est, à *persona* ipsius & *materia*; deinde narratio *petitionis* subjicienda. Tum dicendum, esse *rem piam*, *justam*, *honestam*, nobis *necessariam*, illi *facilem* & *honorificam*. Ad *extremum* sequendi remunerationis pollicitatio 47.

4. *Commendatitiæ*, ubi ostendendum, esse *illum* nostrum *amicum*, quem commendamus. 2. Esse *commendatione* dignum. 3. *Eum* ad quem scribimus, fuisse aliis *benevolum*.

5. Rem de qua scribimus, esse æquam & facilem. 6. Fore nos *beneficii* memores.

6. *Consolatoriæ*, ubi dicamus. 1. *Prorsus* non dicendum esse, vel, 2. *Non adeo* dolendum 3. *Malum* itaque extenuabitur. 4. *Exempla* illustria cordatorum virorum colligentur. 5. *Providentia* Dei afferenda. 6. *Nostra* & aliorum *opera* efferenda est. *Vid.* Mellific. *orator. pag.* 95. *part.* 42.

7. *Responsoriæ* ad consolationem, continebunt *gratiarum* actionem, & significationem consolitionis acceptæ denique argumenta nova, quibus *nos ipsos* erigimus. 43.

8. *Monitoriæ*, ubi ostendendum quid *fugiendum*, amico quid *faciendum*. Hic autem *autoritatem* induamus ab *ætate*, qua *illum* præcedimus à multarum rerum *usu* & *doctrina*, quæ in *eo* per ætatem, *tanta* esse non possunt. 9. Con-

9. *Convitiatoriæ*, ubi *convitia* sunto fine *vitiis*; nam si alterius *vitam* & *vitia* velimus carpere, *nostra* vitia non debemus ostendere. Igitur exprimamus *dolorem* tum *nostrum*, tum *aliorum*, ex officio neglecto: reprehendamus *illum* variis argumentis, & meliorem ad *frugem* ut redeat, admoneamus.

10. *Reconciliatoriæ*, ubi nostrum vel *alterius* delictum fatebimur, *veniamque* petemus, argumentis ductis à *naturæ* humanæ imbecillitate, & consimili *delicto*, in quod *ipse* possit etiam impingere.

11. *Consiliatoriæ*, ubi *primo*, causæ recensendæ, quæ *nos* ad ambiendam amicitiam permoverunt: *deinde* nostrum studium significandum.

In statu Judiciali.

1. *Criminatoriæ*, quando *accusamus*: ubi ab initio oportet indicare & *nostrum* dolorem, & *rei* atrocitatem, cum admiratione—&c. deinde ipsam *rem* demonstrabimus. *Prat. pag.* 41.

2. *Defensoriæ*, ubi vel plane *negamus*, vel factum *aliter* demonstramus.

3. *Expostulatoriæ*, ubi 1. Querimonia *nostra* exprimenda. 2. Querimonia *mitiganda* est *laude*, joco, *dissimulatione*, &c. ne lædat amicitiam. 3. *Bene* interpretabimur. 4. Monebimus, ut *caute* agat.

4. *Exprobratoriæ*, ubi conscientiam, & *nostram*, & amici testabimur; ingratitudinem *illius*, & nostra merita exaggerabimus.

5. *Purgatoriæ*, & *Excusatoriæ*, ubi ostendemus, *nos* non modo *nihil* offensos, sed etiam *delectatos* monitione. 2. Detestabimur *suspicionem* nobis objectam. 3. Rationibus probabimus nostram innocentiam, *Hæc Alsted.* Oratoria. p. 675.

Saluta-

Salutandi, *seu Formulæ* bene precandi.

Salutem cœlitus. Ex animo valere.
Salutem in Christo plurimam.
Salutem ab autore omnis salutis, Domino Jesu.
Salve plus millies.
Salutem à fonte salutis.
Salutem externam, internam, æternam.
Basilicam tibi valetudinem.
Salvebis. χαίρειν σοι καὶ χάριν.
Salveto plurimum, εὖ διὰ πάντων.
Salutem & immortalitatem.
Πανευδαιμονεῖν.
Ἀταλαιπόρως ἄγειν. ὑγιαίνειν εὖ πράττειν.
Ἐν Κυρίῳ χαίρειν.
Εὐδαιμονέστατα διάγειν. Σωτηρίαν οὐρανοπέμ=την
Κατ' εὐχὴν χαίρειν. Κατ' εὐχῆς, εὖ ἔχειν
Χάριν καὶ χαρὰν, ἐν Χριστῷ χαρὰ χαριτοδόη. εὖ διάγειν
Πανευδαιμόνως } ποιεῖν, πράττειν, ἔχειν.
Παμμακαρίως }
Ἔρρωσθαι οὐρανόθεν.
Vitam & felicitatem.
Judic.6.2. יהוה שלום
Ruth. 2 4. ——יהוה עמכם
וברכר יהוה
1 Sam.25.6. ——לחי ואתה שלים
2 Sam.25.6 וביתך שלים וכל
אשר לך שלים
Psa.128.2. ארי ומיב לך
רב תלים לך
לך שלום ושלית
Job.10.12. חיים וחמר
Vitam & benignitatem

Com-

Compellandi.

Amice perdilecte ! Animule mi !
Amice medullitus peramande !

Mi { *Chare* / *Suavissime* } { *Amantissime* / *Charissime* / *Dilectissime* } amice !

Mi præcharissim ! } Dulce caput !
Suavissime commilito ! } Suave corculum !
——*Melior animæ meæ pars !*

Amicorum optime, & optimorum amicissime !
Τρὶς ἀγαπητή !

Intime / *Meiitissime* } Deliciæ meæ !

Τρισφίλτατε φίλε ! Φιλοφίλτατε Θωμᾶ ! Φίλη κεφαλή !

Perillustres & generosissimi adolescentuli, heruli, ac Domini mei gratiosissimi ?

FORMULÆ AD MATERIAM.

1. *Admirandi.*

O Utinam par ætas esset, sed *sum infans*; utinam hic eloquentiæ *torrens* esset, sed *deficerem*; utinam omnium in ore, metæ *voces* personarant, oratorum omnium in *me spiritus* respiraret eloquentiam ! Sed languerem, hærerem, obmutescerem, quod quidem ipsum, jam (ecce!) facio.

Tum

Tum quod omnem superat stuporem.——

Quod in tantam *me* rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam, nisi; *Euripum tandem posito requiescere cursu, Mutatumque una consistere Poëta forma.* Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non passus sum indigna; & quæ *cælo* teste fiant, & quæ posterorum memoriæ relinquantur!——At hoc demiror qui tam facile potueris——

Cujus sane rei dignitatem, nulla vis ingenii ex merito describat——

Etenim qui primo statim colloquio sic labefactaras, sic inflammaras animum meum; quid facturus eras si diutius ac propius fuissem congressus? Quid enim vel adamantinum pectus non flectat tam amabilis ista morum tuorum comitas, tam mellita facundia, tam exquisita doctrina, tam fida juxta & amica consilia——

——Nam quod nectar, quæ ambrosia excogitari potest, *quæ* Socratica dissimulatione *illa*, & lepore sit jucundior?

——*Hic* vix dici, (*Auditores!*) vix describi verbis potest, quæ ac quanta——

—Quod ne cogitando quidem, quisquam nostrum hactenus accessit——

——Proximum miraculo est, quod——

Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione potest.

—Quæ vox eloquentiæ sufficiet; quæ lingua describendo *huic* sceleri par unquam fuit——

Vid. *Exclamandi.*

2. *Accusandi.*

Quod si tu *hæc* singula, tanquam pusilla contemnas, cogites velim minutas guttulas imbrem parere. —Facis

——Facis te publicum, & communem vulgi fabulam; adfuerunt enim receptæ fidei homines plerique, qui——

—Taceo *adulteria*, furta, mendacia tua, nosti quas turbas inter pocula tua, altera feciſti nocte, homicidii illic perpetrati *te* reum, uno fere ore, *omnes* prædicant. Miror qua fronte tot probroſas de *te* contumelias perpeti poſſis. Bis ad ſubſellia judicum tractus, extrema ſtetiſti fortuna——

Quæque in aliorum mores jam diu tela libro, in meam amentiam reto queantur——

—Cujus tantum in comis artificium, Æthiopico penegyroſcincinnos confundentis, an ſatam ſuperbe dexteram ſubducta veſte retegentis, audaciam ſatis mirari nequeo, cum omnes diſtricte interrogent.

Natus es ex ſcopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam ſilices pectus habere tuum.

——Qui maledictis non ſatiatus, proceſſeris ad obtrectationem, odium, rapinam, furta, fraudes, impoſturam, ad ipſam poſtremo cædem quoque.

—*Et tua ſunt ſilicis circum præcordia venæ.*
Et rigidum ferri ſemina pectus habes.

——Et certe ipſe ſtultiſſimus forem, plane dignus, quem multis cachinnis rideat *Democritus* ſi pergam——

Deum immortalem! cujuſmodi portenta gignit alitque terra! uſque adeo nihil pudere viros!——

——Præter effrontem improbitatem, & *linguam* effrænem, nihil habebat.

—Nec mea *te* momentis verba, pluris quam eminulos lanarum floccos æſtimaſti——

—Multi forinſecus opulenti viſi ſunt, qui ære alieno obruuntur adeo, ut ipſam quoque debeant animam, adeo illis res anguſta domi eſt & curta ſupellex.

——Non adeo vitiis tuis offenderemur si pauca essent: tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus——

——Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolide contrivisti, dilapidastique universum patrimonium in alea, tritilis, & sphæristerio——

Vide *Criminandi.*

3. *Asseverandi.*

TEstor *te* omnium cogitationum inspectorem *Deum*, testor *lucem* illam quam hodie traho respirans, & *quam* mihi supremum esse desiderares: testor *vos* etiam sodales mei.

——Certo enim certius est——

Christum mihi parum propitium habeam, nisi——

4. *Commendandi.*

VIr *sapientis* adeo eloquentiæ, & *eloquentis* sapientiæ æstimo honorandus, ut *famæ* celebritate supra omnem invidiam videatur conspicuus.

Sincerius ergo *mihi* tecum agendum est—— atque utinam par esset affectui oratio, vel affectus causæ——ut——

Homo vere ad humanitatem factus——aperiæ ingenuitatis——& incoctum generoso pectus honesto——ut *Persius.*

——Vir par paucorum hominum——Quem si *fata* diutius nobis servassent incolumem, ausim vel *invidia* teste, aut *Momo* judice contendere, cæteros *omnes* nostræ tempestatis homines, multis fuisse parasangis præcessurum, multisque præcursurum stadiis.

——Pueros

——Pueros bene ingeniatos, modestos, tractabiles, & qui jam nunc plus quam pro sua ætate sapiunt——

——Vir, fide sinceriſſima, moribus pluſquam niveis, nihil magis aureum aut gemmeum esse potest, totus ad amicitiam & gratiam natus—— Si nondum tibi notus sit, fac ut hominum cures nosse propius——

——Ad miraculum usque latine doctus, nec ineloquens——Is enim est (mihi crede) unus omnium quos aspicit Sol, integerrimus vir & candidiſſimus——judicii sobrii, moribus commodis, nihil habens neque furi, neque supercilii, Thrasonis illius diſſimillimus——

——Janus *Douſa* id assecutus est, ut ubicunque locorum esset, non tam Bibliothecam *habuiſſe* videretur, sed esse; nec legiſſe multa, sed nihil ignorare——*Heinſ.* orat. 29. Optimarum literarum ardentiſſimus consectator, mihi sic unice deditus, ut Pyladen meum appellare jure possim——

——Inter bonos optimus, & inter doctos doctiſſimus——

——Illum enim omnes *nos* non solum propter pietatem, justitiam, clementiam; munificentiam, atque alios suaviſſimos mores veneramur & amamus; sed etiam propter incredibilem, cum in sacris; tum in humanis literis scientiam admiramur, suspicimus——Autoritate maximus, sed hoc tamen seipso major, quod ob singularem quandam modestiam solus ipse magnitudinem suam non agnoscat.

——Si pater esset, non posset indulgentius; si frater, non posset amantius.

——Dignissimus enim est, quem unum omnis mea celebret pagina.

——Moribus omnibus, suci nescii, nec alio

nævo deformatum, nisi quod immodice modestus est.

—— Qui præter eruditionis & integritatis dotes, adeo festivus est, ut vel mortuum possit exhilerare ——

Sive aliquid morum, seu vitæ labe carentis
Est precium; nemo *pluris emendus* erit.
Sive per ingenuas aliquis *caput extulit artes*
Scena manet dotes grandis amice *tuas.*

—— *Sed sunt sua pectora* lacte,
Et non calcata candidiora nive. Ovid.

Quis *Cato* vultu severior? quis *Phocion* oratione gravior? quis *Numa* in omni actione religiosior? *Hujus* enim in aspectu tanta dignitas inest, in *sermone* tanta majestas, in *incessu* atque omni gestu tanta veneratio, ut ipsam quodammodo *auctoritatem* præ se ferre videatur.

Ut decuit, docuit, nam re sua verba probavit,
Ante annos, animumque gerens, curamque virilem

Perdoctus atque *industrius*, qui felicissimum in *studiis* fecit progressum, quem ut *amicum* meum inter cæteros primum, *tibi* commendo ——

Scio non temere scriptum fuisse *Flacco*; *Quem tibi commendes etiam atque etiam aspice, ne non Incutiant aliena tibi peccata pudorem* —— *at in hoc ego nihil vereor* ——

Usus est semper suavissimis *moribus*, modestissima *vita* concinnus, & bonis omnibus, etiam *adversariis*, nemini molestus aut durus ——

Cyllarus ac Pegasus præ illo limaces sunt ——

Hominem quidem multiplicis *doctrinæ* & probatissimæ vitæ; *latine* intelligit, loquitur, *scribit* proprie, scienter & expedite, & omnia cum *judicio* quali ego modo haud quempiam præterea aliquem novi ——

—— Is fuit *Cantabrigiæ* discipulus olim meus,

&

& à parvulo inter parietes *cubiculi* mei septem fere *annos*, literis Græcis Latinisque institutus --

—— Ego cum *illo* jucundissime, conjunctissimeque vivo, magnamque cum ex ingenio *eius*, singularique studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio ——

Vid. *Laudandi.*

5. *Conciliandi.*

Quod *ignotas* & minime *notæ* dignus, *te* notione maxime dignum, tum propter laudabiles *corporis* qualitates, tum splendentes *animi* virtutes, meis *literis*, inexspectantem interpellare ausus sim (*vir optime*!) non tam debes *improbitatem* accusare meam, quam benevolentiam ——

Miramur cum *Magnes* chalybem ad se trahat, quis autem tam ferreus est quem iste tot dotium in uno concentus, non ad amorem pelliciat? —— nihil aliud spirat quam incredibilem quandam benevolentiam ——

—— Si dignaberis illum numero clientulorum tuorum inscribere, dabo operam ut ——

—— Te nondum de facie, neque de scripto cognovi, sed tamen amo pectus istud tuum *musis*, & *gratiis* omnibus consecratum, cujus imaginem mihi, quidem nec indocti, nec leves, suo calamo delinearunt ——

—— Dolere, quod tam diu *ille* ignotus, aut tenuiter notus fuerim, *quem* ita sum semper de *ingenio*, & virtute admiratus.

—— Fuit certe olim hoc *mihi* persuasissimum; ut *tu*, si quis mortalium alius ——

—— Modestissimus senex, cujus cum humanitatem libasssem, ingenui fortunam ejusmodi. Quo enim ego juvenem tam humanum, tam benignum, tam amabilem non sequar, sequar

(ita me Deus amet) vel ad inferos usque——

——Cum *hoc* ego, vel in extrema Scythia vivere non recusem——

——Si juvenem hunc dignabere propius cognoscere, & me & illum beaveris.

——Imo si licebit te interpellare, in tanto negotiorum agmine, *quæ tibi* (ut Horatianus dicam verbis) *per caput & circum saliunt latus*——

Qui te pro numine quodam terrestri colit——

Ego de tuo in animo, ita sentio, ut si (quod omen avertant superi) *tua* me *fides* fefellerit, ne ipsi quidem *fidei* fidem deinceps habiturus sum——

——Ingenium, *litera*, humanitatem, *virtutes*, quas sum in *te* miratus, adduxisse *me* ad scribendum, quantumvis notus non sim; sed *tu* incredibili omnes humanitate complecteris, cupiditate benefaciendi: tum *literæ* tuæ, & prudentia affecerunt, ne tu cuiquam esse possis *ignotus*, aut quemquam putare debes ignotum *tibi*——

Moderatissime vir, mundum ex *amicitia* constare, & sese mutua quadam & *concordi* charitate complecti, prudenter meo quidem judicio, & *Poëta* bonus, & *Philosophus* grayis, *Empedocles* Agrigentinus judicabat. Quam sententiam divinitus ad *nos* delatam, & in nostras mentes infusam, vel rude illud & imperitum hominum *vulgus*, ipso rerum usu & pertractatione tritum; multis retro abhinc seculis veram esse comperibat. *Asthm. lib. 2.*

——Cujus *unius* judicio, quam mille *cæterorum* calculis, approbari mallem——

Ego primus pulsavi amicitiarum *fores*; si apueris, *non* crebro habebis hospitem.

6. *Consi-*

Adversus { *mortem*, *infortunia*.

PEr *Deum* & salutem *tuam* te rogo aut animum attollas tuum, contra vehementem hunc *fortunæ* ictum. Annon didicisti dudum *fortunæ* lubricitatem, vitrum, bullam, *fumum*, & si quid vanius eam esse?——quin esto tu bono animo——

Non eadem ratio est sentire ac tollere morbos. *Sensus* ineſt cunctis; tollitur *arte* malum. *Ovid.* lib. 3. de Pont.

Quid vitari nequit, patienter esse ferendum——

——Male igitur profecto agimus, si animum nimio mœrori ob amicorum discessum damus, & veluti eodem funere lætitiam cum amicis tumulamus——

Infirmum certe & debile hospitium animus noster incolit, atque hoc ipsum quod vivimus mors est. *Seneca.*

Spem ejus abjectam *erexit*; desiderium pene extinctum, rursus *inflammavit*; inflictas aliquando *miserias* tanquam *plagas* quasdam *sanavit*.

——Quid *Anaxagoras* audità filii morte? *Novi* (inquit *me genuisse mortalem.* Pericles duobus filiis intra quatriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto quam si fuisset dura silex, aut *Marpesia* cautes concionatus est.

Sed bono sis animo ——— & quod olim *Sibylla* Troi——*tibi* dictum puta———

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito
Quam tua te fortuna sinet——

———Verum quum apud me sagacius paulo consideravi *stul um esse* (ex Senecæ dicto) *id timere, quod vitari nequeat*, lacrymis temperavi; quod ut facias monitum *te* velim. *Mors* enim (ut ait *Tragicus*) est omnibus *æqua*, non *superbificis regum divitiis*, magis quam lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius casas & tuguria, quam turres & castra ingreditur, & expugnat; nec magis *Ivo* quam *Cræso*, Curio quam *Augusto* se præstitit inimicam. Non *hanc* fucatis declamationi-

bus *Oratores*, suavidicis carminibus Poëtæ, promiscuis pharmicis, aut unguentis *Medici* myropolæ, teretibus lanceis *Equites*, pennatis missilibus, strictisve mucronibus *Pedites*, gemmatis coronis *Imperatores*, non denique cuncti mortales rebus ullis *mortem* terrere quibant aut effugere——

——Quin & *nubes* fortissimis munitas propugnaculis, *templa* variis exstructa marmoribus, *aulas* Attalicis decoratas tapetibus, funditus demolitur, evertit, dissipat——

——Et pergas per deum oro, si non quo cursum instituueras, quo tempestas tamen agit transversum: probos nancleros imitemur, & arte cum tempestate pugnemus; & si eum portum quem maxime petimus contingere non licebit, certe in quodvis littus ejiciemur——*Erasm.*

O nimium cœlo & pelago confise sereno! *Virg.* Æneid. 5. de Palinuro——

——*Passus idem est Tyriis qui quondam pulsus ab oris, Cadmus in Aonia constitit exul humo*——

Passus idem Tydeus, & idem Pegasæus Jason

——Et quos pretereа longa referre mora est.

——*Ovid.* Fast. 1.

In quovis rerum statu explicit sese genuina illa virtutis vis, nusquam tamen clarior quam quoties noverca *Juno*, Herculem suum omni genere malorum exercet. Magis illustrarunt Ulyssem tot exhausti labores quam feliciter excisa Troja——

Omnes habent suos transitus pedes, hac parte vulnerabilis, ut Achilles Homericus——suum quondam habebant plausum——

Felicem *illum* censo quod non repentino obitu decesserit, sed dilata ac expurgata longo examine *conscientia*: quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica, brevibusque *Gyaris*, & umbratum carcere dignum, perpetraverit —— vid. *Text.* Epist. 44.

Lætare

Lætare *tu* potius quia maturus cœlo propter virtutes mortuus est ——

——unumquemque sua manent fata——

——*Quisque suos patimur manes*——ut *Poeta.*

Recordare *tuas* literas, quibus & magnum *animum* mihi semper ostendisti, & ad omnes *casus* ferendos perconstantem——

D. *Basilius* episcopus *Cæsariensis* dixit præfecto qui illi dira omnia minitabatur, *opes non habeo*, nisi *vestem* laceram & paucos *libros*——

Nosti certius quam ut moneri debeas, *mortales* omnes, etsi *serius*, morituros. *Parcarum* ordo stat immobilis, *fatum* ineluctabilè, immutabilis *rerum* dispositio, surdas esse *Morti* aures, saxeum *pectus*, inevitabile *telum* experimur singuli. *Nihil* est ergo quod *te* diutius animi excrucies, *nihil* quod vehementius indoleas, nihil quod amplius Deos & astra voces crudelia——*Textor.* Epist 44. vid. *Cicer.* Ep. fam. lib. 4. Ep. 5. l. 5. Ep. 16.

——*Nec enim fortuna querenda*
Sola tua *est*, *similes* aliorum *respice casus*,
Mitius ista *feres*, *utinamque* exempla *dolentem*
Non mea te possent relevare, *sed & mea possunt.*

——Non possum *tibi* quin condoleam, quis enim bonus aut sapiens, ulla aliena *sibi* credat mala?

——Illius *Pœnos ingemuisse leones*
Interitum; *montesque feros*, *sylvasque*——
Perfer & obdura, dolor *hic tibi proderit olim.*
Sæpe tulit fessis suctus amarus opem.

——*nunquam sincera bonorum*
Sors ulli *concessa viro quem* vultus *honestat*,
Dedecorant mores? *animus quem pulcrior ornat*,
Corpus destituit——

——In meliora versurus est Deus quæ nigra sunt——

——Non jam de angustia pulmonis ac spirandi

quereris difficultate : non *uxorem* jam cum morte colluctantem, inter meditationes *tuas* audis ; non de *librorum* patrimonio ac tuo, quod *fortuna* jam superstiti abstulerat sollicitus ac mœstus sedes, non undantem sanguine *Europam*———

Sic tamen ut abjecta spe, hoc *me* unum solaretur, quod ad *meas* miserias nihil jam *homines*, nihil ipsi *Dæmones* possent addere ulterius———

Ille habes & silices, & durum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrymas lætus in ore videt.
——neque enim de Tygride natus,
Nec rigidos silices solidumve in pectore ferrum,
Aut Adamanta gerit, nec Lac bibit ille Leænæ.——
Nec fera tempestas toto tamen errat in anno.
Et tibi, crede mihi, tempora veris erunt.

Invideant tibi, calumnientur præsentem, *extinctus amaberis idem*, ut & alii heroës qui multo clarescunt à funere felicius, quam si vixissent maxime———

7. *Responsoria ad Consolationem.*

SChedæ, quas abs te missas accepi, nova quadam gaudiorum luce pectus meum serenarunt, ut ex omnibus curarum fluctibus, tuo *solius* consilio, enataverim.

Tua fuit Epistola, quæ mirum in modum *me* delectavit, quæ semi-mortuum fere suscitavit, quæ animum doloribus obseptum extemplo relaxavit.

Nunquam adducat ut credam *Hero* Leandri *sui* literas, aut majori voluptate aut pluribus osculis accepisse quam *tuas* accepi———

Vix crediderim aut *Scipionem* eversa Carthagine, aut Paulum Æmilium capto *Perseo*, magnificentiorem egisse triumphum, quam ego simul ac suavissima tua scripta *tuus* mihi Tal ellarius reddidit.

Epistola humanitatis *tuæ* & illa quam omnem,

&

& mel *Atticum*, & saccharum omne, nectar, ambrosiamque *Deorum* longe superavit.

—Qui acerbitatis *meæ* virus, utcunque pestilens, inexhausta verborum magniloquentia repellebas: facundo tibicini perfimilis, quem scire, & modulare adhibitum, *viperarum* morsibus mederi, testis est *Theophrastus* ille Gellianus.

——Nimirum est *illis* boni, queis nihil est uspiam mali——

8. *Consulendi.*

FAmæ ne sis adeo famelicus, ut te tantis laboribus implices——

Ego autem viam *vobis* præmonstrabo, non anfractuosam illam *mihimet* olim navigatam, sed quam nunc è portu cerno, breviorem——

Nec tu mensarum morsus horresce futuros, *Fata viam invenient*, aderitque vocatus *Apollo*.

——Istos homunculorum tumultus, magno animo despice, nixus cœlesti Christi præsidio.

Tu vir optime, ne macera te hujus seculi tumultibus, fruere conscientia benefactorum tuorum——

Qui decoxerunt, *re* quidem opitulari non possunt, attamen consilio juvant alios; ne profusiones sint quam oportet; & qui diu cum tenaci morbo colluctati sunt, optime commonstrant aliis, quomodo vel vitari malum, vel sanari queat; & qui fregerunt navim, solventibus ostendunt vitanda pericula: itidem ego non ignarus quam——

Præterea siqua est *Heleno* prudentia vatis——Siqua fides, animum si vatis implet *Apollo*.

——Unum illud tibi chare puer, præque omnibus unum, prædicam, & repetens iterumque monebo——

Vides

Vides ut tibi consulam, ipse mihi parum consulens——

Lenta remedia & segnes medicos non expetunt aut expectant tempora tua; cito mori potius quam tarde convalescere debes——

——Cæterum quod *me* consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si *me* audis, immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes; melior est enim libera paupertas, quam vel opulentissima servitus; *ab aula* igitur ad caulam potius redi——

——Vis quid in ea re utile facto sentiam, *tibi* adaperiam? Socraticæ tibi patientiæ logicam assumas, frontem buccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, *patere & abstine*, istiusque rabulæ improperia, non pluris quam saturi ventris crepitus facias; elinguem *Serybi* ranam te præstiteris——in puteo cum *cane* ne pugnes——clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia——

——A tetricis te voluptatum tricis liberato——

9. *Conviciandi.*

NEque tamen te pudet (hominum *turpissim.*!) ea facere quæ——

——Quænam scelerum species reperiri queat que te non inquinaveris? quis in tota *Gallia* sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos quis *aleo*, qui se tecum familiarissime vixisse non fateatur?

Oris Cerberei spumas, & virus Echidnæ effudit——

Tandem olfeci quis ille fuit qui——monachus est, niger est, nihil n si venter est.

——Quæ tametsi *dictu* pudenda sint, *facisse* tamen te non puduit.

——Effigie

——Effigie tenus hominem, ſpurciſſimis autem moribus porco ſimiliorem, cui jucundius ſit in cœno & ſtercore volutari, quam *aqua* puriſſima dilui——

Os impudens, non tibi ſat eſt?

——Res non eſt exigui adeo momenti ut——

——Neque arbitror in tota *Arcadia* eſſe ullum *aſinum*, uſque adeo *aſinum*, quin *hic* dignior ſit qui *fœno* paſcatur quam *ille*: prorſus inverſus eſt *Apuleius*, ille ſub *aſinina* ſpecie tegebat hominem; *hic* ſub hominis ſpecie regit *aſinum*—— *Eraſm.*

——Inter *Arcadiæ* pecuaria & muſcas interque graculos & olores, aliquid tibi fuiſſe commercii quis non juraret?——

——Impeſtor, nugarum & fuci artifex, fumivendulus & omnibus demum convitiis tantiſper dilacerandus——

Vide mutuas invectivas *Politiani lib.* 12. *Epiſt. Her. Demoſthenis & Æſchinis, Hieronymi & Ruffini. Cicer. & Saluſt. Poz. & Vallæ. Polit. & Scal.* &c.

10. *Reſponſ. ad Convitiationem.*

QUid cauſæ eſt quod noviſſimis tuis literis tantopere mihi *ſuccenſeas*? in *me* tam graviter *exclames*? tam acriter inveharis? tam furioſe ſævias? ſumme *incendiarias*, pirata, ſacrilegus, homicida?

——Mihi ſane nec ungues deerunt nec dentes, nec telum ſi——

——Itane tu revixiſti, ut me contumelioſa epiſtola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus eſſe——

——Dentata charta res agitur.

——Audes tu triſſis homuncio; contumeliis lacerſere virum?——

——Sis,

——Sis, si ita lubet, scriptis meis *Aristarchus*, non *Phalaris*——

——Ex stylo stillare debeant nectarei amicitiæ calices, ipse iras promit, & diras vomit in amicum.

——*Tu* unumquemque criminaris, allatras, mordes, vellicas, cum hodie *te* sceleratior vivit nemo. Consultius multo & prudentius ageres si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in *Sallustium* scribit *Cicero*) *carere debet omni vitio qui in alterum dicere est paratus*——Fateor neminem esse mortalium qui omnibus horis sapit——*Text.*

——Et non *facientis* verba sunt, sed tumentis, *ut Chrysolog.*

——*Stomachum mihi* aliquantisper movit, ac bilem excitavit, multidica *illa* verborum tuorum licentia, qua *me* ut meretulentum, & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitantem, severius increpuisti——

——Dum severe adeo, & *Stoico* velut supercilio vitam meam criminaris——*te* alienis erratis ingeris *Aristarchum*, & *aliis* bene vivendum intonas, quum *tu* tamen vivas turpissime——subarroganter satis omnia——

——Ceu vero ad serendum ocymum esses natus, & major quædam maledicendi libertas, tibi quam cæteris mortalium sit concessa——

Quare sic fremis, sic gemis, quasi in cineres patris tui aut matris imm nxissem?——

Nihil hercle (ut suspicor) *peccavi*, nihil commerui, nihil denique tanto dignum convitio perpetravi——*Text. ep.* 48.

——Rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ, clamosus quispiam detractor, ac pestifer *libitina*, *Satyricis* armatis *aculeis*, telaque *vipereo sanguine tincta gerens*, passim locorum *canina* utens facundia, *hanc*, tertium quotidie perlegere

Archi-

Archilochum jurares, *genuina* dente me mordicat; & indelebile stigma mihi inurit——

——Malignum quendam, ac rabiosæ loquacitatis *Zoilum*.

——Quasi matris cervicem rupissem, vel in patrios minxissem cineres——

——Nunquam eram creditus tantum veneni esse in pectoribus humanis.

II. *Corrigendi Epanorthoseos.*

SEd me cupiditas *tibi* satisfaciendæ & materia sequax, ultra metas abripuit.

Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?

Sed quorsum hæc? ais, cur me in re seria fabellis enecas? Fabulæ sunt fateor, & vana Poëtarum ludicra: At *ridentem dicere verum*, *Quid vetat?* ait *Flaccus*——

Sed condonemus & illud eo modo quo propositum est—in *fortunæ* arbitrio, *viz.* situm esse—

Sed ego jam plane ἀμμον ἀναμετρεῖν aggredior——

——Sed quorsum hæc tam putida tendunt? quorsum hæc tam stulte persequor, tam innumera, ut nec *Chrysippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi possint—verum inepte hæc te docco *sus*, cum tibi Minerva sit domi——

12. *Criminandi.*

ET te non pudet immundum ex *ore* tuo sterquilinium, in *virum* talem tantumque evomere? O virum *nequitia* ipsa, & scelere omni detestabiliorem? quanquam quid *virum* appello? O monstrum! O portentum? ita nullus *sceleratior* extitit, aut amentior unquam——

Quam ferus, & vere ferreus ille fuit.

——Quæ-

——Quænam unquam ab oculis libido, quodnam à manibus flagitium, aut à toto corpore unquam abfuit? O derelictum ab humanitate hominem!

——Famam quotidie recam, evaginata, quod aiunt, lingua lacerando——

Uter est luxuriosior, *Egone an tu*? tu quid proxima, quid superiore nocte egeris, scio——

——Cæterum scis quid in aurem *tibi* nuper dixerim, laboras quodam *vitio* arcano, & paucis cognito, à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. *Veritas* enim filia est temporis——

Te lapsi, & montes, innataque rupibus altis
Robora; te sævæ progenuere feræ——

Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo, universum fere patrimonium latrunculis, & *aleæ* prodegisti; nihilominus, tamen *alienis*, vel tantillis delictis, allatras——

——Frendant isti *hic*, & frontem contrahant, qui sentiunt se esse læsos——

Quo lixivio hanc labem eluet, qui reipub. insidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum destinasti.

Fidem *mihi* nunquam facturus es, ne juratus quidem——

Agedum conjecturis veneremur quæ in ore passim *vulgi* increbuerunt——

Quemadmodum *Dii* poëtarum solent, *pereuntibus*, aliqua metamorphosi succurrere, itidem & tu mendaciis——

Mitius est lasso digitum supponere mento,
Mergere quam liquidis ora natantis aquis.

Si quis est qui *honestissimus*, & amantissimus haberi & esse velit, is *ego* sum; & si quam plurimos habes amicissimos, qui tuæ dignitati maxime faveant, *ego* in hac parte, *illorum* concedo nemini——

Est

Etsi magnam *mihi* putem fieri injuriam, quod tot *epistolis* provocatus, nihil respondeas, humanius tamen esse duxi, *peccare* officio, quam silentio *retaliare* injuriam.

Mirari satis non possum, quid in causa fuerit: quod——

Ego quidvis aliud prius suspicatus essem, quam *te* ab officio decivisse, sed tu——

—nam quis, *Peccandi finem posuit sibi, quando recepit, Ejectum semel attrita de fronte ruborem. Quisnam hominum est quem* tu *contentum videris uno* Flagitio—— *Juven.* Sat. 11.

——Vid. *Accusandi. Exprobrandi. Convitiandi. Culpandi. Vituperandi.*

13. *Culpandi. Reprehendendi.*

CAllidi *Debitoris* est & inverecundi, sæpe pacta non solvere; patientissimum *creditorem* longa & artificiosa cavillatione protelare—— *Chrysolog.*

——Aderit continuo *vir* validus & acer, cujus verba; *allium* & pultem redolebunt.——

Te in oblivionis, *tui* & *tuorum*, cum *Thalete* foveam incidisse suspectum habuissem, nisi ex istis quas ad me dedisti literis——

—Credibile non est tantis *te* negotiis districtum fuisse, ut toto hoc tempore, nullum omnino scribendi otium potueris tibi surripere; aut ergo te *nostri* cepit oblivio, aut negligentiæ culpa non cares——

Jamque dies alterque dies processit ex quo ne lineam quidem—— quo te sperabimus usque?

Cur πεζικεῖον ἅμμα catenam istam epistolarem abrumpis † alternas calami vices à te reposco——

Quid *tu* igitur me *Pyladen* tuum? quid *Theseæ* appel-

appellasti? quanquam invertere debueras, ac *Orestem* potius, ac *Peritheum* appellare.

Magni referret studiorum ut qui politioribus literis militant junctis umbonibus se condensarent, adversus Phalanges hostium——non autem inter se adeo inimice digladiari——

Vid. *Accusandi. Criminandi. Vituperandi.*

14. *Defendendi.*

QVod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non tacio pluris quam fulgor ex vitro. Si quid in me jam diu parturis, parias quæso——

Nihil *tibi* nocui—non læsi——

Ais isthic multa de me renunciari auditu neutiquam jucunda? ego vero——innocentiam præstare possum, id quod facio, quid homines de me loquantur non possum——*Erasm.*

Sic sum, nec possum naturam omnino vincere, *ut præstem* Pyladem, *qui se mihi præstet Orestem*, *Hoc non fit* verbis, *Mavis, ut ameris ama.*

Sin autem *me* relaxandi animi, severiorisque supercilii deponendi gratia voluptates istas secutum causeris, nihil jam plane est quod reluctor.——

Sed quæ *Pallas*, imo quæ *Erinnys*, istuc tibi misit in mentem, inquis? verbo *tibi* ut satisfaciam, scias quæso *me* non sine gravi causa——

——Noli nimium *illis* in posterum adhibere fidem, aut saltem hoc mihi juris superesse concedas apud te, quod apud Macedonem regem *Philippum* licuit reo, videlicet ut à te dormitante, appellem *ad te* vigilantem——Homo es ipse, *cui* imponi potest——

SI tui infortunii fueris autor, æquanimiter fe-
ras: æquum est enim ut *Faber quas fecit com-*
pedes ipse gestet—nosti me sæpius hæc te monuisse
—nosti *crebras* amicorum literas, te ab hisce
ineptiis deterruisse——

——Moris est *mihi* ubicunque locorum vixerim,
liberrime apud *omnes* agere——Te igitur ut à
deterrima scelerum colluvie deterream——per-
pende quæso——

Dehort. à *violentia*, vide apud Textorem, *Ep.* 40.

——Nec tu amplius cum tanto valetudinis
dispendio, assiduus & accubuus chartis impo-
lescas.

——*Designus igitur aliquando tandem ludere,* Vid. plura
portare, otiari, &c. ——quid? num *lupinum* arro- inter formu-
dea? cum cimicibus ac pediculis assidue bellum las Conclu-
geres? certe si quo cœpisti pergas pede, ad mi- dendi per
seram tandem paupertatis carnificinam devenies—— Pathop.
——Desine tandem ad istum modum publicam pag. 35, 36.
tranquillitatem inquietare——. &c.

16. *Deliberandi.*

EGo enim *Deus bone* futurum ut cujusquam, aut
honores avide respiciam, qui quocunque
me convertam, nihil præter *animorum* monumen-
ta, magnis viris supersesse, *corporis* notas ne extare
quidem, cæterorum autem vix memoriam, aut
nomen ad posteritatem pervenire videam?

—— Labores, studia, vigilias omnes, non *Fevetrio*, si diis placet, aut *Statori*; sed in arce
hoc *Apollinis*, cum bono *Deo*, Musis & *Memo-*
riæ sacrare statuo——

—— Fieri non potest quin hilaritate maxima
per-

perfundar, quin tranquillitatem meam, *regni* [illegible] liorum, & potentiæ opponam.

——Quin ad *voti* mei portum, ac *columnas* (ut Geographi loquuntur) *Herculis*, pervenerim ——

17. *Deprecandi.*

TE igitur *oro*, & obtestor, *judex optime*, *ut illa* qua mihi tantum hac in defensione superfunt, *lachrymas* attendas, oro inquam, ita in ferenda sententia sentias, ut non accepta *morte* sævitiam, sed *vita* concessa misericordiam possum experiri —— *non insultare jacenti.*

Malebat mitis precibus pietatis abundans.

Post acies odiis idem qui terminus armis. *Claudian. lib. 2. de Theodos.*

Tuum est, si præter spem quid evenerit, mihi ignoscere; parum successit quod ago, at facio sedulo —— quod *Davus* Pamphilo, *Terent. And. Act. 4.*

—— Quippe minuti,
Semper & infirmi est animi, exiguique voluptas Ultio, —— *Juvenal. Sat.* 13.

Logimus iste meus, *Charientissimus* fuit, non *Sarcasmus.*

Cæterum inter *nos* animorum consensus est; neque vero committamus, ut tam veterem tamque sinceram amicitiam, una nubecula dissidii videatur aboleviſſe ——

—— *Procul, ô procul omnia nobis*
Talia dii *pellant* ——

—— Sancte enim profiteor, de nihil sensisse de te—nihil locutum malevole—Suscipias me igitur qua soles fronte——illiusmodi peccata inconsultæ ætatis, desientem serio ——

Te moveant hæc *ora* fletu confusa; hi *oculi* lacrymis demersi; hæ *meæ* languidæ, abruptæ singultu *voces.*

—— Συγ-

—— Συγγνώμην sibi dari efflictim postulat τῶν σφαλμάτων, quæ ne quidem à centoculo Argo devitari facile potuisse, omnes *deos* summos, *imos*, medioxumos obtestor; *Par.* Mell. *Attic.*

Vid. *Excusandi.*

18. *Disputandi.*

HÆc *ego* obiter, ad *quæstionem*, ad quam ita subito respondi, ut vix relegendi spatium concederetur ——

——Sed litem hanc ad tribunal virorum doctiorum defero.

19. *Dubitandi.*

QUibus autem verbis ambire furentem conabor? *Quæ prima exordia sumam?* quo affatu lenire studebo? *Æneas ad Didon. Æneid.* 4.

Vellem tamen sciscitari, utrum ne ——

Scrupulus qui me mordicitus vulnerat nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem *mihi* exasperat.

ut stat & incertus qua sit sibi nescit eundem
Cum videt, ex omni parte viator, iter:
Sic ego ——
—— *utque carina,*
Quam ventus, ventoque rapit contrarius æstus
—Vim geminam sentit, paretque incerta duobus:
Sic & ego ——
—— *Subhæsito in hac re* ——
Atq; animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc,
In partesque rapit varias, perque omnia versat ——
——*Quo pede nunc utar? dubia est sententia nobis*
Nec quid agam invenio, nec quid nolim-ve velim-ve ——

Dii boni quid (*inquam*) dicet! utri *nostrum* gravius

gravius excandesceret? utri durius convitium evomeret? utrumque sane (ut opinor) pari cultro dignum putans *furiis* devovebit.

Miserum *me*! quid agam? Hoccine etiam hominum perditissime, feciſſe debueras priusquam?——

——Quid eſt quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies?

——Fidem mihi nunquam facturus es, ne juratus quidem.

20. *Exclamandi. Querendi.*

Quis vidit *ver* sine violis, æſtatem sine gramis & calore, sine pomis autumnum, hyemem absque nivibus & pruinis? nonne succedentium menſes in ſuis manent officiis?

Nec facile invenies, multis in millibus unum,
Virtutem, precium, qui putet eſſe ſui.

—Multo jam pluris æſtimantur (cur *hoc* relinquis inultum *Jupiter*) leones & paraſiti, nebulones & aſini—quam viri *vere* pii aut eruditi——

Ipſe decor recti, facti ſi præmia deſint
Non movet, & gratis pœnitet eſſe probum.

O tempora! ô mores! ut præ ſacra auri fame nihil uſpiam ſacrum eſt!——

Quis deinceps miratur fuiſſe olim qui *Philoſophos* ſe dicerent, qui afferebant *Nivem* ſibi atram videri, *cœlum* conſiſtere, & *terram* motione ſua, eaque perpetua rotari?

——*Deum* immortalem! ut jam exultat probitas! ut peſſum iêre boni mores! mortuam *Muræ*nam flevit Hortenſius orator, multos dies atratus; tu *patris* morientis non miſerebere? O perditam ætatem! O mala tempora! quis *hoc* non execretur?

Turpe

Turpe sequi casum, & fortunæ accedere
Et nisi sit fœlix, esse negare suum.
——O rerum mira conversio!——
O sordidum genus, barbarumque facinus!
O serioses homines, quam humanam olim *Androdus* feram invenit!
Illud amicitiæ *sanctum & venerabile nomen*
Prostat, & is quæstu *pro meretrice sedet.*

Voces hominum, *Stentoreum* quiddam passim reboantes, tanto horrore omnia complent, ut *furias* omnes cum *Cerbero* emissas, ab inferis jures.

——Cæterum illud, ô *Dii* immortales, eloquamne aut fileam? cur autem fileam? cum sit vero verius.

——His atque id genus mille nugis, horum capita adeo distenta differtaque sunt, ut arbitrer nec *Jovis* cerebrum æque gravidum fuisse, cum ille *Palladem* parturiens, *Vulcani* securim imploraret——

Heu par *illud ubi est, totidem virtutibus æquum,*
Et concors pietas *nec dubitatus* amor?
unus erat Pylades, *unus qui mallet* Orestes
Ipse mori, lis una fuit per secula mortis,

——Scripsi semel atque iterum——ad——sed, quod doleo refero——nihil *impetravi*.——

21. *Excusandi.*

ET ad quid non *importuna* flagitatio, *opportuna* occasio impellat etiam *invitissimam*?
—*Hoc commune malum est, semel insanivimus omnes.*
——Tam id peccatum primum, magnum: magnum, at humanum tamen, fecere alii item boni. *Terent.* Adelph.

Non est quod *Exspectes eadem a sanno minimoque Poëta*; ut *Venusinus* olim—Vin, adolescentulos

rerum

peritos, perinde ac gravissimos *Catones*, ingosæ viros, se gerere?

——*Sed non est vultus in illo,*
Non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ,
Ut timeam fraudem, meritique oblivia nostri——
Met. *lib.* 7. *Fab.* 1.

Omnes quibus res sunt minus secundæ, magis sunt, nescio quomodo, suspicioſi, ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter suam impotentiam, se semper credunt negligi—*Ter.* Adelph.

——Mihi, perpetuis laboribus enecto, verius quam fatigato, non vacat toties scribere, exiguisve rebus adesse——

Epistolæ nostræ brevitatem simul & rusticitatem, excusabunt occupationes——

—& tamen pertinax meũ incusas silentium, mecumque delitigas quasi parum tui memorem

— Ego sane inficias neutiquam iero *me*——cum non ignores neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit licet *Diis* ipsis proximus) cujus vita aliquantillis vitiorum tenebris non obnubiletur. *Æneam* sua commendat pietas, dedecorat proditio; *Alexandrum* bellica virtus extollit, deprimit ebrietas——

——Non estis ætatum adeo imprudentes, ut non cognoscatis facile, cum *Marco* Fabio, suam esse studiis infantiam: fortissimus quique edidit aliquando vagitum: vultis exigere ab *adolescentulo*, quod parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat? vultis sarcinam dare infantulo, curia *Demosthenes* succumbat?——

——Scribe: *Fabius* eos fractum iri potius quam posse corrigi, qui in pejus obdurucrant. *Tortellius* tamen ille, ille (inquam) homicida *Tortellius*, in quo futuram probitatem desperabant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius——Quidni igitur & ?

——Inci-

——Incredibile videndi *tui* desiderium jampridem *me* tenuit, adeo ut nulla *nox* prætereat quin imago tua, oculis meis obversetur & oberret; & si liceret citra ullum discrimen ad *te* commigrare, commigrarem protinus: viamque ipsam (quod aiunt) raptim devorarem——

Sed multa sunt quæ ab hoc animi mei desiderio *me* remorantur & avocant——Nam præterquam quod ægre hodie & difficulter——

——*Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde est*——

——Nam (ut quod res est libere fateamur) multa me impedierunt——

Vid. *Purgandi. Defendi.*

22. *Excusandi longitudinem, & prolixitatem*, &c.

VEreor (*mi amice!*) ne prolixo meo sermone molestus sim tibi, sed quia nihil magis cupio, quam longissimas literas tuas, longas & *ipse* scribo, scripturus etiam longiores, si otium *mihi* suppeditaret.

——Expectes denuo non epistolam modo, sed ingentem literarum sarcinam, quæ vel Ægyptium, ἀχθοφόρον degravet.

Purgabis me A. B. quod tam incomposite scripserim.

Sed ne Epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere, in alium diem hanc litem cum Dialecticis differam—— *Senec.* Epist. 45.

Jam satis invalidos calmo laßavimus artus,
Et manus officium longius æqua negat.

——Sed hæc satis multa, vel plura potius quam necesse fuit, facit autem; non loquacitas me sed *benevolentia*, longiores epistolas——

Scribere plura libet, sed vox mihi fessa loquendi;
Distandi vires siccaque lingua negat——

——Vehementi desiderio, primam quamlibet occasionem, amplexurum me vides, & *Nuntium* tuum avidissimis ulnis excipientem——

Dilatus ac prograstinatus tabellarii quotidie iturientis discessus, effecit ut, & meas literas, & aliorum, serius multo quam aut ego volebam, aut tu debebas, acciperes——

——At ista, *ego* amore magis impulsus, scribenda ad *te* putavi, quam quod arbitrarer *te* monitis, & præceptis meis indigere. Sed me, cupiditas tibi satisfaciendi, & materia sequax ultra metas abripuit; cæteroquin——

——Cujus prolixitatem fortassis excusarem, nisi id agendo fierem prolixior——

——Vides ut me totum in sinum tuum effuderim——

Sed reprimo me, ne me Crispini scrinia lippi compilasse putes——ut ait Horatius——

23. *Excusandi brevitatem.*

INdulgeas *mihi* velim *Laconicum* hanc *brevitatem*, hoc præsertim tempore: nunquam (mihi crede) in vita *mea* (quantum memini) minus otiosus, quam nunc, sum——en tibi ad binas tuas literas simplex responsio, idque tumultuaria opera——

Parce rudi calamo, tabellarius iste humeros mihi pressit——

——Quod spatiosiori margine, lineis non ita perturbatioribus aut condensatis scripserim, in causa est——

——Inextricabili fere negotiorum labyrintho implicor, ut jam non vacat——

Ignosce, obsecro, non possum jam plura scribere. Interpellat jam me importunus quidam.——

Vix

Vix licet per otium, in *mense* semel tantum feriari, tot meæ cervici incumbunt negotia, ut ultra citroque curis agitor; sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi ——

—— Felix otii nunc non sum —— hoc quicquid est industriolæ, æqui bonique consulito ——

Importuna redeuntis ad *te* nuntii festinatio, plura scribere non permittit ——

Quod etsi exquisitius reposceret judicium, coactus sum hac *Epistola* raptim & tumultuarie scripta, tibi paucis aperire, quid super ea re *mihi* sit animi, idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat tempore, *sibi* propere redeundum esse testabatur.

Non debes *tumultuarium* mirari characterem, scripsi enim festinus.

Parcius quidem scribo, at non parcius amo ——

Quibus ego diris, hujus tabellarii caput devoverim, cujus vel indiligentia vel perfidia, factum arbitror ut ——

De tabellione isthoc incertus, distuli hactenus —— tumultuatissime hæc ad multam noctem ——

Hunc Laconismum, me docent immensi studiorum labores ——

Dicas hanc esse prolixam epistolam, si scias quibus obruar laboribus.

Non possum quidem plura, & hac raptim quoque, festinat ita tabellarius ——

—— Quid solito brevius ad *te* scribo, dabis veniam, nam quum has à me literas nuntius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares ——

—— Ego Dapsilis semper effundo, & sic hau-

xio ex fæce, ut vix suppetat jam in tanta penuria, quod digne scriberem———

——Illi qui beata in *terris* nacti sunt otia, possunt———

Tempus enim cum humana omnia ab eo aliquid invicem rapere debemus ——

Plura otiosus, *hæc* cum esse in Senatu, exaravi.

Hæc omnia quam raptissime raptius ———

Hæc scripsi *festinans*, properante ad vos tabellario——inter alia avocamenta——

Sed ego qui sui pauperrimi ingenii mei conscius, *Laconicæ* malo studere *brevitati*, quam multijugis paginis infantiæ meæ maciem publicare. *Symmach.* Auson.

Cum nec *singulis* inservire possit, per universa *distractus*, nec *universis* sufficere in singulis *occupatus*——Min. *Fel.*

Hæc exaravi, multis distractus *negotiis*, animoque *curis* valde impedito.

Hæc *ego* ad *te* occupatissimus scripsi; fusiora cum offertur alius opportunus tabellarius———

———Negotiorum multitudine pressus fere & oppressus fui, quo minus———

—Ne me accusare de Epistolarum negligentia possis, scribo jam pauciſſima hæc———

24. *Excusandi silentium, seu intermissum scribendi officium, seu* visendi, *&c.*

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ *me* nulla non hora interturbant, & fere obruunt; facerem ut intelligeres, quantum *tuo* nomini debeam.

Dumque ego hæc omnia tumultuor, elabitur tabellarius———

—Si essem liber laborum, qui *me* nunc circumstant & opprimunt, ad te quam citissime convolarem

volarem via ipsa (ut cum *Sidonio* loquar) devorata, idque sum facturus quam possum brevi——

——Neque excandescas adeo, quod literis tuis cunctantius paulo responderim——

——Veritus sum ne ineptias meas non tam legendas tibi; quam ridendas exponerem——

Aliqui etiam ex parte animum ad scribendum satis propensum, & literarum *alas* retardavit, desiderium rescribendi aliquid de——

Cum & præteriti nostri *officii*, & singularis cujusdam *negligentiæ* crimine manifesto teneri non immerito videar, cum nullas ad te (*vir Rev.*) literas jamdiu dederim; quamvis omnem prætermissi muneris accusationem justi & idonea quadam purgatione redimere potuerim: magis tamen *ingenui*, magisque prudentis *ego* esse existimavi, errati *veniam* agnoscendo impetrare, quam liberationem, culpam occultando, vindicare——

Distuli tuis respondere literis, quod existimarem fore ut præsens præsentem amplecterer.

Unum à *te* peto (*vir!*) ut me nullo oblivionis crimine, aut ulla me in te officii ratione, sed justissimis de causis, quo minus ad te hoc tempore scribam, prohiberi putes—— jam enim charta ipsa ne nos prodat pertimesco——

——*Novi* quod scriberem nihil erat; me *tui* esse amantissimum, vetus est——

Quæro compendium, dispendium invenio; quin apage——

Tecum adest absente corpore animus.

——Intelligas, faxo, sic te à nobis amari, ut ante hac friguisse videamur——

Quod tanto temporis intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meæ erga *vos* observantiæ benevolentiæque memoriam revocarem, non mea negligentia, neque adeo oblivione

ne mutui nostri *amoris* id factum, sed potius ——

—— *Nec* sum usque adeo oris duri ut à ——

Tametsi ergo *me* pudet, post diuturnam cessationem, nunc ad *te* scribere, tamen non dubito, quin pro tua in amore constantia, meæ, si qua fuit, negligentiæ benignus interpres sis futurus, præsertim cum.

—— Hoc longum scribendi intervallum, non voluntate *mea*, non oblivione tui, *non* neglectione officii, nec sane ulla defecit mihi, vel scribendi materies, nec mittendi facultas, sed——

25. *Expostulandi.*

CUr sic *Te* mutatum video? Cur adeo, *me* viso, caperas statim frontem? Cur ita stomacharis?——

Vid. Brand. lib. 2. 20.

Num ex eorum haberi velis numero qui *Odysseas*, & *Iliadas*, aut majus aliquid promittant se parituros, demum vero ubi diu satis, & ultra *Elephantos* uterum tulerunt, *verba* immittunt pro *farina*, murem ostendunt pro *bove*, cujusmodi fuisse feruntur *Calliphanes*, Poëta, & *Timæus* Siculus? *Text.* Præfat. Epithet.

— Dic—dic inquam, per nomen æterni Dei, quid à te sumpserim, in quo læserim——

Quando enim quæso rerum tuarum negligens visus sum? quando tardus aut fugiens laboris, ejus præsertim, quem *tibi* usui fore crediderim? nonne à *puero* parvulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumque rerum *tibi* utilium affatim semper ministravi? nonne sub præceptoribus, *Latinas* literas haud incuriose *doctis*, erudiendum curavi? *Text. Epist.* 49.

Nam quid tibi mali, aut quid non boni feceram:
Quo me tandem merito?

—— Quo

——Quod tandem *iſte* modo non cuivis fidem faveret, ſe recto docere, recta prædicare, recta ſentire?

Quouſque tandem abutere patientia——*&c.*

Agedum, *mihi* reſponde quid hic——

Cur neſcire pudens prave, quam diſcere, malis?

Quid eſt quod in me adeo ſubſtomacharis? quid eſt quod in famam & nomen ita debaccharis meum?

26. *Exprobrandi.*

SIccine vero? ita negotiaris *tu*, ut ne unica nos ſalutare poſſis lineola? adeone ſevera premeris *tu* ſerula, ut ne otium huic rei tantillulum, ſpatiumve aliquantillum defalcares?

Scripturus eras ſcilicet, ſed non licuit, nec per negotia, quibus nullis diſtringeris, nec per otium quoque, quo abundas!

At ô vulpeculam hominis! ſiccine ſoles amicos tuos fallere?

Claudа tibi mens eſt ut pes, natura notaſque exteriores certas interioris habet——

Deſpectus tibi ſum, *nec quis ſim quæris*,——

——Facis quod *canes* ſolent, qui ſocium eulina nullum amant. *Dum canis rodit*, ſocium, quem diligit, odit.

——Sed nullis *ille* movetur fletibus, aut voces ullas tractabilis audit,——*Æneid.* 4.

Sed alio ſpectare remiges, alio provehi cymbam video——

——Ingratumque Jovem nequeat cum dicere ſentit——*Ovid.* de 16. Met. 1.

Quod epiſtola *tua* tarentior ad manus pervenit meas, id *ego* non poſſum non ægre ferre.

Hæccine eſt illa *tui* exſpectatio? ſic amicorum opinioni reſpondes?——

O male collocatam benignitatem!

——Hoc enim scio, *me* meis in *te* beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeo vitam pro *me* exponeres.

Quid? polliceberis montes & maria, dicebasque *me* tibi esses chariorem tuis oculis? Hæccine est illa *benevolentia*? Siccine soles amicis subvenire tuis?

Nonne *hæc* satis erant bonam indolem æternum devinxisse? quamnam vero *te* viperam vocarem *ego*? quodnam *monstrum* aut tartareum *canem*; qui virulentam *invidiæ*, calumniæque saniem, evomere in *me*, virum de re meliora meritum, non erubesces?

Magni (ut video) verba *mea* æstimasti, magni consilia fecisti, hominum stultissimi! qui quod *tibi* perniciosum semper fore prædicavi, excæcatus *stultitiæ* tenebris perpetraveris.

Quid? quo tempore discessisti à nobis jurabas *te* scripturum unoquoque mense; vide quo modo constiteris *tibi*. Næ tu es egregie——

——O ingratæ mentis juvenem! ô perditissimum adolescentem! nihil sane jam conqueror quod *mei* dememineris, quam *parentis* cepit oblivio.

Jam quoniam in nequitia tua ita occaluisti, ut lapideam magis quam humanum videaris effigiem indutus, pluribus *te* verbis hortari desistam.

Vive ut lubet, egerisque ut volueris—— profundas, perdas, pereas, nihil attinet ad me—— *Text.* Epist. 38.

Τόπον ὑ τρόπον μετήλλαξας——

——*ubi sunt ingenia magni*

Verba viri?——

Heu! ubi nunc fastus, altaque verba jacent?

Quolibet es folio, quavis incertior aure——

Vid. *Cicer.* Ep. *Famil.* lib. ep. 5.

Est

Est aliqua, ingrato, meritum exprobrare voluptas.
Hæc fruar, hæc de te gaudia sola feram.

Mihi quidem liquidissimum est, te *aetim* in deterius degenerare, & cum aliquo usque progressus esses, tamen——

27. *Gaudendi. Lætandi.*

Lætor apprime, *michare*, vera hæc esse quæ narras, atque id sedulo triumpho——

——Quo per amœno spectaculo, fallor si aliud in terris unquam videris jucundius——

O quam gaudeo quod!

At pater Æneas audito nomine Turni
Deserit & muros, & summas deserit arces
Præcipitatque moras omnes, opera omnia rumpit,
Lætitia exultans—Æneid. 12.

Vid. *Gratulandi.*——

28. *Gratias agendi, & debendi.*

Multa mihi de singulari tua in doctos bonitate prædicaverant multi, sed nunc omnem famam infra verum fuisse comperio, qui mihi videris huic potissimum rei natus, ut de omnibus bene merearis——*Erasm.*

Quæ præter meritum obtingunt, hoc plus solent habere pretii, & quæ præter expectationem obveniunt solent esse gratiora: quot igitur nominibus mihi putas gratum fuisse munus tuum adeo non expectanti, ut si de cœlo delapsum fuisset, non potuisset magis inexpectatum accidere——

Nam quod ultro mittitur, quod immerenti, quod nec per somnium expectanti——

——Amplector istum animum tuum, & agnosco quod debeam——

——— Animum tam excelsum, tamque amice amicum pluris facio quam. -

——Ceu pro votiva tabula, gratias si non quantas debeam, (utinam enim id possem) at quantas queam maxime persolvam.

Conatu potius & *voto*, quæ mea est gloria, quam ipso *facto*, quæ mea est tenuitas———

Quod veritus sim antea (*vir moderatissime*) si ego adolescens neque *bonis* artibus excultus, neque in *recta* dicendi ratione satis exercitatus, ad *te* provecta ætate *virum*, atque omni doctrinæ genere instructissimum; Rom. eloquentia hac nostra ætate cum paucis facile *principem*, literas darem, ne meum istud factum cum temeritate conjunctum videretur, id totum penitus sublatum est; meumque hunc sive *pudorem*, sive *metum*, vicit beneficii erga me *tui* magnitudo: nam *juveni* quidem plusculum etiam *audere* quam par sit ab omnibus fere concedi solet; non habere quibus debeas *gratias* omni ætate sane turpissimum. Itaque vetus illa dubitatio in præsentia nihil me movet, neque eum venit in mentem, veteri reprehensionem quod *scribam*, sed quod *serius* id faciam. Sed, *&c.*

——Eosque imitabor *mendicos*, qui, quum acceptæ stipis mutuum referre nequeant, benevola *verborum* actione rependunt———

Accipe igitur (*vir maxime*) à cliente *tuo* quod jam tuum est; accipe quod voluisti, lege si sit tanti, quod jam audivisti: & quand quidem muneribus, hospitio, *officiis*, comitate omni & benevolentia, *me* sic obstrictum *tibi* tenes, ut in nexu adhuc maneam, patere ut *creditorem* tam benignum te habeam, quam *patronum* hactenus expertus sum ———

——Ut jam nec beneficii *vos* in me collati pe-

nitere

nitere possit; quod *id* in alios multos transfundam, nec id ipsum male collocatum videri, quod agnoscam, cum nullis debeam libentius; ut nec amo quemquam effusius——Nulla dies unquam memori vos eximet ævo——

——Votivum animi mei specimen vobis inscribo——

——Ferreus tamen sim; utcunque contigerit, & lapideus, si unquam tantæ *tuæ* humanitatis fuero oblitus——

Nutriviſti *me* à puero, feciſti ex ſervo ut eſſem libertus, & quod habuiſti ſummum pretium perſolviſti mihi——Næ, inhumanus eſſem & plane——

——Orandum eſt *mihi* illud, ut quia in tanto credito ſum minus per *me* idoneus debitor, per *Deum* vobis idoneus ſolutor exiſtam—— *Chryſolog. ſerm. 5.*

——Et revera *filium* ſe neſcit, viſceribus caret, naturam neget, ingratus eſt *patri*, qui autorem *vitæ* ſuæ non obſequiis placeat, non devincit cultu, muneribus non honorat——*Chryſ.*

——Ideoque ſoli, quos feciſtis tales, ſentiunt quid vobis debeant——

Quod quidem veſtrum in *me* beneficium ſi——

——Memini ſemperque meminero——

Incredibilis iſta bonitas tua, vincit non ſolum merita noſtra, verum etiam vota——

Utinam & referre poſſem æque ac agere grates, referret autem *is* qui pietatis officia multo cum fœnore ſolet remetiri, *Deus.*

Quare incumbo (*vir conſummatiſſime!*) & hanc operam *tibi* navabo, ut *tui* nomen, immortalitate dignissimum, extingui mortali cum corpore non ſinam. Quod quidem enixus ſum verbis meis laudem tuam reſonantibus. Et *tui*, mihi amantiſſimi, & quidem officioſiſſimi memoriam

(ſi-

(si modo is ego sum qui tantum præstare possum) profecto ab interitu vindicabo———

Nihil præter aqueum illud Sinetæ munus regi *Artaxerxi* occurrit uspiam———

Polliceor me buccinatorem fore existimationis tuæ———

Quantum debeo tibi (mi *amicissime*, mi *optatissime*!) pro *illis* literis; quas in meam gratiam scripsisti, non præsentes *literæ* declarare, non *fortunæ* meæ compensare poterunt; efficiam tam en (*Deo volente*) ut *posteritas* intelligat, *Te* amicum fuisse mihi valde beneficum; & non immemorem me extitisse.

Pro quibus, optandi si vobis copia fiat,
Tam bene pro merito commoda mille precor.

His *ego* meritis vestris erga *me* amplissimis, non officio sed *voto*, non opere sed voluntate & *animo* respondere cogor, quia longe longissime, infra *meritum* illius humanitatis vestræ, subsidet *studium* pusillæ facultatis meæ———*Jux. in Tertul.*

Immerentissimus prorsus & indignus cui hoc dignationis & honoris habeatur———

Id quoties reputo quo pudore me putas suffundi?

———Certè ego, *studiosorum* more, pro auro & argenteo rependo animum gratum, ac chartas, felicesne an miseras aliarum esto judicium; feci quod potui, non quod volui,

Quod si digna tua minus est mea pagina laude
At voluisse sat est, animum, non carmina *jacto*.

Ego quidem sæpe multumque cum animo cogitavi, ecquâ tandem ratione possem munificentiam vestram rependere, qui *me* à suavibus *Academiæ* ulnis & mamillis avulsum, in vestro sinu amice excepistis———

———Pro tantis vestris erga *me* meritis, certum deliberatumque est aut *exsolvere* & præstare *debitum*,

rum, aut (quod ingenui est hominis) tanquam *es* alienum à *me* contractum, apud *alia* publice profiteri——

Hei mihi non magnas quod habent mea carmina vires,
Nostraque sunt meritis ora minora tuis.

——Nec *amicum* amplius meum, sed *numen* sed genium ac tutelarem *Deum* appello; etenim, si non inscite scripsit quidam, hoc demum esse *Deum*, juvare mortales——cur non?——

Qua testatum faciam, *me* grata saltem recordatione, hæc omnia complecti, quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, solvendo satis esse nunquam possim.

——*unica fortunis ara reperta meis,*

Gratum nullo non *loco*, nullo non *tempore* memorem gratiæ referendæ, studiosissimumque *tui* experieris, sentjes——

——Pro *literis* ad me transmissis, gratiam habeo maximam, si quod ego autem *officium* vicissim præstare queam, impera, id tuo jure facies——

Pro quibus ut meritis referatur gratia, juro
Me fore mancipium tempus in omne tuum.

Ut igitur pro affectu illo erga me tam benevolo, quem aliis etiam beneficiis declarasti, gratum animum testor, offero nunc quo nihil habeo majus, memetipsum, ac mecum animi nostri cœtum——*Voss.*

Sed vestra præcessere beneficia quæ gratuita erant, nostrum sequitur officium quod debetur, & quo magis debetur, eo minus poterit displicere——

Musa ô *istius* pepli tapete ingratitudinem meam prudenter exsinuo, quod olim *Philomela* apud *Ovidium*

Purpureasque notas foliis intexuit albis.

——Utcliam erubescam accipere quod palam mendicare non erubui.

Vo-

Verum amicitiæ vetæ atque sinceræ coagulum est mutua officiorum reciprocatio———

O mihi tam longæ maneat pars ultima vitæ
Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta!

——Animumque erga *me* tam propensum declarasti, ut plane ad primum literarum tuarum conspectum obstupuerim, atque non parum admiratus fuerim, tantam celsitudinis tuæ dignationem———

——Pro summis *excellentiæ* tuæ, in *me* jam sæpe collocatis beneficiis, & *gratias* quas habeo maximas, in præsentia libenti animo *ago*, & omnia *mea* deinceps in posterum officia, paratissima voluntate, amplitudini tuæ offero, & addico———

Nec quæ de parva pauper *diis libat acerra*
Thura, minus grandi, quam data, lance valent.

—Cui vitam, cui liberum hunc aerem, hunc spiritum, hanc vocem, quæ servire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo.

——Quem non tam *patronum* quam *patrem* agnituras semper sum———

Cujus honorificam in nos omnes beneficentiam nescio, an commemoremus potius, vel admiremur magis.

——Cum ab ingratitudine non secus abhorream, atque *Achilles* ille *Homericus* à mendacio, mecumque perpenderem quam esset immensum, quod tuæ deberem benignitati, ut meritum omne, omne quoque officium exsuperet meum; optimum judicavi ut tibi literaria strenula, aut flosculo quopiam è musarum hortulis decerpto, animum memorem atque amantem utcunque testarer———

——Utinam in officii recordationem sacratissimam, è penu meo literario proferre possem, quod vel *tuis* gratum esset oculis, vel animo & desiderio responderet *ea*.

——*Cum-*

——*Cumque labent alii, jactataque vota relinquunt,*
Tu laceræ remanes anchora sola rati.

— Cœpi subinde anxia mente revolvere, quenam pacto aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita, ut etiam nullam eorum partum, referenda gratia consequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud, *rusticos etiam lacte diis supplicare, & gentes multas quæ thura non habent, mola salsa litare*, nec ulli fuit vitio datum, Deus colere quoquo modo possit.

——Quod referre gratias, ita ut volebam non possum, *fortunæ* debes imputare——

A *me* nihil unquam in *te*, ne mediocre quidem profectum est, ut *mihi* tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum plane non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quam ipse *alios* epitulari possim——

Quid referam vel isto *munere* dignum, vel potius isto tuo *animo*, qui mihi munere ipso longe est suavior? nihil habeo nisi meipsum, *quem* si alicujus esse precii putas, totum *peculio* tuo adscribito. Crede *mihi* nihil habes in omni genere tuarum possessionum, quo *tu* tam proprie possis & *uti*, & *abuti*, frita lubeat quam.

Nunquam igitur gratiarum labiis te salutabo? numquamne——

Egone in *eum* ingratus essem, qui & nullo *meo* merito, *me* laudasset, & inopiæ meæ subvenire vellet?

—*Non si tellurem effundat in undas Diluvio miscens, cœlumve in tartara solvat Jupiter*— Æne. 12.

Quid tibi, quid *inquam* pollicear? num *meipsum* quantus sum dedam? at exiguum est iis *me* dedere, qui nisi fuissent, *ipse* non essem; tibi proinde & quod possum, debeo & quod non possum, *Hieron.*

Chas-

——Chartaceo hoc *donulo*, quod quæso clementer ac perbenigne à vestro *clientulo* suscipite, & legite.

——*Patri* præsertim cui fortunas tuas omnes ipsamque adeo vitam debes cum anima

——*nec unquam*
Esse satis poteris, præstes licet omnia gratus ——
Ut meminisse magis poteram officii mei, quam præstare retributionem——

Officiola qualiacunque.

Vel minimissimam amoris strictúram —— *pro meritis grates persolvere dignas Non opis est nostræ* (domine & Mæcenas mi!) *Non tamen officium cessabit, ineisque voluntas* proferet haud ullum, grati animi, nostrive in *te* testamen amoris——

Quale quale tandem est, tibi totum id——

Supereſt ut illam ipsam *gratiarum* actionem; quæ *me* ad scribendum impulit, in *Epistolam* concludam: Sed stultissimum fuerit velle *me*, juvenem infantissimum, tibi *verbis* satisfacere, cum tu homo eloquentissimus, *reipsa* rationibus meis consulere conatus sis. *Ascham.*

Tu tamen quasi hoc unum in vita, ut me tueretis *tibi* propositum est, quem semel benevolentia complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam desistis——

Quantum tibi debeam, depingere stupet calamus, exprimere lingua, leves tantum *qua data portarunt*, & loquuntur *gratiæ*.

29. *Resp. ad* Gratiarum *actionem.*

Quanquam *gratiarum* actionem à *te* non desiderabam, cum te *reipsa* atque animo scirem esse gratissimum, tamen fuit *ea* mihi (fatendum est enim) perjucunda——

Quas ad *me literas* misisti, multo sunt adeo refertæ officio, tam mul is—— Istis

Isti tuo tam benevolo pectori me profiteor astructissimum esse, id quod hoc epistolio veluti syngrapha legitima, singulis & universis contestatum esse volo——

Laudibus istiusmodi non delector, quas tu prodige verius quam liberaliter *in* me effundis—— in posterum quæso aliud exercendo stylo quæras argumentum——

Gratias quas mihi habes immerito maximas, tibi meritissime rependo maximis majores——

30. Gratulandi.

Quo in *adventu* ejus, non possum exprimere sermonibus, quanto, quamque impatienti gaudio *exultaverim*, cum augeret maxime lætitiam meam amicissimi *hominis* inopinata præsentia. *Min. Felix.*

Noctes omnes insomnes & illunes; dies vero nebulosos agimus hem diu, absente te, te scilicet——

Quæ quoniam vera est, tota mihi *mente* tibique
Gratulor ingenium *non latuisse tuum.*

Quicquid ago præstoes, ludit ante oculos meos imago tua, itque reditque frequens, sine te non dormio, non edo——

——Nulla non hora de *te* loquuti fuimus, longa nos omnes *tui* fatigavit expectatio——& vitam *nobis* acerbam putabamus, quod tam diu consuetudinis *tuæ* fructu caruimus—& jam ecce *reduci* à tertio usque jugare manus porrigimus——

—Cujus equidem absentis, absens, memoria, non aliter frui solebam, quam præsentem præsens consuetudine consueveram; qua, dispeream, si quid unquam in vita contigit mellitius.

—Cæterum quemadmodum fieri consuevit, ut cum primum *Sol* formosum illud & aureum os

terris

terris ostenderit, aut ubi post asperam hyemem novum *Ver* blandis aspirarit *Favoniis*, protinus nova rebus omnibus facies, novus color ac planè juventa quædam redeat: ita nobis te conspecto mox alius accessit vultus——

31. Gratulandi——*fortunam auctam*—— *successum prosperum.*

GRatulor tibi *Plutum* tam propitium, ut mihi permoleſtum fuit *te* molestiis ac periculis agitatum esse, ita te incolumem ex isto naufragio enatasse gaudeo——

Sed gratulor tibi, jam opinor, semideo facto, cui contigerit——*epulis accumbere Divum.*

Nec tam meapte causa quam illius *lætabar*——

Quod res *tibi* ex animi sententia evenerit, lætamur admodum, omniaque *tibi* in posterum felicissima apprecamur.

——Video *te factum ζῶον ἀμφίβιον*, nisi mavis dici *Mercurius*——superis deorum gratus & imis——

Tanto semper in te affectu flagravi——ut optem tibi secundissima omnia, & cum optata contingant, vehementer gaudeam——

32. Gratulandi *valetudinem recuperatam.*

IN more positum fuit amicis convalescentibus *soteria* mittere——

Sed magis gratulor valetudinem prosperam, cum à tot morbis revixeris aliquando——& novam quasi vitam recordaris.

AT per *Deum* quæso immortalem, ut tortuosos aliquando mores castigares. Quis enim te non metuat? quis non oderit? O utinam te moveant *parentum* suspiria, vota, lacrymæ.

Scholæ adhæreas usque dum mercibus illis Atheniensibus probe plenæque sis instructus —αἰσχρόν τοι δῆρόν τε μένειν κενεόν τε νέεσθαι. *Iliad.* 2.v.298.

Toto fac animo, præclara studia amplectare.

Quando non potes quod vis, id velis quod possis——

Perge, age, vince omnem miles *virtute laborem.*
Et quantum humani possunt se tendere passus.
Arduus accelera——

——Tacita vivas ut omnes *te* frustra fuisse natum non existiment.

Disce libens, tetrici nec præceptoris habenas detestere——

Tu quoq; ne metuas quamvis Schola *verbere multo*
Increpet, & truculenta senex gerat ora Magister,
Degeneres animos timor arguit; *at tibi consta*
Intrepidus, nec te clamor plagæque sonantes, p.157.
Nec matutinis agitet formido sub horis,
Quod sceptrum vibret ferulæ, *quod multa* suppellex
Virgea, *quod mollis scutinam prætexit aluta.*
Quod servent trepido subsellia *vestra tumultu.*
Auson. protrept.

——Noli quæso *spem* quam de te bonam nostrates passim omnes conceperunt hactenus, frustrari; noli fœdissimam ganeonum colluviem ita sectarier, ut sordeant tibi, & desiposcant amicorum monita——

—— Te ad studium summæ laudis cohortabor, est enim tibi gravis adversaria constituta, & parata incredibilis quædam *Expectatio*; quam tu una re facillime vinces, si hoc statueris quarum laudum gloriam admiraris, quibus artibus hæ laudes com-

comparantur, in iis esse elaborandum——

In hanc sententiam scriberem plura, nisi de te sponte satis incitatum esse considerem; & quicquid attigi non feci inflammandæ tui cauſa, sed amoris mei testificandi——

V. Form. *affectus movendi*, ubi complures huc referri queant.

Si tibi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna repende tuæ.
Surge, age, & in duris haud unquam deſice, cœlo
Mox aderis, teque astra ferent——

Agricola si non impreſſerit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulſerit, si in tuto semina non locarit; *sibi* mentitur, non *terræ*, nec terræ facit damnum, sed *sibi* non facit fructum; & ita *se* vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ* manu fallaci mentitur —*Chryſolog.* Idem & *tibi*, quam *tu* ſperabis *honoris* meſſem, si nullam feceris *laboris* sementem?

Ejus animum inexpugnabili illecebra ac *ſuada*, captum prius ac poſſeſſum, ad præclarum & inuſitatum aliquid transferet——

Ac veluti gnavus & avidus negotiator bonis literis ceu honeſtiſſimis mercibus in patriam tuam onuſtus redeas——

Inſanum quamvis hiemet mare, crudaque tellus
Seminibus, bello nec ſatis apta manus——
Nil dubites autore bono—Auſon. Theodoſ.

Qui parum feliciter navigarunt, ipſi ſolent aliis non infeliciter cavere, ne veniant in periculum; ſic & ego tibi ſollicitus——

——Sed——*Nil opus admiſſo ſubdere calcar equo*——
Sponte tua properas——

Aliquidne *tibi* ſuademus quod factu non ſit utile? *nos*, si neſcis, *tuæ*, non noſtræ utilitatis ſatagimus: Negligentiam tuam, & inertiam ſuſque deque ferremus, niſi *eam* ſciremus *tibi* futuram detrimento——

Nunc

Nunc ætas est omnium laborum patiens, ea est rebus honestis exercenda: quod datur vacui temporis hoc impende honestis studiis, & evolvendis bonis autoribus.

Fuge consortia nepotum & otiosorum, adduc te à juvenilibus voluptatibus & veris dotibus temet instrue——

Hunc igitur, quod facis, toto animo & tota mente amplectere, hunc cole, hunc observa, *hujus* heroicas virtutes imitare, & exprimi penitus; & quo melius *hoc* præstes, da operam, ut in literis & libris *patrem* tuum, si non superare, at saltem æquare vales——

Dic Musæ, *genioque tuo*, Majora canamus
Aude *aliquid* Magnum, *tenuesq*? *relinquere curas*
His *quibus ingenium tenue est*: *quin ponis avenam*
Arma virumque Cane——

——Persuasi tandem quamvis primum pertinaciter ibat inficias——

Non *Gallicus* olim duntaxat *Hercules* ea gaudebat prærogativa, ut mistis ab ore catenis omnes ad suos nutus inflexerit; etiam *Tu* inter amicos felix imperabis——

——Noli ad credulam spei perplexæ auram antennas solvere? cum *Stratonico* dixeris ex omnibus navigiis tutissima esse, quæ in *terram* nauta subduxit.

——Dum potiare, patiare.

Quod facis id facias studiosius, & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posce.
——*non parvas animo dat gloria vires,*
Et facunda facit pectora laudis amor.

Vid. Epist. 18. *Text.* elegantem sane ad *labores* & *studia* adhortationem.

Quorum arbitrio quasi *calcare* commotus, non potui refugere à cœpto *laboris* curriculo——

——Non sunt pectoris adeo obtusi, ut humanis verbis non molleseam——

Hæc

Hæc sunt quæ nostra liceat te voce moneri,
Vade, age, & ingentem factis fer ad æthera fa-
mam: Æneid. 3.

Sit *procul omne nefas: ut ameris, amabilis esto:* exue tetricum illud & Saturnicum supercilium, ferenam frontem illam rugis & nebulis caperatam ——

Quamobrem si *me* amas, quantum profecto amas, si *dormis* expergiscere, *sistas* ingredere, si *ingrederis* curre, si *turris* advola; hoc sit *negotium* tuum, hoc *otium*, hic *labor*, hæc quies, in his *vigilia*, in his etiam *somnus* reponatur *laus* ——

Pergite, ut facitis, atque in id *studium*, in quo estis, incumbite, ut & vobis *honori*, & amicis *utilitati*, & reipub. *emolumento* possitis esse.

Vid. plura inter Formul. *Consolu. Petendi, Pathop.* p. 156. & deinceps.

—— His igitur *tu* tantisper te exerceas hastulis, dum cætera adornantur; & feliciter in studiis perge ut cæperis; jam enim *Orbis* propè universus *ingenii* tui exspectatione suspensus, nescio quid *cæleste*, sibi, de tua *virtute* pollicetur ——

—— Neque ægre feras me toties isthac inculcantem; *nam nunquam nimis dicitur, quod nunquam satis discitur*, ait *Seneca*, Epist. 27.

Vid. *Monendi, Consolandi.*

34. *Illudendi.*

ITe nunc *Reges* Principesque, ite & Trophæa vestra alibi quam in æternitate *literarum* ponite; *Poëtas*, Oratores, & imprimis Historicos, Flamines *Musarum*, & æternitatis Sacerdotes, vestræ autem gloriæ ac nominis Præcones, negligite si placet, ac pro iis *simiam* aut morionem suginate ——

—— Arrigite aures non tersas, non acri lotas aceto, sed quas olim *Midas* ille noster exhibuit *Pani* —— Encomium certe audietis, non *Herculis* neque *Solonis* —— Hic

Vt nec mille *Democriti* ad tantos risus sufficerent, quamquam illis ipsis *Democritus* rursum, alio *Democrito* foret opus———

———Egregiam certe laudem!

35. *Lamentandi.*

SI atramentum mihi in præsens deficeret, *lacryma* ipsius vices optime nunc supplerent, talis tantus tuarum inscitiæ literarum occupavit dolor, patrem meum esse mortuum———

—Nihil jam multis annis accidit quod æque doluerim—Ah, nescis quam doleam de———

Assiduis *lacrymulis* faciem humectat, *curis* edacibus corrodit animum, *verberibus* crebris corpusculum diverberat, & *unguibus* insanis faciem deformat, quod *natum* eximio literarum amore flagrantem, (cujus prima *ætas*, iter ad ingenii *lumen*, manifestum ostendebat) fatali jaculo percussum, amiserit—Tristissimus *hæc* tibi scribo——— *Textor.* epist. 44. *Plin.* ep. lib. 5.

Perque sinus lacrymæ flumĕris instar eunt.

———O quanta quæso, quamque acuta doloris cuspide pectus meum nunc perfossum fuisse existimas? O quanta ira siccum jecur arsisse opinaris? vidisses excussos *oculis* meis lacrymarum rivulos abertim erumpere; vidisses capillos ventis diffusos extrahi———

———*Largeque humectat flumine vultum.*

—Quod ubi accepit nuntium, miserum me! quantum indoluit——& multum *lacrymas verba inter singula* fundit. Æneid. 3.

——Heu lux *patriæ* ac pater! heu exemplum *omnis ævi*, nostri admiratio ac stupor! heu bellator victor, triumphator, spes tuorum, terror hostium ac tremor! heu invictum *Rheni* nostri tonitru, ac Martia tempestas! quē omne ævum, omnis admirabitur posteritas, *Heins.* in obit. illustr. *Mauritii*—

———Nam

——Nam si exspectatis, ut quod in privato funere *oratores* solent, verbis tantum ad commiserationem, aut inanem planctum, *præficarum* more, præeam aut luctum ejulationibus accendam; fugit *vos* & ratio, & institutum nostrum *Auditores*! Non enim fœminæ, sed viri convenistis. Et invictum principem lugemus, qui nec lacrymam emisit unquam——*Ibid.*

Levia perpessæ sumus si flenda patimur, *Andromache* apud *Senecam*——

Non possum quin doleam, multo autem maxime quod——

——Res nullis satis lacrymis deploranda——

Nec ut atramento destillet calamus, sed sanguine——

V. *Cicer.* Fam. lib. 5. Epist. 1. lib 9. Epist. 11. lib. 14. Epist. 4. 7, 9, 17. 19.

——Cum ex *his* malis eluctatus fuero, cum enatavero ex his *Cararum* fluctibus, his molestiis emersero, tum——

——Ut quemadmodum à *Romanis* Scipio *Nasica corculum* appellatus est, sic & *illum* à *suis* appellari merito, & lugere mortuum——

Heu quæ me tellus——

——*quæ me æquora possunt*
Accipere? aut quid jam misero mihi denique restat?
Cui neque apud Danaos usquam locus, insuper ipsi
Dardanidæ infensi pœnas cum sanguine poscunt

ut Sinon ille Virgilianus. Æneid. 2.

Lacrymæ ubi estis? ubi estis *lacrymæ*? *cecidit* nobis *E.N.* heu *cecidit*, per quem *stetit* foro *Justitia*, literis decor: *religionis* nitor——Quando fluetis *lacrymæ*, si hic *stetis*: profecto si unquam aut usquam *fluitis* juste; hic *impie* statis,

Quis (*nisi cornea fibra*, aut jecur adamantinum cui fuerit, *roburque & æs triplex* circa pectus) temperet à lacrymis, non solvat se in *luctum*, & *gemitus & suspiria magna*, cum suo madentem sanguine universum fere *orbem* viderit Christianum?

——Dura

——Dura profecto, dura nimis *illi* ſunt viſcera, qui *his* viris, *largo* (ut Tros ille olim) *non humectet flumine vultum* —— nec lacrymarum torrentibus inundetur.

Diſcedens *vir* eximius & ſanctus, immenſum *ſui* deſiderium *nobis* reliquit, utpote cum & *ipſe* tanto *noſtri* ſemper amore flagraverit, ut & in ludicris, & in *ſeriis*, pari mecum voluntate concineret, *eadem* velle, aut nolle crederes, *unam* mentem in duobus fuiſſe diviſam —— *Min. Fel.* de Octav. ſuo——

—Quot dolorum agmina infeſtent, quot immineant caſus, quot ingruant incommoda, quam nihil uſquam non felle tinctum plurimo!——

36. *Laudandi.*

HUnc finxiſſe *Deus* Opt. Max. hoc conſilio videtur, quo haberent *noſtri* A. quem imitarentur, *cujus* ſimiles eſſe velint. Videbor *tibi* fortaſſe & aliis nonnullis, in hujus *viri* laudatione nimium profuſus, ego *mihi* nimium parcus——

—— Tanquam de cœlo *divinum* hominem eſſe in provinciam delapſum putant, mentiunculam facientis *tui* non infrequentem——

——O tuas *literas* omni ſuavitate refertiſſimas!

——Id peto ut majore *ſtudio*, magiſve ex animo petere non poſſim, ut *ei* omnibus in rebus quantum tua *fides* patiatur, commodes ut *eum* commendes, dignum laude virum omnimode.

——Apud *quem* dotes tam eximiæ, tam admiratione pene omni ſuperiores, ſe produnt, ut——

——Innocentiam cum lacte imbibiſſe, cum ætate corroboraſſe——

——Privatorum duntaxat eſt *ſibi* & *ſuis* vivere, ſe publicæ luci expoſitum exiſtimavit velut candelam aliis lucere, ſibi conſumi——

Convenit hoc iſtis tuis moribus, ita piis, ut ſupercilio careant; ita comitibus, ut abſit levitas; ita ſeveris, ut abſit aſperitas——

——Rerum vero geſtarum *gloria* tanta eſt, ut non *epiſtola*, ſed hiſtoriarum *voluminibus* explicari debeat——

Laudo *genium* tuum, laudo *ingenium*, laudo eloquentiam *literarum* tuarum, nihil niſi *Gratias*, Veneres, voluptates *ſpirantium*.

—— Saccharatis condimentis ſtipare ſoles ſcripta *tua*, quibus ne *mel* ipſum mellitius puto——

Uberiore *me*, quam par eſt laude, videris proſequi.

——Qui quidem, ut eſt voce ſuavis, vultu amabilis, geſtu & ſtatura corporis admodum decorus atque procerus: ſic certe pietate, prudentia, fortitudine, atque aliis virtutibus optime inſtructus & eruditus——

Quæ (*Deus bone!*) morum comitas? quis animi candor? quæ in dicendo *Veneres*? adamantinum arbitror, quem mira *hujus* hominis feſtivitas non capiat.

——*Exemplum* juvenis *venerabile morum.*

——Quod omnis cogitet memoria, poſteritas loquatur—— non *fumus* publicum, ſed patriæ cadaver——belli fulmen, murus libertatis, omnium provinciarum urbiumque vallum atque propugnaculum——cui ſpes ac vota ſua quiſque credit, *quem* ex omni orbe nobiliſſima juventus colit——

——Nam quæ levitatem præ ſe aut futilitatem ferent, non tam oderat natura, quam deteſtabatur——

In *dicendo* ita brevis ac ſuccinctus, ut neceſſitatem raro, nunquam dignitatem *Principis* excederet; plurima *acute*, nihil unquam *fruſtra* dixit——

——*Corpus*

——*Corpus* succulentum, vegetum, torosum Deus & natura dederant; cujus speciem ac modum magnitudo *animi* ac mentis excedebat——— Ex ore, supercilijs, incessu, corporis totius motu habituque *Martem*, non plorantem illum quem Poëta turpiter inducit, sauciumque, sed *Gradivum*, aut *ultorem* descripsisses, qui in animo ac vultu *ejus*, sedem posuisse videbatur———

——Quem illimis *morum* candor simplex *animi* tralucentis suavitas innocentiæ, & religionis, pietatis, & studii imago, non recreabat aspicientem. Nemo *sibi* & *naturæ* plura, nemo pauciora *institutioni* debuit———*ipse* rerum omnium vorago ac abyssus———

——Quam nullum omnino tot dotibus imbuto supercilium!

——Pœnitentia ac *fide*, non ut ante, urbem aliquam, sed *cælum* perrupisti: hanc victoriam postremam, hunc triumphum *Imperator* noster gessit; post quem, victor omnium ac *sui*, vitæ immortalis *Capitolium* ascendit. Ita una eademque hora (*Auditores*!) columen prudentiæ ac caput suum *Patres*, Martem *milites*, vitam, spem, salutem *Cives*, fulcrum ac tibicinem imperii ac gloriæ *Batavia*, patronum ac tutorem *Academia* amisit——

——*Heins. orat.* 1. in obitum Illustrissimi *Mauritii* Auriaci———

——Cujus *tergum* nunquam vidit *hostis*, vultum nemo unquam inimicus patriæ sustinuit.——*Ibid.*

——Stupere omnes, neque ut de *homine* amplius, sed ut de novo aliquo *portento* loquebantur. ——— Studiosi omnes exclamare, hærere, nulla aut *sibi* laude, aut *illi* satisfacere videri. Alii abyssum eruditionis, alii scientiarum mare, alii Doctorum solem, alii patris divini sobolem divinam, alii genus Deorum, alii perpetuum

literarum Dictatorem, alii maximum naturæ opus & miraculum, alii extremum naturæ conatum, aliter vocare——*Heinf. de Josepho Scalig.*

——Illustres patriæ Patres, *Galliæ Palladium* eripuerunt, & præcipuum *Europæ* numen (ita enim vere judicabant) liberali stipendio in hanc urbem vocarunt. Qui mihi dies alter *Academiæ natalis* videtur. *Ibid.*

——Domum vero *illius*, quasi oraculum fuisse quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent——Fuit, fuit illud tempus cum unius in hac urbe *viri* domus, orbis universi musæum esset——*Ibid.*

Tu in ore, in animo eris omnium, nominisque magnitudine orbem universum, diuturnitate autem famæ vastam temporum profunditatem æquabis: Salve, salve Heroum sanguis, salve literarum princeps, salve invidiæ victor, salve domitor monstrorum, salve, *ave*, & æternum vale——*Heinf. orat.* 2.

Is *Josephus Scaliger* est, inquam, qui non admirationem sui, sed stuporem *posteris* reliquit. Cujus incredibile ingenium, tanquam flamma quædam, aut fax publica è cœlo delapsa, & in terras dimissa artes omnes, omnes disciplinas illustravit: cujus inexhausta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculum, & profunda quædam vorago fuit——Orat. 3.

——Etenim si ut prudenter à *Solone* dictum fuit. *Finis* exspectandus est ut recte judicetur, & post actum *fabulæ* supremum plausus excitatur——Jacet ille eruditi orbis splendor, illa fama literarum ac anima——jam princeps literarum ore omnium, & *Apollo* Musarum judicatus est——

Efflorescet indies *illius* viri nomen, quo majorem nulla ætas vidit, nulla forsitan videbit: vastum illud & prodigiosum ingenium, admiranda

randa illa & ſtupenda poſteris induſtria, accuratum illud ac divinum viri ingenium non latere magis quam deleri aut extingui poteſt.

——Nos ingenii humeris, & quaſi cervicibus ſupra ipſa *Muſolea*, quæ expreſſa hic videtis, ipſa *invidia* ſpectante, ac ringente fruſtra *Regem* noſtrum extollemus ac locabimus. D. *Heinſ.* de *Joſeph. Scalig.*

Pulcherrimo illo Apulei dignus elogio, *inter doctos nobiliſſimus, inter nobiles doctiſſimus, inter utroſque optimus*, inter omnes modeſtiſſimus——

——In deligendis quos diligat diligentiſſimus——

——Magnum illum *patriæ* parentem, fulmen illud *belli*, pacis columen ac decus——

——Tantum ubique locorum famam *tui* nominis concitaſti, ut vicatim, compitatimque *te* prædicent omnes, ad *Deum* pene faciunt——. Quo ſi eo quo cœpiſti pede perrexeris *animum æquibis olympo*——

——Nam erat [illegible] viribus valens, & *doctrinæ* opibus excellens, & *eloquio* præpotens, quippe qui utroque ſermone copioſe & graviter diſputaret, & ſcriberet——

——Princeps incomparabilis, nunquam ſatis laudatus, nunquam ſatis laudandus, quem facilius quis admirari, quam laudare poſſit——

——In *quo* multa adeo præclara, adeo ſingularia, adeo mira extiterunt, ut——tanta vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes pene multum longeque ſuperarit, tanta totius eruditionis magnificentia——

Eloquentiam vero quid memorem, cujus fuit tam amœna, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore *ipſius* non tam verba, quam mella quædam fluxiſſe videantur. *Vincent. Lirin.* de *Origine.*

IMminet jam *nobis*, niſi vanus augur ſum (atque utinam profecto ſim, *Auditores!*) alia quædam ac profunda *nos*——Nam ut nautæ cum in prora conſtiterunt, tempeſtatem primi vident, primi *aliis* denunciant; ita ego neſcio quid, quaſi *nubem* poſt ſerenitatem hanc——

——Quid in cœlum, terram arcenitus intueris? quid eſt quod? —— hoc forſan animo, te animum tuum aliquando tandem recollegiſſe ſpero——

38. *Minandi.*

AGedum accingamus igitur quando tu prior ad arma provocas——ò perditam audaciam! audes virum tam *magnifice nummatam treſſis homuncio* convitiis lacceſſere? quod ſi opes meas contempſiſti, num vel calamum *Eraſmi* non metuebas? ſcis quibus machinis ſolent bellare Poëtæ? quas ſi iratus in te torſero, actum de te fuerit, fruſtra te foſſæ iſtæ, iſti aggeres, iſta mœnia quantumvis munita cinxerint: ſed hactenus præluſerunt velites, tu niſi pacem ultro petas, juſta tecum acie decernam——

—Et me ſors ſiqua tuliſſet, Promiſi ultorem——

——Erit, pollicitor, tempus in quo ſtultitiæ *tuæ* pœnitentia ductus, & unguibus faciem *tibi* deformes; & matrem, quum *te* peperierit, *abortivum* malles peperiſſe.

Cur ſic debaccharis in famam hominis ex animo *te* amanti? meæ famæ non multum noces, tuæ male conſulis——Abſtineas quaſi à talibus facetiis, alioqui ſenties me non eſſe edentulum, & fortaſſe ſero pœnitebit; ſi tibi *machæra* eſt, & nobis *urbium* eſt domi.

——Cæterum quoniam *ſero ſapiunt* Phryges, *tuo* nunc infortunio ſapias; & quam in *te* cudiſti fabam perpetere, quod tibi propina-

ſti

fli venenum bibe—— Et *vale*——

—Non ſolum enim vapulabis a carnifice compitatim, at (quod longe deterius eſt) traheris ad furcam—— Non miſerebor *tui*, vel ſi ſanguinem fleveris——

——Studiorum ſi te pertæduerit; nihil reſtat niſi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

Precibuſque minas regaliter addis——

39. *Monendi.*

VEllem quam *ſæpiſſime*, mecum per *literas* colloquare.

Tu velim & quid *agas* & quid *acturum* te putas facias me quam diligentiſſime *certiorem.*

Cave ſis audiam ego iſthuc *poſthac de te*——

Augurium ratio *eſt*, & *conjectura futuri*,
Hæc divinavi notitiamque tuli.

Unde non verebar vel in maximis tuis *negotiis* te amice interpellare, ea tamen lege, ut, *tu* ſimili quidem *amoris* argumento *me* etiam commone—— facias delinquentem——

Sed pro *tua*, qua non duntaxat *me* ſuperas, *exiſtimatione* atque autoritate, longe diſſimili ratione, mihi quoque libere dicas, quod me uſpiam mali deprehenderis.

Quod ego tibi non in *aurem*, ſed aperte dico——

——*Hæc eſt venturi prima ſcavilla mali.*

Vipera eſt in vepreculâ——en te monui——

—Cave poſthac, ſi *me* amas, unquam *iſthuc verbum*, ex te audiam; & ego, ſi me metuis, *meres* cave in te eſſe *iſtos* ſentiam.

——Tenta, reperies in levi *monito*, non leve *momentum*——

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Eſſe, ſed ut uſleas, multa dolenda feres:
Sæpe bibit ſuccos quamvis invitus amaros
Æger——

Memorem immemorem facit, qui monet quod memor facit. *Plaut. in Pstudolo.*

ut corpus redimas, ferrum patieris & ignes——
Ardua res hæc est opibus non tradere mores,
Et cum sit Crœsus victeris, esse Numam.
Tu quoque formicæ nimium sublimia semper,
Propositique precor contrahe vela tui——

——Sint priora illa tecum παιδήματα, μαθήματα tibi, ne——

——Scias velim, quod locus ille dignitatis futurus sit onus æque ac honos——

——Nullum (si *me* audias) amicum *tibi* comparabis, nisi prius cum eo tres modios *salis* comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam *amici*, qui tamen——

——Vis implumis adhuc, volare? *Dædalus* eris priusquam sis *Icarus*? Præstat in ipsa etiam senectute resipiscere, quam ad exspulum usque delitare; Non puduit, eloquentiæ parentem *Ciceronem*, post multas in Senatu declamationes, dare se *Apollonio* Miloni recoquendum: neque octogenarium *Socratem* Musicæ vacare——

Ludis adhuc cernens incendia? *diripit* hostis
urbem, & tu vacuos numeros in pulvere ducis?

——Si velles *aurem* præstare meo consilio —— Cave ne *divina* ultio (quæ lento gradu ad vindictam *sui* procedit) ampliori *te* exitio reservet, tarditatemque supplicii gravitate, compenset: multis enim *fortuna* parcit in pœnam, & quem sæpe *casus* transit aliquando invenit, ut ait ille——

Quod *Helenus* olim *Æneæ*, serio te moneo.
Læva tibi tellus, & longo læva petantur
Æquora circuitu; Dextrum fuge littus, & undas
——Æneid. 3.

Amo *te* plurimum, nec hodie vivit quisquam *mihi* amicior ac tu——*Hæc* enim quæ moneo amice moneo, sic enim malim quam inimice placere.

——A

——A medica hæc, nec maledica penna processisse persancte juro——

Valetudinarius est hic *orbis*, in quo non decumbunt ægri, sed pro sanis ambulant: pauci morbum suum vident, omnes amant.

Sed relinquamus nos tandem, vitia illa quibus nimio plus jam diu assuevimus——

——Da operam quæso ut *eam* quam de *te* ceperunt omnes non fallas opinionem.

——Neque, ut spero, sinistre illud accipies, quod dextre in rem tuam porrigitur——

Proximus à tectis; ægre defendituro ignis:
utile finitimis abstinuisse locis.
Non facile esuriens posita retinebere mensa——&c.

40. *Narrandi de rebus novis.*

RErum quidem *novarum*, hic fere est nihil, nisi quod——

Sedebimus hic ad mensem unum aut alterũ——

Tertius hic dies est quod audivi——

Illi quidem haud sane diu est cum——

Proni, accepi auribus, te——

Plane beabis me, tuum si——

Magnopere velim audire, num——

Pestilentiam isthic majorem in modum debacchari——

——Video passim, audio passim, quacunque patet orbis Christianus, summos par ter atque infimos, horrendas rerum mutationes presentiscere——cometæ, eclipses, inundationes, prodigia——portendunt magnas nobis & malignas temporum tempestates capitibus imminere,

Agitur hic per rusticos cruenta fabula, quæ futura sit catastrophe, nescio——

Videmus hic rerum præludia, nescio quid tempestatis minitantur, omnia tamen adhuc in conjecturis latent——

Res non ficta, Deus testis, sed facta recenter——

——Aut veram, aut si vera non est, certe veris simillimam narrationem——ne majoris operæ aleam tentaremus.

Dicam quod stuporem omnem, omnem longe excedit admirationem——

——Ut non tam literas, quam lituras, quam lacrymas expectes modo——adeo misera rerum est facies.

——Nihil novum hoc temporis occurrit, uspiam, nisi illud *Ciceronianum*, Si vales bene est, *ego* quidem valeo. *Vale.* Salve.

——Ne autem verbis *meis* defatigatus pertædeas, rem omnem *tibi* à principio strictim aperire constitui——

Ægre hic, & difficulter hodie vivitur ob magnam *annonæ* caritatem; multi ubivis locorum reperiuntur *milites*; aut (ut verius dicam) *grassatores*.

Atrox *Bellona* suum ubique fere locorum quatit flagellum——

Ut ab urbe discessi, nullum intermisi diem quin——

Literis tuis scire velim quoniam vivant modo *vestrates*. Nam qui apud *nos* degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur, & nisi *Deus* immortalis res nostras clementius intueatur & custodiat, periculum est, ne iniquissime nobiscum agat *fortuna*——

——Eo tandem redacti angustiarum ut rei suæ pessum ituræ subvenire nesciant——

Multi sortis exortes, ego autem Deo faventiori, prædiis fruor & libris, imo & eque——quem mihi chara soror ——*Esse sui dederat monumentum & pignus amoris*——

Vis autem paucis dicere, ne diu *te* suspensum detineam, quid——

Majus opus moveo, altiora jam studia sequor———

Cum proxime essem apud te———

Studiorum rationem, quam cum tu hic eras institueram, eandem sequor, literis *Græcis*, & *Latinis* quantum possum, operam impendio———

Hic status; hæc rerum nunc est fortuna mearum.
Ovid. Trist.

Damnatus ego ad metalla inter pueros desertuor———

Omnia diis hominibusque plaudentibus mihi hactenus obvenerunt———

———Rem sic integre descriptum ibo——— primo——secundo——

Audeo & gaudeo te———

Tantum hic laboris exantlatum est, ut parum abfuerit quin meipsum enecarim, dum sedulo admiror ut *Hieronymus* renascatur, neque verebor illud vel jure jurando confirmare, minoris ipsi *Hieronymo* constitisse———

——— *Pater* constituerat annes plus quatuor *me* in scholis captivum tenere, sed precibus *amicorum* quos semper *meæ* calamitatis miserait expugnatus, libertatem *mihi* promisit. Quod si præstiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipsam antevibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum *tibi* videtur in hac languere carnificina? Quales putas qui *nos* eruditi *Præceptores*; diceres esse plagiores, *Carnifices*, & tortores vulnerarios, inter leænas, inter lupas, & tigres educatos ——non audemus præ metu hiscere, nec *my* quidem *aut gy* facere. Si quid forsasse aberraverimus, si vel unguem latum recesserimus eorum mandato, ictibus pluunt, colaphis grandinant, denudant *nos* à caleaneo scapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, sæviunt, debacchantur——— *Textor.* Epist. 71. *Erasm. ad Leon. X. Papam.*

Quod

Quod Ulysses olim, labores suos Alcinoo, narrans μὶ πρῶτον, τὶ δ' ἔπειτα, τὶ δ' ὔστατον καταλέξω. Odyss. 1.

42. *Narrandi de valetudine.*

DE meipso si aliquid scire vis, *ego* à tuo discessu optima valetudine, Dei Opt. Max. beneficio semper usus sum.

Si perconteris ut valeat tuus ——actum est de ejus vita & conclamatum: est cadaver vivens, jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & naulum Chironti parat.

——Mihi & scriptum & nunciatum est *te* in febrim subito incidisse——

Afflictissima sum valetudine——

Audio tibi valetudinem esse non prorsus adamantinam—incommoditas reor cœli est in causa—

Ætas indies ingravescens, valetudo plusquam vitrea est, quam ægre tueor domi latitans.

—— Nos mediocri valetudine sumus, & aliquanto prosperiori quam solemus——

Valetudinem adhuc subdubium esse, & valde agitatam——vitam toties nutantem——

Bellule se habent nostrates omnes.

—— Valetudo mea vacillat admodum.

Vis igitur scire quemadmodum hic vivat *N. N.* te enim nihil rerum suarum ignorare par est, *vivit*: imo haud scio an vivat, sed vivit prorsus miserrimus, omni lacrymarum genere confectus —— invisus sibi cui jam nec vivere libeat, nec liceat mori; denique miserrimus, sed fortunæ iniquitate non sua culpa, miserrimus tamen——

Non habitus, non ipse color, non gressus eurtis.

Non species eadem quæ fuit ante manet.

Nos, gratia superis, mediocri sumus valetudine —— Vivum

Vivum cadaver, quod vivit quidem, sed morti vicinum.

Valemus adhuc, præterea nihil est quod fortunæ gratulemur.

Valetudo nostra, est tota nunc vitrea, aut si quid vitro est fragilius——

——Me morbus prorsus exhausit; & curis & loculi laxissimi sunt——

Afflictus vitam in tenebris luctuq; trahebam.

Quam tenui fuit aut nulla potius valetudine——

Illius temporis mihi solet in mentem sæpius venire, quo proxima una fuimus & valebam bene——

——Morbus, qui me sic afflixit, ut in vitam feliciorem transmissurus videretur, à quo sic tamen sensim revixi, ut multa fractioribus viniculis sim, quam ante fueram——

Ita *quam* ex animi mœrore partim, studiis contraxeram tabe, exhaustus prorsus ac emaciatus sum, ut cum umbra hominis, aut *sceleto* loqui videaris.

Procul *illi* species antiqua illa, ac venustas oris, procul nitor ille ac ruber, procul delicatæ illæ manus—vultus denique universis (ut *Galenici* loquuntur) *Hypocraticus*—diem ultimum nuntiantes——*Heins.* Orat.

——Corpus jam emaciatum, jam exhaustum, jam exsangue, jam cadaver erat——

43. *Objurgandi.*

O Hominem inconsultum! O tribus *Anticyris* caput insanabile!——

Succenseo tibi quod tam breviter, tam indiligenter ad me scripseris: eone res rediit ut magnum tibi videatur, si una nocte, mea de causa vigiles?

—Mi-

——Minutiæ hujusmodi non sunt satagendæ——ut——

——ut videare mihi non orator, sed anator, non in aula, sed caula educatus——

Quum *te* objurgo, & impietatis insimulo, quod rarentior proficiscaris ad *templum*, culpam tuam excusas, causarisque te *esse* podagricum——

Ecquis homo est insulsæ adeo ac inconsultæ mentis?

——Elegantulum profecto hominem, cui hæc pudori non sunt!——

Quid *tibi* videtur? Num——

Quæ te, ô *amice*, *furentem* Mens *agit in facinus*? Quid hic *dicam*, aut quid omnino *reticebo*? *naturamne*? at *illa* quæ parentes ac benefactores vult à *nobis* honorari, nunc à te *violata*, tuum scelus, hoc in judicio *me* tacente arguit, inclamat. *Humanitatemne*? at illam exuisti, ut quandam induceres *naturæ* perversitatem. *Prudentiamne* tuam? at omni sensu, omni ratione caruisti, & illud effeceisti, ut *te* non modo non *hominem prudentem*, sed ne *hominem* agnosceremus.

44. *Obtestandi.*

PEr *Musarum* communia sacra, per omne fœdus *humanitatis*, per vestras *fides*, & *parentum* vestrorum; per quicquid apud cunctas gentes *sanctum*, & inviolandum habetur, adjuro vos atque obtestor; *expergiscimini* tandem, & redite in *virtutis* viam; sanate offensas *officiis*, componite mentes ad *obsequium*, ad modestiam, ad verecundiam——

——Obsecro te per nostram amicitiam, atque obtestor, ut *me* graveris istis impertiri——

45. *Offi-*

TE autem *mihi* esse amicissimum non ullo meo *merito*, sed animi *tui* quadam inductione, libere profiteor——

Tibique plusculum devinctiorem esse, quam ut unquam solvendo fiem.

Sincerum *tuum* in me *affectum* aperuisti affatim: in te *meum*, modo pectore fenestrato fretus sim, clare perspiceres——

——Me tam amanter ad domum tuam, velut è sævissima tempestate, naufragio proximum, in tranquillum portum invitaras; omnia pollicens non quæ meis meritis, nulla enim sunt, sed quæ viro benignissimo congruunt.

Cum enim inter scribendum tuæ gravitatis imago subit, lingua titubat, errat manus, nec animus sufficit tanquam numinis cujusdam lumine stupefactus——

——Nam τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα *Cræs.* ad *Solon.*

——Qui spiritus tam diu duxi ex tuæ benignitatis *Favonio:* merito censeri possim ingratus si non agnoscerem——

—Mihi summa honoris præfatione nominandi *E. R.* qui (ut illud obiter dicam) adeo sua *me* benevolentia superioribus diebus *sibi* devinxit, ut neminem sciam *cui* fatear *me* plus debere——

Ego autem *mihi* ipsi conscius, neque *ingenio*, quod perquam exiguum ac *tardum* esse scio, neque *memoriæ* quam labilem semper fuisse comperi; neque *diligentiæ*, quæ modica certe & rara fuit, quicquam tribuere potui; sed potius *divinæ* gratiæ, cujus ductu, *me*, nemine neque monente neque hortante, in *Petri Rami* scripta incidisse agnosco. Quibus scriptis licet *sero*, ac pene tarde, & tenuiter operam dederim, aliquantillum tamen me ex *illis* profeciisse video: igitur non *meæ* sedulitati post divinã gratiam quicquid tan-

tandem profecerim, acceptum fero, sed——

Nec citius imperes, quam impetres.

Et ego *re* quam *verbis*, beneficium rependere malim, *me* quidem (absit verbis invidia) Herculeis & adamantinis vinculis tibi adstrinxisse te profiteor——

Vid. *Opera offerendi.*——

46. *Opem operamque offerendi & pollicendi.*

CHristus, qui & *laboranti* summittit animos, & *dicenti* verbo, & facienti vires, & *hortanti* nervos, & *objurgandi* aculeos, præsto sit *tibi* in susceptis operibus, suæque divinæ dextræ fulcimine sustinet——

Si quid erit negotii in quo servuli infima opera non gravetur uti, mandet ac præcipiat amplitudo tua——alatis pedibus ad te veniam——

——Nec non noster pro te labor totus desudabit.

Omni *ope*, atque *opera* enitar, quæcunque qualisvecunque ea tandem sit——

Nec *depugnare*, si occasio tulerit; nec *obsideri* si necesse fuerit, nec *mori* si casus inciderit, pro vobis paratior fuerit quisquam——

——Et licet *sus Minervam* docere videatur, malui tamen *meam* ineptitudinem prodere, & infantiam propalam patefacere, ut *mei* hinc aliquid addiscam; quam *officium* in hac re meum imprudenter deserere, aut *laborem* justa data occasione, negligenter subterfugere——

Nullam saromam tam gravem, tam molestam injeceris, quæ mihi, tua causa non levissima, non etiam jucunda videatur.

De meo vicissim in te amore, hoc perinde ut *Apollinis* oraculum accipias velim, dum & tu virtutem

tutem & bonas literas (id quod facis) amplecti perges; nulla consuetudinis intermissio, nullus casus, in te animum mutabit meum.

——Puta *me* tuum esse mancipium, imperabis, & impetrabis quæ voles.

——Non parcas pecuniis *meis*, atque adeo omnibus domesticis rebus; hauries à *me* velut ab ipso horreo.

——Hæsitare igitur quiescas, moneo, tibique persuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus manibusque omnia semper facturum, quo rebus tuis consulam——

——*animis juncti, secernimur undis*
Unaque mens, tellus non habet una duos.

Polliceor tibi *studium* meum & operam, sine ulla exceptione aut *laboris*, aut occupationis, aut temporis.

——Si quid erit in quo queam tibi *gratum* facere, facito periculum an ex *animo te* diligam.

——Ego quid *possim* nescio, vel potius me *parum* posse, sentio; illud tantum *tibi* polliceor, me quæcunque *saluti* tuæ conducere, arbitrabor, tanto studio esse facturum, quanto semper *tu*, & studio & officio in *meis* rebus fuisti.

Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat medicinam.

Ad ætatem vero hanc quod attinet, affirmo *vobis* (viri *clarissimi*) quod sine ambitione possum, ego *horas* diligentia, *menses* labore, *annos* industria æquabo; singula dierum vestigia premam, singula temporum puncta & momenta invadam. Ætatis enim cursum *inhibere* nemo, quivis *uti* potest,

——*quodvis pete munus & illud*
Me *tibuente feres*——

Dabo operam ut tuæ satisfiat voluntati, expectationi—— Quod

Quod si hæc tui patri esse intellexero, dabimus ubi fame aburi posses——

Ne graveris quæso, tribus verbis indicare quo pacto queam hominis ingrati notam effugere.

Si quid hic penes me situm sit, quo tibi serviam, committe literis & tabellario——

——*Nec tempora perde precando.*
Quod petis omne feres ——
——*roga quodvis sine nomine munus*
——*nullam patiere repulsam*——
Elige, namque——*Optatis potiere tuis.*

47. *Petendi. Rogandi.*

Cum *nos* inter *nos* eodem erga *literas*, religionem, *rempub.* & mutuam amicitiam studio, judicio, animo atque sensu conjungimus; opto *ego* sæpe, adeoque volo, ut *nostri* itidem aliquo insigni nexu, nonnulloque paris inter se quoque *amoris* alendi incitamento, contineantur; & propterea, *&c.*

Si quid unquam tibi gratum aut feci aut volui, quæso ut hoc mihi gratiæ referre non graveris——

——Id quamtopere cupiam, (vir humanissime!) vix tibi persuasero——

Tu, si quid in amici negotio aut perspicis acutius, aut prospicis sagacius, consilio juva——

Plura *me* ad te, de hac re scribere pudet, ne videar amicitiæ nostræ diffidere——

Si *tu* is es, in quem *nos* omnes universas vires nostras exercuerimus; si *tibi*, opes & fortunas nostras liberrimè contulerimus, si fructum *gloriæ* nostræ in *te* una jactaverimus; si spem salutis nostræ in *te* potissimum reposuerimus; age ergo, ac mente, & cogitatione tua complectere, quod *te* vicissim nobis debes, & quod *scis*, & velis, quod

quod *potes*, & perfice quod debes: sic nobis, sic *Deo* rem debitam & expectatam efficies, *Ascham.*

Abs *te* repudiatus, ab amicis non sublevatus, quem præter te appellem habeo neminem; tibi *me*, tibi meas omnes opes, fortunasque omnes commendo; si *tu* me deseris, perii——

Amicitia quidem nostra tam alte radices egit, & ad eam excrevit magnitudinem, ut——

Quamobrem per omnia quæ tibi sacra sunt rogo, sit hic——

Illud *te* præcipue rogo, & obtestor, pro amore nostro——

——Nam si in tanta re, tamque necessaria, verbis mihi opus est, ad te excitandum, te quod volo. Quare noli expectare longas preces —— *Brutus* ad *Cicer.*

Neque tamen importunæ impero, sed submisse propono; idque *tibi* viro quem à multis annis novi, summa & benignitate & humanitate, atque benevolentia præditum.

Tu modo siquid agi sperabis posse precando,
Quem colis, exora supplice voce Deum ——

Pro summa nostra conjunctissimaque necessitudine.

Literæ non rubescunt, & hinc est quod ego impræsens scribo, non loquor quamvis *datur ora tueri*
Sæpe tua, & notas audire & reddere voces——

Impedior *verecundia*, ne verbis pluribus te rogem——

——Ut novas adhuc suppetias, & beneficia dietim deposcere non erubescam——

Regia, crede mihi, *res est succurrere lapsis.*

Nihil optatius *mihi* accedere potest quam ——

——*Miseri te si qua parentis*
Tangere cura potest oro (fuit & tibi talis Anchises genitor) *Dauni* miserere senectæ——*Æneid.* 12. *Turnus Æneæ* ——

Scio enim *te* ita favere studiis literarum, ut pluri-

plurimum pollicear mihi de tua largitate——

Deus mihi spem, & *bonitas* tua *mihi* animum auget, ut ego *pauper* & egens, ad te locupletem, & fortuna satis abundantem confugiam, non ex jure & merito *meo*, sed ex gratia & beneficentia *tua*, quicquid facies facturus es.

Vale, & nostros aliquando, si tu magnus *Jupiter Faunorum* casulas non dedigneris lares digneris invisere, optatissimus hospes futurus——

Non est necesse rogare te, quod semper tua sponte facis, tamen rogo ut si quando inciderit opportunitas——

Effice constanti profugum *pietate tuendo*
Ne sperata meam deferat aura ratem.

Idque *is* facio, cui persuasissimum semper fuit, esse animi ingenui *cui multum debeas, ei plurimum velle debere.*

Verum cum sciam quam non illibenter pro inficitia subinde renovanda, ab amicis *tuis* sollicitaris audacter *te* paucula, pro *amiculo* sollicitaturus accedo——

Ego pro *eo* unum abs *te* peto, ut non solum ut bene doctum *hominem*, verum etiam ut *mihi* amantissimum, tuaque amicitia dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Nisi certo cognoscam *tuam* non solum erga *me* summam, verum etiam in *omnes*, tametsi alienos, bonarum literarum studiosos, non vulgarem benevolentiam, verere profecto (*vir N.*) in alieno præsertim *negotio* studiorum tuorum tranquillitatem temere interpellare——

——Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi misero tuamque expetendi opem exhiberes:

Nam tua supplicibus domus est assueta juvandis
In quorum numero me *precor esse velis*;

Humanitas *tua* facit (*ornatissime vir!*) quam omnes *tibi*, singularem tribuunt; ut *ego* omnis huma-

humanitatis oblitus, *Te*, cui obscurus & ignotus sum literis meis interpellem.

Perneceſſaria tamen *res* mihi incumbit, ad quam expediendam, quia *tu* solus *is* es, qui tantum facultate *potes*, quantum vis, & tantum humanitate tua *vis*, quantum potes, imprimis ad te scribendi esse duxi—— ut——

In qua re *opem* tuam, non *opes* ullas expeto, & requiro——feceris sane rem te dignam & mihi pergratam——

Quamobrem *me*, & causam meam omnem, in unius *tui* benevolentiæ sinu depono, cum tantum *tribues*, quantum *vis*, tantum scio voles quantum ipsa *causa*, literarum studia, tennes *fortunæ* meæ; sive *singula* hæc petere, sive ea *universa* exigere, ullo modo videri possunt——.

Quamque potes misero, (nam potes) offer opem.

Cui quæso ut vestræ *Gratiæ*, faventiæque totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia *pares* semper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaque nisi solamen *animo*, & subsidium *Conditioni* meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad *me* attinet, quid faciam nescio, nam reliqua *spes* mihi nulla est omnino. Respice ergo me——

Nulla est *spes* omnino præter *te* relicta, amici sunt pauciſſimi ad quos confugiam, & *his* paupertate sunt oppressi; alii *divites*, tamen avari, & cordis (nescio quo pacto) in bonis literas obdurari. Quid faciam quo *me* conferam? aut à quibus auxilium petam?——

Sed tu *meum* quæso oppressum animum obrumtumque intuitor, & miserere *mei*, interruptis vocibus, & quasi morientibus, *opem* tuam imploranti——

Meum ergo est precibus contendere ad Deum, ut

ut omnia in illius gloriam redundent; à cujus gratia promanarint.

Cœptu tene quæso, nec in æquore desere navem,
Neque *simul servæ*, judiciumque *tuum*.

Nullum nec *opem*, nec gratiæ, nec *dignitatis* fructum, vel uberiorem ad usum, vel ampliorem *laude* posse existere, quam *is* est, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imperatus neque *consilii* locum habeo, neque *auxilii* copiam; ut ait *Terentianus* ille *Pamphilus*; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam——

Quum sis apud Deum in precatiunculis, mei ut frequenter memineris, precor——

48. *Petendi responsionem.*

TU igitur, non solum crebris literis (quod mihi quidem gratissimum erit) me exercere velim, sed etiam quicquid erit pæto abs te, ut diligenter ad *me* scribas.

——Amoris in me tui non extincti quidem, sed tepidioris suspitionem, infrequentiores tuæ literæ faciunt.

——Si quid novi advectum est uspiam, onera & hunc hominem sarcina, & me beneficio——

——Non gravaberis hoc velut auctarium tuis addere in nos officiis, & alioqui maximis——

Erasm.——Sitio enim audire.

Literas tu semper spondes, nihilq; respondes——

Præposteros habes tabellarios, cum à *me* discedunt, flagitant literas, cum ad *me* veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem *ego* quamliber, vel tantillam scribendi ansam, tametsi de pugis; *tu* oblatum à *me* tibi rescribendi argumentum, negligere videris——

——*Vale*, & me ama aliqua saltem lineola——

49. *Pre-*

49. Precandi { bene. / male.

QUod utrique *noſtrum* fauſtum ſit, ac felix (*vir* ornatiſſime!) *tu* in ſupremum honoris apicem, nuper merito evectus tuo, *ego* à periculoſo nuper morbo liberatus, *tibi* mihique, læta precari omni debeo———

Tot fortunati ſine morbo ſint tibi menſes.
Tempore quot *vere, parturit* Hybla *favos.*

———Precamur *vobis* quicquid nobis liberiſque noſtris hactenus precati ſumus; & quod omnium eſt primum, ut in poſterum floreates & beati ſimus, ut incolumes———

Vobis fauſta omnia precamur, ſalva tecta, ſalvos ſocios, ſalva jura, atque auſpicia omnia ——— incolumem Rempubl. incolumem *Senatum*, incolumem auguſtam illam Majeſtatem, *cui* nihil ſimile aut ſecundum, *Heinſ. orat.* 4.

Male. Sit tibi cum tuis technis ac mendaciis, non enim libet dicere *vale.*

Non prius incurras duri contagia morbi
Quam ſeſe immiti copulet agna lupo.

———Deus O pt. Max. hoſtes *ſui* nominis ac noſtri, peſſimis imminutos *infortuniis* fractos atque obtritos, à fortunis noſtris ac cervicibus avertat———

Chriſtum mihi iratum impreco, ſi quid affecto quod Chriſto diſplicere ſciam———

Quo vos fata vocant, ſeu quo vos fata vocabunt
Sint ſemper vobis proſpera fata precor.

——Mutuis quæſo apud Deum precibus nos adjuvemus invicem———

—Omnia tua ſtudia Deus ſecundet, & fœcundet cœlitus—Quod eſt votum devoti tui ——

Tibi eunti ac redeunti *Salus* ſit comes.

Jeho-

Jehovah Elohim, εὐδαιμονία καὶ εὐτυχία, te, tua, tuosque coronet semper.

Faxit D. O. M. ut gaudeat de *his* longumque gaudeat, ringantur licet, & rumpantur *illis* ilia, qui———

Faxit *Deus* ut emergas tandem ex pauperrima illa (quarum luctaris) conditione—ut augeatur tibi curta suppellex———

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta
Poma quot Alcinoi *nobilis hortus alit.*

Læta quidem satis principia, sed quid longa dies vehit, non perinde constat; omnia dein prospera voturus sum.

——Ac pro *me* fac quæso *Deum* preceris, ut quicquid, id est vitæ quod supereſt mihi jam, *bene* sit potius quam *diu*: nam quo modo *fabula*, sic *vita*, non quam *longa*, sed quam *bona* & bene acta——

Lyceo tuo, Oratorium genium, summamque Græci pariter ac Romani labii dexteritatem opto———

Ego *tibi* pariter fausta omnia comprecatur, operam meam atque opem prolixe defero ——— *Dominus* tua cœpta secundet.

———*adsit modo dexter* Apollo.

Aspirent votis *prospera fata tuis.*
Devorer, ante precor, subito telluris hiatu,
Et rutilo missi fulminis igne cremer.

Quam———
Nam caput à nostra citius cervice recedat,
Et patiar fossis lumen abire genis——
Sed mihi, *ut tellus optem prius ima dehiscat,*
Aut Pater *Omnipotens adigat* me *fulmine ad umbras.*
Pallentes umbras Erebi *noctemque profundam*
Ante——*quam*———

——Salutem integram, fortunam prosperam, amicos

amicos fideles, &c. & quæcunque demum *hominis* aut *Cæsaris* vota sunt, *tibi* voveo omnia——

Prospera sic vobis maneat fortuna, nec unquam
Contactu simili forte rogetis idem.

Vivas interim diutissime ut jam vivis in terris beatus, &c.

Θάλλε δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές.

Vid. *Valedicend.*

50. *Purgandi.*

ALiquid à *me* ejusmodi, vel per somnium quidem cogitatum fuisse constantissime nego——

Quis autem omnibus horis sapuit unquam?

Sed vide calamum defensorem! quid in amiculum tui studiosissimum nunc, miserrimum conviciaris?

——Me mea non remordet conscientia: diffidii *causa* nolim esse, cavebo pro virili ne sim *occasio*——*Erasm.*——

Veritas *laborare* potest, vinci non potest: novi prudentiam tuam, quæ non facile pronunciet in malam partem——

——Non possum non ingenue fateri quod verius est, me——

——Dispeream ni mori malim, quam hominem ex me pendentem desistere——

Tibi persuadeas velim, nihil esse uno me *tui* vel amantius unquam, vel tibi devotius——

Quare cum Themistocle, obliviscendi artem hac in re discere cupio——

Omnibus ego occasionibus, quo animi mei sinceritas indies tibi fiat exploratior invigilabo.

Nihil est quin male narrando possit depravarier——sed num *hoc* læsi numinis piaculum fore putas? certe——

—Cujus tu fidem in *pecunia* perspexeris, verere *verba* ei credere? ubi, quid lucri est mihi Te fallere? *Terent.* Phorm. Act. 1. Scen. 2.

Dolere *mihi*, quod in animum *tuum* inciderit ea *suspitio* de sua in *illum* fidelitate, voluntate; cum *tu* amicitiam illius, semper inter præcipua tua *bona* numeraris.

Quis enim nesciat perinde ac *umbræ* corporibus suis non raro sunt longiores; ita opiniones & rumores *vulgi* potissimum, à veritate magis remotas. Invaluit enim———

——Ego vero qui me hactenus præstiterim nemini, omnes mihi, tantum à calumniis aliorum, quas juventus nostra vix interdum deprecamur, abesse existimo, quantum ab eruditione absum ac scientia———*Heins.*

Ve in magna temulentorum hominum turba, vir sapiens si obambulat, risum inter eos merebitur, *illorum* vitio, non suo: ita hac ætate non facile est tranquillitatem simul invenire, & plausum———

———Propterea finem facias *tuis* calumniis neque pergas *me* fraudulentum & impostorem dicere. *Nemo* est omnium qui non fateatur *me* hominem apertum sine fuco, & extra omnem *doli* suspicionem———

——*Quod* si probaveris, dignissimus censeri velim, *cujus* in exitium, & mortem, non una paretur simia, non serpens unus, non culeus unus; & quicquid ab ingeniosis, ad hominum tormenta & miserias, *tyrannis* unquam repertum est.

———Sed *me*, si hujusmodi quippiam perpetravero, *Perilli* tauro & *Busiridis* ara dignissimum esse non dificitear.

———Tuæ tam acerbæ inclamationes, cordicitus *me* non solum non pupugerunt, sed ne in cuti quidem titillavere.

—Parce

——Parce quæſo furori, tantiſper dum rei veritas innoteſcat tibi clarius: Demum ſi talem me reperias, qualem ſuſpicaris, interficias——

Æmilius ut peccet plectatur *Rutilius*——

——Nemo tam dura fronte eſt, ut dicat; nemo tam levi cerebro ut credat dicenti——ſunt vero, ſunt aliqua fateor, quæ nec ipſe velim, nec valeam defendere——

——Nec uſque adeo ſum excors ut——

——Quod ſi pectus meum feneſtratum eſſet, (quod *Momus* olim in homine exoptavit) cerneres, tum cerneres fixam in *te* meam, non fictam fidem——

——Neque *te* habere quippiam exiſtimo, quod afferas, niſi fortaſſe imperita multitudine *me* comprimere conaris; *cujus* opinionem & linguam *Plato* & *Seneca* noſter à varietate tantum diſtare ſcripſerunt, quantum ea quæ abſunt longiſſime.

Illi ubique baubantur, & deblaterant——ſed ringantur per me quidem & rumpantur invidia——

Sed expertus *es me* in rebus aliis. Num unquam aliquid *me* tum *hallucinari*, aut claudicare comperuiſti?

Ex amica profecto voluntate, fuit illud——

Vos equidem credar, ſed cum ſint præmia falſi
Nulla, ratam debet teſtis habere fidem——

Triſt. *lib.* 3. *eleg.* 10.

Sanguinem autem illi prius expreſſeris quam fraudem——

Sed non deſunt, qui *invident* mihi amicitiæ tuæ *lucem*, ſolem——& umbras igitur interponunt——

——Sed imprudentia feci, & temeritate——

Cœlos terramque teſtor, ſi ego non——

Vid. *Excuſandi.*

SEd quidem pœniteat *me* jam serio facti, & daturus sum operam, ut reipsa quamprimum sentias, quemadmodum erga *te* affectus jam sim. Denique facies si videbitur totius hujus pectoris *ἀνατομίαν*, quo certius de me judices.

——Ne aliorsum trahantur quæ scripsi in sequiorem sensum——

——Nec sum usque adeo oris duri ut negatem——

——*Erratum fateor, veniæ sit copia faßæ.*

——Quod *me* quidem animi suspensum ita reddidit, ut quotiescunque rei hujus in mentem venit (venit autem per singulas horarum minutias) *mihi* vix ipse temperarem quin vitæ longioris pertæsus, novum aliquod & inauditum *mortis* genus misero *mihi* comminiscar, *quo possim invisam quamprimum abrumpere lucem*: feciissemque jam pridem, nisi ferreum hunc animi *tui* rigorem, humanissimis verbis sensum excuti posse *mihi* persuasissem.

Vna eademque manus vulnus opemque tulit.

Christi nomine mihi ignoscas ora (qui plura nostra de causa perpessus est, licet nos ob levem quamlibet injuriolam cœlum terræ miscearnus, mariaque turbemus ab imo——)Nunquam me posthac ita in Deum, nunquam ita in Te peccaturum spondeo.

——

MAgnus amoris magnes amor; magnes ferrum, amor tuus me——

Robur autem & æs *triplex* circa pectus meum fuisse arbitreris, si te me amantem non redamarem, & salutantem non resalutarem——

N.N. tuam salutem alacriter accepit, & suam amanter remittit——

Quam mihi misisti verbis, Dilecte, *salutem.*
Vt possim missam rebus *habere* veni.

Malim qui det salutem, quam qui dicat.

53. *Salutandi.*

IN digressu petieras à nobis, ut disjuncti mutuis epistolis colloqueremur, prior itaque te saluto & lacesso——

Opto parenti tuo optimo, id quod est optimum——

Scito me ex animo tuum esse, cui si nihil scribes, non refert modo ames, vel redames potius——

Qui tibi quam mallet præsens afferre salutem,
Mittit ab——
tibi mitto salutem
Mittere rem si quis qui caret ipse, potest.
Tot vero mille salutes, quot in myriade monades,
impertit Tuissimus——
Hæc tibi non unam *portantia verba salutem*
Mitto——

FAmiliares tuos omnes nominatim, meis salvere verbis jubebis——

Amicus tuus *T. B. officiose* te jubet suos *nomine* salutari.

Congerro quondam tuus *I. H.* nihil non optat *tibi* fauſtum & lætum.

G. P. optat tibi *ſalutem* veram, & ſolidam.

Contubernalis quondam *tuus C. S.* proſperrime *tibi* evenire precatur omnia——

Vicinus noſter, *familiaris* olim *tuus*, *N. F.* precatur *tibi* omnia, quæ ſibi ipſi.

Jam epiſtolam complicaveram, cum adiret me *frater* tuus, qui *te* plurimum juſſit *Salvere* ſuis verbis.

Salutavi omnes quos literis tuis ſalutandos jufferas, qui *te* pariter reſalutant——

Salvebis à condiſcipulo noſtro, *T. C.* adoleſcente *mihi* ſumme dilecto, & *tui* prorſus obſervantiſſimo.

55. *Salutandi per alium.*

DElaſſatus ſum *ſtudiis*, & ſcribendis epiſtolis, quare *te rogo*, ut apud *N. V.* noſtrum, præclarum virum, mihi ſis *Epiſtolæ* vice, donec dabitur *otii* pauxillum——

L. M. Conterraneo tuo, meis verbis ſalutem dices, reliquiſque familiaribus nominatim——

Saluta omnes qui de me percontabuntur——

Salutabis amicos nominatim omnes, & ſi ipſe nominatim non jubeam——

H. R. meo *nomine* ſalutabis, cui & epiſtolam hanc dabis *legendam*, tanquam ad *eum* quoque ſcriptam.

T. B. ſalutem meis verbis annunciabis——

Dic *me* omnibus omnia precari læta ——

Omnes precor, quibuſcum iſthic vixeris *nominatim*

natim meis verbis *saluteres*, seorsim autem humanissimum *virum* A. B. *cui* quidem ob eam *voluntatem*, quam erga *me* declaravit, tantum debere *me* existimo, quantum *ei* præsertim, qui me omni *beneficiorum* genere cumulasset.

Vale *vir optime*, ac magnis illis animabus, B. T. N. M. ut *me* commendes peto——

——Saluta omnes *nostrates*, & in egregiumum virum *M. D.* Cujus *causa* si aliquid possem in Gallia, cum ullo *homine* sentiet, *me*, & amicum, & diligentem.

——Est *Argentinæ*, quidam juvenis T. C. quem Ego diu amavi, *saluta* quæso, & complectere *mea* causa.

Matri *tuæ* quam potes officiosissime ex *me* salutem dicito, ut etiam M. Sororculæ tuæ——

56. *Vituperandi.*

PErstrictæ *frontis* nebulonem, qui facilius sanguinem quam lacrymas effusurus est——

Citius animam *illi* quam gemitum extorqueas——

——Hoc ipsum quod spirat merum est *venenum*, quod loquitur *pestis* est, quod contingit mors est. *Erasm.*

——Impudentes magistellos, infimi subsellii pædagogulos——qui *eructant* dicam an eblaterant, indigestas opusculorum crudiates——non scientiam promovendi studio, quam admirentur omnes, sed puerili quodam *gloriolæ* aucupio quod prudentiores rideant, misereantur——

Vere *Batavus* si quis mortalium alius.

——Et ut *illum* prætereamus, in quo plus semper admirationis quam utilitatis; plus famæ quam experientiæ fuit; quem opinione *vulgi* aliquandiu

quandiu *magnum*, reapſe comperimus fuiſſe nihilum, minimum.

——Senecta liberantur, malo haud dubie, aliorum vitæ incommoderum mulco omnium molestiſſimo, in quam non aliter quam in ſentinam univerſæ ætatum aliarum ſordes & excrementa defluunt, ut veriſſime *eam* vitæ fæces vappamque dixeris——

Quibus audiendi quæ fecerint pudor eſt, nullus faciendi quæ audire erubeſcunt.

Vid, *Accuſandi, Criminandi, Convitiandi, Culpandi, Exprobandi.*——

57. *Valedicendi.*

VOtum ſupereſt meum (*digniſſime vir!*) ut Dominus *Ieſus*, te optatiſſimis *literis*, longiſſimis *annis*, & omnibus *felicitatibus* perpetuo beare dignetur——

Vale delicium non dico meum, quod dico maxime, ſed univerſi literati orbis——

Vale, neque enim aliter nobis videbamur incolumes, niſi te incolumi, quem ego ſic me Deus amet, portionem mei potiorem puto——

——Nolim hoc ingenium tale tantum, ante diem perire——

Bene te valere & muſis quam chariſſimum, quam dilectiſſimum, deoſculatiſſimum eſſe jubeo, opto te proſperrime valere——

Bene vale amice mellitiſſime.

Vive, & *vale*, ſemper felix, ſemper *meus*; & quem tempus inter *vos* inchoavit amorem, æternitas conſignet.

Ne te multis moror——

Vale——*habes animi nuntia verba mei.*

Vale & verborum meorum (ſi ſapis) noli deminiſſe——

Va-

Vestrum diu vivat & valeat *uterque*, hominibus gratus, dilectus *Deo*, cujus tutelæ *te* jam resigno——

Accipe, quo semper finitur Epistola, verbo,
Atque meis distent ut tua fata, Vale.

Vale, vir præstantissime, diuque nostræ Reipublicæ literariæ, & præsis & prosis ——

——Amorem qui ut *vestaliter* ardeat pro me spondeo, de *te* (vir humanissime!) spero——

Accipe, supremo dictum mihi fortasse ore
Quod tibi *qui mitis non habet ipse*, vale.

Dominus Deus bonorum omnium largitor, tuis benedicat studiis, & *Spiritus* sui Favonio faveat, foveatque——

Apprecatur isthæc *tibi* qui *te* animitus, oculitusque diligit——G.N.——vive——vale——

Jehovah *Tutelaris*, & *Sospitator* clementissimus, ad sanctissimi sui *nominis* gloriam, *te* diu servet in terris incolumem——

Deus Opt. Max. præstet, ut annis, doctrina, virtute, felicitate, votum & spem *mei*, & amicorum *meorum* longe superes.

Dominus ille *Jesus* promoveat *te* à *bono* in *melior*em, usque-dum *optimus* evadas, & extiteris.

——*Cura ut mens sit sana in corpore sano.*

Te *tuosque* quam felicissime, & suavissime *valere* & salvere cupio animitus.

Vive *vir* illustrissime, *amico* dilectissime, *vive*. Deo, Regi, Patriæ, *vive* familiæ tuæ, *vive* suavissimis filiolis tuis, *vive* nobis, pupillis *tuis*, quibus dignitate, & *amore* es *pater*, tutela *patronus*, auctoritate *propugnator*, ornamentum in *prosperitate*, auxilium in *adversitate*: *vive* lumen & columen nostrum, *vive* quam felicissime, quam diutissime——

——Ad *Deum* Deorum benignissimum, benignissimorum summum, summorum maximum,

maximorum rectorem, denique confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut *te* diutissime servet, tuæque saluti pulchre consulat.

Ultima mandato claudetur Epistola *parvo*,
Sit tibi cura mei, *sit tibi cura* tui——

D. O. M. Valetudinis largitorem precor, ut *te* diu diuque servet incolumem; cujus tutelæ & benedictioni, *te* tuosque ex animo permitto——

Vale Musææ parens patriæ——

Vale, ac nos tibi jam pridem devinctissimos, devinctiores reddito——

Millies valeto, *animæ* dimidium meæ.

Bene vale. Vale, valeque. Salve perpetuum.

Reliquum est, ut sub *alis* Dei omnipotentis te nunc relinquam.

——Ego Deum precabor omnipotentem, ut suam cœlitus gratiam tuis superinfundat studiis, ut magis indies magisque benefaciendo, beneque audiendo inclarescas; quod apprecatur *tibi* ex animo——*T. B.*

——Pancratica fruare, faxis, valetudine——

——Te *valere* jubeo & *salvere* feliciter——

——Bene vale mortalium charissime, & animæ plusquam dimidium meæ——

——Faxit Deus τρὶς ὑπόστατος——ut quod serio utrique nostrum precatur——*I. B.*

——Sub remigio alarum suarum *te* obumbret *Deus*——

——Subdantur *tibi* æterna brachia; & protectio, parma & clypeus, sit beneplacitum *Dei* mei inhabitantis rubum——*Deut.* 33.

——Quod non cessabit jugi orationis sacrificio, à *Deo* Opt. Max. efflagitare——

Sub umbraculo alarum Jehovæ requiescas.

——In clientelam *te* suam recipiat *Dominus*, vale.

In manu *te* sua, mane custodiat & vesperi *Israelis* Custos——

Quod

——Quod ut fiat, *D.O.M.* bonorum omnium largiori, animitus supplice——

——Omnemq; *tibi* beatitudinem precatur *B.M.*

Vale (mi *chare* l) & ter *maximus* ille, & *optimus*, bonorum omnium *fons*, concedat *tibi* Δηρὸν ἔπ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο——

Custos *Israelis* te custodiat.

Atque hæc raptissime, Vale millies

Vale longum, jucundissime sodalis.

Salutes tibi *meas*, mille & millies impertio,

Bene valentem, & ad cœlestia semper anhelantem, te servet ac provehat Christus——

Bellissime fac ut valeas——

Te in tutelam *Jehovæ* jam commendo.

Dominus *Iesus* te diutissime servet incolumem, florentem diu——Quod tibi ex animo, aut meo si quid majus est *animo*, precor——(ξιῶσαι.

Τῷ Θεῷ εὔχομαι μακρῦ σε μακαρίου τε βίου ἀ-

Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo——

Ἔῤῥωσο καὶ ἀγαπῶν με διατέλοι, ἐγὼ γὰρ οὐ παύσομαι φιλῶν σε

Ὁ δὲ τῶν ὅλων Θεὸς ὢν, εἴη διαφυλάττων σε χάριτι αὐτοῦ ἀς τῶν Μουσῶν τρόφιμον

Te autem sub umbra *Jehovæ* alarum incolumem jam relinquo conservandum.

Vid. *Precandi*——

Formulæ Scribendi post Vale *quando per oblivionem aliquid animo exciderit.*

VA'e——sed percommode hoc mihi nunc in mentem venit——

Vale, sed heus *tu* propemodum *præterieram*, quod *imprimis* dictum oportuit——

Vale, sed prius *exciderat* negotium, quod non oportuit esse prætermissum.

Vale,

Vale, sed obsignaturo epistolam, illud opportune venit in mentem, quod omissum doleret.

Vale—sed jam obsignaram epistolam, cum literas ad *me* duas reddit veredarius; itaque resignavi, ut eadem *opera* binis tuis responderem.

Dum *ista* literis consigno, ecce——

Subscribendi.

AMantissimus *tui*,
Studiosissimus tuæ prosperitatis.
Observantissimus *tui*.
Tuus animitus.
Toto pectore tuus.
Tuus ex animo, & in Domino.
Oculitus *te* redamans, tuaque.
Tuissimus.
Anima, corde, & corpore tuus.
—Vale ac redama amantissimum tui——*S. P.*
Ego enim testipulor me futurũ denuo amicum.
Tui studiosissimum——*B. D.*
Sic ex animo precatur intime tuus——
Amicus tuus Pyladeus,
Tuus, quid pluta?
Tuus dum suus.
Aureis amoris catenis tibi adstrictissimus.
Tuissimus, dum minima ex parte suus——
Amiculus tuus, vel potius clientulus addictissimus——
Idem qui prídem.
Herculeis prorsus, & adamantinis *amicitiæ* vinculis tibi adstrictissimus.
Effectus meritis tempus in omne tuus.——
Beneficentiam tuam, amore, more, ore, re, semper culturus——
Qui tibi arctissimo Religionis, *affinitatis*, & amicitiæ *vinculo*, quasi clavis *trabalibus*, conjunctissimus est copulatus——

Tuæ

Tuæ voluntati universam industriam, omnesquespiritus devovens———

Vestram paternitatem, & dignitates submisse & devote colens———

Totus tuus in *Eo* cujus totus es tu.

Ὅλος σὸς, τί πλέον;

Ὁ σὸς ὅσος, ὅλος.

Ὁ σὸς, κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν.

Σὸς, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἔτι.

Σὸς, ὃν περὶ κηρὶ φιλῶ.

Πάσῃ ὑπουργίᾳ τε καὶ προθυμίᾳ.

'Ad omnia tua imperata paratus.

Dandi.

DEdi *Cantabrigiæ.*

Datæ *Licolniæ*, pridie Calendas *Augusti.*

Datum *Eboraci*, sexto Nonarum *Quintilis.*

E *Schola* nostra *Lincolniensi* pridie Iduum *Junii.*

E *Musæo* meo *Cantabrigiæ*, ad *Nonas* Junias, *anno* Epochæ *Christianæ*, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

Anno ultimæ *Dei* patientiæ 1627.

Anno ab Incarnato *Christo* 1624.

Anno à mundo per *Christum* adempto 1624.

Scripsi *Lincolniæ* Calendis *Augusti*, anno *Messiæ* Regis æterni, 1622.

Μὴν Μαίῳ ἔτει ᾳχιδ'.

'Εκ τῆς Λιγκολνίας δευτέρᾳ.

'Επὶ δεκάδι Μεταγειτνιῶνος.

Ἔτει ἀπὸ τῆς θεανθρωπογονίας.

ᾳχκδ'. ᾳχκή. ᾳχλβ'.

Regulæ

Regulæ ad Dandas *literas antiquo* Romanorum *more.*

PRincipium *noſtri menſis dixere* Calendas.
Calendæ, dicuntur vel à *Colendo*,
Vendicat Auſonias *Funeris* cura *Calendas.*
Vel ἀπὸ τοῦ καλεῖν à *vocando*; quia in primo *menſis* die, hoc eſt, *Calendis* Pontifex minor *quater* clamavit, aut *toties*, quoties in illo menſe forent *nundina.*

Sex Maius Nonas, *October*, *Julius*, *& Mars.*
Quatuor at reliqui ——
Nonæ, à non ſacrificando.
Nonarum *tutela* Deo *caret*
——*dabit* Idus *quilibet octo.*
Idus ab *edendo*; quia dies erant *epularum.*
Idibus, *alba* Jovi *grandior agna cadit.*
Aut ab *Iduando*, quia menſem in duas æquales partes dividunt.
Inde dies *reliquas* omnes *dies eſſe* Calendas.

Synopſis

Synopsis *Computandi*, per *Calendas*, *Nonas*, *Idus*, juxta antiquum *Romanorum* morem.

1	Calendis			1	Calendis			1	Calendis		
2	4to	Nonarū, vel ante Nonas		2	6to	Nonarū, vel ante Nonas.		2	4to	Nonarum, vel ante Nonas.	
3	3io			3	5to			3	3io		
4	Pridie			4	4to			4	Pridie		
5	Nonis			5	3tio			5	Nonis		
6	8vo		Iduum, vel ante Idus.	6	Pridie		Iduum, vel ante Idus.	6	8vo		Iduum, vel ante Idus.
7	7mo			7	Nonis			7	7mo		
8	6to			8	8vo			8	6to		
9	5to			9	7mo			9	5to		
10	4to			10	6to			10	4to		
11	3io			11	5to			11	3io		
12	Pridie			12	4to			12	Pridie		
13	Idibus			13	3tio			13	Idibus		
14	19no			14	Pridie			14	18vo		
15	18vo			15	Idibus			15	17mo		
16	17mo			16	17mo			16	16to		
17	16to			17	16to			17	15to		
18	15to			18	15to			18	14to		
19	14to			19	14to			19	13io		
20	13io			20	13tio			20	12mo		
21	12mo			21	12mo			21	11mo		
22	11mo			22	11mo			22	10mo		
23	10mo			23	10mo			23	9no		
24	9no			24	9no			24	8vo		
25	8vo			25	8vo			25	7mo		
26	7mo			26	7mo			26	6to		
27	6to			27	6to			27	5to		
28	5to			28	5to			28	4 o		
29	4to			29	4to			29	3io		
30	3io			30	3io			30	Pridie Calend.		
31	Pridie Calend.			31	Pridie Calend.						
Dies in	Januario, Augusto, Decembr.			Dies in	Martio, Maio, Julio, Octobr.			Dies in	Aprili, Junio, Septemb. Nov.		

Triginta Aprilis, Junius, Septemque Novemque.
Uno *plus* reliqui ; *viginti* Februus *octo*.

AMico *meo* perantiquo——
Domino, atque amico meo æternum colendo——

Ad Collegam *suum* peramandum, *P. B.*

Eruditione, virtute, & *moribus*, excellenti viro *T. B.*

Moderatori *Scholæ* in *H.* præceptori suo charissimo, & unice colendo——

Vigilantissimo pulcræ proles custodi.

Præcharo suo, & præclaro——

Ad Literarum studiosos.

LIberali indole, & maxima spe adolescenti *A. H.* liberalium Disciplinarum cum primis studioso——

Ad Sodales.

GEneroſis, Literarumque candidatis Adolescentibus, *N. P.* & *H.* sodalibus suis jucundissimis, & summe dilectis——

Præclaro suo L. M. d.

PRAXIS EPISTOLARIS

in ſtatu *Cauſarum* triplici.

viz.

Demonſtrativo,
Deliberativo, & Judiciali.

1. In *Demonſtrativo*, proponimus (en!) tibi Epiſtolam *narrantem* de { Rebus *novis* / Studiis. / *Valetudine.*

Ubi *figuræ*, quas vides, *marginales*, locum *Formularum*, unde deſumptæ ſint ſingulæ, *paginatim* indicant.

Salutem cœlitus.

Amice perdilecte!

PRoris *te* ſcio, atque arrectis auribus, *novarum* aliquid, à *me*, rerum expetere indies, & expectare. Certe totus nunc qua patet orbis, *Africa* quædam eſt, & *aliquid ſemper apportat novi*: Video pag. 116.
paſſim, audio paſſim ſummos pariter atque infimos, horrendas rerum mutationes perſentiſcere. Facies *Cœlorum* tota, minax eſt & iracunda. Conjunctiones, & aſpectus *Planetarum*, Eclipſes, Cometæ, prodigia, portendunt magnas *nobis*, & malignas temporum tempeſtates capitibus imminere. Qui apud *nos* degunt multis miſeriis & calamitatibus obruuntur; & niſi *Deus* immortalis, res noſtras clementiùs intueatur,

tueatur; & custodiat, periculum est ne iniquissime nobiscum agat *fortuna*. Videmus jam diu, tristissima rerum præludia, *tragicos* circumcirca apparatus; *Catastrophen* det *Deus* lætiorem.

Studiorum rationem, quam cum *tu* hic eras, institueram, eandem sequor; literis græcis & latinis, quantum possum, operam impendo.

Tantum in *his* laboris exantlatum est, ut parum abfuerit quin meipsum enecarim; ut *me* aliquando, *Cratippum* nostrum *Athenis* hic prælegentem, *suis*, (annum jam audientem) præceptis *Grammaticæ*, institutisque *philosophiæ*, abundare videas.

Si perconteris, ut valeat tuus *R. C.* actum est de *ejus* vita, & conclamatum; est cadaver vivens, jam numeratus est in peculio *Proserpinæ*, & naulum *Charonti* parat.

De *meipso* si aliquid scire vis, *Ego* à tuo discessu, optima valetudine, *Dei*, Opt. Max. beneficio, semper usus sum. Bellue se habent *nostrates* etiam omnes.

Ad *Deum*, Deorum benignissimum, benignissimorum summum, summorum maximum, maximorum rectorem denique, confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut *te* diutissime server, tuæque saluti pulchre consulat. Hæc *tibi*, ex animo apprecatur.

Lincolniæ Calend. Martii 1643. *Amantissimus tui* G, W.

2do. In

do In *Deliberativo* genere exhibemus (ecce !) *tibi* Exemplar Epistolæ *Suasoriæ*——sic.

Basilicam tibi valetudinem.

Amice medullitus
peramande !

Quibus parum feliciter navigarunt *ipsi*, solent aliis non infeliciter cavere, ne veniant periculum aut cymbam scopulis allidant suam : sic & Ego, *tibi* sollicitus sum, qui ipsemet (rubore fateor suffusus) nimiam ætatis meæ partem, ludo contriverim, bonas horas male collocaverim, universum fere patrimonium luxu decoxerim, latrunculis, & alea prodegerim, ne & *tu* similiter (*animæ* dimidium *meæ*) Sireniis voluptatum illecebris incantatus, in ignaviæ, ignorantiæ, infamiæ, vitiorumque fædissimorum voraginem, ingurgiteris. Quare, si *me* audis, fuge consortia ganeonum, nepotum, atque otiosorum omnium; abduc te à juvenilibus voluptatibus, & veris virtutum dotibus temet instruito. Nunc *ætas* est omnium laborum patiens, *ea* est de rebus honestis exercenda; quod datur vacui temporis, *hoc* ingenuis artibus fideliter ediscendis, & probatissimis autoribus evolvendis, gnavus impendito.

Agricola, si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulserit, si in tuto semina non locarit, *sibi* mentitur, non *terræ*, nec terræ facit damnum, sed *sibi* non facit fructum; & ita se vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ*, manu fallaci mentitur. *Tu* similiter quam *tu* sperabis honorum, scientiæ, aut literariæ legetis *meßem*, si parcam & tenuem nimis feceris laborum sementem ?

Velit

Velit-ne *miles* triumphum? Certe, ei vincendum est. Gestit coronam gestare? certandum est. Ne præclarus *ille* certator, qui sine sudore putat coronari! Delicati sunt valde, qui *aurum* sitiunt, nec tamen effodere; qui *portum* exoptant nec tamen volunt enatare.

Tu beneficio Dei, nunc habes adolescentiam florentissimam, *ver* ætatis illibatum; molles *tibi* jam sunt articuli, rubicundæ genæ, flos juventutis, spes annorum longa, spiritus integri, mens vegeta, corpus solidum & succi plenum; cur igitur *animus* tuus, velut mare concitatum in undas decumanas fluctuatim non æstuat, & affurgit? Cur *velis* affectuum expansis, quasi œstro quodam divino percitus, ad *insulas* literarum *fortunatas* non promovetur?

Noli *tu* quæso spem, quam de *te* bonam, *magistrates* passim omnes conceperunt hactenus, frustrari; est enim *tibi* gravis adversaria, constituta, & parata, incredibilis quædam *Expectatio*. Quamobrem, si *me* amas, quantum profecto amas, si dormis expergiscere, si stas ingredere, si ingrederis curre, si curris advola; *hoc* sit negotium tuum, *hoc* otium, hic labor, hæc quies, in *his* vigilia, in *his* somnus etiam reponatur tuus. Fac ita vivas, ita studeas, ut seculum hoc, *te* frustra fuisse natum non existimet. *Nil dubites auctore bono.*

Dominus *Deus*, bonorum omnium largitor, tuis benedicat studiis, & *Spiritus* sui *Favonio* fi. veat, foveatque.

Dat. Eboraci.
sexto Nonar. *Tuus dum suus.*
Quintilis. N. N.
1669.

In statu causarum Judiciali en tibi literas *Criminatorias.*

Μετάνοιαν ὑρανο-πέμπτην.

O quondam Dilecte mihi!

VErbis nullis dici nulla, exprimi oratione potest, quantum *Ego* tua de *gratia* (imo *nequitia*) ex nuperrime allato *famæ* nuncio, indoluerim. O quanta quamque acuta doloris cuspide pectus meum tunc perfossum fuisse existimas! O quanta ira siccum jecur arsisse opinaris, cum inaudieram, *te* tam indigne, tam barbare, *matrem* tractasse *tuam*? *matrem* inquam, *tuam*, indulgentissimam olim illam *matrem* tuam, senio jam confectam & inedia; cujus omnem suppellectilem, vestes & victum, vorax illud incendium nudiustertius absorpserat. Quam *tu* nullo neque *lecto*, neque *tecto* tuo, nedum tantillulo panis unius frustulo pascere, vel excipere dignatus fueris; imo vero caninis faucibus allatrare, convitiis operare, non erubueris.

Vidisses ex hoc tam tristi *nuncio*, (& si vidisses!) excussos oculis *meis* lacrymarum rivulos ubertim erumpere, adeo ut *jam* (ecce!) non tam atramento, quam lacrymis, quam sanguine, scribere *hæc* videtur, & distillare calamus.

Siccine *te* degenerem! humanos exuisse induisse, ferinos mores! *Natus es è scopulis*——est tibi siliceum pectus. O barbarum facinus! O feriorem hominem, quam humanam olim *Androdus* feram invenerat! *sed crimine ab uno Disce omnia*——

Quænam scelerum species reperiri queat qua *te* non inquinaveris? Facis te publicam & communem *vulgi* fabulam. Ut enim sileam linguam tuam effrænem, effrontem improbitatem, delectationem, odium, rapinam, fraudes, imposturam, mendacia, furta, & adulteria—Nosti *tu* quas turbas,

has, inter pocula tua, altera fecisti nocte, *homicidia* illic perpetrari *te* reum esse prædicant. Bis antehac *te* ad judicium subsellia tractum, extrema stetisse fortuna audio —Sed *omne in præcipiti vitium stat. Num quis Peccandi finem posuit sibi quando recepit Ejectum semel attrita de fronte pudorem? Quisnam hominum, quem tu contentum videris uno flagitio?* Juvenal. Sat. 11.

Sed *omnia* dicimus, si *ingratum* dicimus: & quis *te* non *ingratæ* modo, sed *barbaræ* mentis juvenem merito dicat tuo? O perditissimum adolescentē(!) Nihil sane jam conqueror quod *mei* dememineris, quem charissime tuæ *parentis*, tam cœpit oblivio.

Sed quoniam in nequitia tua ita occalluisti, ut lapideam magis, quam humanam videaris, effigiē indutus; plaribus te urgere aculeis desino. Vive ut lubet egeris ut volueris—*profundas*, perdas, *pereas, nihil attinet ad me.*—Neq; tu mirare deinceps. Ibid.

Si *nemo præstet quem non merearis amorem.*

Testor *te* omnium cogitationum inspectorem, omnium scelerum ultorem *Deum*! si lampas illa tua cœlestis *Sol*, unquam conspexerit: si *terra* tua, alma rerum parens, hominem unquam humanitate destitutum, in utero prius suo gestaverit; imo monstrum, portentum, specie tenus hominem, spurcissimis autem moribus porco & *Cerbero* similiorem.

Qua miror fronte *Cœlum* potes suscipere? quo *me*, & amicos alios tuos, compellabis ore? quo pœnitudinis lixivio, hasce *animæ maculas* elues, imo *pestes* potius expugnabis? quibus oculis, quo lacrymarum oceano deflebitis.

Dei flagitiosam tuam vitam corrigat, & in viam virtutis, & salutis, *te* reducat, qui *solus* potest.

Lubæ, 7mo. Iduum *Jan.* 1650.

Olim tuus, W. M.

Syn-

Syntaxis *Elegantiæ*,
Seu de compositione vel collocatione Verborum *Oratoria*.

Ut elegantiorem Latinæ Orationis assequamur Syntaxin, cum generalia *quædam, tum etiam* specialia *præcepta, prælibanda sunt.*

Præceptum I. *gener.*

SI in *sublimi* stylo aliquid scribendum fuerit, adhibendi sunt pedes *longis* constantes syllabis; ut, *Ad ejus non salutem modo extinguendam, sed etiam gloriam per tales viros infringendam.*

2. Si in *stylo* humili; *breves* plurimum *pedes* intexendi; ut *Siciliam adii.* Vestis enim deberet corpori rerum adaptari, *Lipſ.*

3. *Monosyllaba* plura, male continuantur, & *Polysyllaba* male etiam condensantur; *longorum* autem & *brevium* verborum commutatio est laudabilis; ut, *Quod precatus sum à Diis immortalibus* ——

4. In principio, & *fine* periodi, commendantur dictiones *Polysyllabæ* (mediæ sententiæ minor inеunda ratio;) ut *Libertatem, jucundiſſimam fateretur.* 1. In *fine* optime sonat *Ditrochæus*; ut *Cantilena, liberatus, perditorum.* 2. Sic *etiam* Principium, medium ac finem tibi *Dochimus* ornat; ut, *Reipublicæ.* 3. *Jambus* autem & *Di-Jambus* apprimam ferunt auribus suavitatem; ut, *Omnes quotquot ſumus, profectum in ſtudiis gratulamur tuum. Mira guſtatur dulcedo in ſtudiis, mira præbetur ex illis amœnitas.*

5. Judicium *aurium* nullo modo *hic* est negligendum, ideoque sex, septemve *periodos* abs te compositas, *ſemel* atque *iterum* clare recita, sic enim

enim experiri poteris *orationem* tuam *numerosam* esse; vel hiantem; & *asperam* deprehendas.*

*Contextus *orationis* serio formetur, uno quodam habitu, & æquabili sermonis filo. *Lipſ.*

6. Fugiendus est creber *earundem* literarum *concursus*, & ne *hiulca* sit oratio, priorem à *vocali* terminatam, insequens dictio à *consonanti* inchoans, excipiat; aut *contra*, à consonanti clausam, *aperiat* dictio incipiens à *vocali*, vel consonanti *ejusdem* organi; ut *tum* insuaviter *desinentium κακοφωνία* declinetur, vel *aliarum* interpositione, vel *ipsarum* commutatione inter *se*, verbi gratia, dicatur.

à nobis { *potius* { *Clarorum consilia virorum.* / Illustrium virorum acta. } / *quam* { *Clarorum virorum consilia.* / Illustrium acta virorum. }

Specialia præcepta hæc sunt

Reg. 1. Adjectivi *substantivis* præponi debent, & *vox* una, vel plures intertexendæ; maximè *genitivus* posterioris substantivi; ut, *Hæc est vera justitiæ laus. Magnum profecto laborem Cæsar assumpsit; quem ferme ab ipsis ad nos veniſſe, Gadibus aiunt ut hostes suæ quidem majestati rebelles, nostris autem supra modum rebus infestos, armis subigeret: quam ob causam, perpetuum illi amorem, & gratiam debemus immortalem.*

Sic *Relativum* eleganter præponitur *Nomini* & Verbo suo: *Quem cum isto sermonem habueris, procul stans accepi.*

Exc. 1. Sed trajectio *Pronominis*, & Substantivi hic frequens est; ut, *Gravi testem privatus amoris summa erga te mei.*

2. Nomina negantia; ut, *Nemo*, *Nullus*, & *Omnis*, substantivis venuste postponuntur; ut, *Qui vitiis careat invenimus neminem. Quæ peragenda dedisti, perfeci omnia.*

Reg. 2.

Reg. 2. *Obliqui* casus, orationem elegantes inchoant, *Verba* claudunt periodos elegantissime, (nisi lex numeri * aliud fortassis aliquando suadeat:) ut, *Doctrinæ radicem esse amaram, omnes nimis experimur; sed dulcissimos ejus postmodo fructus degustamus.*

* *Hyperbaton.* enim diligenter cavenda est, nam obscuritatem parit,

Sic participia & *gerundia*, nec non *comparativi*, venuste claudunt orationem: ut, *Diu sum equidem reluctatus. Ipsa societate nihil gratius. Laborum fructus est longe Maximus.*

Reg. 3. Post *Superlativum* eleganter ponitur *comparativus* ejusdem nominis, qui significatum *Superlativi* quodammodo superare videatur: ut, *Cum multi doctrinam per se libentissime desiderat, tum hoc libentius, quod honores habeat concomitantes.*

Reg. 4. Persona *agens* patienti, proxime præponenda est: ut, *Magnam Cæsar Pompeio injuriam fecit.*

Reg. 5. Adverbia, & *Præpositiones* ubivis cum casibus, quos regunt, locari possunt, nihil sonent *jucundissime*; sed elegantiores *Participii* sui, aut *Verbi* sunt antecambulones: ut, *Debitam pro contemptu suis hostibus, diuque dilatam severitatem, Cæsar tandem exhibuit, sed clementissime mitigavit.*

Reg. 6. Pronominibus *qui, quæ, quid*, eleganter præfigitur *Ec*: ut *Ecquis adeo ut tu ignavus? Ecquis nam me velit?*

Reg. 7. Pro *tam diu* vel *donec*, eleganter ponitur *tantisper*: ut, *Ego te amicum dici meum tantisper volo, dum quod te dignum est, facis.*

Reg. 8. Vocula *antequam, priusquam, postquam*, eleganter dividuntur: ut, *Omnia prius verbis expetivi, quam armis sapientem decet.*

Reg. 9. Particula *vel*, venuste additur *superlativis*, & verbis pro *Etiam*: ut, *Nobis potior visa honeste vivendi, quam vel optime dicendi videretur.*

Reg. 10. Uni *substantivo* duo Epitheta; & uni Epitheto duo substantiva, pulchre subjunguntur,

per *tum* vel *&* geminatum; ut, *Cæsar tum fortis, tum prudens, immensis & laboribus & impendiis, Romam tum strenue defendit, tum prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad *Numerum*, in singulis *Thematum*, & *Declamationum*, &c. partibus spectat *Oratorium*, hanc infra tabellam infigamus animo; quod, viz.

Pedes adhibere debent in
- Exordio } longiores.
- Propositione, } longiores.
- Confirmatione, si sit acris vehementiori } celeres.
- Consultatione, & Conclusione denique graviori } longiores.

Reg. 12. Quod ad *Ordinem* spectat.

1. In *Augendo*, Majora *Minoribus* sunt postponenda: ut *Civem Romanum vinctre, verberavi, in crucem tollere*——*Ego faces jam accensas ad hujus urbis excidium comprehendi, protuli, extraxi.*

2. In *Minuendo*, Minora *Majoribus* sunt postponenda. ut *Nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imo ne custodia quidem.*

3. Quod *dignius* est, vel *natura* prius, præponi debet: ut *Viros*, dicendum est, *ac fœminas*; *Diem noctemque*; *Ortum & occasum solis*: (in pedestri scilicet oratione, non contra:) *Poëtæ* enim *exleges* sunt; nec se patiuntur septis *oratoriis* inearcerari—

Reg. 13. Abesto procul odium *similitudinis*, parituræ *nauseam*; itaque *pes* idem, sæpius non *ducat*, claudat-ve *sententiam*; variandæ periodorum *clausulæ*, ut auditorum *auribus*, nostra magis *sapiat* oratio——.

Vide plura apud *Alstedium* Encyclopæd. lib. 22 Grammat. *Latin.* cap. 19, in Syntaxi *Elegantiæ*, pag. 438, 439, 440.

Cor-

Coronidis loco.

UT celeberrimi Magistri *Thomæ Farnabii* aureis * plane *Vos* alloquar verbis: *Præceptis his, si felices ingenii vestri (optimi Juvenes!) facultatem excolere, si habitum, & disertam dicendi facultatem usu acquirere non pigebat: ibunt indolis vestræ flores quos naturæ produxit tellus, artis formavit sol, exercitationis educat imber)* in *eloquentiæ* & prudentiæ *fructus*. Summus ille *Naturæ* parens *fructus* hosce, quorum ipse sparsit *semina*, ita benigno *foveat* numine, ita *radiis* suis illustret, *animetque* æternus Justitiæ & Sapientiæ Sol, ita *gratiæ* suæ *aura* mulceat, *imbre* riget Sacro-sanctus Favonius; ut *canescentes* illi indies ad *maturitatem* in animis vestris, *Vos* ipsos ad consummatissimæ *Virtutis* arcem evehant; ad fastigatissimi *Honoris* apicem promoveant; in *Reipubl.* emolumentum, divini *nominis* gloriam, vestram *salutem* æternam. *Amen.*

* Indic. Rhetor. pag. 41.

Tri-Uni Deo Gloria.

FINIS

FORMULARUM.

MANUDUCTIO
AD
ARTEM CARMINIFICAM;
SEU
Dux Poeticus.
UNA CUM
PRAXI,
IN
Aliquot Poematiolis.

Lectori. Εὖ ποιεῖν.

EN tibi (Philo-Muſe, Μυσοφίλτατε!) Ducem *Poeticum, vel, ſi magè velis,* Comitem; *qui ſi facundior aliquantillum foret, pro* vehiculo *tibi eſſet in via,* Helicona *verſus profecturo. Suæ nunc vero conſcius indignitatis* (*titi vilitium utpote merum!*) *Nec* equeſtri *gradu nobiſtandæ,* pedes *ipſo inter gregarios è Muſarum caſtris milites,* ſcire *te docens, & exercere peditum arma; imo* pedum *potius uſum quam manuum,* (*nec tamen dedecoroſa tam divini* ſtudii *fuga*) pedeſtri *itinere* comitabitur, *ſi ipſius tandem opera, Apollinis arcem* Heroice *expugnare poteris. Quod ſi tu illius aliquantiſper præceptis aſſuevеris, tyruncule, victoriam reportabis, at incruentam; eo fortaſſis gratiorem, faciliorem ſcio. Tu interim* illius *faveas quæſo ſtudiis, ſuam* aliis *palmam non præceptori, faxiſque candidus,* hanc *noſtram, humi repentem, imbellem, talem qualem*——

Inter victrices, hederam, tibi
ſerpere lauros.

Tuus in Chriſto Jeſu,

Joannes Clark.

DUX POETICUS.

PUer qui carmina, *Phœbi* tandem lauro digna, cupit componere, *artem Poëticam* scire *debet*, & exercere.

1. Scire. 1. *Scire* quid requiritur ad *Carmen* in genere & in specie. Quod ad *Carmen* spectat in *genere*.

In genere. 1. *Versus* crebro vertendus est, ut quo tandem modo, *auribus* mage placeat, experiatur; secundum illud *Horatianum*, lib. 1. Satyr. 10.

Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sint
Scripturus——& alibi——*in versu faciendo*
Sæpe caput scaberet vivos & roderet ungues.
1. Serm. 10.

2. *Relambendo* sunt denuo *versus* jam *compositi* & *ursino* more *affirmandi* (quod *Virgilius* dicitur) non enim sufficit ut *carmen*, sed ut politum, *artificiosum*, tersumque carmen componat—— Versus *enim eructare*, parum laudabile est; neque quam *multos*, sed quam *multum* scribat quis, refert; ut enim Quintil. lib. 10. cap. 3. *Cito scribendo non fit ut bene; bene scribendo fit, ut cito scribamus: primum* hoc *constituendum est, ut quam optime scribamus, celeritatem dabit consuetudo*——

3. *Poëtice loquendum* est in carmine, *phrasi*, diversa prorsus *Oratori*; ut, *Delaniavit oves*, elegantius in poësi sonat, quam *absumpsit pater vimonium*—— *Tropicæ* autem *expressiones* sunt laudatissimæ—— *Magnoque irarum fluctuat æstu*——cygneas imitantur tempora plumas——tacitarum vellus aquarum——

3. *Versus rythmici* (quod vocant *Leoninos*) vitandi, & cavendi sunt, ut *Quærebant flavos per nemus omne favos.*

5. *Versus*

5. *Verſus* non debent *uniformes* eſſe, & iiſdem ſemper *pedum* ſyllabis conſtituti; ſed diverſum *induant* habitum, *rebus* & *affectibus* exprimendis *accommodatum*: nunc igitur *dactyli*, nunc *ſpondæi* ſparſim intermiſcendi; hic *monoſyllabi*, ibi mox *diſſyllabi*, & *triſſyllabi*; neutri enim *continuo* locandi ſunt, ſed *alternatim*.

6. *Prioris verſus* ſenſus in ſequentem incurrat, neque (niſi raro) per ſe impleat, perficiatve ſententiam. In longiori tamen *carmine*, ad ſextum & octavum, imo ad *decimum* aliquando verſum, diſtulerit periodum eleganter, (in unius nempe generis carminibus) ſed in *Epici*, *Elegiacis*, ultra diſtichon, ne producitor periodus.

2. *In ſpecie*, quod ad carmen ſpectat, animadvertere debet *Poëtice* ſtudioſus, *Pedes*, *epitheta*, & *clauſuram* carminis—— 2. In ſpe.

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. Illorum *natura* ſpectanda eſt, 2. *Connexio* inter ſe. 1. Ped.

1. *Natura*, ut propoſitæ materiæ *quadrent* optime, & adaptentur; *tales* enim ubique ſunt adhibendi, qui intimiorem rei ſubjectæ naturam *graphice* depingant—Talia ſunt *verba*, qualis res—*Triſtia mœſtum vultum verba decent*; *iratum plena minarum*; *ludentem laſcivia*——*Virgilius* optime ad vivum tempeſtatem maris ſic deſcribit: *vaſtos volvunt ad littora fluctus*: & Homerus πολυφλοίσβοιο θαλάσσης. 1. Natur.

1. SPONDÆI graves ſunt, & tardi; regiæ *majeſtatis* pleni, *magnifico* prorſus incedentes greſſu: aptique ſunt præcipue ad *querelas*, luctus, *threnodias*; præſertim *monoſyllabi*, qui diſſyllabos & triſſyllabos hac in re ſuperant: ut, 1. Spond.

Tum demum admiſſi ſtagna exoptata revisunt——
Me me auſum qui feci, in me——&c.

2. *Res grandes*,—Regina ad templum forma pulcherrima *Dido* Inceſſit——

Monſtrum horrendum, informe, ingens; *de Polyphemo, viſto,* illo *& horrendo gigante.*

Illi inter ſeſe multa vi brachia tollunt.

Verſus iſte ſpectandam fere exhibet, & audiendam proponit *Cyclopum* induſtriam, in fulminibus *Jovi* fabricandis.

2. Dactyli. 2. DACTYLI exprimunt, 1. *Celeritatem* & properationem feſtinatam: ut,

——*agmina cervi*
Pulverulenta fuga glomerant, montesq; relinquunt.
Æneid. 4.

Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula cam- (*pum.*

——Convellimus altis
Sedibus impulimuſque, ea lapſa repente ruinam
Cum ſonitu trahit & Danaũ ſuper agmina late
Incidit—— *ruinam turris impulſæ deſcribendo*
At tuba terribili ſonitu *tara tantara* dixit.

Sic *iſte* verſus iracundæ *Didonis* impatientiam,

Ferte citi flammas, date tela, impellite remos.

2. *Conſolationem*, jucunditatem, & hilaritatem: ut,

Pone metus, feret hæc aliquam tibi fama ſalutem,
Inde ubi clara dedit ſonitum tuba, fidibus omnes.
Haud mora, proſiluere ſuis, ferit æthera clamor.

Dactylus autem diſſyllabus, plus quam triſſyllabus, *monoſyllabus* verò maximè hæc depingit.

Si *Spondæus* in primo loco, & *dactylus* in ſecundo ponatur, ſuaviter ſonat carmen: ut,

Sin abſumpta ſalus, & te pater optime Teucram
Pontus habet——

Aut diſpondæus; ut,

O digno conjuncta viro——

——Incipiat *puer* à faciliori carminis genere, ſcil. *Adonico*, quod conſtat ex Dactylo & Spondæo——

2. *Con*

2. *Connexio*, inter se; *hoc* enim imprimis curandum est, ut *Pedes* inter se, *quadam* quasi *catena* copulentur aurea——— 2. Connexionem pedum.

Acte cita veloque rates remoque reguntur.
Sæpe simultates ira morata facit.

Elisiones idcirco (frequentes saltem,) *scopulos* vitare debet; nam carmen invenustum, deforme, & squalidum reddunt, ut per *salebras* duraque *saxa*, cadere videatur; molliter autem & apte, sine *asperitate*, & hiatu quod fluit merito laudatur———

2. Ad *Epitheta* quod attinet, Versus absque *illis* nudus est, & velut incomptus; *crebra* igitur intertexi debent, non tamen *otiosa*, usitata, absurda, sed genuina, propria, quæ *ex visceribus* materiæ, aut ipsis argumenti medullis, eliciuntur, ———ut *aeriæ*, pictæque *volucres*, pomifer *autumnus*——— 2. Epith.

2. Epithera, ante sua substantiva venustissime collocantur, ut,

Pendula flaventem pingebat bractea crinem
Aurea purpuream subnectit fibula vestem,
Vecta est frænato cærula pisce Thetis.

3. Quod ad *Clausuram* carminis pertinet, *Hexametrum* Heroicum in trissyllabo, aut dissyllabo; *Pentametrum* in dissyllabo semper terminandum est——— 3. Claus.

Et hæc præcipua sunt, quæ *scienda*, & observanda sunt incipienti Poetastro.

2. *Exercitium* pueri qui in *Poetam* aliquando evadere velit; constare debet. 2. Exerc.

1. In carminibus. { Aliorum autorum { transponendis, restituendis, reciprocandis. / Novis suoprve *marte* componendis.

1. *Transponendis*, quando scilicet *luxatas* &

confusas, *deartuati* (ut ita dicam) *carminis* dictiones, in justum ordinem redigit, suumque priorem locum restituit.

2. *Restituendi*, idque 1. in *fragmentis* carminum redintegrandis, ut,

Fumo nil { *sit vana est gloria mundi.*
levius { *fumi instar gloria mundi.*

2. *In diversa* metri *metamorphosi*, vel transmutatione, qua inter se, permutantur varia carminum genera, 1. aliquid vel *addendo*, vel *abjiciendo*, ut,

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

Sublato *ipsa*, fit Iambicum trimetrum.

Bonis superba Roma frangitur suis.

Et in illo *Senecæ*.

Non est ad astra mollis e terris via.

fit Pentametrum.

Non est e terris mollis ad astra via.

2. Facilis est mutatio in *vicina* genera.

viz. carminis { Heroici, Trochaici, Phalucii } in { Asclepiadæum, Iambicum, Sapphicum. }

3. *Reciprocandis*, vel 1. eodem metro manente, ut,

Musa, mihi causas memora, quo numine læso

fit carmen retrogradum,

Læso numine quo——

2. Diversa, ut *Adam primus Homo Crux omni posteritati.*

Posteritati omni Crux Homo primus Adam.

3. Sensu variato, ut *Abel* de se, Gen. 4. ait,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.

Cainus è contra regerit,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

2. In *Novis* suopte *Marte* componendis, & hic primum exercitium esto *imitatio*, secundum *variatio*, tertium *Tractatio Poetica*.

1. Imi-

1. IMITATIO, eaque videatur in *Centone*, 3. *Imitat. Parodia.*

2. *Centone*, qui est *consarcinatio carminum* ex membris *Poëtæ unius* aut plurium, *Æneid.* 2. Eripe me his invicte malis, *hæc omnia firma.* Æn. 6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum, * viri jam morituri meditationem.

2. *Parodia*, cum seria vertuntur in jocosa, vel *contra*, ut

Tantæ mo- } Romanam condere gentem!
Ilse at } *lapsam reparare salutem!*

* Amicissimi mei quondam hypodidascali G. Bevericii cantiunculam cygneam.

2. VARIATIO, qua unam rem, nunc *variis* verbis, nunc *vario* carminum genere eloquitur; ut *Virgilius* amnem glacie constrictum, Ortum solis, Iridem, *&c.*—*Stockwoodius* in Progymnasmate scholastico, unum idemque distichon 45 modis variavit——

Linque Cupido jecur, cordi quoque parcito, si vis
Figere, fige alio tela cruenta loco, &c.

2. Variat.

Et iisdem servatis verbis, hoc solum carmen centies & quater effertur variæ——

Et mea spes Christus solus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, *oratoria* in Poëtica, aut contra. 2do. Aliquid 1. vel contrahendo, quando res *fusius* amplificantur——vel 2do. res amplificando cum *brevius* contrahuntur,——& hoc quidem modo *dures humeri* puerorum, *bovi sufficerint ferendo, tollendus est vitulus.*

3. TRACTATIO POETICA, seu structura *Poëmatis*, eaque versatur vel in fusiori stylo, vel contractiori——1 *fusiori* stylo, *prolixoque*; utpote *Thematis*, *Epistolæve*, ubi omnes partes largius exprimendas persequatur ceberrimas *similitudines* inspergendo. 2. Illustriora *exempla* producendo, quæ incredibilem offundunt *poëmati* gratiam. Imitetur *hic Ovid.* in Tristibus, *&c.* 3. Et hic adhibendæ sunt *Figuræ*; miram enim & vere *mulcendi*

3. Tract. Poetice.

Vid. pag. 141. 146. 151. in *Praxi Fa-*

melleam

melleam conciliant dulcedinem. His etenim, *Poëmatis* forma exornatur, ac veluti *coloribus* distinguitur; floribusque aspergitur; inter quas 1. figuræ dictionis.

1. *Anaphora* locum habet ubi *fervet* oratio, vel { *asseveratione*, *obtestatione*, *dolore*, vel simili aliquopiam pathetico affectu.

Te dulcis conjux, *te* solo in littore secum——
Te veniente, &c.

2. *Epanalepsis*, cum Pentameter desinit, ut Hexameter inceperat; ut,

Phœbus adest, sonuere lyræ, sonuere pharetræ;
Signa Deum nosco per sua, Phœbus adest.
Victus amore tui, cognato sanguine victus.

3. *Symploce*, quæ acrimoniæ, venustatisque plena est; ut,

Quod cessat Phœbea *chalys, quod carmine rupto*
Aoniæ siluere *Deæ*, Mars *impius egit.*
Quod spretis, audax, Musis, *petit arma juventus,*
Et volucres premere audet equos, Mars, *impius egit*
Quod cernis nullum deserta per oppida civem,
Nec campis errare greges, Mars *impius egit.*
Quod ligo, quod vomer, quod sarcula, rastra bi-
In gladios abiere truces, Mars *impius egit* (dentes,

4. *Anadiplosis* venusta est, cum posterior pars Pentametri initium est sequentis Hexametri; ut,

——*mihi fiat toties maxima vota mori, vota mori*
mea sunt —— aut sic——sic——*Restant* bella, aspera *restant*——

Fuit *ab* fuit utile, tecum i e, mihi
Hoc si *crimen* erat *crimen* amoris erat.

5. *Pyliptaton*, ut littora littoribus contraria——pila minantia pilis——

Certa sui, *certi* si quid haberet amor.
——*sedet*, æternumque *sedebit*, infelix Theseus——

2. Figuræ

2. Figuræ sententiæ, *viz.* Ecphonesis——— Apesiopesis, Apostrophe——— *&c.*

Atque *hæc* de tractatione *Poëmatis* fusiori filo, prolixiori *orationis* stamine.

At vero secundo, *Curtieri* plurimum stylo acutiora poëmata describuntur, *viz.*

1. *Epigramma*, in quo, *duæ* primariæ virtutes, sunt *Brevitas* & Argutia. 1. *Brevitas*, nam aliquando in *disticho*, sæpius in *tetrasticho* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *sævius*. Exempla præstat *Martialis* & *Owenus* nostras. 2. *Argutia*, ut sit ingeniosum, *sale* & *lepore* conditum——ut *Haddamus* de Jana Domina *Gray*.

Miraris Janam *Graio* sermone valere?
Quo primum nata est tempore *Graia* fuit.

2. *Anagramma*, U——ut illud de *Josua Silvester*. ἀναγραμματιζομένω, *Vere os Salustii*———

Maria Nevila } nomen.
Alia Minerva } anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus est usitatissimum———

In *Vesbiam* iracundam fœminam.

Tres habuit Furias quondam, sed *Vesbia* manes.
Ut petiit, *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Post-

Post-scriptum.

DUculo huic nostro, galeam fabricavit Alstedius, *clypeum* Textor *texuit*, *Thesaurus* Buchlæi *Poeticus nummos, nervum belli, suppeditavit*; hæc *tibi putavimus*, Lector amice, *innuenda, ne oblatret quispiam* illi *ex inferis* Cerberus, *a cujus* canino (dixi) *imo* Diabolico *morsu, nihil est usquam armatum satis.* —

J. C.

J. C.

Lectori Philomuſo.

S. P. D.

QUam mihi jam moriens *legavit* amicus dilectiſſimus, *Ego* tibi nunc, ut vides, largior *Animam* cum *Corpore*. Is, me tunc *Imperatore*, * in iiſdem Muſarum caſtris, arena Scholaſtica militavit, *comes* mihi jucundiſſimus, hypodidaſculus utpote, tyrunculis inferiorum claſſium fuit *Dux*.

——*quo non præſtantior alter*
Ære ciere *ſuos* Martemque *accendere cantu*——ut de *Miſeno* Virgilius: ex quo *Poëtarum* principe, *pedeſtres*, hic noſter, ſuas Heroici *Centonis* ſuccenturiavit *copias*. Ob ſimilitudinem argumenti, *nos ducillulo* illum noſtro adjunximus *comitem*, mentionem enim feceramus de *Centone*, cujus hic habes exemplar egregium. *Autor* ipſe *claudus* inceſſit, (ut norunt *noſtrates*) ſicut Mulciber ἀμφιγυήϛ apud *Homerum*; at carmen *recto* plane, & generoſo ingreditur *pede*——in quo ſane ultimo conatu ſuo *cygneam cautionem* ſuaviſſime cecinit—— & ut *Entellus* olim Δάρητα, iſte noſter Ἄρης (nullius, niſi *peccati* ſanguinem ſitiens ſui, hoſtis *piis* inſenſiſſimi) Mundo inſuper *Diabolo*, & ipſa *Morte* in victoriam ultima abſorpta, proſtrata prorſus, ——

——*hic victor caſtus artemque repoſuit.*

Ceſſet

Cesset jam *illius* famam rodere dens *Theonimus*, sit memoria *ejus* in benedictione : *virtutes* ejus imitemur, *nos*, qui militamus adhuc in mundo; *felix ille ter & amplius felix*, quid desiit militare, qui *cœlo* donatus, io *triumphe*, io *triumphe* Ingeminat ——— imo hymnos angelicos, canticum *Agni*, qui lavit suo sanguine peccata *sanctorum* omnia, subinde concinnit. Nec oblatret *Cerberus* aliquispiam maledicus, virulenti oris halitu afflans rhapsodiam hanc, aut *me*, quia tristes has amici συνεργοῦ συστρατηγοῦ exequias, è longe insequutus, *trophæum* erexerim, aut *laurum*, quam meritus est, & ipse nexuit, fronti *ejus*, sepulchro saltem mortui sic imposuerim, imo potius (*Christiane Lector !*)——vel

Anagramma.

{ *I tu, suis-ve versibus lege illum.* }
{ *I tu & illum versibus elege suis.* }

Quod humanum est & pium & Christianum ; iisdemque conflatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

Cha-

Chariſſimo ſuo Mro. J. C. Scholæ Lincolnienſis Moderatori Centonem ſuum.
G. B. D. D.

Mitto *Beverlcius* nequeo quam ferre ſalutem.

EN tibi (*Chariſſime C!*) *mei ſpecimen amoris*; Animam *largior cum* Corpore, *Caro querula mea eſt*, Anima *diſſolvi cupiens & eſſe cum Chriſto*, mea *fide*n. *Quoque minus dubites, an non audiſti* (*ad* Aſſiſas) *me in articulo* Mortis *poſitum?* Hoc *tantum intereſt*, *Caro* iſta *vocalis quidem?* noſtra *non novit niſi ſuſurrare.* Vis *verbo expediam?* Me *miſera torquet* Cachexia. *Forſan* hæc *legiſſe juvabit. Sumus igitur, at non* ſiniſtra *manu*; *nam* dextra *porrigo.* Et *valeat* (precor) *feliciter.*

Cherrie-Willingham,
Aug. 15. 1628.

Æger ſum, at
tuus ſum,
Willielmus Beverley.

Dia-

Dialogus.

CARO seu CORPUS, & ANIMA.

——— *Moribunda* Caro, *Animam affatur* Corpus *mox relicturam.*

CARO.

QVo mea *Mens*, quo deinde ruis? quo proripis *inquam?* *Æn.* 4, 740
Quem fugis? aut quis *te* noſtris amplexibus arcet? *ver.* 742
Me *ne* fugis? per *Ego* has lacrymas dextramque tuam, *te* 713
(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi quicquam 716
Dulce meum) miſerere *Domus* labentis, & iſtam
Oro, (ſi quis adhuc precibus locus) exue *mentem.*

ANIMA.

Vixi, & quem dederat curſum *Fortuna* peregi, *Æn. lib.* 4. *ver.* 648
Mortem oro, tædet *Cœli* convexa tueri, *Æn.* 4. *v.* 447
Sume hanc *Chriſte* animam, meque *his* exſolvito curis. 647

CARO.

Non *te* noſter amor, non *te* data dextera quondam *Æn.* 4. 360
Nec moritura tenet crudeli funere *Conjux?* 307
Non ſum adeo informis, nuper *me* in littore vidi, *Eclog.* 2.

Cum

Cum placidum ventis staret Mare ; non *Ego* Daphnim.
(Judice *te*) metuam, si nunquam fallit imago.

ANIMA.

Non ea forma nitens niveaque in fronte serenus.
Maphæi suppl.
Ille decor, dulcisque oculorum aspectus ut olim
Jamdudum, infelix, macie confecta suprema,
Æn.3.v.590.
Ignota nova forma viri—— 591

CARO.

Mille, meæ, Siculis errant in montibus agnæ!
Eclog 2.
Hic mihi non æstate novum, non frigore defit.

ANIMA.

Sed quid *tu* hac autem nequicquam (*ingrata*) revolvis.
Æn.2.v.100
Non pacem *hæc* conferre queant placidamve quietem.
Maph. Supplem.
Quin potius palmas, (tua grandia crimina deflens)
Georg.
Tende, petens pacem, & placidum venerare *Jehovam:*
Namque dabit veniam *votis*, iraque remittet.
Tolle moras; hæret lateri lethalis arundo.
Æn.4.v.72

CARO.

Hei mihi! namque mori miserum est!——
Æn.2.136.
Non mihi jam *patriam* antiquam spes *ulla* videndi, 137
Nec dulces *Natos*, exoptatumque *Parentem*,
Ite meæ (quondam felix pecus) ite *capellæ*. *Ecl.1*

Non

* De toto loquens homine.

Non ego vos posthac (viridi projectus in antro)
Dumosa pendere procul de rupe videbo.
Hei mihi! quippe mori miserum est——

ANIMA.

Usque adeo mori miserum est?——
Luctus, &, in *vivis* posuere cubilia *Curæ*; *Æn.12.Lib.6.*
Pallentesque habitant *Morbi*, tristisque senectus, v.273.
Et *metus*, & malesuada *Fames*, & turpis *Egestas*. 274
Tum consanguineus *Lethi* sopor, & mala *mentis*. 275
Gaudia, mortiferumque adverso in limine *Bellum* 277
Atque adeone mori miserum est?—— 278
Ecce inventa *quies*, ecce illa extrema malorum. *Maph.suppl.*
Ærumnis factura modum, acceptissima semper,
Atque optata *aies*, & nescia fallere *vita*!

CARO.

O tantum liceat mecum *tibi* sordida rura, *Eclog.2.*
Atque humiles habitare *Casas*, & figere *Cervas*! *Æn.*
Suspiratque, imoque trahit de pectore vocem. I.v.380

ANIMA.

Desine fata *Dei* flecti sperare precando. *Æn.6.* v.375
Fata vocant condiscque natantia lumina *somnus*. *Georg.4.*
Nobis parta *quies*, nullum *maris* æquor arandum. *Æn.3.v.496.*
Atque ero (*Dijs placitum*) nunc, ô nunc poscor *Olympo*. *Æn.8.*

CARO.

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam *tempus*) honores
Eclog. 4.

Chara *Dei* soboles, magnum *Jovis* incrementum!

At, quocunque ruis, *nos* & rape in omnia tecum.
Æn. 2 *v.* 672

Et hic; est animus lucis contemptor, & *istum*.
Æn. 9. 203

Qui *vita* bene credit emi, quo tendis, *honorem*.
v. 204.

ANIMA.

O dulcis *conjux*; non hæc sine numine *divum*
Æn. 2. *v.* 772.

Eveniunt, nec *me* hinc comitem asportare *Cerusam*

Fas, haud *ille* finit superi Regnator *Olympi*.
774

CARO.

Hic tamen *hac* mecum poteris requiescere *nocte*.
Eclog. 1.

ANIMA.

Desine *meque* tuis incendere, *teque* querelis.
Æn. 4. 359

Haud *pater* ipse velit summi regnator *Olympi*.
Æn. 7. 376.

Sed cape dicta memor, duri solatia casus;
Æn. 6 *v.* 376

Frigida quam *mors* primum anima seduxerit artus,
Eclog. 5

Continuo insuetum mirabor limen *Olympi*;
Sed pedibus nubesque, & sidera clara videbo,
Permistos *heroas*, & *ipse* videbor ab *illis*.
Nec *me* damnatam sperabunt Tartara *Mentem*.
Georg.

Interea placida compositum * *pace* quiesne.
Æn. 1.

* De *Corpore* loquitur. *Resurrectio.*

Ad

Ad patrios tandem (longo post tempore) fines
Eclog.1
Pauperis & Tuguri congestum cespite culmen,
Scilicet (*æternum felix*) ad tarda reverteram. *Æn.*
6.v.724
Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum
725
Nos pater *ipse* Deûm *Sceptri* donabit honore.
Ceiris.
Huic quoque nec metas rerum, nec tempora ponet:
Æn.1.
Imperium sine fine dabit——
Jamque *vale*, interea tua molliter ossa quiescant,
Æn.1
Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa volantem
Æn.1.v.287
Dicere, deseruit, *tenuesque recessit in auras*——
288

In perdilecti sui,

G. BEVERLEI

Centonem, Elegiacus.

Trist. lib. 3. Eleg. 1.

SÆpe *jacens ripa, deflere Caystrius ales*
Dicitur ore suam, deficiente necem:
Sic *Tu*, Centonem modulans ito suaviter *istum:*
Fecisti, tacitum ne tibi funus eat.

J. C.

IN

IN

EUNDEMIDEM.

Sic pia *mens* divina ſapit: ſic cogitat ædes
Æthereas, cœlumque rapit violenta, ſupernam
Sic ſitit, ardet, amat, ſperat, ſpiratque ſalutem:
Sic vivens, mundo moritur: ſic mortua vivit:
Utque apis è nocuis ſic *Vatum* inſuavibus herbis
Mel ſugit cœleſte, docens myſteria Chriſti,
Virgilium cantare, * *pius*.
——† LUGEBERE MUSIS
VEL VILI, faciliſque tuum decorare ſepulcrum
Convenient *Guilielme* tibi——
——Væ VERMIBUS ILLIS
Væ LUGE, planxere mihi——ſic VERSIBUS ILLUM
I tu ELUGE:——ILLUM-VE ſuis LEGE VERSIBUS aiunt.
Lugeo quando lego, lugebit *quiſque* legendo.
Cygneum ſancto medulatum pectore carmen.
LVGERI MVSIS BELLE, nunc *Vive*, triumpha,
Militia eſt finita tibi. Sic *itur ad aſtra*
Sincera pietate: *Fide*, victoria nobis
Immundum adverſus mundum, *Satanamque* paranda.

* Autor, hic.
† Anagram. 5. de nomine *Guilielmi Beverleii*.

Per

Æneid. lib. 1.

Per varios casus per tot discrimina rerum
Tendimus in cœlum: sedes ubi fata quietas

Ovid. Met. lib. 1.

Ostendunt; illic fas regna resurgere nobis.
Aspera tum positis mitescent sæcula bellis.
Non *galeæ*, non *ensis*, erunt; sine *militis* usu,
Mollia securi celebrabunt otia *Sancti*.

Ad quæ, deducat *Nos* loca *Christus*, Amen.

Sub-

Subjecimus hic, *Rob. Whitingtoni* Lichfeldenſis *Grammatices* magiſtri, protovatis *Angliæ* in florentiſſima Oxonienſi Academia laureati.

Variationeulam Poeticam.
de
Virtutis Immortalitate.

Poſteritate nitens omni; duratior ævo
Alti-volans virtus, non moritura, viret.
Virtutem excubiæ ſervant vigilantius Argo
Mortis ab omni-voræ faucibus, arce poli.
Inſuperabilior virtus *adamante, ſuperſtes*
Perſtat in æternum, nec caviosa viget.
Virtuti haud minuit vires, rugoſa ſenectus;
Tempore perpetuo, eſt firma vigore ſuo.
Amne ſoporifero, paſſura oblivia nuſquam
Virtus, perpetuæ laude canenda manet.
Cuncta Charybdeo mors quæ rapit ore, beata
In virtute, queat juris habere nihil.
Haud Acheronteas virtus viſura paludes
Imperio vivit ſemper amanda ſuo.
Nec triſtes Erebi virtus paſſura tenebras
In paradiſiaca luce perenne nitet.
Carcere Cerbereo non vis adamantina claudat
Virtutem, penetrans quin volet aſtra poli.
Heſperidum auricomis virtus præſtantior hortis
Quam vis perpetuum nulla viere vetat.
Exuperat laurum, *fragranſque* Opobalſama *virtus*
Quæ ſpirans redolet ſemper odore nove.
Fructiparens rigua virtus *fœcundior horto*
Pullulat æterno germine, flore virens.
Paſcitur Ambroſiæ virtus *cultiſſima ſucco;*
Perpetuo, ut Daphne, floret honore coma.

Candidior niveis virtus est alba ligustris,
Quam caries ævi rodere nulla queat.
Erat Hamadryadum virtus vivacior ævo;
Quam mortis nunquam funera dira premunt.
Æthereo Phœbus mortalia cuncta sub Axe
Vendicat, at virtus vivit amata Deo.
Stelliferi virtus arcem sibi poscit Olympi
Haud Phlegetonteis interitura vadis.
Insatiabilibus quæ faucibus exedit annos
Saturni, *haud virtus est peritura fame.*
Fulminea hanc orbis molem quæ tela Cyclopum
Quaßant, virtutem non temerare valent.
Nil terrestre vides quod non mors pallida perdat
Virtutis *solidæ vita perennis erit.*
Virtutem offuscat non ulla rubigo; Beryllus
Sive ut Erythræus prænitet usque lapis.
Exitialis hyems, nec torridus officit æstus
Virtuti, *maneat quin sine fine virens*——

——*alia plura. Sed manum de tabula.* Hæc tilla, velut prægustamenta *pueritiæ Poëticæ* prælibavimus, quibus iritata & allecta, ferventiori, ad ampliora, desiderio incalescat. *Pueri* sunt admodum imitabundi; discant igitur *rem* modo ampliatam *contrahere*, non modo contractam *ampliare*, & (velut *Protei* vultus) verborum *copia* variare, ut supra docuimus in *Duce Poëtico* pag. 347.

QUE-

QVERELA APOLOGETICA

AD

Lectorem Benevolum.

ATque sic, hac, ut vidas decima nunc vice, pueriles istæ minutiæ, *Formulæ* Oratoriæ, in lucem prodeunt; (*Dei* O. M. singulari beneficio, *cui* igitur *soli* (*a*) omnis æternum esto gloria, *ipse* enim ec *sum* (*b*) nec possum (*c*) aliquid) quas quoni- m avidius undique arreptas, à tyronibus schola- icis, primum vidimus; priores *Editiones*, pro mo- ulo sigillatim suo, locupletavimus. Hac vero ul- ma nostra cura, & cultura demum, illud ecce usculum, in *hortum* jam succrevit *Oratorium*, uem selectioribus *plantis*, herbis salubribus, sua- ssimisque floribus *areatim* sevimus; unde aurea ala, florum fasciculos, *thymum* pariter ac *ceram* gant scholastici —— *sua qua* liquentia *mella*.

a Tuum *Domine* est bonum, tua est gloria. *Qui* enim de bono *tuo* gloriam *sibi* quærit, & non *tibi* quærit, hic fur est & latro, & similis est *Diabolo* qui voluit ari gloriam tuam. *Qui* enim laudari vult, de *tuo* dono, & quærit in illa gloriam tuam, sed suam, *hic* licet propter *tuum* um laudetur ab hominibus, a *te* tamen vituperatur, quia de dono , non *tuam*, sed *suam* gloriam quæsivit. *Qui* autem ab hominibus datur, vituperante *te*, non defendetur ab hominibus ju- ante *te*; nec liberabitur, condemnante *te*. Aug Soliloq. *cap.* 15. arvus sum, nullus sum, altum nec spiro nec spero: ὅτις ἐμοὶ νομ' ἔσθ' —— *Od* 4. *c.* *Quicquid* in me est *bonum*, id omne tuum donum Domine —— non mihi, sed tibi fero acceptum.

Stipent, ac dulci distendant nectare cellas.

Quod si ab *Horto Gratorio* in *Musarum* ulteri[illegible] Parnassum cupiant conscendere, en porro *Duce[illegible] Poeticum*, privatis olim tironibus conscriptu[illegible] quem nunc emeritum, *rude* donavimus, *Apollin[illegible]* juventutis comitem.

Vides *Lector*, ecce vides animum in *me* sati[illegible] liberalem, (quidni enim *Meipsum* apud *te* com[illegible]mendem, cum tam malevolos passim, invidiososqu[illegible] vicinos habeam) *promi* (*d*) magis quam *condi[illegible]* * gravatim non deferentis in publicum, vel *mic[illegible]* duas (*e*) quicquid tandem aut quantillum pen[illegible] me, aut in penu fuerit (cui valde est curta, *fate[illegible] enim*, supellex domi) quod tibi tuis-ve, vel *prode[illegible]se* (*f*) queat, vel *delectare*.

Non nobis certe solum nati sumus, pro *patr[illegible]* salute, proque patria *salutis* (*g*) nullus non lab[illegible] subeundus est: *Me*, quod attinet, (qui omnib[illegible] quam potui *studiis*, votis, conatibus, (*h*) non in[illegible]tiliter vixisse cupierim; ut divinum *illum* aliqu[illegible]do ethnicum †) vixisse, uti spero, non pœni[illegible]bit olim, quum ita *me* vixisse meminero, ut fr[illegible]stra *me* natum esse, non ex stimem.

Usque tamen adeo grassatur in terris, & [illegible] bacchatur passim, *furiis* comitata esseris. [illegible]

d Ut avidus fœnerator improbum nummum malim occupare quam condere *Auson.* Edyli.

* Vile latens *virtus*, quid enim submersa tenebris Proderit: ut *lyra* quæ reticet, vel qui non tenditur arcus —— *e* *Mar.* 14 42. *f* Ut prodesse Pluribus possum, nullus [illegible]hi per otium dies exit: partem noctium studiis vendico, non v[illegible] somno, sed succumbo, & oculos vigiliæ fatigatos, cadentesqu[illegible] opere detineo —— *Sen. Epist.* 8. *Thom. Caventr.* in Ep. *h* Ego cupi[illegible]to omnia transfundere, & in eo gaudeo aliquid discere ut doceam. [illegible] ulla res delectabit, licet eximia sit & salutaris, quem mihi *uni* sc[illegible] *me* rus sum: si cum hac exceptione detur *Sapientia*, ut illam incl[illegible] teneam, nec enunciem, rejiciam. *Sen. Epist.* 6. † Cato Maj[illegible] *pud* Cic.

quod Magnus *Erasmus* * olim conquestus est) ut nihil usquam tutum maneat, à *sycophantarum* morsibus (*i*) maledicentissimorum (hominum dicam an belluarum?) delatione (*k*) dilaniatione. Incidêrunt scilicet tam *hæc* (*l*) quam *alia* nostra opuscula, in *lictores* quosdam potius quam *lectores*——) & carnifices, *famæ*, si qua unquam fuit, innocentiæque meæ, misera *invidiæ* mancipia, rabiosos detractores, qui *omnia* mordicus arripiunt; nequiter sugillant, conculcant misere, milleque convitiis indigne lacerant.

Quos ego ceu latrantes caniculos cum contemptu præterire, imo silentio pertinaci quietem ab irrequietis redimere, statuissem serio, (*) nisi inaudieram, longe lateque increbuisse importunas *istorum* criminationes, quas quidem *turpe* putabam,

Et dici potuisse, & non potuisse refelli——

Nam quod scurræ *isti* nasuruli obstrepuere passim, quod *formulas* hasce, sannis posticis & sarcasmis excepere, quod *genuinum fregit in illis* horum *invidia* (quas intra *invidiam* † subsidisse sperabam;) inclamando sæpius *pueriles* esse *ineptias*, frivolas nugas, *crepundia*, meras *affaenias*, ignaviæ scholasticæ *illecebras*, unde accreverit plus multo detrimenti, & incommodi studiosis, quam emolumenti usquam; (facere enim ut otio torpescere malint, hebefacto acumine, inventione sopita, & retardata, *pigri*

* In *Colloq. famil.* Operæ—— *i* Nulli *pars* æmula defuit unquam. Quæ gravis obstreperit laudi stimulisque maligno Facta sequebatur quamvis ingentia livor *Claud. l.* 3. *k* Scio ego quæ scripta sunt si palam proferuntur, multos fore qui vilitigent, sed ii potissimum qui veræ laudis expertes sunt. Eorum ego orationes sino præter fluere. *Cato Censor.* apud *Plin. l.* A detractatione nominem esse immunem nisi qui nihil scripserit ——*Thu. Epist. Cosens.* * Canis in præsepi fœnum non edit, nec boves patitur tamen. *m* Lex habet illud nostra genus belli furias omnes que malorum militias & rabidas tolerando extinguere vires ——*Pruden Psycomac.* † Qui se *mirantur*, in illos Virus habe, *nos* hæc *novimus* esse nihil. *Mart. l.* 13. Epig. 3.

pueri, cùm habeant hinc quas prætexere possint *formulas*, nulla arte, nulla industria sua conquisitas:)——

1. *Respondeo*, esse revera *ineptias*, nec me aliis unquam honorificentius de *illis* sensisse olim; nec tamen adeo ineptas, ut ineptientibus pueris non inserviant, quos sic ineptire prudentiæ erit Pedagogicæ aliquoties permittere, imo docere & instituere ad ineptiendum, dum discant serio Oratoriam. *Virilibus* haud refragabor ineptias *studiis*; cothurnuli *Herculis* pedibus non induendi——

2. *Pueriles* porro esse non diffitebor: soli[a] nempe pueris concinnantur; sunt tantum *formulæ*, quibus balbutientem adhuc infantiam, (*n*) ad numeros, nervosque *oratorios*, efformare studui, Nec operam in *his* meam *luisse* me prorsus autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias *mihi* plurimas; ea delegerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, *sibi* suisque non semel gratulantibus.

* Quodque certissimi *mihi* est & apodictici loco argumenti, cum (fructu saltem mediocri *istas* legi, jam supra viginti & tria *formularum Orator.* Millia (Deo gratias) à Bibliopolis palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis *suis* detrimenti, serio est quod lugeam:—— Sed *quo* tandem modo? *cujus* istud contingit vitio

[a] Consilium enim nostrum non est *eos* ducere conati qui *regiam* ipsi *verunt*, sed istos tantum quæ ætatis eruditionisque defectu; manu adhuc indigent aliena, & face qualicunque mea in istius rei tenebris juvari possunt.

——* *Quorum* ego judicio tantum tribuo, ut longe mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio quam si vel universum forum Romanum, & acclamet, & applaudat, aut tanta me miretur imperitorum multitudo, quantum *Xerxes* exercitum fuisse ferunt, *Eras.* in Epist. ad *Colet.*

vitio? Certe non *meo*, sed otiosulorum *puerorum* indiligentia; oscitantium forsan pædagogulorum incuria, qui usum *harum*, nec noverint *ipsi*, nec demonstrant *suis*. Sin vero sint adeo prorsus inutiles, & noxiæ *pueris*, cur *suis* non interdicuntur protinus, & scholis exulant? *Ego* plane neque *suum* neque suorum emendicavi uspiam; aut ambivi suffragium. Cur *isti* igitur superciliosi *magistelluli*, (*o*) utiliorem *ipsi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt istiusmmodi, cui demum, *nil in terris simile aut secundum* videatur? aut cum *rana* (in fabula) rumpunt *sibi* illa, in conatu aliquopiam utiliori *

an erit qui velle recuset
Os populi meruisse, & cedro digna locutus.
Linquere?

Facilimum quidem est, & fuit semper, alienum opus reprehendere, sed non perinde facile, aliquid simile, aut præstantius, (*p*) conficere μωμεῖσθαι ῥάδιον, μιμεῖσθαι δὲ χαλεπώτερον ἐστι.

——— Nec *me* adeo clam est, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum *sui*, tum *aliorum* abusuros; nonne *vinum* in ebrietatem, *cibus* in crapulam, *vestes* in superbiam, imo salutaris *Dei* gratia in lasciviam vertitur? Proinde neque mirum est, si *araneæ* tales, exsugant venenum ex dulcissimis floribus; nihil præter morem suum faciunt si fremant, frendant, grunniant, latrent Momi *isti*, rudesque magistelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequissime, *Male loquuntur*, *quia bene loqui non didicerunt*, faciunt non quod mereor, sed quod solent. (*q*) Verum si tumidi *isti* montes sint sive *colliculi*; sui fœtulos cerebelluli parturirent aliquando (*r*) tandem; *Mures* æque forsan ridiculi, nascerentur, libelluli æque illepidi

o—Ego quod potui id feci, nec impedio si quis in eodem circo curret ad palmam—*Lips. in* Tacit——*Pers.*

p-Iners profecto ac miserrimum est ingenium cui non plus posterior dies quam prior affert. *Ludov. Viv.*

q Ut olim *D. Hieronymus.*

r Carpere vel noli nostra vel ede tua,

pueri, cùm habeant hinc quas prætexere possu*formulas*, nulla arte, nulla industria sua conquis tas:)——

1. *Respondeo*, esse revera *ineptias*, nec me alia unquam honorificentius de *illis* sensisse olim; ne tamen adeo ineptas, ut ineptientibus pueris no inserviant, quos sic ineptire prudentiæ erit Pedagogicæ aliquoties permittere, imo docere & instituere ad ineptiendum, dum discant serio Oratoriam. *Virilibus* haud refragabor ineptias *studiis*; cothurnuli *Herculis* pedibus non induendi——

2. *Pueriles* porro esse non diffitebor: solis nempe pueris concinnantur; sunt tantum *formulæ*, quibus balbutientem adhuc infantiam, (*n*) ad numeros, nervosque *oratorios*, efformare studui. Nec operam in *his* meam *luisse* me prorsus autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias *mihi* plurimas; ea delegerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, *sibi* suisque non semel gratulantibus. * Quodque certissimi *mihi* est & apodictici loco argumenti, cum (fructu saltem mediocri *istas* legi, jam supra viginti & tria *formularum Oratar.* Millia (Deo gratias) à Bibliopolis palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

a Consilium enim nostrum non est *eos* ducere conati qui *regiam* ipsi *serunt*, sed istos tantum quæ ætatis eruditionisque defectu; manu adhuc indigent aliena, & face qualicunque mea in istius rei tenebris juvari possunt.

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis *suis* detrimenti, serio est quod lugeam:—— Sed *quo* tandem modo? *cujus* istud contingit

——* Quorum ego judicio tantum tribuo, ut longe mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio quam si vel universum forum Romanum, & acclamet, & applaudat, aut tanta me miretur imperitorum multitudo, quantum *Xerxes* exercitum fuisse ferunt, *Eras.* in Epist. ad *Celet.*

vitio

vitio? Certe non *meo*, sed otiosulorum *puerorum* indiligentia; oscitantium forsan pædagogulorum incuria, qui usum *harum*, nec noverint *ipsi*, nec demonstrant *suis*. Sin vero sint adeo prorsus inutiles, & noxiæ *pueris*, cur *suis* non interdicuntur protinus, & scholis exulant? *Ego* plane neque *suum* neque suorum emendicavi uspiam; aut ambivi suffragium. Cur *isti* igitur superciliosi *magistelluli*, (*o*) utiliorem *ipsi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt istiusmmodi, cui demum, *nil in terris simile aut secundum* videatur? aut cum *rana* (in fabula) rumpunt *sibi* illa, in conatu aliquopiam utiliori *

an erit qui velle recuset
Os populi meruisse, & cedro digna locutus.
Liaquere?

Facilimum quidem est, & fuit semper, alienum opus reprehendere, sed non perinde facile, aliquid simile, aut præstantius, (*p*) conficere μωμεῖσθαι ῥάδιον; μιμεῖσθαι δὲ χαλεπώτερον ἐστι.

——— Nec *me* adeo clam est, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum *sui*, tum *aliorum* abusuros; nonne *vinum* in ebrietatem, *cibus* in crapulam, *vestes* in superbiam, imo salutaris *Dei* gratia in lasciviam vertitur? Proinde neque mirum est, si *araneæ* tales, exsugant venenum ex dulcissimis floribus; nihil præter morem suum faciunt si fremant, frendant, grunniant, latrent Momi *isti*, rudesque magistelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequissime, *Male loquuntur*, *quia bene loqui non didicerunt*, faciunt non quod mereor, sed quod solent. (*q*) Verum si tumidi *isti* montes sint sive *colliculi*; sui fœtulos cerebelluli parturirent aliquando (*r*) tandem; *Mures* æque forsan ridiculi, nascerentur, libelluli æque illepidi

o — Ego quod potui id feci, nec impedio si quis in eodem circo curret ad palmam — *Lips. in* Tacit — *Pers.*

p — Iners profecto ac miserrimum est ingenium cui non plus posterior dies quam prior affert. *Ludov. Viv.*

q Ut olim *D. Hieronymus.*

r Carpere vel noli nostra vel ede tua,

pidi, ac *mihi* nunc; quos alii plerique, fortassis *Ego* ipse (salva reverentia tua *Lector*) lanitergii nonnunquam loco habiturus sim. (q)

(q) Scombros metuenta & thus— *Pers. Satyr. 1.*

Inducant *nos* in scenam, cœlum terræ misceant, habeat & *nostra* pro ludibrio, nec *hoc* me hilum moveat, cum noverim doctiores sanctioresque passim viros (quorum *scripta* magno cum bonorum plausu lucem viderant) sibilari, ab *istis* nebulonibus & explodi: quique noverunt unquam *Socratem*, *Aristidem*, *Catonem*, &c. ——*isthuc* quod aio, non possunt penitus ignorare. Quocirca si *frugi* isti, horti nostri Oratorii carpere non desiterint, aut fastidire polyanthemata, lappagines; rosas & lilia sparsim germinantia suis porro portis; brassicis, lapathis, cynerrhodis libere vescantur, ut, * *similes* sic *habeant labra tellucas* (ferenda tamen *illis* suaderem *hellebori* aliquot domi jugera, ut *virtutem* amplius, & pios *aliorum* conatus non reprehendant) sin autem delicatulis istorum palatis, *bestiæ* nostræ (insipidæ nimirum) parum sapiant, *Ego* ut ingenue fatear (quod *Alyattes* illum fateri jubebat olim *Bias*) cepas suas edere permittam; imo & *restim* si velint, una capere.

* ——Nec me ut miratur *turba* laboro Contentus *paucis* lectoribus. *Hor.*

* Prov. 27. 4.

At vero (quis coram *invidia* stare potest *) en *hydram* Lernæam; uno scil cet amputato *calumniæ* capite suppullulant *alia*: aliud morosum & aculeatum genus hemunculorum acerbo plane felleoque animo exclamat in *me*, ceu stigmaticum quendam *sacrilegum*, aut fratricidam, turpissimum furem, *plagiarium* nequissimum, (quod secretis passim mussitant in angulis) *absurde*, me imperite & *immethodice* (r) di posuisse plu-

Methoditæ *isti* (ut *mihi fas audita loqui*) sanctissimos, flexanimos, piensissimos, doctissimosque concionatores vellicant, ceu parum methodico; *honesta*, pia, *utilia*, bona *inquiunt* tradidisse, sed desiderant in *illis* Logicam; Logicam quam si callerent; multo accuratius——*tunc*, tum, ceu, *sed*.

rima

tima, in *Ecclesiastica* quadam nostra, seu *concionandi* methodo. In quo calumnia abstergenda, refellenda; *tuam* deinceps æquitatem (*lector* benevole!) appello, tuamque imploro supplex humanitatem, patientiam, tantisper dum res, uti expedita fuerit, paucis audieris.

Edideram sane (*iratis*, ut reor, *Musis* genioque sinistro) nuper publicitus, *Oratoriam* quandam *sacram*, majori cuidam operi meo, *Oleo* nimirum *Sacro*, è divinis Scripturis *expresso*, appendiculam; *cujus* neque stamina nec licia, pro *meis* venditare, ne per somnium quidem cogitavi unquam: quod cuivis ingenuo *Lectori* patebit facile, ex disertis *ipsius* Epistolæ verbis, in hunc modum——(*m*) "*Centonem verius ex variis θεοῤῥημόνων ἀνδρῶν purpuris consarcinatum, sermonibus publice habitis observatum, serio iisque eodem passim argumento tractatibus selectum.* Proinde quod "de *Policitis* suis perscite *Lipsius*, in opere isto "vere dicere, possum, *omnia nostra esse, & nihil.*——

m Oratoria Sacra. pag. 471.

Præterea notæ marginales ad literas istas (*b*) (*c*) & (*e*) argumento esse possunt, *me*, alienum tunc agnovisse opus; nec *authorum* nomina, ullo dolo celavisse——(*b*) "*accipe igitur opusculum de inconnexis continuum*, diversis unum, *de alieno nostrum.* "*——(*c*) Est "enim *benignum ut arbitror, & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris* † (*e*) Obnoxii *profecto animi, & infelicis ingenii est, deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere* *.

* Auson de Centon. nuptial.

† Plin. secund. præf. nat. hist. ad Vespas.

* Plin. præf. Nat. Hist.

Certe abfuisse, mihi longe, *plagii* omnis studium, aut de aliena purpura superbiendi (*f*) sancte dejerare coram vel ipso *Deo* cordium scrutatore ausim: imo *novem* de eodem

f——Nec alios debita sua laude fraudare aut mepsum furtivis coloribus infignire velle.

argumento Scriptorum *nomina* appofuiſſe margini: *Keckermanni*, *Zepperi*, *Alſtedii*, *Ameſii*, *Perkinſii*, *Bernardi*, *Chappelli*, (*m*) *Willeſii*, *Becketi*, *Vicarſii* & *Eraſmi* demum *Roterodam.* Eccleſiaſtic. ſeu de ratione *concionand.*——Sed quo *fato* meo plane neſcio, vel deleta, ab *aliis* qui manu ſcriptum viderant in Typographeo, & Bibliopolio, viderant enim multi, & hanc *illis*, licet abſens indulſeram libertatem) vel ab ipſis forſan autoribus fuiſſe; quorum *aliqui* in vivis jam ſunt: quibus ingenue fatebar coram, eorum *me* uſum opera, multoſque ſericatos limbos è ſua tela extraxiſſe; quos prope memini ſuaſiſſe mihi, & rogaſſe obnixius, ut *eorum* ſaltem parcerem nominibus,——Iſti *ſui*, forſan & cæterorum expunxerunt nomina, cum eſſent poſtea *Londini*, ut & *alia* inſuper multa per totum *phraſeologiæ* noſtræ opus; ſic famæ interim *ſuæ conſulentes*, magnam *mihi*, tuam invidiam, tum infamiam conflaverunt obiter.

Taceant *iſti* igitur clancularii delatores, ſuſurrones nihil niſi fel & atrum virus ſpirantes, deſinant ſaniem eructare ſuam denuo; de-

* *Batcombiens* in agro *Somerſetenſ.* cui valde multum debeo tam ob approbatam ab eo *phraſeologiam noſtram quam ob notas Eccleſiaſticas*—— (*m*) Viri exactiſſimi judicii, undiquaque doctiſſimi, mihique nunc & olim ſuo in *me* merito perdilectiſſimi, cujus ego *notis* uſus ſum præcipue in *uſibus*, quos tamen non tam accurate inſequutus ſum, ut *ille*, in elegantiſſimo, & pleniſſimo illo tractatu quem naperius vidi, qui utinam in rem Theologicam typis eum mandaret; diceres *Lector*, omnes ſcriptores, præ *illo* in hoc argumento ſordere protinus. Sed notæ, quas *Ego* vidi, erant paucæ, longeque aliæ, quam nunc ſunt. Utinam expectationi meæ, tuæ, precibus noſtris victus ſatisfaceret. Et ſane jam ſatisfecit, vel ipſemet, qui eſt Auctor, vel alius quiſpiam. Prodiit enim methodus illa concionandi ex Typographia M. F. ſumptibus Tim. Garthwait ad inſignе S. Georgii, in vico vulgo vocato, *Little Britain*, 1648.

sinant † ceu canes timidiusculi cauda ablandiri *coram*, ne gry quidem hiscere audentes apud *me*, quamvis a tergo latrent vehementius: prodeant ad faciem, carpant coram, redarguant, accusent modo *præsentem*, imo condemnent libere. Cere novi *me* hominem esse plurimis erroribus, vitiisque grandibus obnoxium, (*Domine*, quis novit quoties peccaverit?) persuberti autem peccatoque animo, gratias *illi* maximas agnoscerem, qui *me* vel in moribus, vel scriptis lapsantem admoneret candide ——Interim (ut *Augustinus* olim *a*) velim ita reprehendant apud *alios*, ut non taceant apud *Me*.

† Quibusdam canibus sic innatum est, ut non pro feritate, sed pro consuetudine latrent. *Fortuit.*

Fiat *Aristarchus*, incomptis allinat atrum. Transverso calamo signum. *Horat. Poetic.*——

Vitiis nemo sine nascitur, optimus ille est, Qui minimis urgetur. *Hor.* Serm. lib. 1. Sat. 3.

Calumniæ enim hujusmodi clanculum disseminatæ, animum plane virulentum, nec *Christianum* candorem sapiunt. Cur enim *fratrem* oderel *suum* in corde, *b* fugillant ore, nec de erratis *eum* candide admonent? Cur fratrum suorum *nuditatem* malevolis exponunt deridendam (ut maledictus *Cham*) *c* Cur censuras suas *d* & criticismos clandestinos dispergunt, nec ut *vivos* vellicent solos, sed & *mortuorum* scripta, imo *sepulcra* suffodiant impie? Si *isthæc* pietas, hæc si sit charitas, quid tum perfidia, quid-ve calumnia? —— *hæc fierent si testiculi vena ulla paterni, Viveret in nobis?* ——Obtrectatores istos si forsan aliquid scripsissent publice, æque laturos esse non existimo,

ἀλλ' ἐς' ἀνὴρ ἄβουλος· ὃς δ' ἀνοσίοις ὅσις ἦς κακὸν πέσων ἀλλοτρίοις, μηδ' ἀλίσκεσθ' ὑπ' ἐμοῦ. *Sophocl.* Antigon. Ama & objurga ut lubet. *Augustin.* *a* Ad *Hieronym.* Epist. 9. *b* Levit. 19. 17. *c* Genes. 9. 22. *d* Puerilis esset jactantiæ, quod olim adolescentuli facere consueverunt, accusando illustres viros, suo nomini famam quærere, *Hier.* ad *Aug.*

mo, si quis eos clandestinis afficeret convitiis, aut ridendos *aliis*, rodendos-ve exponat. Cur igitur *alteri* id faciunt, quod *sibi* fieri nollent? hæc enim lex est illa basilica, quam *Christus* inculcat *suis*; *f* & hac saltem æquitate non indignus videri *ego* poteram; ut *me* tam atrocissimi criminis admonerent prius, nec tam odiosis nominibus palam incesserent, qui, seu *plagium* odere, seu *Pelagium*, sciant & *me* odisse pariter.

An non licuit olim, semperque licebit aliorum frui laboribus, *g* alterius de lumine, lumen nostrum accendere? Non erat mihi animus *Notas* illas *Ecclesiasticas* quas privato destinaram usui, foris tunc emittere, (utinam omnino non emiseram, donec importuna efflagitatio amicorum *h* (haud facile scio an inimicorum in hac re) *mihi* extorserat, apertæ ingenuitatis homini, qui nihil *meis* negare soleam; Nedum velle tandem (quod vituperones *illi* blaterant tamen) alieno furtim *melle*, nostras *Oratorias* distendisse cellulas: istius utpote *methodi* versio (de qua tam indigne vellicor) mea fuit, transtuli *Ego* (ut olim ille) è vernacula *bona*, in latinam *non bonam*: ac proinde, ut *Fidentinus* apud Poëtam,

Male dum recito, incipit esse mea.

Apagesis igitur maledicentia, *i* apagite canes

* Aliena vitia in oculis habemus à tergo nostra sunt. Nihil alienæ luxuriæ ignoscit qui nihil suæ negavit, & homicida tyrannis irascitur, & punit furta sacrilegus. Faciet *nos* moderatiores respectus nostri si consuleremus *nos*. Nunquid & *ipsi* tale aliquid comissimus? Nunquid sic erravimus? Expedit ne nobis *ista* damnare? *Senec.* de *Ira*. *f* Mat. 7. 12. *g* Apes debemus imitari, & quæcunque ex diversa lectione congessimus, seperare; melius enim distincta servantur: assentiamus illis, fideliter & *nostra* facimus, ut unum quoddam fiat ex multis, sicut unus numerus fit ex singulis cum minores *summas* & dissidentes, *computatas* una comprehendit. *Sen.* Epist. 85. *h* Qui in expetendis opusculis meis amore nostri abutuntur, & studio scripturarum rudiæ & inchoatæ ad usum privatum, quum sine metu, arcana à securitate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coegerunt; verecundiæ scilicet meæ spolium concupierunt. *Auson. Paulo.* *i* Procul atra recedat *Invidia*, atque alio liventia pectora flectat. *Statius* Sylv. l. 4.

rabidi

rabidi, qui cum loqui potestis, maluistis allatrare prætereuntes; *Me* quod attinet hac in re, pro nihilo habeo ab *illis* sic damnatum iri; habeo me jam absolventem intus, instar mille testium, *conscientiam*; atque alio mox tribunali *omnes* sistendi sumus, *k* ubi exigetur à *singulis* ratio, etiam omnium calumniantium sermonum, *&c.* —Ferenda sunt interim dignissimis *Dei* servis, *l* multa indigna; quomodo igitur eveniret *mihi* aliter? Nonne doctissimi Scriptores, *Poëtæ*, Historici, suos habebant olim *Mastigas*, Zoilos? —Nonne *Ambrosius*, *Chrysostomus*, *Augustinus*, *Hieronymus*, *m* imo & *Christus* ipse, omnigena convitia & opprobria perpessus est?

Ignoscas acerbitati, si qua fuit, meæ, *Lector benevole*, in sterquilinio hoc refodiendo, venenata *invidiæ* spicula retundendo, maledicorum ora *fimeto* suo obstruendo: *n* indignitas certe criminationis *mihi*, præter meritum ut vides meum intentatæ, *torrente* me *suo* invitum abripuit, violenter. Nolim certe *Ego*, calumniatorum opprobria, (ut *Diogenes* olim *Platonis* superbiam) majori contumelia *illis* exprobrare; nam *maledicendo vincere & vinci*, & Christiana mansuetudinis esse censeo *non vinci à malo*, *sed malum bono nostro superare. *Vale.* Deus *teque* bonosque pariter omnes, à flagello **linguæ* maledicæ, sub alarum suarum umbraculo abscondat semper.

k 2 Cor. 5. 10.

l —Quibus generosus ille sanguis in præcordiis concaluit, benefaciendique ullus invasit ardore ut perrumpant potius ad æternitatem ipsa *invidia* spectante, quã irent; neq; enim melius *Heroes*, quam pea nebulonum humeros in cœlum assurgere——*Heins.* m —Itaque licet *Hydra* sibilet, victorque *Sinon* incendia jactet, nunquam meum (juvante *Christo*) si lebit eloquium etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volunt, qui volunt abjiciant, eventilent apices, literas calummnientur—*Hier.* ad Domnion. & Rogat. n οὓς, δεῖ ἐπιστυμίζειν. Tit. 1. 1. * Rom. 12, 21. † Job 5. 21.

Hen

Heus Lector!

SUnt alia quædam proletanea nostra *Opuscula* quæ prostant venum, *viz.*

1. *Paræmologia* Anglo-latina, in usum Scholarum concinnata.
2. *Phraseologia* puerilis Anglo-latina, in usum tirocinii Scholastici.
3. *Dux Oratorius*, quo tiro literarius ad Copiam verborum plenam, suavem, numerosam, & nervosam manuducitur.
4. *Dux Grammaticus*, Tironem Scholasticum ad exactiorem Orthographiam, Syntaxin, & Prosodiam dirigens.

Aliquid etiam à me prodiit in *Theologicis*, *viz.*

1. *Oratoria Sacra*, una cum selectioribus aliquot sacræ Oratoriæ *formulis* πρωτοπείρῳ Ecclesiastæ non contemnendis.
2. *Holy Incense* for the Censers of *Saints*.
3. *Leven* corrupting the Childrens *bread* on *Mark* 8. 15.
4. *Anthologia Biblica*.

QUod ad menda spectat *Typographica*, siqua irrepsisse *iterum* compereris in *hac* etiam editione, Amice quæso ut *emendes*, neque *prælia* cum *prelo* pertinax geras. Absentia fortassis mea Typothetæ occasionem *est* datura, quantumvis *cauto*, ut aliquando, forsan invitus impingeret. Nam quod de *prælio* passim proverbiascit (*sanguinolentam*, viz. *esse pugnam*, *unde* nemo *fugit*) idem plerumque accidit in *prelo*; nonnulla *ipsum* (tamen centoculum) *Argum* fugitura sunt errata ne supra *mortalitatem* istam *sapere* videamur. *Humanum* enim *est errare*. *Tu* autem pro *humanitate* tua (*humanissime* Lector!) ignoscas quæso *Homini*, *emenda* quæ repereris alicubi *menda*, & scopum *Autoris Tuæ* (scilicet) *publicæque* utilitatis *desiderium* magnifacito. *Val.*

Index

Index Formularum Alphabeticus.

Abrumpendi, Pag. 145
Accusandi, 240
Admirandi, 239
Affectus movendi, 139
Allegandi Autores, 107
Asseverandi, 242
Attentionem petendi, 48
Benevolos faciendi, 41
Brevitatem excusandi, 266
Causam rei proponendi 80
Citandi { Autores, 103
Citandi { Exempla, 95
Commendandi, 242
Compellandi, 239
Conciliandi, 41, 245, 262
Concludendi, 127
Confirmandi, 88, 90
Confutandi, 120, 128
Consolandi, 247
Consulendi, 251
Continuandi, 144
Contrarium inferendi, 94
Convitiandi, 252
Corrigendi, 255
Criminandi, ib.
Culpandi, 257
Dandi literas, 325
Declamationes, 176, 218
Defendendi, 258
Dehortandi, 259
Deliberandi, ib.
Deprecandi, 268
Disputandi, 261
Distribuendi, 87
Dividendi, ib.
Dubitandi, 261
Epanorthoseos, 255
Eristica, 190
Epistolo-graphia; 233
Exclamandi, 262
Excusandi, 263
Exempla proponendi, 95
Exordiendi, 38
Exponendi, 81
Expostulandi, 270
Exprobrandi, 271
Gaudendi, 273
Gratias agendi, ib.
Gratulandi fortunam auctam, &c. 282
Hortandi, 283
Illudendi, 286
Insinuandi, 64
Lætandi, 273
Lamentandi, 289
Laudandi, 289
Longitudinem excusandi, 265
Methodus formularum, 31
Metuendi, 294
Minandi, ib.
Moderandi, 66, 77
Morendi, 295
Narrandi. 80, 297
Objiciendi, 114
Objurgandi, 301
Obstupescendi, 294

Obtestan-

Obtestandi, 302
In Odium trahendi, 50
Officium agnoscendi, 303
Opem operamque offerendi, 304
Opponendi, 63
Oratio { Salutatoria, 174, 189
Eristica, 191
Lauriferi, 223
Valedictoria, 206 }
Ordiendi, 38
Partiendi, 87
Petendi, 306
Pollicendi, 304
Precandi { bene, male. } 311
Prolixitatem excusandi, 265
Proponendi, 80
Provocandi, 62
Purgandi, 313
Querendi, 262
Recapitulandi, 132
Reconciliandi, 316
Reprehendendi, 257
Resalutandi, 317
Responsionem petendi, 310
Rogandi, 306
Salutandi, 238
Silentium excusandi, 268
Similitudinem proponendi, 94
Suadendi, 283
Subscribendi, 324
Thematis partes, 23, 147, &c.
Transeundi, 84, 140
Verdicandi, 62
Vituperandi, 319
Valedicendi, 320

FINIS.

Ἀφθάρτῳ μονῷ πάντοτε δόξα Θεῷ

These Books following, are printed for, and are to be sold by Francis Eglesfield *at the sign of the Marygold in St.* Pauls *Church-yard.*

Esop's Fables in Verse, Illustrated with Emblems or Pictures; and also grammatically translated into Prose, with apt Morals, and printed according to the order of the Latine Copy; Together with the History of his Life, from the best Greek Copies, very useful for all, but especially for young Scholars, in Twelves.

Note, There is lately crept forth a counterfeit thing under the Title of *Esop's* Fables, and the better to colour the cheat, it is pranck'd up in the same Volume, and drest with the true: whereas the same is none of *Esop's*, but a confused Fardle of Nonsence scraped from *Poggins*, and the *Seven Wise Masters*, &c. Unworthy of *Esop's* Name; and no more his, than *Scoggins* Tales, or the Legend of Grannum *Shipton*.

That

That therefore you may not be abused with this Spurious Brat, instead of the *Legitimate English Esop*; take notice, The counterfeit is only in Prose, and hath *Esop's* Life set before the Book, which begins absurdly with these words, *And forasmuch, &c.* And is to be sold by---

The true one hath a *Greek* Sentence in the Title-Page, and is both in *Verse* and *Prose*, and hath the Authors Life at the later end, and was lately Printed by *S. Griffin*, for *Francis Eglesfield*, and are to sold by him at the sign of the Marigold in St. *Pauls* Church-yard.

Formulæ Oratoriæ, in usum Scholarum Concinnatæ, per Johan. Clark, in Twelves.

Novum Testamentum Domini nostri Jesu Christi, interprete Theodore Beza, in Twelves, Printed by *J. R.*

Steps to the Altar, or a Treatise on the Sacrament, by the Reverend Dr. *Pryor* in Twelves.

The Young Mans *Memento*, shewing { How / Why / When } we should remember God.

The danger of being almost a Christian.

A word to *Israel* in the Wilderness,

or

or the Arraignment of unbelief: All three by *John Cheshul*, late Minister of *Tiverton* in *Devon*, in Twelves.

Pernels Way to Heaven, in Octavo.

The perfect way to die in peace, by *Edward Burghal*, Minister of the Gospel at *Acton* in *Cheshire*, in Octavo.

The Duty of Constables, Overseers for the Poor, and Surveyors of the Highwayes, by *John Layer*, in Octavo.

Taylors Wit and Mirth, in Octavo.

The Rudiments of the Latine Tongue, in Octavo.

Vestibulum linguæ Latinæ, in Octavo.

Rhetoricæ Elementa, in Octavo. All three by *Will. Dugard.*

Divine Emblems and Hieroglyphicks, by *Francis Quarles*, in Octavo.

Rhetoricæ compendium, by *John Horne*, late Master of *Eaton* Colledge, in Octavo.

The Theater vindicated in answer to Mr. *Prynnes Histrio-Mastix*, by Sir *Richard Baker*, in Octavo.

Books of Needle-work, or the Needles excellency, in Quarto.

A most compendious and easie way of keeping *Merchants* Accompts after the *Italian* manner. By *John Carpenter*, Merchant, in Folio.

The

The Map of *England*, with all the Kings about it since the Conquest, and a Description of them, being the best that is extant, by *Will. Hollar.*

The Works of that famous Mathematician, Mr. *Edmund Gunter*, sometimes Professor of Astronomy in *Gresham*-Colledge in *London*: Reprinted and Corrected with Additions, by *Samuel Foster*, late Professor of the same Colledge: Together with his Sector, and the Cannons, or the Tables in the Fourth Edition, much inlarged from a 1000 to 10000; with Instructions to make themuseful to a 100000 in Quarto.

The Saints Dignity and Duty, together with the danger of Ignorance and hardness, by *Tho. Hooker* of *New England*, in 4.

None but Christ, by *Clement Cotton*, in 12.

Burthen and unburthen of a loaden Conscience, by *Rich. Kalby*, in 12.

Catechistical Doctrine by the Reverend Father in God, *Lancelot Andrews* late Lord Bishop of *Winchester*.

Spare Minutes, or Divine Meditations, First, and Second Part, by *Arthur Warwick*, in 12.

Doctrine of the Bible in 8.

Ex-

Exercitations concerning the pure and true; and impure and falſe Religions in the World, by *Charles de Beavais.*

Monuments in the *Saxon* Tongue, written 700 years ago, ſhewing that both the Old and New Teſtament, the Lords Prayer and Creed were then uſed in the Mother Tongue, Engliſhed by *William Liſle*, Eſq; in 4.

Cato Variegatus, or *Cato's* Moral Diſticks, tranſlated and paraphraſed, with variations of Expreſſions, in Engliſh Verſe, by Sir *Richard Baker*, in 4.

The Pſalms of *David* moſt excellently tranſlated into Engliſh Meeter, by *William Barton*, in 12.

A moſt exact Chronicle of the Kings of *England*, from the time of the Romans Government, unto the Reign of our Sovereign Lord King *Charles* the II. faithfully collected and digeſted into a new Method, by Sir *Richard Baker*, Knight, *Folio*, together with a Continuation of the ſame.

Phraſeologiæ Puriles, ſive Sermones, or Select Latine and Engliſh Phraſes Methodically and Alphabetically digeſted by way of Common-place, for the more eaſie finding what is deſired: very uſeful for young Latiniſts, to prevent Barbariſm,

rism, and bald Latine making, and to initiate them in speaking and writing elegantly in both Languages, by *John Clark*, B. D. and now in this *4th.* Edition recognized and amended, and above 700 choice Phrases added, in *Octavo*,

Johnstons Tables on the Creed, or stand up to your Belief.

Tables of Sanctifying Grace.

Variety of Sermons Preached upon several occasions both old and new.

The Letters of Mounsieur *de Balzac*, the 1, 2, 3, and *4th.* parts, Translated into English by Sir *Richard Baker*, and others, Collected into one Volume in 8vo.

FINIS.